

Kršćanska biblioteka

www.monfortanci.com

**RASPRAVA O PRAVOJ
POBOŽNOSTI PREMA
BLAŽENOJ DJEVICI
MARIJI**

RASPRAVA O PRAVOJ POBOŽNOSTI PREMA BLAŽENOJ DJEVICI MARIJI “PRIPRAVA NA KRALJEVSTVO ISUSA KRISTA”

Naslov originala:

Traité de la vraie dévotion à la Sainte Vierge, (“Préparation au règne de Jésus-Christ”) u *Oeuvres complètes*, Edition du seuil, Paris 1966, str. 487-670.

Prijevod o. Ante dr. Jadrijevića, iz izdanja *Sabranih djela* I sv. Ljudevit M.Grignion Montfortski koja su objavljena u Symposionu uz suradnju s. Marije od Presv. Srca i samostana monfortanaca 1980.

S dopuštenjem redovničkih poglavara.

Nadopunjeno i prerađeno izdanje; komentar, bilješke i pastoralni dodatak pater Miljenko Sušac, misionar monfortanac.

Predgovor

Ovo džepno izdanje *Rasprave o pravoj pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji* na hrvatskom jeziku objavljuje se u jednom posebnom trenutku. Nalazimo se u godini Boga Oca u sklopu pripreme za veliki jubilej proslave dvijetisućite godine rođenja našega Gospodina Isusa Krista. Prelazimo u novu godinu, novo stoljeće i novo tisućljeće s radošću u srcu i zahvalom Bogu za sva dobročinstva koja je hrvatski narod i Crkva u Hrvata primila u svojoj višestoljetnoj tradiciji. Posebno smo zahvalni Bogu za nedavnu beatifikaciju Kardinala Alojzija Stepinca. Ljubav prema Majci Božjoj je jedna od posebnih oznaka hrvatske katoličke duhovnosti i pobožnosti našeg puka. Ponovno objavljivanje ovog malog spisa, koji je napisao jedan svetac iz ljubavi prema Mariji, željelo bi biti znak zahvale Mariji za njenu posebnu blizinu koju Crkva u Hrvata osjeća i ujedno želja i molitva da naša budućnost bude pod njenim okriljem. *Rasprava* je spis čudesno obdaren tako da može pobuditi ljubav prema Mariji u onima koji ga čitaju otvorena srca. Ona je prevedena i uvijek ponovo objavljivana na gotovo svim jezicima svijeta.

Prošlo je više od stotinu godina od prvog prijevoda *Rasprave* na hrvatski jezik koji je učinio nadbiskup vrhbosanski Dr.Josip Stadler. Od tada pa do danas mnogi vjernici, posvećene osobe, svećenici, biskupi pa i naši duhovni velikani, među kojima se na poseban način ističu blaženi Alojzije Stepinac i sluga božji o.Ante Antić, nadahnjivali su se na sv. Ljudevitu Montfortskom.

Poznato je da je sveti otac Papa Ivan Pavao II. kao mladić čitao *Raspravu* i da se u svom papinskom geslu “*Totus Tuus – Sav tvoj*” nadahnuo na *Raspravi* (br.216 i 233). S Papom Ivanom Pavlom II. i marijanskom enciklikom *Redemptoris Mater – Otkupiteljeva Majka*, Montfort je zadobio najviše crkveno priznanje u današnje vrijeme. “ U tom smislu među tolikim svjedocima i učiteljima takve duhovnosti rado podsjećam na lik sv. Ljudevita Mariju Grigniona de Montforta koji je kršćanima ponudio posvetu Kristu po Marijinim rukama kao uspješno sredstvo da kršćanin može vjerno zaživjeti svoje krsne zavjete. Ističem sa zadovoljstvom kako i u našim danima ima dosta novih očitovanja ove duhovnosti i pobožnosti” (*Redemptoris Mater* br.48).

Raspravu je napisao jedan svetac, ona je formirala druge svece pa o tome donosimo jedno malo svjedočanstvo u dodatku; sada je u tvojim rukama da bi i ti mogao postati svet. Mnogi danas u traženju smisla, okreću se prosvijetljenim učiteljima dalekog Istoka, magima, prosvijetljenim karizmatičarima, djelatnicima okultnog svijeta, ili slijede posljednju modu

vremena. Montfort nam nudi jednostavni čisto evanđeoski put Isusu po Mariji. Vodi nas putem posvete i nasljedovanja Isusa i Marije. Ovaj spis govori o Mariji Majci Isusovoj ali samo zato da nas ona vodi svome Sinu Isusu Kristu i po Kristu k Ocu u Duhu Svetome. Onome koji uđe u duh posvete ona donosi mir, radost i poticaj da svjedoči za kraljevstvo Isusa Krista.

Ova je knjiga napisana prije 300 godina, to se odmah primijeti po književnom stilu koji je za mnoge lagan, možda baš zato što u srcu traže ono što čitaju, dok drugima stvara probleme. Po proročkoj riječi sv.Ljudevita (br.114) prvi dio Rasprave je izgubljen, a rukopis je bio preko 100 godina zagubljen. Od 1842. godine kad je rukopis pronađen i po prvi puta objavljen, Rasprava je postala marijansko djelo koje je doživijelo najviše izdanja i prevedeno na najviše jezika.

Ako ti ova knjižica poslije prvog čitanja "ništa ne govori", nemoj je odbaciti, mnogima je samo kasnije s ustrajnošću otkrivena "tajna" svetosti koju sadrži. Ovo izdanje *Rasprave* je zamišljeno kao jedno pastoralno izdanje tako da ne donosimo cijeli kritički aparat u bilješkama koji se može naći u izdanju *Sabranih djela* sv. Ljudevita, Symposion 1980. U tom kontekstu po prvi puta na hrvatskom donosimo komentar Rasprave s nadom da će omogućiti lakše shvaćanje poruke sv. Ljudevita. U izradi komentara koristili smo monfortanske studije p.Stefana dr.De Fioresa i p.Alberta Ruma te jednim takvim pokušajem koji je talijanski subrat monfortanac p.Battista dr.Cortinoviš pisao za talijansko izdanje Rasprave. Teološko pastoralni komentar u isto vrijeme je i pokušaj paralelnog čitanja Rasprave i marioloških tekstova crkvenog učiteljstva dvadesetog stoljeća. Dodatci koje donosimo na kraju Rasprave su pokušaj aktualiziranja i korištenja Rasprave u pastoralne svrhe, uključujući i poticaje na pripremu za posvetu koji nastoje slijediti smjernice monfortanske duhovnosti, kako se ona danas živi u Družbi misionara monfortanaca.

Život sv. Ljudevita, glavni spisi, utemeljenje

Družbe Marijinih Misionara monfortanaca i Kćeri Mudrosti

(Većina sljedećeg teksta već je bila objavljena na hrvatskom jeziku pod naslovom "Opći uvod kritičkog izdanja" u Sv. Ljudevit M.Grignion Montfortski, *Sabrana djela I*, Split 1980, Symposion, str.,11-21).

Rođen 31.siječnja 1673.,u Montfort-La-Cane-u u Bretanji, Ljudevit-Marija Grignion veći je dio svoga djetinjstva proveo nedaleko od rodnog mjesta, u Iffendic-u. Godine 1685. polazi humanističku školu u Rennes-u u isusovačkom zavodu svetog Tome.Osjećajući se pozvanim u svećenički stalež, uputi se u Pariz u jesen 1693. Po preporuci gđice de Montigny, bio je primljen u zajednicu Klaudija Bottu de la Barmondicre-a, gdje su častili »siromašni život Isusov, da se pripreme na službu božanskog svećeništva pod zaštitom Presvete Djevice, Svetog Josipa, Svetih Apostola i apostolskih muževa«. Godinu dana poslije bio je pripušten u zavod de Montaigu-a, zajednicu gosp. Boucker-a. A tijekom godine 1695. ulazi u malo Sjemenište Svetog Sulpicija. Malo poslije svog dolaska u Pariz pohađao je tečajeve na Sorboni. Ali nakon nekoliko mjeseci bolovanja »nije htio nastaviti s drugima pohađati teologiju na Sorboni; on se zadovoljio predavanjima što ih je jedan Doktor davao kod kuće« (GRANDET, str. 13-14).

Takav je raspored sjemeništaru ostavljao više vremena za vlastitu osobnu lektiru. A lektiri je među ostalim pogodovalo to da je bio zadužen službom bibliotekara. L a M a z a r i n e čuva katalog sjemenišne biblioteke što ga je započeo vlč. Grignion, i njegov se rukopis u njemu često ističe, osobito u prva dva od pet svezaka što ih katalog ukupno broji. Ljudevit-Marija nije se zadovoljio samo time da zabilježi naslov knjige: bio je veliki čitač. Njegov prijatelj Blain ide dotle da kaže da su »skoro sve knjige koje raspravljaju o duhovnom životu prošle kroz njegove ruke« (BLAIN, čl. 27, str. 45). Pravio je bilješke, kako nam svjedoči rukopis naslovljen *Bilježnica*, koju kao misionar nosi sa sobom na raznim putovanjima.

Tako je ovo razdoblje odgoja pružilo mnogo elemenata koji će biti izvori duhovnih spisa Grigniona Montfortskog. Ovim bilješkama pridolazi, osobito nakon svećeničkog ređenja 1700; veoma živo iskustvo apostolata.

Želio je postati misionar u stranim zemljama. Isprva je mislio na Kanadu. Duhovni vođa, vlč. Leschassier, odvraća ga od toga i upućuje ga k zajednici vlč. Lévêque-a u Nantes. Pomanjkanje dinamizma kod ovoga svodi mladog svećenika na mučnu neaktivnost, i on pred duhovnim vođom ne skriva svoje razočaranje. Ipak, počevši od ljeta 1701. bilo mu je omogućeno da u toj biskupiji obavi niz misija među kojima se ističu misije u Grandchamps-u.

No već u proljeću protekle godine, misionar se u Fontevrault-u susreće s gđom de Montespan koja ga je dovela u vezu s mons. Girardom, biskupom u Poitiers-u. Zahvaljujući toj vezi postao je duhovnik Opće ubožnice toga grada. To pada koncem studenoga 1701. Kušao je preurediti ono što je ubožnicu činilo kućom nereda i malim Babilonom. Isprva je bio lijepo primljen, ali se brzo sukobio s klikom i protivljenjima, zbog kojih je morao napustiti mjesto.

Tijekom tih mjeseci, kad mu je bilo dano služiti siromasima, susreo je i Mariju-Lujzu Trichet, koja će postati prva od Kćeri Mudrosti. On ju je uveo u ubožnicu te joj je, dne 2. veljače 1703, dao odijelo poslužiteljice upraviteljstva, mjesto sivog habita seoskih sluškinja.

U Pariškoj ubožnici La Salpêtrière, Montfortski je još jednom našao prigodu da poslužuje bolesnima i siromasima. Do kraja godine 1703. surađivao je u obnovi samotišta u Mont-Valerien-u. Zatim su, jednog dana, siromasi iz Poitierske ubožnice napisali molbu i postigli da im se vrati njihov duhovnik. No to je bilo tek trenutno. Montfortski je morao ponovno napustiti ubožnicu.

Godine 1702. pisao je vlč. Leschassière-u: »Samo nada da bih s vremenom mogao zaredati diljem sela, da koristim mnogima, može mi dati nešto sklonosti da idem u ubožnicu«. Želja mu se ispunila, ali tek nakon što je napustio ubožnicu. Obavio je misije u više župa u centru i u okolici Poitiers-a.

Kad je bio prisiljen napustiti grad, hodočastio je u Rim. U vrijeme ovog hodočasničkog povlačenja trebalo je riješiti pitanje kakav će biti oblik njegovog misionarskog djelovanja, jer je protivljenjima, na koja je u Francuskoj nailazila njegova akcija, bio prisiljen postaviti joj temelje. Primljen u audijenciju od Svetog Oca Klementa XI. 6. lipnja 1706., ponudio se da radi u misijama Istoka. Papa ga zamoli da ostane u Francuskoj i odobri mu cilj i način kojega se do sada držao: obnoviti kršćanski duh obnovom krsnih zavjeta. Vraća se u domovinu opskrbljen naslovom apostolskog misionara, kojim ga je počastio Vrhovni Svećenik.

Odsada nam životni put Montfortskoga može pokazati mreža njegovih mnogobrojnih putovanja i postaja uzduž i poprijeko biskupija Saint-Brieuc-a, Saint-Malo-a, Nantes-a, Lucon-a i La Rochell-a, a da se ne propuste duga proputovanja, koja su ga vodila u Saint-Ló-Rouen, Pariz ...

Na povratku iz Rima misionar je otpočnuo u Poitiers-u. Preko Saumur-a, gdje je susreo Ivanku La Noue, uputio se u Mont-Saint-Michel, da svetkuje blagdan svetog Mihaela Arhandela, 29. rujna 1706. Tako se približio Bretanji, kamo ga je privlačila osoba o kojoj mu je govorio od vlč. Bellier, svećenik u Rennes-u, koji ga je kao studenta upućivao na skrb oko siromaha, te je razgovarao s njime o bretonskim misijama. Zaista treba vlč. Bellier-u zahvaliti što se Montfortski pridružio ekipi vlč. Leuduger-a, skolastika iz Saint-Brieuc-a. Surađivali su do kolovoza 1707. Neki neugodan incident izazvao je da su se rastali, a čini se da mu najdublji uzrok leži u različitom shvaćanju stila apostolskog života.

Tada se Ljudevit-Marija nastani u prioratu, koji je smješten posred šume njegovog rodnog mjesta Montfort-La-Cane. Iz te osame Svetog Lazara zračio je izmjenjujući osobnu sabranost sa služenjem po okolnim župama.

Sredinom 1708. stigao je ponovno u krajeve Nantes-a, gdje su zaredale misije velikom učestalošću. U tom je razdoblju došlo do neprilike koju možemo nazvati aferom Kalvarije. Nakon što je prešao u Mont-Valerien, blizu Pariza, Montfortski je zamislio podići

monumentalnu Kalvariju, na spomen Golgotske žrtve, koja bi bila privlačni duhovni centar. To je pokušao ostvariti u svome rodnom kraju. U Pontchateau-u je uspio podići umjetno brdašce i postaviti na nj tri križa. Navečer 13. rujna 1710., u predvečerje svečanog blagoslova, stiže nalog da se obred odgodi. Malo nakon toga bilo je brdašce srušeno. A da mjera bude puna, biskup iz Nantes-a zabranio je misionaru svaku službu, pa ovomu nije preostalo drugo nego se povući k Isusovcima.

Montfortski nije ostao neaktivan. U Nantes-u je imao mogućnosti osnovati i utvrditi djela u korist siromaha i zalagati se za njih u vrijeme poplave rijeke Loire... Treba također spomenuti da je u tom razdoblju postao član Dominikanskog Trećeg reda.

Ove kušnje u biskupiji Nantes-a nisu odvratile Montfortskog od misionarskog djelovanja. Bio je primljen od mons. Lescure-a i Champflour-a u njihovim biskupijama Lucon-skoj, odnosno La Rochelle-skoj. Velik broj župa čuo je njegovo propovijedanje.

Čini se da se u tom razdoblju očituje u svoj veličini njegova misionarska zamisao i pedagogija, te svi elementi poprimaju nove izgleda. Također dolazi do svijesti da su male škole veoma važne kao sredstvo evangelizacije, te je činio da dođu u La Rochelle Marija-Lujza Trichet i Katarina Brunel, dvije prve Kćeri Mudrosti, koje su do tada bile uposlene posluživanjem siromaha u ubožnicama.

U tom se razdoblju, isto tako, više nego ikad, on bavi formiranjem zajednice svećenika misionara, koji bi nastavili, u njegovom duhu, njegovo apostolsko djelo. Ponovno i ponovno poduzima korake: u Parizu, kod onih koji su naslijedili gosp. Poullart-a des Places, koji je bio obećao 1703. da će mu odgojiti ljude; u Rouen, gdje pokušava oduševiti za taj posao kanonika Blain-a, prijatelja iz zavoda i iz sjemeništa., Pridružila su mu se dvojica svećenika, suradnika u misijama. Zajedno s Braćom koja su već s njime radila u misijama i u dobrotvornim školama, oni će tvoriti prvu jezgru njegove družbe misionara.

Od ovih nastojanja i napora formirat će se Pravila na kojima će se temeljiti njegove duhovne obitelji. On sam nastavit će do kraja svoju zadaću propovjednika, jer je upravo za vrijeme misija, u Saint-Laurent-sur-Sèvre, predao svoju dušu Bogu, 28. travnja 1716. u dobi od 43 godine.

To je biografski okvir u koji su umetnuti duhovni spisi Montfortskog. Odmah se opaža da je to u biti okvir napete apostolske aktivnosti, što ga je ispunio čovjek čiji misionarski poziv postavlja probleme samo u načinu kako da bude ostvaren. Taj se poziv sve više utvrđivao usred protivština i događaja; zadobivao je svoj vlastiti izraz preko borbe raznih situacija u kojima se misionar nalazio.

Pobliže, da se bolje dohvati smisao misionarskih spisa, bilo je dobro što je ocrtan njegov duhovni put. Jer, ako se dandanas pokaže nemogućim ustanoviti točan i siguran datum kad je nastalo svako pojedino djelo, približna procjena ovlašćuje nas da ustvrdimo, bez straha da ćemo pogriješiti, da su se sva djela razvrstala uzduž čitavog misionarskog života Oca Montfortskog.

Prvi su životopisci prihvatili pisanje životopisa po načinu svojega vremena. Ipak nam mnogobrojna svjedočanstva, što ih je Grandet sabrao, dopuštaju postaviti neke znakove-međaše na životnom putu. Zatim imamo Blain-a koji je Ljudevita-Mariju najintimnije poznao. Ovaj kanonik je doživio gorko iskustvo da je sumnjao u dobar duh svoga prijatelja. Ako ga je želja, da ga opravda u svojim očima i u očima eventualnih čitatelja, nagonila da ponekad napeto uzveličava kreposti, sumnja ga je također nagonila da dublje prodre u nutrinu svoga prijatelja.

U tom smislu tekst što ga je napisao Blain, a nažalost je ostao neobjelodanjen, jedinstveno svjedoči kako treba shvatiti izvornu misao i ponašanje Montfortskog. Na jednoj se stranici Izvještaja donosi razgovor što ga je kanonik vodio s misionarom kod njihovog susreta 1714. Uspoređivali su dvije mudrosti: mudrost osoba koje žive sređenim životom i mudrost apostolskih muževa koji uvijek imaju poduzimati nešto novo ili da »ustanove neko

sveto djelo« (BLAIN, čl. 80. str. 233). Ovom mudrošću je Montfortski opravdavao svoj postupak i otkrio svoju dušu prijatelju, kojemu je to za neko vrijeme bila tajna.

Postavljati pitanje originalnosti Montfortskoga svodi se na pitanje da se pronade njegovo mjesto u duhovnim strujanjima koja su provrela u XVII. i već u XVI. stoljeću. To se mjesto različito prosuđuje, počevši od Bremond-a, koji ga smatra posljednjim od velikih Bérulle-ovaca, do najnovije Povijesti Francuske duhovnosti, koja ga postavlja kao lijep primjer vitalnosti marijanske pobožnosti što se još održava do početka XVIII. stoljeća.

Već sumarno proučavanje izvora, iz kojih je duhovni pisac crpio, kao i književnih veza, kojih je on mnogo imao s različitim autorima, dovoljno je da se uoči njegov eklektizam. Isusovci svih smjerova, onih koje je Flachaire svrstao u kategoriju salezijanaca (Poiré, Barry, Binet...), pa oni kao Surin i učenici Lallemant-a, pa opet oni, kao Saint-Jure, Crasset, koji su samostojni; zatim dominikanci kao Alain de La Roche, Suso, Rhéno-Flamand, itd; pa franjevci kao sv. Bonaventura i pseudo-Bonaventura, pa zatim Bérulle, de Bourgaing, Ivan Eudes s normandijskim koloritom (Louvigny de Bernières, Renty, a osobito Boudon); pa Sulpicijevci, Olier i Tronson kao prvak; te drugi pisci manjeg ili većeg dosega; pa i sam Port-Royal sa Le Maistre de Sacy-om, svi su mu pružili ili tekstove da ih prihvati gotovo nepromijenjene, ili elemente, kamenje za gradnju, za kojima je on svojom refleksijom bio ponukan posgnuti. Čas se zadovoljavao da time bude nadahnut, a drugi put se to pokazuje kao skoro sablažnjivo doslovno preuzimanje. Tako se on u slobodi, koju je sam sebi dao, da poduzme nešto novo, htio osloniti na stare vrijednosti.

Otac Montfortski se teško svrstava u kategoriju onih koji se dadu brzo definirati. Koliko god on pripadao jednoj školi duhovnosti ili drugoj koja je drukčije usmjerena, on je nošen unutarnjim dinamizmom koji mu je osoban i koji određuje njegovu originalnost. Možda je htio pružiti načelo za svoj način doživljavanja milosti na prvim stranicama prvoga od svojih najvažni spisa. “Obuzela me tako velika želja da te (Mudrost) tražim ne sve strane bez reda. A to što te nastojim upoznati na ovom svijetu proizlazi iz toga što si obećala da će svi koji te otkriju i pronađu imati život vječni” (LJVM 2). Tako on priznaje da nije vođen drugom duhovnom metodom osim revnošću da otkrije tajnu Mudrosti Božje. Sigurno je da, pisao ili govorio, Grignon Montfortski evangelizira.

Uvijek sa sobom nosi Bibliju, koju je čitao vjerojatno u prijevodu Le Maistre de Sacy-a. Pogled oka na kazalo biblijskih navoda daje nam znati kako su u njegovim spisima česti svetopisamski navodi. Izričiti su navodi brojni, a još brojniji su implicitni navodi i aluzije. Često je to, po metodi zblizavanja, potresna koncentracija tekstova. On usvaja tumačenja koja su u njegovo vrijeme najraširenija, Bossuet ili duhovna škola, osobito njegovih učitelja u Sv. Sulpiciju. Opaža se sklonost prema slikovitom značenju, kojim se mnogo služi.

To se slikovito značenje približava značenju što ga Crkva primjenjuje u liturgiji. Često se, uostalom, događa da misionar čita i navodi Bibliju iz svoga časoslova ili misala. To može objasniti neka skraćivanja ili preinake biblijskih tekstova.

Biblija i liturgija, pa duhovni pisci raznih podneblja, čini se kao da se miješaju bez reda kako bi utrli put montfortskoj misli, ali nakon češćeg čitanja misionarevih spisa uviđa se da se njegova misao oblikuje po nekoj shemi koju je lako otkriti. S jedne strane razmišljanje, promatranje, a s druge strane praktično primjenjivanje. U nekim djelima toj se prvotnoj shemi pridružuje druga: isprva tumačenje koje polazi iz biblijskih i liturgijskih tekstova, zatim potvrda ili ilustracija pozajmljena od kojeg duhovnog pisca ili koja na nj aludira. Osim tih shema koje mu služe da izvede svoja izlaganja, kao praktičan pisac ili govornik, on ne radi stereotipno. Mnogo se puta njegova misao razvija bez vidljive sile, ali, da se upotrijebi njegov izraz, iz božanskog preobilja što mu ga Mudrost daje.

Nije lako reći kolik je bio utjecaj Oca Montfortskog nakon njegove smrti, pa to može završiti u samim nagađanjima. Za njegova života nije bio tiskan nijedan njegov spis osim nekih *Pjesama* i *Pisma prijateljima Križa*. Tijekom XVIII. stoljeća neki su dijelovi bili umetnuti u životopise. Pravila su bila ponovno objavlјivana i pretiskivana u razdoblјima kad

su bila preispitivana i prilagođivana. Tek nakon 1842., kad je bila otkrivena *Rasprava o pravoj pobožnosti*, misli se na to da se postepeno objelodane glavna djela. Kao glavno se djelo smatra, očito, ta Rasprava koja je doživjela najveći publicitet. Slijedila su i ostala djela, ali uvijek kao u sjeni Rasprave. To se toliko isticalo da se u neko doba providonosna uloga Oca Montfortskoga poistovjećivala s promicanjem marijanske pobožnosti u robovanja Mariji, dok je taj oblik bio veoma raširen u XVII. stoljeću. Bez sumnje Rasprava je odigrala znatnu ulogu u kršćanskoj misli XIX. i početkom XX. stoljeća. Pratio ju je psihološki pogodan tekst, te je bila predmet mnogobrojnih i brižljivo pripremljenih izdanja, općenito dosta vjernih rukopisu. Naprotiv, djelo kao što *Ljubav vječne Mudrosti* bilo je osakaćeno i prikazano s raznim preinačenjima. Trebalo je čekati 1929. godinu da se ugleda prikladan tekst ove knjige. Time se objašnjava kako je široka publika poznavala montfortsku misao samo na djelomičan, fragmentaran i često isključiv način. Do ovog izdanja, 1966., nikad spisi Montfortskoga nisu bili u potpunosti sabrani. Tek je 250. godišnjica njegove smrti pružila prigodu za taj posao.

Misionari monfortanci u svijetu i u Hrvatskoj danas

Mala družba koju je sv. Ljudevit okupio oko sebe tijekom svoga života ima svoju povijest. Članovi te družbe su nastojali živjeti karizmu svetog utemeljitelja i širiti njegovu duhovnost. Danas u svijetu ima oko 1200 misionara monfortanaca koji djeluju na svim kontinentima. Generalna kuća se nalazi u Rimu.

Duhovnost svetog Ljudevita je već odavno prisutna u Crkvi u Hrvata. Ona počinje s prvim prijevodom Rasprave na hrvatski jezik što ga je učinio nadbiskup vrhbosanski dr. Josip Stadler 1894. Od tada su ponovljena različita izdanja Rasprave, a prevedeni su i drugi spisi sv. Ljudevita. Od tada su se mnoge osobe nadahnule na Montfortu. Svakako valja spomenuti blaženog kardinala Stepinca. Povijest same družbe misionara monfortanaca u Hrvatskoj počinje 1973. Misionari monfortanci danas u Hrvatskoj žive i rade na gore navedenoj adresi.

Savršena posveta Isus Kristu u Mariji ili sveto ropstvo ljubavi

Sveti Ljudevit koristi pojam roba i ropstva ljubavi. Sam svetac objašnjava taj pojam u brojevima 69-78 i 120-135 Rasprave o pravoj pobožnosti prema presvetoj Djevici Mariji. U istom djelu u broju 244 Montfort precizira: "Pazite, molim da ja redovito kažem sužanj Isusov u Mariji, sužanjstvo Isusu Kristu u Mariji. Doista bi se moglo reći, kako ih je više i reklo do sada sužanj Marijin, sužanjstvo Presvetoj Djevici ali ipak držim da je bolje nazvati se sužnjem Isusovim u Mariji".

Krajem petnaestog i pogotovu početkom šesnaestog stoljeća u Europi je bio dosta raširen pokret ropstva Marijina ponekad i sa izrazima pobožnosti koje nisu uvijek bile usklađene. Montfort koristi ovu pobožnu praksu, ali prije svega joj u Raspravi daje dobre teološke temelje zajedno s potrebnim objašnjenjima, te umjerenošću u vanjskim oblicima pobožnosti. Po krštenju mi smo postali posinjena djeca Božja, i udovi Otajstvenoga Tijela Isusa Krista. Ta potpuna zavisnost i slobodno pristajanje uz Isusua daje nam snagu da "donesemo plod", to jest da duhovno rastemo do punine kršćanske zrelosti, do suobličenja Isusu Kristu u Duhu Svetome. Mnogi danas ne prihvaćaju pojam "roba". U biti se radi o potpunoj pripadnosti Isusu Kristu po krštenju te o slobodnoj i osobnoj obnovi tih krsnih zavjeta u zavisnosti od Marije. Znači, u pojam roba uključena je vlastita sloboda koja se predaje Isusu. Točna formula koju koristi Montfort jest ropstvo ljubavi "rob Isusa Kristu u Mariji".

Valja napomenuti da je pojam ropstva prisutan u duhovnoj terminologiji i u današnje vrijeme. Kardinal Wyszyński, 3. svibnja 1966., prigodom tisućugodišnjice pokrštenja Poljske, posvećujući cijeli narod Mariji Kraljici Poljske, upotrebljava pojam ropstva ljubavi. Papa Ivan Pavao II obnavljajući tu posvetu, 4. lipnja 1979, koristi isti pojam roba ljubavi: "Čin posvete

govori o ropstvu i prikriva u sebi jedan paradoks sličan onima koje nalazimo u Evandjelju, po kojemu treba izgubiti svoj život da bismo ga pronašli (usp.Mt10,39). Ljubav je ispunjenje slobode, ali u isto vrijeme, pripadati to jest ne biti slobodni, je bitna oznaka ljubavi. Tako da ne biti slobodan u ljubavi ne znači ropstvo, nego je potvrda i ispunjenje slobode". U tom smislu ropstvo (nesloboda) označava puninu slobode koju se u ljubavi i zbog ljubavi prema Isusu potpuno predaje i posvećuje.

Isus i Marija su primjeri ropstva ljubavi, koje mi moramo nasljedovati. Radi se potpuno slobodnoj pripadnosti Bogu i našoj zavisnosti od Boga u ljubavi. U biti ropstvo ljubavi je izraz najveće slobode i ljubavi jer mi svojevoljno predajemo i posvećujemo svoju slobodu Bogu. Isus je uzeo lik sluge i u svemu je izvršio volju Očevu. Marija je samu sebe nazvala službenicom Gospodnjom, potpuno podložna Božjoj Riječi. Da bi i mi bili potpuno poslušni Bogu u ljubavi, svojevoljni robovi ljubavi Isusa Krista, trebamo postati Marijini robovi, to jest trebamo slušati nju u svemu, uzeti nju kao primjer i prepustiti se vodstvu Duha Svetoga.(vidi br.34-36) Marija sa svoje strane nas čini dionicima svoga jedinstvenog i neponovljivog pobožanstvenjenja i preobraženja u Isusa Krista. Ona je, kako kaže sveti Augustin, prvo začela Isusa u svom srcu, pa onda u tijelu. Sa svoje strane Duh Sveti po Marija će nas povesti putem potpunog vršenja volje Božje u svakom trenutku našeg života. To je put svetosti i posvete koju uči Montfort, to je značenje ropstva ljubavi.

SKRAĆENICE

PP = Rasprava o pravoj pobožnosti prema Presvetoj Djevici

LJVM = Ljubav vječne Mudrosti

MT = Marijina tajna

PK= Pismo prijateljima Križa

SK= Čudesna tajna svete krunice za obratiti se i spasiti se

GM = Goruća molitva

ČDM = Članovima Družbe Marijine

PL = Latinska patrologija

PG= Grčka patrologija

RASPRAVA O PRAVOJ POBOŽNOSTI PREMA BLAŽENOJ DJEVICI MARIJI "PRIPRAVA NA KRALJEVSTVO ISUSA KRISTA"

UVOD: MARIJA U BOŽJEM PLANU SPASENJA I U ŽIVOTU CRKVE

1. Po Presvetoj je Djevici Isus Krist došao na svijet; također po njoj treba kraljevati na svijetu.

Komentar: Po Presvetoj Djevici...; to je središnja ideja Rasprave. Bog je izabrao Mariju da bi po njoj ostvario veliko djelo Utjelovljenja i ulaska Isusa Krista u ljudsku povijest. I mi također trebamo izabrati nju da bi po njoj išli k Bogu. Svetac će to puno puta ponoviti i produbiti u brojevima 13, 22,49-50,157,262. To je tajna koju je on otkrio po prosvjetljenju Duha Svetoga i koju hoće da nam daruje.

1. Po svojoj poniznosti

2. Marija je živjela životom sasvim skromnim; zato je Duh Sveti i Crkva nazivlju *Alma Mater* - Majka skromna i tajna.¹ Njezina je poniznost bila tako duboka da je ništa na zemlji nije jače i trajnije privlačilo doli skrivati se samoj sebi i svakom stvoru, da bude poznata jedino Bogu.

Komentar: Na ovim prvim stranicama Montfort nas u duhu vodi do samoga Božjega prijestolja i Božjeg zahvata u povijesti da bi počevši od Boga u zajedništvu s cijelim stvorenjem kontemplirali Marijinu ljepotu i veličinu koju slave anđeli i sveci. Sva je zemlja puna njezine slave...ali to nije dosta! Marija je bila ponizna i htjela je ostati u sjeni; sada Bog hoće da ona bude poznata i ljubljena da bi bio bolje poznat Isus Krist.

3. Bog je uslišao njezine molitve kojima ga je molila da je sakrije, osiromaši i ponizi, te ju je rado sakrio pogledu skoro svakog ljudskog stvorenja u njezinu začecu, u njezinu životu, u njezinim tajnama, i njezinu uskrsnuću i uznesenju. Ni sami njezini roditelji nisu je poznavali; i anđeli su često pitali jedni druge: *Tko je ta?* Jer im ju je Svevišnji skrivao; ili ako im je i otkrio koju njezinu odliku, ipak im je neizmjereno više toga skrivao.

2. Po odredbi Presvetog Trojstva

4. Bog Otac je privolio da ona za svoga života ne učini nikakva čuda, bar takvo koje bi zadivilo svijet, premda joj je bio dao čudotvornu moć. Bog Sin je privolio da ona skoro ni ne otvori svoja usta, iako joj je bio saopćio svoju mudrost. Duh Sveti je privolio da njegovi apostoli i evanđelisti o njoj reknu sasvim malo, i to samo toliko koliko bijaše potrebno za upoznavanje Isusa Krista, premda je ona bila njegova vjerna zaručnica.

Komentar: Svetac ima duboku svijest trojstvenog temelja kršćanske vjere i duhovnosti. Presveto Trojstvo: Otac, Sin i Duh Sveti djeluju uvijek u ljubavi za spasenje svijeta. Montfort često naglašava trojstvenu dimenziju povijesti spasenja, tako da naglašava djelo Oca, Sina i Duha Svetoga i u odnosu na Mariju. Montfort će se tijekom cijele rasprave pozivati na Oca, Sina i Duha Svetoga i njihovo djelo u Mariji. Mogli bismo definirati Montfortovu mariologiju kao jednu "trojstvenu mariologiju" jer je Marija izabrana od Presvetog Trojstva kao osoba da bi po njoj počelo djelo spasenja te da ona u njemu sudjeluje do potpunog ostvarenja. Nameće se kao zaključak da je pobožnost prema Mariji je sredstvo po kojem se vjernici dublje sjedinjuju s Ocem, Sinom i Duhom Svetim (Rasprava 16-25, 164-165,215, 211-212). I Drugi vatikanski koncil je prikazao nauk o Crkvi i Mariji slijedeći tu postavku."Od početka do kraja u dogmatskoj konstituciji o Crkvi na poseban način se daje važnost temi Ecclesia de Trinitate. Ne trebamo se dakle čuditi ako VIII. poglavlje o Blaženoj Djevici Mariji na poseban način naglašava postojeće odnose između osoba Presvetoga Trojstva i Marije"(G.Philips, L' église et son mystère, Desclée, 1968 II st.223).

3. Zbog svoje posebne veličine

5. Marija je izvrsno remek-djelo Svevišnjega, koji je za se zadržao spoznaju o njoj i vlasništvo nad njom. Marija je divna Majka Sina, koji ju je drage volje ponizio i sakrio u njezinu životu, da pogoduje njezinoj poniznosti, dajući joj naziv *žena* ²(Iv 2,4;19,26) kao kakvoj tuđinki, iako ju je u svom srcu cijenio i ljubio više nego sve anđele i ljude. Marija je

¹Ovo izdanje Rasprave je zamišljeno kao jedno pastoralo izdanje pa stoga ne donosimo cijeli kritički aparat bilješki kojega osobe vične takvom pristupu tekstovima mogu naći na hrvatskom u izdanju Sabranih djela sv.Ljudevita. Donosimo samo neke bilješke koje su po našem sudu neophodne. Sv.Jeronim prijevodi hebrejsku riječ "almah" –djevica, mlada žena iz Iz 3,7 s ovim značenjem (PL 24,110)

vjerna Zaručnica Duha Svetoga i zapečaćeni studenac (usp. Pj 4,12) kamo može ući samo on. Marija je svetište i počivalište Presvetoga Trojstvu gdje se Bog nalazi na divniji i božanstveniji način nego na ijednom mjestu svemira, ne izuzevši njegovo boravište nad kerubinima i serafinima; niti je dopušteno ikomu stvoru, ne znam koliko on bio čist, unići tamo bez velike povlastice.

Komentar: Sveti Ljudevit kaže da je on vođen Duhom Svetim otkrio tajnu duhovnog života koju nam prenosi. "Izabrana dušo, evo tajne koju mi je Svevišnji objavio, a koju nisam mogao naći ni u jednoj knjizi, ni staroj ni novoj." (Tajna Marijina br1). Vođen Duhom Božjim on u svojim molitvama ponire u dubine Marijine duše. Bog mu otkriva Marijinu dušu, njene trajne nutarnje stavove, kreposti i Boga koji tu prebiva. Bog se u njoj nalazi na divni i božanstveni način više nego na bilo kojem drugom mjestu. Mi smo također pozvani postati svetište i prebivalište Presvetog Trojstva. Svetac će nam reći da je to moguće ostvariti živeći u Mariji, koja je puna milosti, jer je Ona sama prebivalište Presvetog Trojstva.

6. Izjavljujem sa svecima³: božanska je Marija zemaljski raj novoga Adama, gdje se on utjelovio po Duhu Svetom, da tu učini nečuvena čudesa. Ona je veliki divni Božji svijet gdje ima neizrecivih ljepota i bogatstava. Ona je Veličanstvo Svevišnjega gdje je on sakrio, kao u svome krilu, svoga jedinoga Sina i s njime sve što ima najodličnijega i najdragocjenijega. Oh! Oh! Koliko li je ovaj svemogući Bog učinio velikih i otajstvenih stvari u ovom divnom stvoru, tako da je i ona sama, u svoj svojoj dubokoj poniznosti, prisiljena izjaviti: *Velike mi stvari učini Svesilni* (Lk 1,49).

7. Sveci su izrekli čudesne stvari o ovom svetom Božjem gradu; nisu nikada bili rječitiji i zadovoljniji, kako sami priznaju, nego kad su govorili o Mariji.⁴ Još kliču da se ne može pogledom dohvatiti visina njezinih zasluga koje je ona uzdigla sve do božanskoga prijestolja⁵; da se ne može izmjeriti širina njezine ljubavi koju je ona rasprostranila dalje od zemlje; da se ne može pojmiti veličina njezine moći, koju vrši i nad samim Bogom; i, napokon, da se ne može doseći dno dubine njezine poniznosti i svih njezinih kreposti i zasluga, tom pravom bezdanu. O nedokučive visine! O neizrecive širine! O neizmjerne veličine! O nedosežna bezdana!

8. Svakog dana, od jednoga kraja zemlje do drugoga, u najvišoj visini nebesa, u najdubljoj dubini bezdana, sve naviješta, sve objavljuje divnu Mariju. Devet anđeoskih korova, ljudi svakog spola, dobi, položaja, vjere, dobri i zli, pa i sami đavli, svatko mora, milom ili silom, priznati istinu i nazvati je blaženom.

Svi anđeli na nebesima, po riječima sv. Bonaventure, neprestano joj kliču: "Sveta, sveta, sveta Marijo, Bogorodice i Djevice"⁶, upravljaju joj svaki dan milijune milijuna puta anđeoski pozdrav: *Zdravo Marijo*, padajući pred njom i moleći u nje milost, da ih počasti kojom svojom zapovijedi. Sam Sv. Mihael, kako to veli sv. Augustin - premda je poglavica svega nebeskoga dvora, najrevnije joj iskazuje svako vrsnu čast i navodi na to druge, uvijek spremno očekujući tu počast da na njezin mig učini koju uslugu kojom od njezinih slugu.

9. Puna je sva zemlja slave njezine, (usp. Iz 6,3) osobito među kršćanima, gdje je mnoga kraljevstva, pokrajine, biskupije i gradovi uzimaju za pokroviteljicu i zaštitnicu.

² Iv 2,4;19,26. Ni u grčkoj ni u rabinskoj literaturi sin ne zove majku ženom. Isus se time distancira od svoje Majke jer u svom mesijajanskom poslanju zavisi samo od Oca, ali u isto vrijeme ukazuje na Marijinu ulogu žene (Post3,15) koja sudjeluje u otajstvu Otkupljenja kao majka vjernika (Iv16,21;19,26).

³ Ovu marijansku akomodaciju Post 2,8 nalazimo već kod sv. Efrema *Govor o Bogorodici*, te redom kod istočnih i zapadnih Otaca.

⁴ Sv. Bernard na primjer kaže u *Sermo 4 in Assump.* PL 183,427 : "Ništa me više ne raduje nego li govoriti o slavi Djevice Marije".

⁵ Sv. Grgur Veliki PL 79,25.

⁶ Sv. Bonaventura, *Psalterijum majus*, marijanska adaptacija himna Tebe Boga hvalimo.

Mnoge katedrale posvećene su Bogu pod njezinim imenom. Nema crkve bez oltara u njezinu čast; nema predjela ni pokrajine bez koje od njezinih čudotvornih slika pred kojima ljudi ozdravljaju od svih vrsta zala i dobivaju svako dobro. A koliko li je bratovština i kongregacija ustanovljenih u njezinu čast! Koliko li je redova pod njezinim imenom i njezinom zaštitom! Koliko li je subraće i sestara u tolikim bratovštinama, koliko li redovnika i redovnica u tolikim redovima koji objavljuju njezinu hvalu i navješćuju njezino milosrđe! Nema ni malog djeteta koje je ne hvali, tepajući: *Zdravo Marijo*; nema uopće grešnika koji, ma koliko otvrdnuo, nema u sebi koju iskru pouzdanja u nju; nema, dapače, ni đavla u paklu koji je ne poštuje bojeći je se.

4. Marija još nije dovoljno poznata

10. Zato zaista treba reći sa svecima: *O Mariji nikad dosta*. Marija još nije dosta bila hvaljena, uzvisivana, čašćena, ljubljena i služena. Ona je zaslužila da je još više hvalimo, štujemo, ljubimo i služimo.

11. Stoga trebmo reći s Duhom Svetim: *Sva je slava Kraljeve kćeri iznutra*: kao da sva izvanjska slava, koju joj natječući se iskazuje nebo i zemlja, nije ništa prema onoj slavi koju joj Gospodin udjeljuje u njezinoj unutarnjosti, a koju sićušni stvorovi ne poznaju, jer ne mogu proniknuti Kraljevu tajnu nad tajnama.

Komentar: Istinska veličina Marije je nutarnja: samo Duh Sveti nam može pomoći da to shvatimo. Veličina svakog vjernika je nutarnja, to jest duhovna, koja se očituje u konkretnim djelima ljubavi prema Bogu i ljudima. Montfort nam hoće pokazati put kojim se penje visoko, iznad svega onoga što svijet smatra velikim.

12. Stoga trebamo kliknuti s Apostolom: *Okolo nije vidjelo, uho nije čulo, ljudsko srce nije osjetilo* (1 Kor 2,9) ljepote, veličine i odlike Marije, tog čuda nad čudesima u redu milosti, naravi i slave. Ako želite shvatiti Majku, veli neki svetac, shvatite Sina, jer je ona dostojna Majka Božja: ovdje neka zamukne svaki jezik⁷.

13. Moje mi je srce diktiralo sve što, evo, napisah, sa osobitom radošću, da pokažem kako je božanska Marija bila nepoznata do sada, i kako je to jedan od uzroka zašto Isus Krist nije poznat koliko bi trebalo. Ako, dakle, poznavanje Isusa Krista i njegovo kraljevstvo ima doći na svijet, a sigurno ima, to će se sigurno zbiti kao nužna posljedica poznavanja i kraljevanja Presvete Djevice Marije, koja je prvi put svijetu donijela Isusa Krista, a po kojoj će se on drugi put proslaviti.

PRVI DIO: MARIJA U POVIJESTI SPASENJA

Prvo poglavlje: BOG JE HTIO SVOJA NAJVEĆA DJELA ZAPOČETI I DOVRŠITI PO PRESVETOJ DJEVICI

14. Priznajem sa svom Crkvom da je Marija puko stvorenje, izašlo iz ruku Svevišnjega pa je, u usporedbi s njegovim neizmjernim Veličanstvom, manja od atoma; ili, radije, ona nije ništa jer je on sam *Onaj koji jest* (Iz 3,14); dosljedno, ovaj veliki Gospodin, uvijek neovisan i dostatan sam sebi, nije uopće ni najmanje trebao Presvetu Djevicu, niti je treba, da može izvršiti svoju volju i očitovati svoju slavu. Njemu je dosta htjeti, pa će sve biti.

Komentar: Sv. Ljudevit, sam kao u zanosu, do sada nas je vodio putem kontemplacije duhovne ljepote Marijine duše. Svetac sada počinje opisivati velika djela što ih je Bog htio učiniti po Mariji u povijesti spasenja. Bog sam je pripremio Mariju za njezino

⁷ Usp. Sv. Petar Damjani, PL 144,738.

poslanje na koje je ona uvijek spremno i velikodušno odgovorila. Ovaj odlomak kao jedna ispovijest vjere u Boga, u isto vrijeme jasno ukazuje na Marijinu ulogu. Trebamo znati da uvijek ostaje beskrajna razlika između Boga i stvorenja."Sav spasonosni utjecaj Blažene Djevice na ljude ne nastaje iz neke nužda nego iz Božje dobrohotnosti" (Lumen gentium 60). U usporedbi s Bogom svako stvorenje je ništa, tako i Marija, ali je Bog izabrao Nju da učini čudesna djela, da po njoj počne djelo spasenja; da se po njoj nastavlja i da će se po njoj dovršiti djelo otkupljenja i spasenja jedinog posrednika Isusa Krista. Brojevi 14 i 15 su od bitne važnosti za ispravno poimanje Rasprave i svaki put kada Montfort bude govorio kako je Marija Bogu potrebna ili neophodna to se mora shvatiti u svjetlu ovih brojeva u hipotetičnom smislu.

15. Međutim, kažem i ovo: uzevši stvari kako stoje, otkad je Bog stvorio Presv. Djevicu, on je po njoj htio početi i dovršiti svoja najveća djela, pa možemo slobodno vjerovati da on neće svoj postupak promijeniti kroza sve vjekove, jer je on Bog, te nimalo ne mijenja ni svoje misli ni svoje ponašanje (usp.Heb 1,12).

1. Marija u otajstvu Utjelovljena Isusa Krista

16. Bog Otac dao je svoga Jedinca samo po Mariji. Uza sve uzdisaje patrijarha, uza sve molitve proroka i svetaca Staroga zavjeta, kroz četiri tisuće godina, da dobiju to blago, Marija ga je jedina zaslužila i našla milost pred Bogom svojim žarkim molitvama i visokim krepostima⁸. Budući da je svijet bio nedostojan, kaže sv. Augustin,⁹ primiti Sina Božjega neposredno iz Očevih ruku, Otac ga je dao Mariji, da ga svijet primi od nje. Sin se je Božji utjelovio za naše spasenje, ali u Mariji i po Mariji. Bog Duh Sveti je oblikovao Isusa Krista, ali tek kad je zatražio njezinu privolu po jednom od prvih službenika svoga dvora.

2. U otajstvima Otkupljenja

17. Bog Otac udijelio je Mariji svoju plodnost, koliko je puko stvorenje bilo sposobno za to, dajući joj moć da rodi njegova Sina i sve udove njegova otajstvenog Tijela.

18. Bog Sin je sišao u njezino djevičansko krilo, kao novi Adam u svoj zemaljski raj, da se tu naslađuje i otajstveno izvodi čudesa milosti. Bog, koji je postao čovjekom, smatrao je svojom slobodom svoje utamničenje u Marijinu krilu; svoju je snagu pokazao kad je pustio da ga nosi ova djevojčica. Držao je svojom i Očevom slavom sakriti svoj sjaj u svakome stvoru na ovoj zemlji i otkriti ga samo Mariji. Proslavio je svoju nezavisnost i svoje veličanstvo oviseći o ovoj ljubeznoj Djevici u svom začecu, u svom rođenju, u svom prikazivanju u hramu, u svom skrovitom životu kroz trideset godina, sve do svoje smrti kojoj je htio da i ona prisustvuje, da s njom zajedno prinese jednu te istu žrtvu i da se s njezinom privolom žrtvuje Vječnome Ocu, kao nekoć Izak Abrahamovom privolom Božjoj volji (usp.Pos 22,2). Upravo ona ga je dojila, branila, uzdržavala, odgajala i žrtvovala za nas.

O divne li i nečuvene ovisnosti samoga Boga, koju Duh Sveti nije mogao prešutjeti u Evandjelju, da nam tako pokaže njezinu vrijednost i neizmjernu slavu, iako nam je sakrio skoro sva divna djela koja je ova Utjelovljena Mudrost učinila u svom skrovitom životu, Isus Krist je dao više slave Bogu, svome Ocu, podložnošću svojoj Majci kroz trideset godina, nego bi je bio dao da je obratio sav svijet tvoreći najveća čudesa. Oh! Kako puno slavimo Boga kad se, da mu ugodimo, podlažemo Mariji po primjeru Isusa Krista, našega jedinog uzora!

⁸ Sv.Ambrozije PL 15,1636; sv.Bernard PL 183,76B.

⁹ Sv.Augustin PL 38,1074.

Komentar: Čini nam se da kao najbolji komentar ovog broja možemo citirati Drugi vatikanski koncil: "Time što je Krista začela, rodila, hranila, u hramu ga prikazala Ocu, i sa svojim Sinom, dok je na križu umirao trpjela, na sasvim je osobit način sudjelovala u Spasiteljevu djelu, poslušnošću, ufanjem i žarkom ljubavlju, da obnovi vrhunaravni život duša. Radi toga nam je postala majkom u redu milosti" (Lumen gentium 61).

19. Ako ponnije pregledamo ostali život Isusa Krista, vidjet ćemo da je on htio početi svoja čudesa po Mariji. On je posvetio svetog Ivana Krstitelja u krilu njegove majke svete Elizabete na Marijinu riječ: netom je Marija progovorila, Ivan se posvetio (usp.Lk 2,51); i to je njegovo prvo i najveće čudo milosti. On je na svadbi u Kani pretvorio vodu u vino na njezinu poniznu molbu (usp.Iv 2,1-12); to je njegovo prvo čudo na prirodi. On je počeo i nastavio svoja čudesa po Mariji, i nastavit će ih tvoriti po Mariji sve do konca vjekova.

20. Duh Sveti je neplodan u Bogu, to jest on ne proizvodi nijednu drugu božansku osobu, ali je postao plodan po Mariji, koju je uzeo za Zaručnicu. Po njoj, u njoj i od nje proizveo je svoje remek-djelo, Boga-Čovjeka, i proizvodi svaki dan i proizvodit će do konca svijeta predodređenike i udove otajstvenoga tijela te božanske Glave. Zato, što god više nalazi Mariju, svoju milu i nerazdruživu Zaručnicu,¹⁰ u kojoj duši, to postaje djelotvorniji i moćniji da u toj duši proizvede Isusa Krista, a tu dušu u Isusu Kristu.

21. To ne znači da Presveta Djevica daje plodnost Duhu Svetomu, kao da je on ne bi imao, jer kao Bog ima plodnost ili sposobnost proizvoditi, kao što je ima Otac i Sin, premda to svojstvo ne provodi u djelo, pošto ne proizvodi nijednu drugu božansku osobu. Nego hoćemo reći da Duh Sveti svoju plodnost ostvaruje preko Presvete Djevice, kojom se služi jer hoće, premda mu nije bezuvjetno potrebna, te proizvodi u njoj i po njoj Isusa Krista i njegove udove. O otajstva milosti, nepoznata i najučenijima i najduhovnijima među kršćanima!

Komentar: Montfort promatra djelovanje triju osoba Presvetog Trojstva kod utjelovljenja koje vidi kao bitni događaj u povijesti spasenja i kao obrazac oblikovanja i rasta osobe Isusa Krista u dušama vjernika. Odmah se naglašava aktivna, slobodna i odgovorna uloga Marije u tom središnjem događaju spasenja. Bog Otac u svojoj slobodi je htio da Sin Božji u Mariji postane čovjekom. On hoće da se od Marije rodi ne samo utjelovljeni Sin Božji nego sva posinjena djeca Božja. Sveca na poseban način pogađa ponašanje utjelovljenog Sina Božjega koji je slobodno htio zavisiti od Marije u odrastanju. Za sv. Ljudevita to će biti razlog da nas dalje u Raspravi pozove nasljedovati Isusa Krista te da na našem putu vjere slobodno izaberemo ovisnost o Mariji u svemu. Marija je plodna i vjerna zaručnica Duha Svetoga. Duh Sveti se slobodno poslužio Marijom kada je oblikovao Boga koji je postao čovjekom, te na isti način želi da oblikuje i vjernike. Da bismo bili autentični kršćani moramo dopustiti da nas oblikuju Duh Sveti i Marija. Vidimo da kod sv.Ljudevita nema nikakvog suprotstavljanja u djelovanju Duha Svetoga i Marija. Naprotiv, on tu temu kao jedno remek djelo, još više produbljuje u brojevima 35 i 36.

¹⁰ Po primjeru drugih crkvenih pisaca sv.Ljudevit pripisuje Mariji naslov "Zaručnica Duha Svetoga" da bi time izrazio otajstvo i nerazdruživ odnos Marije i Duha Svetoga koji se ostvario u utjelovljenju Sina Božjijega. Treba paziti na teološku upotrebu tog naslova i izbjegavati opasnost da se Duh Sveti vidi kao otac Kristov ili da se u njem vidi jedna komplementarnost među jednakima, zbog toga je Drugi vatikanski koncil radije koristio pojam Marija "Hram Duha Svetoga" (LG53) umjesto zaručnice.

Drugo poglavlje: **MARIJA U OTAJSTVU CRKVE I POSVEĆENJU DUŠA**

1. Marijino poslanje u Božjem narodu

22. Kako su se tri božanske osobe Presvetoga Trojstva vladale kod Utjelovljenja i prvoga dolaska Isusa Krista, tako se vladaju uvijek, na nevidljiv način, u svetoj Crkvi, i tako će se vladati sve do konca vjekova, kod zadnjeg dolaska Isusa Krista.

1.1. Suradnica Božja

23. Bog Otac učinio je slijev od svih voda i nazvao ga more; on je učinio slijev od svih milosti, koji je prozvao Marija. Ovaj veliki Bog ima prebogatu riznicu ili skladište gdje je zatvorio sve što ima lijepo, sjajno, rijetko i dragocjeno, sve do svoga vlastitoga Sina. Ta neizmjerena riznica jest Marija, koju sveci nazivaju "riznicom Gospodnjom"; njezinim se obiljem ljudi bogate.

24. Bog Sin je udijelio svojoj Majci sve što je stekao svojim životom, svoje neizmjerne zasluge i svoje divne kreposti, te ju je učinio blagajnicom svega što mu je Otac dao u baštinu. Samo po njoj primjenjuje svoje zasluge svojim udovima, resi ih svojim krepostima i dijeli im svoje milosti; to je njegov otajstveni žlijeb i vodovod, kuda on obilno i na blag način provodi vodu svoga milosrđa.

Komentar: Sveti Ljudevit ovdje i u drugim dijelovima Rasprave koristi usporedbu vodovoda, koju nalazi u djelima sv. Bernarda (PL 183,448), da bi izrazio Marijin utjecaj na ljude u priopćavanju Božanskog života. Drugi vatikanski koncil više koristi personalističke pojmove da bi izrazio tu stvarnost."Jer nakon uznesenja na nebo (Marija) nije napustila tu spasonosnu ulogu, nego nam mnogostrukim svojim zagovorom i dalje pribavlja milosti vječnog spasenja. Materinskom ljubavlju brine se za braću svoga Sina koji još putuju i nalaze se u pogibeljima i tjeskobama, dok ne budu dovedeni u sretnu domovinu" (Lumen gentium 62).

25. Bog Duh Sveti je udijelio Mariji, svojoj vjernoj Zaručnici, svoje neizrecive darove i nju je odabrao za djelatnicu svega što ima. Zato ona dijeli sve njegove darove i milosti komu hoće, koliko hoće i kada hoće, i nijedan se nebeski dar ne daje ljudima ako ne prođe preko njezinih djevičanskih ruku. To je volja Boga koji je htio da sve imamo po Mariji; jer je tako trebalo da Svevišnji obogati, uzvisi i proslavi onu koja se osiromašila, ponizivala i skrivala svojom dubokom poniznošću do dna ništavila za svoga života. Eto, to su osjećaji Crkve i svetih Otaca.

26. Da govorim suvremenim mudracima, sve ovo što jednostavno kažem, dokazao bih opširnije iz Svetoga pisma i svetih Otaca s navodima na latinskom jeziku, a donio bih i mnoge jake razloge, koje svatko može naći u knjizi *Trostruka kruna Presvete Djevice* od p. o. Poiré-a,¹¹ gdje ih je on razvio nadugo i široko.

Ali, kako ja govorim osobito siromasima jednostavnima, onima koji su dobre volje te imaju veću vjeru nego li je ima većina učenih ljudi i koji zato vjeruju prostodušnije i s većom zaslugom, tako mi je dosta jednostavno objasniti im istinu, ne gubeći se u latinskim navodima koja oni ne razumiju, iako u prigodi donesem koji, ali svakako ne idem puno za njima. Nastavimo.

¹¹ Isusovac Poire (1584-1637) je napisao ovu veliku knjigu od preko 1200 stranica koja se u sedamnestom stoljeću koristila kao jedna vrsta marijanske enciklopedije. I sv. Ljudevit je koristi, pogotovu u prvom dijelu Rasprave.

Komentar: Prisutnost i poslanje koje je Marija dobila od Boga ne odnose se samo na Utjelovljenje nego i na vrijeme Crkve, dakle i na naše vrijeme u kojemu živimo. Zbog toga Montfort opisuje djelovanje Presvetoga Trojstva u sadašnjem vremenu gdje milost Očeva, zasluge Sina i darovi Duha Svetoga nama dolaze po Marijinim rukama. Sv. Ljudevit je bio pučki misionar, iako je završio vrsne teološke studije svoga vremena na najboljem pariškom učilištu, on izabire zadnje siromahe svoga vremena i naviješta im Evanđelje. Tako da i Rasprava ima dobre teološke osnove ali je protkana pastoralnim iskustvom i svetošću autora. Rasprava je pisana s namjerom da potakne čitatelja na obraćenje. Montfort želi potaći čitatelja da na jedan konkretan način prakticira vjeru kako bi napredovao na duhovnom putu. To je jedna škola duhovnosti koju su poslije njega prošli mnogi siromasi, teolozi, odgovorni ljudi u Crkvi te mnogi sveci.

1.2. Marijina majčinska funkcija

27. Budući da milost usavršuje narav, a slava usavršuje milost, to je sigurno da je naš Gospodin jednako Marijin Sin i na nebu, kao što je bio na zemlji i da je, dosljedno, zadržao svu podložnost i posluš najsavršenijega djeteta prema najboljoj od svih majki. Ali se čuvajmo da tu zavisnost ne bismo shvatili kao neko poniženje i nesavršenost Isusa Krista. Jer Marija je neizmjerljivo niža od svoga Sina, koji je Bog, pa mu ne zapovijeda kao što bi zemaljska majka zapovijedala svom djetetu, koje je niže od nje. Kako je Marija potpuno preobražena u Boga milošću i slavom, koja sve svece u nj preobrazuje, to ona niti što pita, niti hoće, niti čini što bi bilo protivno vječnoj i nepromjenljivoj Božjoj volji.

Zaista se čita u djelima sv. Bernarda, Bernardina, Bonaventure itd. da je sve na nebu i na zemlji podložno Presvetoj Djevici, pa i sami Bog; no oni time hoće izraziti samo to da je tolika vlast koju je Bog htio udijeliti Mariji, te izgleda kao da ona ima istu moć koju i Bog, i da su njezine molitve i prošnje tako moćne kod Boga da ih Njegovo Veličanstvo uvijek smatra zapovijedu, i Bog se nikada ne protivi molbi svoje drage Majke, jer je Ona uvijek ponizna i prilagođena njegovoj volji. Ako je Mojsije snagom svoje molitve zaustavio Božju srdžbu nad Izraelcima tako uspješno da mu se ovaj previšnji i neizmjerljivo milostivi Gospodin nije mogao suprotstaviti, nego je pitao Mojsija da mu pusti iskaliti srdžbu i kazniti onaj buntovni narod (usp. Iz 32,10-14), koliko li onda veći pojam moramo imati o molitvi ponizne Marije, dostojne Majke Božje, kojoj je molitva moćnija kod njegova Veličanstva od molitava i zagovora svih anđela i svetaca na nebu i na zemlji!

28. Marija zapovijeda na nebu anđelima i blaženima. Kao nagradu za njezinu duboku poniznost, Bog joj je dao moć i službu da svecima popuni ispražnjena prijestolja s kojih se, zbog oholosti, oboriše anđeli odmetnici. Volja je Svevišnjega, koji uzvisuje ponizne, da se nebo, zemlja i pakao, milom ili silom, pokoravaju zapovijedima ponizne Marije, koju je postavio vrhovnom Gospodaricom neba i zemlje, vojvotkinjom svoje vojske, blagajnicom svoga blaga, djelateljicom svojih milosti, tvoriteljicom svojih velikih čudesa, obnoviteljicom ljudskog roda, posrednicom ljudi, zatornicom Božjih neprijatelja i vjernom družicom svojih veličina i svojih slavlja.

Komentar: Po Isusovoj riječi "tko se ponizi bit će uzvišen" (Lk 18,14) veličina u kršćanstvu je vezana uz poniznost. Tako i Marija: "Napokon je Bezgrešna Djevica sačuvana čista od svake ljage istočnoga grijeha, ispunivši tok zemaljskoga života s dušom i tijelom bila uznesena u nebesku slavu, i od Gospodina bila uzvišena kao kraljica svih stvari, da bude potpunije u skladu sa svojim Sinom, Gospodarom gospodara i pobjednikom nad grijehom i smrću" (Lumen gentium 59).

1.4. Znak prave vjere

29. Bog Otac hoće da po Mariji ima djecu sve do svršetka svijeta, i on joj veli: *Nastani se u Jakovu* (Sir 24,8) to jest, nastani se i prebivaj u mojoj djeci i predodređenima, kojih je prasluka Jakov, a ne u đavolskoj djeci i odbačenicima, kojih je prasluka Ezav.

Komentar: Marija ne stanuje u našim dušama prisutnošću posvudašnjosti koja je svojstvena samo Bogu, nego je ona u nama po prisutnosti viđenja, djelovanja i mističnog sjedinjenja. Ona nas vidi u Bogu i kao Majka nas proniče do srži našeg bića. Njen je pogled nad nama, njena misao u nama i mi nismo kadri zamisliti kakvo bogatstvo pruža taj način prisutnosti, kakvu ozbiljnost zahtijeva i kakvu radost u duši koja to razumije i pristane živjeti pod pogledom svoje Majke. Ona djeluje na nas i u nama, također i po nama. Utječe na nas svojim molitvama i svojim krepostima, milostima koje nam daje, majčinskim odgojem, savjetima...Marija stanuje u našim dušama, naročito zato što u duši koja je u stanju milosti, živi u Božjoj ljubavi koja uključuje prisutnost mističnog sjedinjenja s Isusom i Marijom. Po tom sjedinjenju biće koje ljubi u ljubljenom je biću i obrnuto (Sv.Toma Akvinski Sum.Teol. I 2 q.28 i slij). Svojstvo je ljubavi da dosegne ljubljenoga i da se s njim sjedini. Snagom nadnaravne ljubavi mi smo s Marijom sjedinjeni sjedinjenjem prisutnosti, što se ne da uistinu izreći. S Marijine strane ne nedostaje ništa i njena majčinska ljubav je usmjerena na naše biće, dok s naše strane često ne razumijemo tu Marijinu prisutnost jer je naša ljubav ranjena egoizmom i grijehom koji sprečavaju da osjetimo i razumijemo to jedinstvo u ljubavi. Zbog toga sv.Ljudevit često u Raspravi govori o potrebi čišćenja ili o Mariji koja sama uklanja te zapreke ako joj se duša posveti (Rasprava 108, pogotovu brojevi 201-213).(Većinu ovog teksta smo preuzeli iz bilješke broj 5 izdanja Marijine tajne 1968 godine).

30. Kao što u naravnom i tjelesnom rađanju postoje otac i majka, tako i u nadnaravnome i duhovnome postoji Otac, a to je Bog i majka, a to je Marija. Sva prava Božja djeca i predodređenici imaju Boga za Oca i Mariju za majku; a tko nema Mariju za majku: heretici, raskolnici itd., koji mrze ili gledaju s prezirom ili ravnodušnošću Djevicu, nemaju Boga za oca, ma koliko se oni hvastali da imaju, jer nemaju Mariju za majku. Jer, da je imaju za majku, ljubili bi je i častili, kao što svako pravo i dobro dijete naravski ljubi i časti svoju majku, koja mu je dala život.

Najstaljniji i najpouzdaniji znak po kojemu ćemo razlikovati heretike, čovjeka koji širi krivu nauku, odbačenika, s jedne strane, od predodređenika s druge jest taj, što heretik i odbačenik preziru Presvetu Djevicu ili su hladni prema njoj, pa nastoje svojim riječima i primjerima umanjiti njezino štovanje i ljubav prema njoj. Oni to rade javno ili tajno, katkad pod lijepim izlikama. Jao! Bog Otac nije Mariji rekao da se nastani u njima, jer su oni Ezavi.

1.4. Majka kršćana

31. Bog Sin hoće da sebe oblikuje i, na neki način, neprestano utjelovljuje u svojim udovima po svojoj dragoj Majci, te joj veli: *Uđi u baštinu Izraelu* (Si 24,8). Kao da joj time kaže: Bog, moj Otac, dao mi je u baštinu sve narode zemlje, sve ljude, dobre i zle, predodređenike i odbačenike. Jedne ću voditi zlatnom palicom, a druge gvozdenom. Jednima ću biti otac i odvjetnik, drugima pravedan osvetnik, a svima sudac. Ali ti, moja mila Majko, ti ćeš imati za svoje nasljedstvo i posjed samo predodređenike, kojih je prasluka Izrael; kao dobra majka ti ćeš ih roditi, hraniti, odgojiti; a kao njihova vladarica ti ćeš ih voditi, njima upravljati i braniti ih.

32. “Čovjek i čovjek rođen je u njoj” (Ps 86,5)¹², kaže Duh Sveti. Neki Oci tumače te riječi tako da je prvi čovjek, koji se je rodio od Marije, Čovjek-Bog, Isus Krist; a drugi da je samo čovjek, posinak Božji i Marijin. Ako se je Isus Krist, Glava ljudi, rodio od Marije, tada se i predodređenici, koji su udovi ove Glave, nužno moraju roditi od nje¹³. Nikad jedna te ista majka ne daje na svijet glavu bez udova, niti udove bez glave, jer bi to bila nakaza u prirodi; jednako u redu milosti Glavu i udove rađa jedna te ista majka. Ako bi se koji od mističnoga tijela Kristova, koji predodređenik, rodio od druge majke, a ne od Marije, koja je rodila Glavu, to on u stvari ne bi bio predodređenik niti od Isusa Krista, nego nakaza u redu milosti.

33. Uz to, budući da je Isus plod Marijin sada kao i uvijek, kako to o njemu ponavljaju nebo i zemlja tisuću i tisuću puta svaki dan: *I blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus*, to je sigurno da je Isus Krist zbilja plod i djelo Marijino, kao za svakoga čovjeka koji ga posjeduje, tako i za sve ljude uopće. Zato, ako je koji vjernik oblikovao Isusa u svome srcu, on može slobodno reći: “Velika hvala Mariji! Onaj koga ja posjedujem, njezino je djelo i njezin plod; ja ga bez nje ne bih imao”. Mariji se mogu primijeniti, s većim pravom negoli ih sveti Pavao primjenjuje sebi, ove riječi: *Djeco moja, koju ponovno s bolovima rađam dok se Krist ne oblikuje u vama* (Gal 4,19). Ja rađam - veli Marija - svaki dan djecu Božju, sve dok se Isus, moj Sin, ne oblikuje u njima u puninu svoje dobi.

Sveti je Augustin nadvisio sama sebe i sve što ja rekoh, kad je kazao da su svi predodređenici, kako bi mogli odgovarati slici Sina Božjega, dok su na svijetu, skriveni u krilu Presvete Djevice gdje ih ova dobra Majka čuva, hrani, uzdržava i odgaja, dok ih poslije njihove smrti ne porodi za slavu, a tada i jest pravi njihov rođendan, kako Crkva naziva smrt pravednika.¹⁴ Otajstva milosti, nepoznata odbačenicima, a malo poznata predodređenicima.

1.5. Suradnica Duha Svetoga

34. Bog Duh Sveti hoće u njoj i po njoj oblikovati sebi odabranike, pa joj kaže: *U mojim odabranicima puštaj korijenje.* (Si 24,13) Puštaj, miljenice moja i Zaručnice moja, korijenje svih svojih kreposti u moje odabranike, da se množe sve to više. Toliko sam se u tebi nasladio kada si, živeći na zemlji, vršila najuzvišenije kreposti da te još i sada želim naći na zemlji, a da ne moraš ostaviti nebo. Stoga se obnavljaj u mojim odabranicima, da u njima s uživanjem gledam korijenje tvoje nepobjedive vjere, tvoje duboke poniznosti, tvoga općeg mrtvljenja, tvoje uzvišene molitve, tvoje žarke ljubavi, tvoga stalnog ufanja i svih tvojih kreposti. Ti si moja Zaručnica uvijek jednako vjerna, jednako čista i jednako plodna kao što si nekoć bila. Neka mi tvoja vjera daruje vjernike, tvoja čistoća neka mi daje djevice, tvoja plodnost neka mi daje izabranike koji su moji hramovi.

Komentar: U ovom broju sv.Ljudevit donosi nauk koji je Drugi vatikanski koncil izrazio pojmom “tip Crkve” (LG 63). Marija je savršeni početak Crkve ili bolje rečeno jedno dinamičko ostvarenje Crkve, te kao takva Ona vitalno utječe na Crkvu na neki način ocrtavajući i svoju duhovnu fizionomiju u Crkvi. Prema Montfortu, Duh Sveti potiče vjernike da duhovno rastu ugledajući se na primjeru Marije. S druge strane on naglašava da je Marija aktivno prisutna u tom rastu.

35. Kad se Marija ukorijeni u kojoj duši, ona tu proizvodi čudesa milosti, kako to može samo ona, jer samo je ona plodna Djevica, koja niti je kada imala niti će ikada imati sebi

¹² Montfort citira psalam u prijevodu Vulgate a tumačenje ovog retka u marijanskom smislu preuzima od Olieri, pismo 119, str. 883.

¹³ Radi se o jednom tradicionalnom katoličkom nauku koji sv. Pio X papa ovako iznosi: “Svi mi koji smo sjedinjeni s Kristom i kako kaže Apostol koji smo udovi njegovog tijela izišli smo iz Marijinog krila kao tijelo sjedinjeno s glavom” (*Ad diem illum*).

¹⁴ Montfort prema Poire-u st. 424 navodi dva teksta sv. Augustina. Vidi. PL 40, 339 i 659.

slične u čistoći i plodnosti. Marija je proizvela s Duhom Svetim najveće djelo što ga je ikada bilo ili će ga biti: Boga-Čovjeka; i ona će, dosljedno, proizvesti najveće stvari i u zadnja vremena. Njoj je pridržana tvorba i odgoj velikih svetaca, koji će se pojaviti pri koncu svijeta, jer samo ova izvanredna i čudesna Djeвица može u zajedništvu s Duhom Svetim proizvesti osobite i izvanredne stvari.

36. Kada Duh Sveti, njezin Zaručnik, nađe Mariju u kojoj duši, on tamo leti i ulazi u svoj svojoj punini, te se toj duši daje to obilatije što više mjesta ona daje njegovoj Zaručnici. Jedan od najglavnijih razloga zašto Duh Sveti ne čini sada golema čudesa u dušama jest taj, što u njima ne nalazi dovoljno sjedinjenja sa svojom vjernom i nerazdruživom Zaručnicom. Kažem: nerazdruživom Zaručnicom, jer Duh Sveti, ta bitna ljubav Oca i Sina, otkada je zaručio Mariju da proizvede Isusa Krista, Glavu odabranika, i njega u odabranicima, otada se nije više rastavio od nje, jer mu je ona uvijek ostala vjerna i plodna.

2. Posljedice

2.1. Marija je kraljica srdaca

37. Iz rečenoga jasno slijedi ovaj zaključak: Prvo, da je Marija primila od Boga veliku vlast u dušama odabranika. Zaista, ona se ne bi mogla nastaniti u njima kako joj je to Bog Otac naredio, niti ih oblikovati, othraniti ni roditi za vječni život kao njihova majka; niti ih imati za svoju baštinu i svoj dio, niti ih oblikovati u Isusu Kristu ni Krista u njima, niti pustiti u njihovo srce korijenje svojih kreposti, niti biti nerazdruživa družica Duha Svetoga u svim njegovim djelima milosti; ne bi, kažem, ona mogla ništa od toga učiniti, kad ne bi imala vlast i gospodstvo u njihovim dušama po osobitoj povlastici Svevišnjega koji, davši joj vlast nad svojim jedinim i naravnim Sinom, dao joj je također vlast i nad svojom posinovljenom djecom, i to ne samo s obzirom na tijelo nego i s obzirom na dušu.

Komentar: U dva navrata papa Pio XII. je ovako izrazio značenje pojma "Marija Kraljica": "Radi se o sudjelovanju u utjecaju, po kojem njen Sin i naš Otkupitelj, s pravom se kaže, kraljuje nad razumom i voljom ljudi"(11.10.1954). "Marijino kraljevanje je izvanzemaljsko ali u isto vrijeme proniče do srži ljudskih srdaca i dodiruje ih u dubinu njihova bića, tamo gdje su duhovna i besmrtna"(1.11.1954). Marija je kraljica neba i zemlje; budući da je Službenica Gospodnja koja je sudjelovala u Otajstvu Isusa Krista, od Boga je primila vlast. Ona je još više kraljica srdaca jer je kraljevstvo Isusa Krista u nutrini. Vjernici duhom osjećaju da trebaju i Mariju ako hoće doći do Boga, još više ako hoće napredovati putem savršenstva.

38. Marija je Kraljica neba i zemlje po milosti, kao što je Isus Kralj po naravi i po pravu pobjednika. No, kao što je kraljevstvo Isusa Krista osobito u srcima, to jest u unutarnjosti čovjekovoj, prema onoj riječi: *Kraljevstvo je Božje u vama* (Lk 17,21) isto je tako kraljevstvo Presvete Djevice poglavito u čovjekovoj unutarnjosti, to jest u ljudskoj duši, i upravo u dušama Marija sa svojim Sinom prima veću slavu negoli u svim vidljivim stvorenjima. Zato je sa svecima možemo nazvati *Kraljicom srdaca*.

2.2. Marija je nužna ljudima da postignu svoj konačni cilj

39. Drugo, treba zaključiti: Ako je Presveta Djeвица nužna Bogu takozvanom uvjetnom nuždom, uvjetovanom njegovom voljom, koliko li je onda potrebija ljudima da mogu postići svoj konačni cilj. Zato se ne smije miješati pobožnost prema Presvetoj Djevici s pobožnostima prema ostalim svecima, kao da nam pobožnost prema Mariji ne bi bila nužnija, ili kao da bi bila preko naše dužnosti.

2.3. Svima da se spase

40. Učeni i pobožni Suarez, isusovac, umni i bogoljubni Justus Lipsius, louvainski doktor, i mnogi drugi, izrazili su osjećaje Otaca, na primjer sv. Augustina, sv. Efrema, đakona iz Edese, sv. Ćirila Jeruzalemskoga, sv. Germana Carigradskog, sv. Ivana Damašćanskoga, sv. Anselma, sv. Bernarda, sv. Bernardina, sv. Tome i sv. Bonaventure, kad su rekli i nepobitno dokazali da je pobožnost prema Presvetoj Djevici nužna za spasenje; da je očiti znak da je netko odbačen, ako nema štovanja ni ljubavi prema njoj, što je izjavio i sam Ekolampadij i neki drugi heretici; da je, naprotiv, neprevrtljiv znak da je predodređen onaj koji je potpuno i istinski njoj odan i pobožan¹⁵.

41. To dokazuju slike i riječi Staroga i Novoga Zavjeta, to potvrđuju izreke i primjeri svetaca, to nas uči i pokazuje nam razum i iskustvo. Samoga đavla i njegove sluge često sili moć istine da to i ne htijući priznaju. Sabrao sam veliku zbirku¹⁶ navoda iz svetih Otaca i Naučitelja, da dokažem tu istinu. Da ne budem dug, donosim samo jednu izreku: *Pobožnost prema tebi, o Presveta Djevice* - veli sv. Ivan Damašćanski - *jest kao spasonosno oružje što ga Bog daje onima koje hoće spasiti.*¹⁷

42. Mogao bih ovdje donijeti mnogo događaja koji dokazuju spomenutu tvrdnju; na primjer onaj događaj što ga spominje ljetopis sv. Franje kada je svetac u zanosu vidio velike ljestve koje su dopirale do neba, a na vrhu njih vidio je Presvetu Djevicu. I bilo mu je otkriveno da se po tim ljestvama ima penjati onaj tko hoće u nebo.

Ili onaj događaj zabilježen u ljetopisu sv. Dominika, kad je petnaest tisuća đavli bilo zaposjelo dušu nekoga nesretnoga heretika, blizu Carcassonne-a, gdje je sv. Dominik držao propovijed o Ružariju. Ti su đavli, po nalogu Presvete Djevice, na svoju veliku sramotu, morali priznati više velikih i utješnih istina s obzirom na pobožnost prema Presvetoj Djevici. To su oni izrazili tolikom snagom i bistrinom, da nije moguće da netko čita taj vjerodostojni događaj i pohvalni govor, a da ne zaplače od veselja, ako ima bar iskru pobožnosti prema Presvetoj Djevici.

2.4. Marija je još potrebija onima koji su pozvani na posebnu savršenost

43. Ako je pobožnost prema Presvetoj Djevici potrebna svim ljudima jednostavno zato da se spase, to je još mnogo potrebija onima koji su pozvani na posebnu savršenost; i ne vjerujem da neka osoba može postići unutarnje sjedinjenje s našim Spasiteljem i savršenu vjernost Duhu Svetomu bez najužeg jedinstva s Presvetom Djevicom i bez velike ovisnosti o njezinoj pomoći.

44. Samo je Marija našla milost kod Boga (usp.Lk 1,38) bez pomoći ikojeg pukog stvora. Svi koji su poslije nje našli milost kod Boga našli su je samo po njoj, pa i svi koji se unaprijed rode, jedino će po njoj naći milost.

Ona je već bila puna milosti kada ju je pozdravio arkandeo Gabrijel (usp.Lk 1,28) a Duh Sveti je opet preobilno napuni milošću kada je pokri svojom neizrecivom sjenom. Ona je tu dvostruku puninu toliko umnožavala iz dana u dan, iz časa u čas da je dostigla neizmjeran i nedokučiv stupanj milosti. Stoga ju je Svevišnji učinio jedinom blagajnicom svoga blaga i jedinom djeliteljicom svojih milosti, da ona oplemeni, uzgoji i obogati koga ona hoće, da ga

¹⁵ Da bismo teološki ispravno shvatili ove i slične odlomke u Raspravi trebamo poznavati neke tekstove crkvenog učiteljstva: "Isusova Majka...svijetli putujućem Božjem Narodu kao znak pouzdane nade i ujehe"(Lumen gentium 68). "Sa svojim učinkovitim i neprestanim zagovorom Marija je jako blizu vjernicima koji je zazivaju pa i onima koji ne znaju da su njena djeca"(Marialis cultus, br.56).

¹⁶ Montfort je obavljao službu bibliotekara u sjemeništu i skupljao je sve citate koji su ga zanimali u "Bilježnicu" koju je sobom uvijek nosio te obilato koristio pri pisanju svojih djela.

¹⁷ Navedeno prema Crassetu, dio I,q.6.str.48.

dovede na uski nebeski put, da ga uvede kroz tijesna vrata života, da ga provede kroz sve zapreke i dade mu prijestolje, žezlo i kraljevsku krunu. Isus je posvuda i uvijek plod i Sin Marijin, a Marija je uvijek i posvuda pravo stablo koje donosi taj plod života i prava majka koja ga rađa.

Komentar: Svetac zanosno kontemplira Mariju punu milosti, to jest Boga u Njoj i njen rast iz dana u dan u toj istoj Božjoj punini. Ona nas čini dionicima bogatstva te milosti. Marijin put duhovnosti, kao i naš, jest uski put svetosti koji vodi do kraljevske krune.

45. Samo je Mariji Bog predao ključeve od pivnice božanske ljubavi i dao moć da stupa najuzvišenijim i najotajnijim putovima savršenosti, i da na njih dovodi i druge. Jedino Marija pripušta ulazak u zemaljski raj bijednoj djeci nevjerne Eve, da se tamo s Bogom ugodno šecu, da se tamo sakriju od svojih neprijatelja; da se tamo izvrsno hrane plodom sa stabla života, ne bojeći se više smrti od stabla spoznanja dobra i zla i da tu dugim gutljajima piju nebesku vodu s ovoga lijepoga vrela koje tu obilno ključa; ili radije, budući da je ona sama ovaj zemaljski raj, ova djevičanska i blagoslovljena zemlja, odakle su bili istjerani grešni Adam i Eva, sama daje pristup onima koje hoće učiniti svetima.

46. *Naklonost tvoju traže prvaci naroda, da se poslužim izrazima Duha Svetoga, prema tumačenju sv. Bernarda - i tražit će je kroz vjekove*¹⁸, a osobito na koncu svijeta. To znači da će se najveći sveci i duše najbogatije u milosti i u krepostima najustrajnije moliti Presvetoj Djevici i imat će je uvijek pred očima kao svoj savršeni uzor da je nasljeđuju, i kao svoju jaku pomoćnicu koja će ih pomagati.

47. To će se, rekoh, dogoditi osobito na koncu svijeta, i to uskoro, jer Svevišnji hoće da sa svojom svetom Majkom oblikuje velike svece, koji će u svetosti nadvisiti većinu drugih svetaca, kao što libanski cedri visinom nadvisuju male grmičke, kako je bilo objavljeno jednoj svetoj duši¹⁹, čiji život je napisao mons. de Renty.

48. Bog će odabrati ove velike duše, pune milosti i revnosti, da se suprotstave njegovim neprijateljima, koji će bjesniti sa svih strana. One će biti osobito pobožne prema Presvetoj Djevici, koja će ih rasvijetliti svojim svjetlom, hraniti svojim mlijekom, voditi svojim duhom, podupirati svojom mišicom i čuvati svojom zaštitom, tako da će se ti Marijini štovatelji jednom rukom boriti, a drugom će zidati. Jednom će se rukom boriti, obarati, satirati heretike i njihove hereze, raskolnike i njihove raskole, idolopoklonike i njihove idole i grešnike s njihovim bezboštva; a drugom će rukom zidati hram pravoga Salomona i otajstveni Božji grad, to jest Presvetu Djevicu, koju sveti Oci nazivaju *Salomonovim Hramom* i *Božjim gradom*. Oni će poticati sav svijet, riječima i primjerom, na pravu pobožnost prema Mariji. To će im pribaviti mnogo neprijatelja, ali i mnogo pobjeda i slave, slave koja samo Bogu pripada. To je Bog objavio svetom Vinku Fererskom, velikom apostolu svoga stoljeća, kako je to sam dovoljno zabilježio u svojim djelima.

Čini se da je to prorekao Duh Sveti u psalmu 58. gdje veli: *“Nek se zna da Bog vlada u Jakovu i do nakraj zemlje. Uvečer se vraćaju, reže poput pasa i trče po gradu”* (Ps 59,14). Taj grad koji će ljudi naći na koncu svijeta, gdje će se obratiti i gdje će utažiti glad za pravdom, koji će ih napasti, jest Presveta Djevica, koju Duh Sveti naziva *Božjim gradom* i *Božjom utvrdom* (Ps 87,3).

Komentar: Veliki sveci i velike duše ovih zadnjih vremena, to jest vremena Crkve, jučer danas kao i sutra jesu i bit će oblikovani od Duha Svetoga i od Marije (brojevi 21,34-36) Sveti Ljudevit proročki naglašava da će te osobe živjeti posvetu i biti preobražene Marijinim duhom i krepostima te tako biti visoko preobražene u Isusa Krista.

¹⁸ Sv. Bernard, *Sermo in antif. Salve Regina*, PL 184,1073.

¹⁹ Radi se o mističarki Mariji des Vallees (1656.) koju je duhovno vodio sv. Ivan Eudes.

Treće poglavlje: POBOŽNOST PREMA MARIJI JE POTREBNA OSOBITO U POSLJEDNJA VREMENA

1. Marija i zadnja vremena

49. Po Mariji je počelo spasenje svijeta, po Mariji se ono treba i dovršiti. Marija se skoro nije ni pokazala za prvog dolaska Isusa Krista, da se ljudi, koji su bili još slabo poučeni o osobi njezina Sina, ne bi udaljili od istine zanoseći se Presvetom Djevicom suviše osjetno i suviše neprosvijetljeno. To bi se po svoj prilici bilo dogodilo da je bila poznata, zbog divne miline kojom je Svevišnji bio uresio i samu njezinu vanjštinu. Da je to istina, uvjerava nas jedan spis Dionizija Areopagite²⁰. On tu kaže da bi je, kad ju je vidio, sigurno bio uzeo za neko božanstvo, zbog njezine tajanstvene miline i neusporedive ljepote, da ga nije protivnome učila vjera, u kojoj bijaše dobro utvrđen.

Ali za drugoga dolaska Isusa Krista, Marija treba biti poznata i otkrivena po Duhu Svetome, da po njoj privede ljude na spoznanje, ljubav i na službu Isusa Krista, jer sada više ne postoje razlozi koji su vodili Duha Svetoga da sakrije svoju Zaručnicu za njezina života i da je samo malo objavi i nakon što je naviješteno Evanđelje.

50. Bog, dakle, hoće objaviti i očitovati Mariju, remek-djelo svojih ruku, u ovim posljednjim vremenima²¹:

1. Zato što se je ona na ovome svijetu sakrila i ponizila ispod praha svojom dubokom poniznošću, postigavši od Boga i od njegovih apostola i evanđelista da je ne razglasuju.
2. Budući da je ona remek-djelo Božjih ruku, na zemlji po milosti i na nebu po slavi, Bog hoće da ga ljudi na zemlji hvale i slave zbog toga remek-djela.
3. Kako je ona zora što prethodi i otkriva nam Sunce pravde, Isusa Krista, to je trebamo upoznati i otkriti, da bismo tako upoznali i otkrili Isusa Krista.
4. Budući da je ona put kojim je Isus Krist prvi put došao k nama, ona će to biti i kad on dođe drugi put, iako na drukčiji način.
5. Budući da je ona sigurno sredstvo i put ravan i bez ljage, kojim stižemo Isusu Kristu i savršeno ga nalazimo, to treba da ga po njoj nađu one svete duše koje imaju sjati u svetosti. Tko nađe Mariju naći će život (usp. Izr 8,35), to jest Isusa Krista koji je put, istina i život (Iv 14,6). Ali Mariju ne može naći tko je ne traži; a ne može je tražiti tko je ne pozna, jer nitko ne traži i ne želi nepoznat predmet. Treba, dakle, da Marija bude poznatija negoli ikada, da se tako više pozna i slavi Presveto Trojstvo.
6. Marija treba zasjati u ovim posljednjim vremenima, više nego ikada, svojim milosrđem, svojom moći i svojom milosti; svojim milosrđem, da natrag dovede i ljubazno primi bijedne grešnike i za-lutale, koji će se obratiti i povratiti u katoličku Crkvu; svojom moći protiv neprijatelja, idolopoklonika, raskolnika, muhamedanaca, Židova i okorjelih bezbožnika koji će se strahovito buniti, nastojeći svojim obećanjima i prijetnjama zavesti i upropastiti sve one koji im budu protivni; i napokon, ona treba zasjati svojom milosti, da ohrabri i podupre sve junačke vojnike i vjerne slugu Isusa Krista, koji će se boriti za njegove interese.
7. Napokon, Marija treba biti strašna đavlu i njegovim ortacima kao vojska spremna na boj, osobito u ovim posljednjim vremenima, jer đavao dobro zna da ima malo vremena, mnogo manje nego ikada prije, da upropasti duše, pa zato svaki dan podvostručuje svoje napore i svoje navale. On će, zaista, brzo podignuti krvava progonstva i stavljat će strašne zasjede vjernim Marijinim slugama i pravoj njezinoj djeci, koju on teže svladava negoli ostale ljude.

²⁰ Radi se o jednom apokrifnom pismu pseudo-Dionizija sv. Pavlu koje se u doba sv. Ljudevita smatralo autentično.

²¹ Bilo bi dobro čitati ove proročke riječi sv. Ljudevita konfrontirajući ih s eshatološkim značajem putujuće Crkve koji je opisan u Lumen gentium 48-51.

Komentar: Svi mi trebamo više upoznati Mariju kako bismo je bolje prihvatili. Što više dadnemo prostora Mariji u svom duhovnom životu više ćemo napredovati na putu svetosti. "I učenik je od toga časa primi u svoju kuću" (Iv 19,27); svaki učenik Isusa Krista, svatko od nas mora Mariju primiti u svoju kuću, u prostore svoje nutrine. Prihvatiti Mariju znači slušati je, uzeti je kao svoj primjer i slijediti je na Božjem putu.

2. Marija i zadnja borba

51. Poglavitito na ta posljednja i strašna đavolska progonstva, koja će rasti svakoga dana sve do antikristova kraljevstva, treba primijeniti ono prvo i glasovito proroštvo i prokletstvo što ga je Bog izrekao u raju zemaljskom protiv zmije. Upravo je zgodan čas rastumačiti ga ovdje na slavu Presvete Djevice, na spas njezine djece i đavlu na sramotu. *"Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvojeg i roda njezina: ona će ti glavu satirati, a ti ćeš joj vrebati petu"* (Post 3, 15).

52. Bog je zametnuo i podigao samo jedno, ali nepomirljivo, neprijateljstvo koje će trajati do konca i bivati sve žešće: neprijateljstvo između Marije, svoje dostojne Majke, i Lucifera, između djece i slugu Presvete Djevice, s jedne strane, i sinova i šegрта Luciferovih, s druge. Prema tome, najljuća neprijateljica, koju je Bog podigao protiv đavla jest Marija, njegova sveta Majka. Bog joj je, dapače, dao već od raja zemaljskoga, premda je tada bila još samo u Božjoj zamisli, takvu mržnju prema onom prokletom Božjem neprijatelju, toliku vještinu da otkrije zloću one stare zmije i toliku snagu da pobijedi, zgnječi i satre toga ohologa bezbošca, da je se on boji više nego svih anđela i ljudi, pače, u nekom smislu, više nego i samoga Boga.

To ne znači da sveta srdžba, mržnja i moć Božja protiv sotone nisu neizmjereno veće od srdžbe, mržnje i moći Presvete Djevice, jer su Marijine savršenosti omeđene; ali se Sotona nje više boji s dva razloga. Prvo, jer je ohol, pa neizmjereno više trpi što ga pobjeđuje i kažnjava mala i ponizna službenica Gospodnja, te ga njezina poniznost ponizuje više nego Božja svemoć. Drugo, jer je Bog dao Mariji veliku moć protiv đavola da se - kako su na usta opsjednutih često morali i protiv svoje volje priznati – više boje jednog njezina uzdača za koju dušu negoli molitava svih svetih, i samo jedne njezine prijateljice protiv njih negoli svih ostalih muka.

53. Što je Lucifer izgubio ohološću, to je Marija dobila poniznošću. Što je Eva upropastila i izgubila neposluhom, to je Marija spasila posluhom²². Eva, slušajući zmiju, upropastila je sa sobom svu svoju djecu i podvrgla ih pod zmijinu vlast, a Marija, pokazavši se savršeno vjerna Bogu, spasila je sa sobom svu svoju djecu i sluge i posvetila ih Božjem Veličanstvu.

54. Bog je zametnuo ne samo jedno neprijateljstvo nego neprijateljstva, ne samo između Marije i sotone, već i između potomstva Presvete Djevice i potomstva sotonina; drugim riječima, Bog je zametnuo neprijateljstva, nesklonosti i tajne mržnje između prave djece i slugu Presvete Djevice s jedne strane, i djece i slugu đavolskih s druge. Djeca Belialova, robovi Sotone, ljubitelji svijeta (jer to je sve isto) uvijek su do sada progonili i progonit će od sada više nego ikada prije one koji pripadaju Presvetoj Djevici, kao što je nekada Kain progonio svoga brata Abela, (usp.Post 4,8) i Ezav svoga brata Jakova, koji su praslika odbačenika i predodređenika. Ali ponizna Marija uvijek će iznijeti pobjedu nad onim oholicom, i to tako veliku da će joj uspjeti satrti mu glavu, to sjedište njegove oholosti; ona će

²² Antiteza Eva-Marija je tema koju su crkveni oci puno koristili. Poslije sv. Justina (+ 165.) i sv. Irenea (+202.) koji kaže: "Ono što je Eva vezala svojom nevjerom to je Djeвица Marija razriješila svojom vjerom"(Adv.haereses III,22,4,PG 7,959).

uvijek otkrivati njegovu zmijsku zloću, razotkrivati mu paklene spletke, mrsiti mu đavolske osnove i štitit će do konca vijeka svoje vjerne sluge od njegove okrutne šape.

No moć Marijina nad svim đavlima sinut će osobito u posljednjim vremenima, kada će Sotona stavljati zasjede njezinoj peti, to jest njezinim poniznim sužnjevima i njezinoj siromašnoj djeci, što će ih ona podignuti da ratuju protiv Sotone. Oni će biti maleni i siromašni u očima svijeta, niski pred svima poput pete; svatko će ih gaziti i gnječiti kao što se događa peti s obzirom na ostale tjelesne udove. Ali zato će biti bogati Božjim milostima, koje će im Marija dijeliti obilno; bit će veliki i uzvišeni u svetosti pred Bogom i nadvisit će svaki stvor svojom vatrenom revnošću. Božja će ih pomoć tako jako podupirati da će svojom petom - svojom poniznošću - u jedinstvu s Marijom satrti glavu đavlu, a Isusu pribaviti slavnu pobjedu.

Komentar: Život je trajna i dramatična borba između dobra i zla (vidi Gaudum et spes 13 i 37). Dobro će na kraju pobijediti. Sv. Ljudevit dramatizira tu borbu, kako to čini i Biblija (Ps 1), naglašavajući osobe Boga i Lucifera, Eve i Marije; još i danas su, s jedne strane istinski kršćani djeca Božja i Marijina a s druge strane sluge đavla, prijatelji svijeta požuda i grijeha. Marija će uvijek pribaviti pobjedu svojim jer je bitno sjedinjenja s pobjedom Isusa Krista.

3. Marija i apostoli zadnjih vremena

55. Da, Bog hoće da njegova sveta Majka bude sada poznatija i ljubljena i čašćena više negoli je ikada bila. A to će se bez sumnje i dogoditi ako predodređenici, po milosti i prosvijetljenju Duha Svetoga, shvate kako treba vršiti unutarnju i savršenu pobožnost, koju će im otkriti poslije. Tada će jasno gledati, koliko to dopušta vjera, ovu krasnu Zvijezdu mora, te će pod njezinim vodstvom stići u sigurnu luku, uza sve oluje i gusare. Upoznat će veličinu ove Vladarice i potpuno će se posvetiti njezinoj službi kao njezini podložnici i sužnjevi ljubavi.

Tada će kušati njezine slasti i njezinu materinsku dobrotu i ljubiti će je nježno kao njezina mila djeca. Tada će upoznati njezino milosrđe, kojega je puna, i potrebu njezine pomoći, te će joj se utjecati u svim prilikama kao svojoj dragoj odvjetnici i posrednici kod Isusa Krista. Tada će uvidjeti da je ona najsigurnije, najlakše, najkraće i najsavršenije sredstvo da uzmognemo doći k Isusu Kristu, pa će joj se predati dušom i tijelom, bez ograničenja, da na taj način budu i Isusovi.

56. Ali kakvi će biti ovi sluge, robovi i djeca Marijina? Bit će to vatra živa, sluge Gospodnje, koji će sve upaljivati vatrom božanske ljubavi. Bit će to *oštre strijele u ruci jakoga* (Ps 127,4), u snažnoj Marijinoj ruci, kojima će ona strijeljati svoje neprijatelje. To će biti sinovi Levijevi, sasvim očišćeni (usp. Mal 3,3) u vatri velikih nevolja i sasvim priljubljeni uz Gospodina (usp. 1Kor 6,17). Oni će nositi zlato ljubavi u srcu, tamjan molitve u duhu i smirnu mrtvenja u tijelu, te će svuda prosipati miomiris Isusa Krista za siromahe i malene, dok će biti kao smrtni zadah velikašima, bogatašima i svjetskim oholicama.

Komentar: Koji ideal svetosti ima sv. Ljudevit? Evo, on nam ovdje donosi njegove karakteristike. Radi se o vjernicima koji hrabro i poduzetno djeluju u svijetu, jaki u kušnjama, spremni slušati poticaje Duha Svetoga, koji traže samo slavu Božju nasljeđujući Isus Krista i naviještajući njegovu Riječ. Svaka osoba, ako je dosljedna, nastoji sama ostvariti svoje ideale. Dosta je samo površno proučiti život sv. Ljudevita pa da se vidi do koje je mjere on živio baš onako kako opisuje apostole slave Marijine. I danas, možda više nego ikada, u svijetu se osjeća potreba svjedočanstva svetaca. Montfort bi nas htio voditi putem svjedočanstva.

57. To će biti gromovni oblaci koji će letjeti zrakom kamo ih pogna svaki i najmanji dah Duha Svetoga; ni uza što neće prianjati, niti će se čemu čuditi, niti će i za što mariti, nego će lijevati kišu riječi Božje i vječnoga života; grmjat će protiv grijeha, obarat će se na svijet, tući će đavla i njegove pomagače i, dvosjeklim mačem riječi Božje, probost će, na život ili smrt, sve ka kojima ih pošalje Svevišnji.

58. To će biti pravi apostoli posljednjih vremena, kojima će Gospodin dati rječitost i moć činiti čudesa i otimati slavan plijen njegovim neprijateljima. Spavat će bez zlata i srebra i, što je važnije, bez tjeskobne skrbi posred ostalih svećenika, crkvenih ljudi i klerika, *intermedios clericos*; a ipak će imati posrebrana krila golubice da polete, čistom nakanom slave Božje i spasenja duša, kamo ih zovne Duh Sveti, i zato će u mjestima gdje budu propovijedali ostaviti za sobom samo zlato ljubavi, koja je ispunjenje svega zakona.

59. Napokon znademo da će to biti pravi Kristovi učenici, koji će nasljedovati njegovo siromaštvo, poniznost, prezir svijeta i ljubav; naučavat će uski Božji put u čistoj istini, prema Evanđelju, a ne prema načelima svijeta, a pri tom se neće uznemirivati, niti će gledati ikome u lice, niti će štedjeti, slušati ili se bojati ikojega smrtnika, ma ne znam koliko on bio moćan. U ustima će svojim imati dvosjekli mač riječi Božje; na svojim će leđima nositi krvavu zastavu Križa, propelo u desnoj ruci, a krunicu u lijevoj; sveta imena Isusa i Marije u svome srcu, a čednost i umrtvenost Isusovu u svemu svome vladanju.

Eto takvi će biti oni veliki ljudi koji će doći, koje će Marija podignuti, po naredbi Svevišnjega, da rašire njegovu vlast nad oblašću bezbožnika, idolopoklonika i muhamedanaca. Ali, kad će to biti i kako?... Sam Bog to zna: naše je moliti, uzdisati i u šutnji čekajući čekati (usp.Ps 40,2).

DRUGI DIO: ŠTOVANJE MARIJE U CRKVI

Prvo poglavlje: TEMELJNE TEOLOŠKE ISTINE O POBOŽNOSTI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

60. Dosad sam nešto kazao o potrebi pobožnosti prema Presvetoj Djevici, a sada mi je reći u čemu se ova pobožnost sastoji. To ću učiniti, s pomoću Božjom, pošto iznesem nekoliko temeljnih istina²³ koje će osvijetliti ovu veliku pobožnost koju hoću da objavim.

1. Isus Krist je zadnji cilj pobožnosti prema Presvetoj Djevici

61. *Prva istina.* - Isus Krist, naš Spasitelj, pravi Bog i pravi čovjek, treba biti vrhovni cilj svih naših pobožnosti, inače bi one bile krive i lažne. Isus Krist je *alfa i omega*, (Otk 1,8) početak i svršetak svih stvari(usp.Otk 21,16). Mi se trudimo, kako kaže Apostol, jedino oko toga da svakog čovjeka učinimo savršenim u Isusu Kristu (usp.Ef 4,13), *jer jedino u njemu stanuje sva punina Božanstva* (Kol 2,9) i sve ostale punine milosti, kreposti i savršenosti; *jer smo jedino u njemu bili blagoslovljeni svakim duhovnim blagoslovom*; (Ef 1,3) jer je on naši jedini Učitelj koji nas treba učiti, naš jedini Gospodar o kojem imamo ovisiti, naša jedina Glava s kojom moramo biti sjedinjeni, naš jedini uzor kojemu se trebamo upriličiti, naš jedini liječnik koji će nas izliječiti, naš jedini pastir koji će nas hraniti, naš jedini put koji nas treba voditi, naša jedina istina u koju moramo vjerovati, naš jedini život koji nas treba oživljavati, i u svim stvarima naše jedino sve koje nam ima biti dovoljno.

Nijedno drugo ime pod nebom nije nam dano kojim bismo se mogli spasiti (usp.Dj 4,12), osim imena Isusova. Bog nam nije stavio drugog temelja našega spasa, naše savršenosti

²³ Montfort nam u ovom broju sam daje podjelu Rasprave po temama koje želi obraditi. Potreba pobožnosti prema Djevici Mariji (PP 14-59); temeljne istine autentične kršćanske duhovnosti (PP 61-82) i bit prave pobožnosti (PP 90-273).

i naše slave nego samo Isusa Krista. Svaka zgrada koja nije postavljena na taj stanac kamen utemeljena je na pomičnom pijesku, i sigurno će se oboriti prije ili kasnije. Svaki vjernik koji nije s Isusom sjedinjen, kao lozova mladica s panjem, otpast će, osušit će se i neće biti ni za što nego da se baci u vatru (usp.Iv 15,6). Ako smo u Isusu Kristu i Krist u nama, ne treba nam se bojati osuđenja (usp.Rim 8,39).

Ni anđeli s neba, ni ljudi na zemlji, ni đavli pakleni niti ikoje drugo stvorenje ne može nam nauditi, jer nas ne može rastaviti od ljubavi Božje, koja je u Isusu Kristu (usp.Rim 8,39). Po Isusu, s Isusom i u Isusu možemo sve: povratiti svu čast i slavu Ocu, u jedinstvu Duha Svetoga, i sami postati savršeni te našem bližnjemu biti miomiris vječnoga života.

62. Ako, dakle, promičemo ozbiljnu pobožnost prema Presvetoj Djevici, to je jedino zato da promaknemo pobožnost prema Isusu Kristu; to je jedino zato da iznesemo lako i sigurno sredstvo kako naći Isusa Krista. Kad bi pobožnost prema Presvetoj Djevici udaljivala ljude od Isusa Krista, trebalo bi je baciti kao đavolsku varku. Ali ova pobožnost ne samo da ne udaljuje ljude od Isusa Krista, nego nam je još potrebna da ga uzmognemo savršeno naći, nježno ga ljubiti i služiti mu vjerno, kao što sam to već pokazao i o čemu će biti govora još malo kasnije²⁴.

Komentar: U ovom broju prožetom biblijskim tekstovima svetac naglašava središnje mjesto Isusa Krista u kršćanskom životu. Radi se o jednom važnom i potrebnom navještaju otajstva Isusa Krista koji sprječava razvoj marijanskog kulta i pobožnosti koji ne bi bili vezani uz bit kršćanskog života. Marija nije drugo doli ponizna službenica Gospodnja. Samo je on naš Spasitelj i sve naše. Pobožnost Mariji nas mora voditi Isusu Kristu. To je duboko uvjerenje Montforta koje će on puno puta ponoviti. Ovaj odlomak, sažet ali jako bogat, jest najbolji odgovor onima koji tvrde da Montfort govori samo i pretjerano o Mariji na uštrb Isusa Krista i njegove središnje uloge u kršćanstvu.

63. Sad se časkom obraćam tebi, mili moj Isuse, da se ljubazno potužim tvome božanskom Veličanstvu što većina kršćana, pa i najmudrijih, ne poznaju nužne veze koja postoji između tebe i tvoje svete Majke. Ti si, Gospodine, uvijek s Marijom, a Marija uvijek s tobom; niti ona može biti bez tebe; inače bi prestala biti ono što jest; ona je tako milošću preobražena u te da ne živi više ona, da nije više ona. Ti sam, moj Isuse, živiš i kraljuješ u njoj, savršenije nego u svim anđelima i blaženima.

Ah, kad bi ljudi znali slavu i ljubav koju primaš u ovom divnom stvoru, sasvim bi drukčije mislili o tebi i o Mariji. Ona je tako usko s tobom sjedinjena, da bi se lakše moglo rastaviti svjetlo od sunca, vrućina od vatre; reći ću i više: lakše bi se mogli rastaviti od tebe svi anđeli i sveci, negoli božanska Marija, jer te ona ljubi žarče i slavi savršenije negoli svi tvoji ostali stvorovi zajedno.

64. Prema tome, moj ljubljani Učitelju, nije li čudno i žalosno vidjeti koliko je neznanje i tama kod ljudi ovdje na zemlji obzirom na tvoju svetu Majku? Ne govorim toliko o idolopoklonicima i poganima koji, ne poznavajući tebe, ni najmanje se ne brinu upoznati je; ne govorim ni o hereticima i raskolnicima, koji ne nastoje biti pobožni tvojoj svetoj Majci, budući da su se odijelili od tebe i od tvoje svete Crkve; nego govorim o kršćanima katolicima, pače i o nekim katoličkim naučiteljima, koji su pozvani druge poučavati u istinama, a sami ne poznaju tebe niti tvoju Majku doli samo spekulativno, suho, neplodno i hladno.

Ta gospoda²⁵ samo rijetko govore o tvojoj svetoj Majci i o pobožnosti koju smo dužni imati prema njoj jer se boje, kako oni to vele, da je ne bi ljudi zloupotrijebili te da se ne bi nanijela uvreda tebi kad bi se odviše častila tvoja sveta Majka. Ako oni vide ili čuju kojega

²⁴ Za raniji govor o toj temi vidi br.24,31-35,50; a kasnije br.75, 83-86,120, 152-168.

²⁵ Montfort cilja na knjigu A.Widenfelta, *Spasonosna upozorenja*, koja je napisana 1673. a stavljena na indeks 1676.

štovatelja Presvete Djevice gdje o pobožnosti prema ovoj dobroj Majci govori nježno, snažno i uvjerljivo, kao o sigurnu sredstvu bez varke, kao o prečacu bez pogibelji, kao o neokaljanu putu bez nesavršenosti i kao o čudesnoj tajni da tebe nađemo i savršeno uzljubimo, oni onda dignu graju protiv njega i tisućama raznih razloga dokazuju mu da ne treba toliko govoriti o Presvetoj Djevici, da ima velikih zlouporaba u ovoj pobožnosti te da ih treba marno odstraniti i da treba, radije, govoriti o tebi nego nagovarati svijet na pobožnost prema Presvetoj Djevici, koju da svijet već ionako dosta ljubi. Čuje se i njih kadikad govoriti o pobožnosti prema tvojoj Presvetoj Majci, ali ne da je šire i promiču, nego da uklone iz nje tobožnje zloupotrebe. Uza sve to, međutim, ta su gospoda bez bogoljubnosti i nježne pobožnosti i prema tebi, jer su takvi prema Mariji, te smatraju ružarij, škapular, krunicu za pobožnosti koje pristaju ženicama i nezalicama, i bez kojih se može spasiti. Ako li njima upadne u ruke koji štovatelj Presvete Djevice koji moli svoju krunicu ili obavlja koju drugu pobožnost Njoj u čast, odmah mu promijene dušu i srce: mjesto krunice savjetovat će mu da izmoli sedam psalama; mjesto na pobožnost prema Presvetoj Djevici poticat će ga na pobožnost prema Isusu Kristu.

O moj ljubljani Isuse, jesu li ti ljudi tvoga duha? Dopada li ti se što tako rade? Je li tebi ugodno kad ne nastojimo svim silama ugoditi tvojoj Majci, bojeći se da to tebi nije drago? Pobožnost prema tvojoj svetoj Majci zar je zapreka pobožnosti prema tebi? Zar ona pripisuje sebi čast koja joj se iskazuje? Je li se ona odijelila od tebe? Zar je ona tuđinka koja s tobom nema nikakve veze? Zar je to tebi mrsko kad joj se hoćemo dopasti? Dijelimo li se ili udaljimo li se od tvoje ljubavi, kad se predajemo Mariji i kad nju ljubimo?

Komentar: Ovdje počinje jedna polemika koja se proteže u daljnjem tekstu. Montfort polemizira s onom gospodom koja imaju samo jednu spekulativnu, suhu, neplodnu i hladnu spoznaju Isusa Krista i Marije te obeshrabruju i udaljavaju druge od nježne pobožnosti i sinovske ljubavi prema Mariji. Očito da takvima nedostaje jedan životni, egzistencijalni i iskustveni pristup Isusu i Mariji, odnos osobe prema osobi. Ovdje se da naslutiti i jedna problematika vremena u kojem je živio naš svetac. Naime, mnogi teolozi i katolički intelektualci u to vrijeme su bili pod jakim utjecajem jansenizma i protestantizma, te su bili kritični na svaki oblik marijanske pobožnosti koja bi po njihovom sudu mogla voditi u praznovjerje i tako udaljiti osobe od Isusa Krista. Sv. Ljudevit dokazuje baš suprotno, iako u brojevima 99-114 i sam razlučuje između pravih i krivih pobožnosti prema Mariji.

65. Međutim, moj ljubljani Učitelju, strašnom li sljepoćom kažnjavaš oholost tih mudraca! Sve da je istinito što sam netom rekao, ni tada većina tih mudraca ne bi više udaljavala svijet od pobožnosti prema tvojoj Presvetoj Majci, niti bi gore ohlađivali u dušama štovanje prema njoj. Sačuvaj me,

Gospodine, sačuvaj me da ne mislim i ne radim kao oni, nego mi udijeli dijelak osjećaja zahvalnosti, cijene, štovanja i ljubavi što je ti gajiš prema svojoj svetoj Majci, da te to više ljubim i slavim što te iz bližega nasljedujem i slijedim.

66. Kao da do sada još nisam ništa rekao na čast tvoje svete Majke, udijeli mi milost da je dostojno hvalim: Učini da ti dostojno hvalim Majku²⁶, usprkos svih njezinih neprijatelja, koji su i tvoji, i da im zaviknem glasno sa svecima: Neka se nitko ne nada dobiti milosrđe od Boga, tko vrijeđa njegovu svetu Majku²⁷.

67. A da postignem od tvoga milosrđa pravu pobožnost prema tvojoj svetoj Majci i da njom nadahnem svu zemlju, podaj mi žarku ljubav prema tebi i primi u tu svrhu vruću molitvu koju ti upravljam sa svetim Augustinom²⁸ i s tvojim iskrenim prijateljima:

²⁶ Sv. Bonaventura, *Psalt. maius*, ps. 79.

²⁷ Guillaume de Paris, kod Crasset, dio I, str. 46.

²⁸ Ova molitva u izvornom tekstu je na latinskom jeziku a sastavljena je od raznih odlomaka koji se pripisuju sv. Augustinu. Montfort preporuča moliti ovu molitvu u vrijeme pripreve na posvetu (br. 230).

“Ti si Krist, moj sveti otac, moj milostivi Bog, moj veliki kralj, moj dobri pastir, moj jedini učitelj, moj predobri pomoćnik, moj prekrasni miljenik, moj živi kruh, moj vječni svećenik, moj vođa u domovinu, moje pravo svjetlo, moja sveta slast, moj put koji me upravlja, moja prejasna mudrost, moja čista prostodušnost, moj slatki mir, moja svekolika sigurnost, moja lijepa baština, moj vječni spas...”

“Kriste Isuse, ljubezni Bože, zašto sam ljubio, zašto želio kroz sav svoj život išta osim tebe, Isusa, svoga Boga? Gdje sam bio, kad nisam mislio na te? O vi, sve želje srca moga, barem odsada usplamtite i gorite za Gospodinom Isusom. Poletite, dosta ste okasnile. Žurite se za ciljem kojemu idete. Svojski tražite onoga koga tražite. Isuse, proklet bio koji tebe ne ljubi; gorčine se napunio koji tebe ne voli. O slatki Isuse, nek te ljubi, nek u tebi uživa, nek se za tobom zanosi svaka dobra duša, posvećena tvojoj hvali. Bože srca moga i baštino moja. Isuse Kriste, neka moje srce umre sebi, i ti budi život moj! Neka se u mojoj duši užuje živi plamen tvoje ljubavi i razgori se u savršenu vatru! Nek plamsa uvijek na žrtveniku moga srca! Nek upali svu moju nutrinu i bukni do dna moje duše. Na dan svog svršetka neka dođem k tebi skončan od tvoje ljubavi ... Amen.”

Htio sam donijeti na latinskom ovu divnu molitvu svetoga Augustina, da bi je osobe, koje znadu taj jezik, izgovarale svakoga dana, moleći od Boga ljubav Isusovu koju tražimo preko Presvete Marije.

2. Mi pripadamo Isusu i Mariji u svojstvu robova

68. Druga istina. - Iz našega odnosa prema Isusu možemo zaključiti da mi nismo svoji, kako veli Apostol, nego sasvim Isusovi, kao njegovi udovi i njegovi robovi, koje je on kupio neizmjereno skupo, svom cijenom svoje krvi. Prije krštenja pripadali smo đavlu kao njegovo roblje; no krštenje nas je učinilo pravim robovima Isusa Krista, te više ne smijemo živjeti, raditi i umirati nego samo da donesemo rod ovome Bogo-Čovjeku, da ga slavimo u svom tijelu i učinimo kraljem svoje duše, jer smo njegova tekovina, njegov stečeni narod i njegova baština (usp. Rim 7,14).

S istog nas razloga Duh Sveti uspoređuje sa stablima posađenima uz vode milosti (usp. Ps 1,3), na polju Crkve, koja imaju donijeti plodove u svoje vrijeme; s lozovim mladicama, kojima je panj Isus Krist, a koje trebaju uroditi biranim groždem; sa stadom, kojemu je pastir Isus Krist, a koje se treba umnožiti da daje mlijeka; s rodnom zemljom, koju Bog obrađuje, a u kojoj se sjeme množi i rodi tridesetostruko, šezdesetostruko, stotostruko. Isus Krist je prokleo nerodnu smokvu i osudio nekorisnoga slugu koji nije iskoristio svoj talenat. Sve nam to dokazuje da Isus želi od nas nevoljnika dobiti nešto plod naših dobrih djela, jer ta dobra djela pripadaju samo njemu: *Stvoreni za dobra djela u Kristu Isusu* (usp. Ef 2,10). Te riječi Duha Svetoga pokazuju da je Isus Krist jedini početak i da ima biti jedina svrha svih naših dobrih djela te da mu imamo služiti ne samo kao najamnici nego kao robovi ljubavi. Da to objasnim.

Komentar: Sveti Ljudevit sada uvodi u Raspravu pojam roba i ropstva ljubavi kao temeljni stav predanja i posvete Isusu Kristu i Mariji (br. 70-77; 236, 244-245). Treba dobro shvatiti što bi time svetac htio reći. U biti on s pojmom “sveto ropstvo ljubavi” želi naglasiti našu potpunu pripadnost Bogu i potpunu zavisnost od Boga slobodno prihvaćenu od nas u ljubavi. Radi se o slobodnom služenju iz ljubavi u potpunom i bezrezervnom predanju Isusu u Mariji. Moramo paziti da ne bismo koristimo pojam ropstva u njegovom sociološkom i negativnom smislu potpune i nasilne zavisnosti čovjeka od drugoga. U broju 33 Marijine tajne Montfort tvrdi da takvo ropstvo među kršćanima nije dopušteno. Krajem petnaestog i pogotovu početkom šesnaestog stoljeća u Europi je bio dosta raširen pokret ropstva Marijina, ponekad i s izrazima

pobožnosti koje nisu uvijek bile dobro usklađene. Montfort koristi ovu pobožnu praksu, ali prije svega daje joj u Raspravi dobre teološke temelje skupa s potrebnim objašnjenjima i umjerenošću u vanjskim oblicima te pobožnosti. Papa Ivan Pavao II obnavljajući posvetu Poljske Mariji, 4. lipnja 1979, koristi isti pojam roba ljubavi te kaže: "Čin posvete govori o ropstvu i prikriva u sebi jedan paradoks sličan onima koje nalazimo u Evanđelju, po kojemu treba izgubiti svoj život da bismo ga pronašli (usp.Mt10,39). Ljubav je ispunjenje slobode, ali u isto vrijeme, pripadati to jest ne biti slobodni, je bitna oznaka ljubavi. Tako da ne biti slobodan u ljubavi ne znači ropstvo, nego je potvrda i ispunjenje slobode"

69. Dva su načina na zemlji na koja netko može pripadati drugome ili zavisiti o njegovoj vlasti: jednostavna služba i robovanje; prema tome imamo i nazive: sluga i rob. U običnoj se službi među kršćanima jedan obveže služiti drugome kroz neko vrijeme, za ugovorenu plaću ili za neku nagradu. U ropstvu je čovjek potpuno zavisan o drugome za svega svoga života, te mora služiti svoga gospodara ne očekujući za to nikakve plaće ni nagrade kao neka od njegovih živina nad kojom on ima pravo života i smrti.

70. Ropstvo je trovršno: naravno, prisilno i dragovoljno. Na prvi su način svi stvorovi robovi Božji: *Jahvina je zemlja i sve na njoj* (Ps 24,1); na drugi: đavli i osuđenici; na treći: pravednici i sveci. Dragovoljno ropstvo je najsavršenije i najslavnije za Boga koji gleda srce, koji ispituje srce i koji se naziva Bogom srdaca ili ljubazne volje, pa se zaista tim dragovoljnim robovanjem priklanjamo Bogu i njegovoj službi više nego išemu na svijetu, sve kad nas narav i ne bi obavezivala na to.

71. Potpuna je razlika između sluge i roba²⁹:

1. Sluga ne daje svome gospodaru sve što jest, sve što ima i sve što može dobiti preko drugoga i sam po sebi; ali rob se predaje svome gospodaru potpuno, sa svim što ima i što može dobiti, bez ikakve iznimke.
2. Sluga zahtijeva plaću za svoju službu gospodaru; ali rob ne može ništa iziskivati, makar radio ne znam kako postojano, vješto i naporno.
3. Sluga može ostaviti svoga gospodara kad god hoće, ili barem kad isteče rok njegove službe; ali rob nema prava ostaviti svoga gospodara kad ushtjedne.
4. Gospodar nema prava nad životom i smrću svoga sluge, pa kad bi ga ubio kao kakvo tovarno živinče, počinio bi nepravedno ubojstvo; ali gospodar, po zakonima o ropstvu, ima pravo nad životom i smrću roba, pa ga može prodati kome hoće ili ubiti - s dopuštenjem govoreći - kao svoga konja.
5. Napokon, sluga stoji u službi gospodarevoj za neko vrijeme, a rob zauvijek.

72. Ništa u životu ne dovodi čovjeka u veće vlasništvo drugoga negoli ropstvo; jednako, u kršćanskom životu nema ništa što bi nas učinilo potpunijom svojinom Isusa Krista i njegove presvete Majke negoli dragovoljno ropstvo, po primjeru samoga Isusa Krista, koji je za našu ljubav uzeo obličje roba (usp. Fil 2,7), i svete Djevice koja se je nazvala službenicom i ropkinjom Gospodnjom (usp.Lk 1,38). Apostol se s ponosom naziva *servus Christi* (usp.Rim 1,1; Gal 1,10). I kršćani su više puta u Svetom pismu nazvani servi Christi (usp.1Kor 7,22); a riječ *servus*, kako je ispravno opazio jedan veliki čovjek, nekada je značila rob, jer još nije bilo slugu u današnjem smislu, budući da su gospodarima služili samo robovi ili slobodnjaci: zato se je Katekizam Svetoga Tridentinskog sabora, da ukloni od nas svaku sumnju kao da ne bismo bili robovi Isusa Krista, izrazio jasnim izrazom, nazivajući *nas mancipia Christi*,³⁰ Kristovi robovi. Kad je tomu tako:

²⁹Usp.Boudon, *Esclavage*, tr. 1, c.2.t.2, col.380. Rado navodimo izvore ovih razlaganja, da istaknemo kako je marijanska pobožnost u formi robovanja Mariji bila veoma raširena u XVII. stoljeću, te se ne smije smatrati iznašašćem sv.Ljudevita. On joj je produbio smisao i dao pravo značenje.

³⁰ Katekizam Tridentuskog koncila I,c.3.br.12.

73. Ja kažem da moramo pripadati Isusu Kristu i služiti mu ne samo kao sluge najamnici, nego kao dragovoljni robovi, koji se iz velike ljubavi daruju i posvećuju njegovoj službi u svojstvu robova, radi same časti što njemu pripadaju.

Prije krštenja bili smo robovi đavla; krštenje nas je učinilo Isusovim robovima: prema tome su kršćani nužno ili robovi đavla ili robovi Isusovi.

74. Što kažem o Kristu apsolutno, to govorim o Presvetoj Djevici relativno, jer je nju Isus Krist izabrao za nerazdruživu drugaricu svoga života, svoje smrti, svoje slave i svoje moći na nebu i na zemlji, te joj je dao svojom milošću sva prava i povlastice svoga Veličanstva što ih on ima po svojoj naravi: Sve što Bogu ide po naravi, to Mariju ide po milosti, vele sveci³¹; tako da njih dvoje, po njihovim riječima, imaju iste podložnike, sluge i robove, budući da imaju istu volju i istu moć³².

75. Možemo dakle, prema mnijenju svetaca i mnogih velikih ljudi, nazivati se i učiniti se robovima

ljubavi Presvete Djevice, da tako budemo savršenije robovi Isusa Krista. Presveta je Djevica sredstvo kojim se naš Gospodin poslužio da dođe k nama; ona je također sredstvo kojim se je nama poslužiti da dođemo k njemu, jer ona nije kao drugi stvorovi koji bi nas, da im se priljubimo, radije udaljavali od Boga nego približavali k njemu; naprotiv, Marijina je najveća težnja da nas sjedini s Isusom, svojim Sinom, a Sinovljeva je najveća težnja da dođemo k njemu po njegovoj svetoj Majci. Dapače, na taj ga način častimo i ugađamo mu, kao što bi netko počastio kralja i ugodio mu kad bi se, htijući postati na savršeniji način kraljev podložnik i rob, proglasio kraljičinim robom. Eto tako kažu Sveti Oci, a za njima sv. Bonaventura, da je Presveta Djevica put kojim ćemo doći k našem Gospodinu: "Put kojim dolazimo Kristu jest približavanje k njoj"³³.

Komentar: Isus i Marija su primjeri ropstva ljubavi, koje mi moramo nasljedovati. Radi se o potpunoj i slobodnoj pripadnosti Bogu i zavisnosti od Boga u ljubavi. U biti, ropstvo ljubavi je izraz najveće slobode i ljubavi jer mi svojevolumeno predajemo i posvećujemo svoju slobodu Bogu. Isus je uzeo lik sluge i u svemu je izvršio volju Očevu. Marija je samu sebe nazvala službenicom Gospodnjom, potpuno podložna Božjoj Riječi. Da bi i mi bili potpuno poslušni Bogu u ljubavi, svojevolumeni robovi Isusa Krista, trebamo postati Marijini robovi, to jest trebamo slušati nju u svemu, uzeti nju kao primjer i prepustiti se njenom vodstvu. Marija, sa svoje strane, čini nas dionicima svoga jedinstvenog pobožanstvenjenja i preobraženja u Isusa Krista jer ona je kako kaže sveti Augustin prvo začela Isusa u svom srcu pa onda u tijelu. Duh Sveti (vidi br.34-36) će nas po njoj povesti putem potpunog izvršavanja volje Božje u svakom trenutku našeg života a to je put svetosti i posvete.

76. Osim toga, Presveta je Djevica Kraljica i Vladarica neba i zemlje, kako sam već spomenuo: "Gle, Božjoj je vlasti sve podložno, pa i Djevica; a vlast je Djevice sve podložno, pa i sam Bog"³⁴, kažu sv. Anselmo, sv. Bernard, sv. Bernardin i sv. Bonaventura. Pa zar njoj nisu svi stvorovi podložnici i robovi? Nije li razložno da, kad ima toliko prisilnih robova, ima i onih iz ljubavi, koji je drage volje izabiru za svoju vrhovnu Gospodaricu kao njezini robovi? Što, zar će ljudi i đavli imati svojih dragovoljnih robova, a Marija ih neće imati? Svaki kralj smatra svojom čašću ako kraljica, njegova drugarica, ima robove s vlašću nad njihovim

³¹ Skupa s raznim svecima kao sv. Toma iz Villanove i sv. Robertom Belarminijem, Montfort ovdje donosi teološki princip konvencije koji se temelji na posebnoj bizini koju je Marija imala u dijelu spasenja s Isusom. Koristeći ovaj pojam treba znati da su ograničene Marijine savršenosti (vidi br.52), da se njoj ne mogu pripisati nepriopćiva Božja i Kristova svojstva, nego samo one povlastice potrebene da izvrši svoju ulogu u povijesti spšenja i koje imaju temelj u objavi.

³² Sv. Ivan Damaščanski, *Propovijed o usnuću B.D. Marije*, PG 96,724 a-c.

³³ Sv. Bonaventura, *Psalt. majus*, Ps 117.

³⁴ Vidi Sv. Anselmo, *Or.*, 46. PL 158,943; Sv. Bernard, *Hom. I super Missus*, br. 7 PL 183, 60; Sv. Bernardin, *Sermo 5 de Nativ. B.D.M.*, c5

životom i smrću, jer čast i vlast kraljeva ujedno je i čast i vlast kraljičina; a zar onda možemo i pomisliti da i naš Gospodin ne bi bio zadovoljan, ako ima svojih robova i njegova Presveta Majka, koju je on kao najbolji Sin, koji je ikada postojao, učinio dionicom sve svoje vlasti? Zar Isus manje štuje i ljubi svoju Majku negoli Asver Esteru i Salomon Betsabeju (usp.Est 5,6 i 1 Kr 2,19)?

77. Nego, kamo me to vodi moje pero? Zašto se toliko zadržava dokazujući tako jasnu stvar? Ako se tko neće zvati sužnjem Presvete Djevice, pa neka se ne zove! Samo neka on bude i neka se zove sužnjem Isusa Krista! Tako će biti sužanj i Presvete Djevice, jer je Isus plod i slava Marijina. A upravo to savršeno radimo u pobožnosti o kojoj ću govoriti poslije.

3. Trebamo se isprazniti od svega zla koje je u nama i obući novoga čovjeka, Isusa Krista

78. *Treća istina.* Naša najbolja djela redovito okalja i pokvari naše opako dno duše. Kad netko ulije čistu i bistru vodu u posudu koja zaudara, ili vino u bačvu koju je iznutra pokvarilo drugo vino, što je prije u njoj bilo, tada se bistra voda i zdravo vino pokvare, jer lako upijaju neugodan miris. Isto tako, kad Bog stavi svoje milosti i rose nebeske ili dobro vino svoje ljubavi u posudu naše duše, pokvarene istočnim i osobnim grijehom, tada njegove darove redovito pokvari i okalja opaki kvasac i opaki talog, što ga je grijeh ostavio u nama; tada tim zadahom odišu naša djela, pače i ona koja potječu iz najuzvišenijih kreposti. Da dakle postignemo savršenost, koja se stječe samo u sjedinjenju s Isusom Kristom, vrlo je važno da se ispraznimo od onoga što je zlo u nama: inače će nas naš Gospodin, koji je neizmjerljivo čist i koji neizmjerljivo mrzi svaku i najmanju mrlju na duši, odbaciti od svojih očiju te se neće s nama sjediniti.

Komentar: Skupa sa svim svecima i duhovnim učiteljima Montfort tvrdi da su naša djela nesavršena i da smo pod utjecajem zla i grijeha. Put rasta u vjeri mora računati "s onom osnovnom neuravnoteženošću kojoj su korijeni u čovjekovu srcu" (Lumen gentium 10). Moramo se isprazniti od grijeha i postati novo stvorenje u Isus Kristu, Novom čovjeku. Ne zaustavljajući se na naglašenim slikama i simbolima baroknog stila koje svetac koristi trebamo shvatiti i prihvatiti bit poruke; mi smo Božje stvorenje duboko ranjeno i bez Boga ne možemo ništa učiniti. Uz ovo negativno viđenje čovjeka ne smijemo zaboraviti da je čovjek slika Božja, koji u vlastitoj savjesti nalazi moralni zakon koji ga potiče da traži dobro i istinu. Pogotovu je kršćanin po krštenju postao novo stvorenje, hram Duha Svetoga. Ali isto tako, sveci su svjesni da je milost posinjenja uzdignuće i preobraženje baš ranjenog čovjeka.

79. Da se ispraznimo od samih sebe, treba nam najprije svjetlom Duha Svetoga dobro upoznati svoje opako dno, svoju nesposobnost za ikakvo dobro potrebno za spasenje, svoju slabost u svim stvarima, svoju trajnu nesposobnost, svoju nedostojnost ijedne milosti i svoju posvemašnju zloću. Grijeh našega prvog oca sve nas je gotovo posve pokvario, ukiselio, naduo i zagorčio, kao što kvas ukiseli, nadme i ukvasa sve tijesto u koje se stavi. Osobni grijesi koje smo počinili, bili to smrtni ili lagani, ma koliko bili oprošteni, uvećali su našu požudu, našu slaboću, našu nepostojanost i pokvarenost, i ostavili su zle ostatke u našoj duši. Naša su tjelesa tako iskvarena, da ih Duh Sveti (usp.Ps 51,7 i Rim 6,6) naziva grešnim tjelesima, podložna su tisućama i tisućama bolesti, svakoga se dana kvare i u njima se zameće samo šuga, crvi i trulež. Naša duša, sjedinjena s tijelom, postala je tako tjelesna da je nazvana tijelom: *Svako se tijelo na zemlji izopačilo* (Pos 6,12).

Naša je baština samo oholost i zasljepljenost u duhu, okorjelost u srcu, slaboća i nepostojanost u duši, požuda, pobuna strasti i bolesti u tijelu. Mi smo po naravi oholiji od paunova, prilijepljeni smo uza zemlju više od zapuhača, gadniji smo od jaraca, zavidniji od zmija, proždrljiviji od svinja, ljući od tigrova, ljeniji od kornjača, slabiji od trstika i nestalniji

od vjetrokoza. Svoga u sebi nemamo ništa nego ništavilo i grijeh, pa ne zaslužujemo drugo nego Božju srdžbu i vječni pakao (usp.Ef 2,3).

80. Prvo, treba li se onda čuditi što naš Gospodin kaže da se onomu koji hoće njega slijediti valja odreći sebe i mrziti sama sebe; da će koji ljubi svoj život izgubiti ga, a da će ga spasiti koji ga mrzi (usp.Mt 6,24). Ova neizmijerna Mudrost, koja ne daje svojih zapovijedi bez razloga, naređuje mrziti sami sebe, jer smo jako dostojni mržnje. Ništa nije tako dostojno ljubavi kao Bog, a ništa tako dostojno mržnje kao mi sami.

81. Drugo, da se ispraznimo od samih sebe, treba nam također umirati samima sebi, to jest, treba nam se odricati djelovanja naših duševnih moći i naših tjelesnih osjetila. Moramo gledati kao da ne gledamo, slušati kao da ne čujemo ništa, služiti se stvarima ovoga svijeta kao da se njima i ne služimo (usp.1Kor 7,31). To sveti Pavao naziva svakidašnjim umiranjem: *Iz dana u dan umirem (1Kor 15,31) Ako pšenično zrno ne padne u zemlju i ne umre, ostaje samo* (usp.Iv 12, 24), i ne donosi dobra ploda.

Ako ne umremo samima sebi i ako nas naše najsvetije pobožnosti ne vode u tu potrebnu i plodnu smrt, nećemo donijeti vrijedna ploda. Naše bi nam pobožnosti postale nekorisne, i sva naša pravedna djela zaprljalo (usp.Iz 1,3) bi naše sebeljublje i naša vlastita volja. U tom bi se slučaju Bogu gadile naše najveće žrtve i naša najbolja djela koja bismo mogli učiniti, a na svojoj smrti našli bismo se praznih ruku s obzirom na kreposti i zasluge, i ne bismo imali iskre čiste ljubavi, koja se podjeljuje samo dušama koje su umrle sebi i kojih je život sakriven s Kristom u Bogu (usp.Kol 3,3).

Komentar: "Umrijeti samima sebi". To je tipičan izraz kršćanske mistike i asketike. Nije to nikakav poziv na autodestrukciju, niti ljubav prema smrti nego mrtvljenje i umiranje egoizmu da bi u našem biću učinili prostore za Boga koji oslobađa ljudsku slobodu. To znači prihvatiti Isusa Krista u Duhu Svetom po Mariji kao svoj istinski novi život.

82. Treće. Od svih pobožnosti prema Presvetoj Djevici treba nam odabrati onu koja nas najviše navodi na ovo umiranje samima sebi, jer je ta najbolja i najposvetnija. Da, ne smijemo držati da je zlato sve što sja, niti da je med sve što je slatko, niti što je lako učiniti i što obavlja najveći dio ljudi da je to najposvetnije. Kako god ima prirodnih tajni pomoću kojih možemo izvršiti neke prirodne radnje u kratko vrijeme, s malim troškom i lako, isto tako ima tajni u redu milosti, pomoću kojih možemo izvršiti nadnaravna djela za kratko vrijeme, lako i ugodno: isprazniti se od samih sebe, napuniti se Bogom i postati savršeni. Vježba što je namjeravam objaviti jest jedna od tih tajni milosti, koju ne poznaje velik broj kršćana, koju poznaje samo mali broj bogoljubnika, a još je kudikamo manje onih koji je vrše i kojima ide u slast. No prije negoli započnem objavljuvati tu vježbu, evo četvrte istine koja slijedi iz treće.

4. Marija svojom majčinskom ulogom olakšava osobni susret s Kristom

83. *Četvrta istina.* – Savršenije je ne približavati se Bogu sam, bez posrednika, jer je to poniznije. Naše je dno, kako sam pokazao, jako pokvareno ako se oslonimo na svoje vlastite napore, na svoju vještinu i spremu da dođemo k Bogu i ugodimo mu; stalno će se sva naša dobra djela zamrljati ili će biti od male vrijednosti pred Bogom, te ga neće ganuti da se sjedini s nama i da nas usliša.

Jer Bog nam zaista nije bez razloga dao posrednika kod svoga Veličanstva. On je vidio našu nedostojnost i nesposobnost, i bilo mu nas je žao, pa da nam dade pristup k svome milosrđu, priskrbio nam je moguće zagovornike kod svoga Veličanstva. Stoga, ne mariti za te posrednike i približiti se izravno k Božjoj svetosti bez ikakve preporuke, značilo bi nemati poniznosti, nemati poštovanja prema Bogu, toliko visokom i tako svetom. Tko bi tako radio,

manje bi držao do Kralja kraljeva nego do zemaljskoga kralja ili kneza, kojemu se ne bismo htjeli približiti bez ikakva prijatelja koji bi za nas govorio.

Komentar: Ljudski posrednici su imali važnu ulogu u povijesti Izraela. Dosta se sjetiti Abrahama (Izl 12,8,18,22), Mojsija (Izl 3,10,32,11s), Davida (2Sam7,8), proroka (Jer 15,11) i drugih koji su bili izabrani u Božjem planu spasenja i posredovali su kod Boga za narod. Oni su bili praslike Isusa i pripremali su jedino i jedinstveno Isusovo posredništvo. Mi trebamo posrednika Isusa Krista da bismo išli Bogu jer po njemu nam se Otac objavio i po njemu smo spašeni.

84. Naš je Spasitelj svojim otkupljenjem postao naš odvjetnik i naš posrednik kod Boga Oca; po njemu nam se treba moliti sa svom slavnom i vojujućom Crkvom. Po njemu imamo pristup k božanskom Veličanstvu, i nikada drukčije ne smijemo preda nj pristupiti nego oslonjeni na Isusove zasluge i obučeni u njih, kao što je mali Jakov stupio pred svoga oca Izaka obučen u jareće kože, da primi očev blagoslov (usp.Post 27; 1 Iv 2,1).

85. A zar nam zbilja ne treba posrednik i kod samoga Posrednika? Je li naša čistoća dosta velika da bismo se mogli s njim sjediniti neposredno i sami po sebi? Nije li on Bog, jednak svome Ocu u svemu, pa dosljedno i svetac nad svecima, jednako dostojan štovanja kao i njegov Otac? Ako je iz neizmjerne ljubavi prema nama postao naš jamac i naš posrednik kod Boga, svoga Oca, da ga ublaži i plati mu što smo mu mi bili dužni, zar zato imamo manje štovanja i straha pred njegovim veličanstvom i njegovom svetosti?

Recimo, dakle, otvoreno, sa svetim Bernardom, da nam treba posrednik kod samoga Posrednika i da je božanska Marija najviše kadra ispuniti tu ljubaznu službu. Kao što je Isus došao k nama po njoj, tako i nama pomoću nje treba doći k Isusu. Ako se bojimo izravno ići k Isusu Kristu, Bogu, bilo zbog njegove neizmjerne veličine, bilo zbog naše niskosti, bilo zbog naših grijeha, a mi bez bojazni molimo Mariju, svoju Majku, za pomoć i zagovor: ona je dobra, ona je nježna, ona nema na sebi ništa strogog ni odbojnog, ništa previsokog ni preblistavog; gledajući je vidimo našu čistu narav.

Ona nije sunce koje bi moglo zablještit nas, slabe ljude, svojim jakim zrakama; nego je lijepa i ugodna kao mjesec koji prima svoje svjetlo od sunca i udešava ga prema našem slabom očinjem vidu. Tako je ljubezna, da ne odbija nikoga koji je moli za razgovor, ne znam koliki bio grješnik, jer se, kako kažu sveci nikad nije čulo, otkad je svijet svijetom, da se je tko utekao Presvetoj Djevici pouzdano i ustrajno, pa da ga je ona odbila. Toliko je moćna, da njezine molitve nisu nikada bile odbijene. Dosta joj je pokazati se pred svojim Sinom i pomoliti se: on odmah uslišava, on odmah prima. On ne može nikada odoljeti ljubaznim molbama svoje predrage Majke, sjećajući se uvijek njezina krila koje ga je nosilo i prsiju koja su ga dojila.

Komentar: Montfort ovdje jednostrano naglašava Isusovo Božanstvo. To nas ne smije navesti na krivi sud da sv.Ljudevit uči strah kao temeljni stav pred Isusom. Dosta je čitati 6.10. i 11. poglavlje svečeva dijela Ljubav vječne mudrosti pa da se vidi sva veličina Isusove dobrote, blagosti i ljupkosti koju svetac kontemplira. Što se tiče Marijinog posredništva, najjasnije nam o tome govori Drugi vatikanski koncil: "Zato se Blažena Djevica u Crkvi zaziva imenima Odvjetnica, Pomoćnica, Pomagačica, Posrednica. Ipak se to tako shvaća, da ništa ne oduzima niti dodaje dostojanstvu i moći Krista jedinog Posrednika...I kao što se jedina Božja dobrota na različite načine stvarno razlijeva u stvorove, tako i jedino posredništvo Otkupitelja ne isključuje nego pobuđuje različitu suradnju koja zahvaća iz jednoga izvora"(Lumen gentium 62). "Jedan je naš Posrednik prema riječima Apostolovim: Jedan je Bog i jedan Posrednik između Boga i ljudi, čovjek Isus Krist, koji je dao sebe kao otkup za sve (1Tim 2,5-6). Marijina pak materinska uloga prema ljudima nikako ne potamnjuje i ne umanjuje to Kristovo jedino posredništvo, nego pokazuje njegovu snagu. Jer sav spasonosni

utjecaj Blažene Djevice na ljude ne nastaje iz neke nužde, nego iz Božje dobrohotnosti, te izvire iz preobilja Kristovih zasluga, temelji se na Njegovu posredništvu, potpuno zavisi i iz njega crpi svu snagu; nikako ne prijeći neposredno sjedinjenje vjernika s Kristom, nego ga olakšava” (Lumen gentium br. 60).

86. Sve je, što spomenuh, izvađeno iz djela sv. Bernarda i sv. Bonaventure. Prema njima, preko triju nam se je stepenica popeti do Boga. Prva je stepenica, nama najbliža i najprikladnija za naše sile, Marija; druga je Isus Krist, a treća je Bog Otac. Da dođemo k Isusu, treba ići k Mariji, jer je ona naša posrednica svojim zagovorom. Da dođemo k vječnom Ocu, treba nam ići k Isusu, jer je on naš posrednik otkupljenjem. Toga se reda savršeno držimo u pobožnosti o kojoj ću govoriti kasnije.

Komentar: Teorija triju stepenica ne smije zaboraviti prisutnost i djelo Duha Svetoga. Put koji nam je objavljen jest slijedeći: po Isusu Kristu, u Duhu Svetome, k Ocu (usp. Ef 2,18). Marija ne zauzima mjesto koje pripada Duhu Svetome nego sudjeluje u njegovom poslanju i djelu našeg sjedinjenja s Kristom. Montfort to tako jasno govori u brojevima 34-36 Rasprave. Ali isto tako Marija “u Svetoj Crkvi zauzima poslije Krista najviše i nama najbliže mjesto” (Lumen gentium 54).

5. Nosimo blago milosti u glinenim posudama

87. Peta istina. - Vrlo nam je teško, kod naše slaboće i krhkosti, sačuvati u sebi milost i blago koje smo primili od Boga. Jer nosimo to blago, koje vrijedi više od neba i zemlje, u *krhkim posudama* (2Kor 4,7), u raspadljivu tijelu i u slaboj, nestalnoj duši koju svaka sitnica obara i poništava.

Komentar: Mi smo slabi i krhki, izloženi mnogim opasnostima i zlu, utecimo se zato pod moćnu Marijinu zaštitu, koja nas brani i podržava. Ovaj je osjećaj pratio kršćane prošlih generacija kada su bile izložene svakoj vrsti zla. Moderan čovjek gaji iluzije o svojoj snazi i samodostatnosti, ali tipična zla, problemi i poteškoće modernoga svijeta kojima današnja civilizacija ne uspijeva pronaći rješenje, možda baš zato što se ne utječe Majčinskoj ljubavi, podsjećaju modernoga čovjeka da krhkost i slabost ostaju njegova iskustva i sastavni dio životnih prilika s kojim se mora suočiti. Sv. Ljudevit nas uči veliku mudrost baš tog suočenja sa samim sobom pred Bogom. Naravno da to ne znači bijeg pred sobom, odgovornošću i poviješću.

88. Jer đavli, ti vješti lupeži, hoće da nas nenadanim napadajem orobe i oplijene. Dan i noć vrebaju zgodan čas za taj posao. Neprestano oblijeću da nas prožderu (usp. 1Pt 5,8) i da nam u tren, jednim grijehom, otmu sve milosti i darove što smo ih god mogli dobiti za više godina. Njihova zloća, njihovo iskustvo, njihove zasjede i njihov broj trebju nam utjerati u kosti silan strah od tolike nesreće, kad znademo da su neke osobe, punije milosti, bogatije krepostima, utvrđenije iskustvom i veće u svetosti, bile iznenađene i nesretno orobljene i oplijenjene.

Ah, koliko se je vidjelo libanskih cedara i zvijezda na nebu kako bijedno padaju i gube svu svoju visinu i sav svoj sjaj u jedan tren! Odakle ta čudna promjena? Nije, zaista, od nedostatka milosti, jer ona nikome ne uzmanjkava, nego od nedostatka poniznosti. Te su se osobe držale jačima i sposobnijima nego su bile; smatrale su se kadrima sačuvati svoje blago; pouzdavale su se u se i oslonile se na sebe. Držale su svoju kuću dosta sigurnom i svoje kovčege dosta jakim, da mogu sačuvati dragocjeno blago milosti. Zbog toga neosjetljivoga oslanjanja na svoje sile (premda im se činilo da se oslanjaju samo na Božju milost) dopustio je prepravedni Gospodin da budu orobljene, prepustivši ih samima sebi. Jao! Da su bile upoznale divnu pobožnost, koju ću prikazati poslije, bile bi povjerile svoje blago moćnoj i vjernoj

Djevici, a ona bi im ga bila sačuvala kao svoje vlasništvo; dapače to bi čuvanje smatrala svojom strogom dužnošću.

Komentar: "Čovjek, utemeljen od Boga u pravednosti, no pod utjecajem Zloga, već je na početku povijesti zloupotrebljavao svoju slobodu dižući se protiv Boga i želeći da svoj cilj postigne izvan Boga... To što doznajemo po Božjoj objavi slaže se i sa samom iskustvom... Svu ljudsku povijest prožimlje teška borba protiv moći mraka. Ta borba, koja je započela već od početka svijeta trajat će po riječi Gospodnjoj sve do posljednjega dana. Ubačen u tu borbu, čovjek se mora neprestano boriti da prione uz dobro. I jedino uz velike napore i pomoć Božje milosti može postići svoje unutarnje jedinstvo" (Gaudium et spes br.13 i37). Svetac dramatičira i naglašava tu ljudsku životnu situaciju, slijedeći klasičnu misao kršćanske mistike i nauka svetaca prema kojoj nutarnja duhovna i neprimjetna oholost je najveća prepreka i rastu i ustrajnosti u milosti (usp.Ps 19,13-14).

89. Teško je ustrajati u stanju milosti zbog čudne pokvarenosti svijeta. Svijet je današnji tako pokvaren, da ista redovnička srca nužno mrlja, ako ne njegovo blato, a to barem njegova prašina; tako da je neka vrst čuda ako netko ostaje postojan posred ove silne bujice, a da ga ona ne zanese; posred ovoga burnoga mora, a da ga ne potope valovi ili ne orobe gusari i razbojnici; pored ovoga okuženoga zraka, a da se ne zarazi. Djevica, koja je jedina vjerna i kojoj zmija nikada nije mogla ništa, samo ona čini to čudo svima onima koji joj služe koliko bolje mogu.

Drugo poglavlje: LAŽNE POBOŽNOSTI I LAŽNI ŠTOVATELJI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

90. Pretpostavivši pet spomenutih temeljnih istina, trebamo se, ako ikada a to sada, dati na izbor prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici: jer danas više nego ikada ima lažnih pobožnosti prema njoj, koje je lako uzeti za istinite. Đavao, kao novčani krivotvoritelj te vješt i iskusan varalica, već je izvarao i upropastio mnoge duše lažnom pobožnošću prema Presvetoj Djevici i uvijek se služi svojim đavolskim iskustvom da upropasti još mnoge druge, zabavljajući ih i uspavljujući ih u grijehu pod izlikom koje slabo izmoljene molitve i koje izvanjske pobožnosti koju im nadahnjuje.

Kao što novčani krivotvoritelj redovito krivotvori samo zlato i srebro, a sasvim rijetko druge kovine, jer mu se to ne isplati, tako i opaki duh ne krivotvori toliko druge pobožnosti koliko one koje se odnose na Isusa i Mariju, naime pobožnost prema Svetoj Pričesti i prema Presvetoj Djevici, jer su one prema drugim pobožnostima što je zlato i srebro među kovinama.

Komentar: Svetac nam sada opisuje lažne pobožnosti prema Presvetoj Djevici. Naglašavamo da se ne radi o iskrivljenjima koja su prisutna samo u marijanskoj duhovnosti nego su opći lažni i krivi duhovni stavovi u odnosu na cijelo kršćansko otajstvo. Njih je Montfort vidio u svoje vrijeme ali su aktualni i prisutni kao napast i danas.

91. Od vrlo velike je važnosti upoznati, na prvom mjestu, lažne pobožnosti prema Presvetoj Djevici, da ih izbjegavamo i da pravu prigrlimo; zatim koja je od tolikih raznih pobožnih vježba prave pobožnosti prema svetoj Djevici najsavršenija, njoj najdraža, kojom Boga najviše slavimo a sebe najlakše posvećujemo, pa da tu odaberemo.

92. Ja nalazim sedam vrsti lažnih štovatelja i lažnih pobožnosti prema Presvetoj Djevici. To su: 1. štovatelji kritičari; 2.bojažljivi štovatelji; 3.izvanjski štovatelji; 4. preuzetni štovatelji; 5. nepostojani štovatelji; 6. licemjerni štovatelji i 7. sebični štovatelji.

Komentar: Sve lažne pobožnosti gube s vida činjenicu da je vjera odnos osobe prema osobi a ne samo neki neodređeni religiozni osjećaj u kojem bi sam molitelj bio mjerilo vjerodostojnosti. U kršćanskoj duhovnosti mora prevladavati osobna ljubav prema Isusu i Mariji u pouzdanju, povjerenju, iskrenom nastojanju oko popravka vlastitog života. Prve dvije kategorije krivih pobožnosti imaju zajednički strah pred Marijom i htjele bi staviti pobožnost prema njoj u sjenu. U prvoj ne prevladava ljubav i pouzdanje nego sud i kritiziranje. U drugoj na užtrb ljubavi imamo strah.

1. Štovatelji kritičari

93. Štovatelji kritičari redovito su oholi mudraci, jaki i umišljeni duhovi, koji imaju u dnu duše nešto pobožnosti prema Presvetoj Djevici, ali koji protresaju gotovo sve pobožne vježbe prema njoj, što ih priprosti puk obavlja bezazleno i sveto na čast ove dobre Majke, jer im nisu po čudi. Oni dovode u sumnju sva čudesa i događaje što ih donose vjerodostojni svjedoci, ili su izvađeni iz redovničkih ljetopisa, a potvrđuju milosrđe i moć Presvete Djevice. Mrsko im je vidjeti jednostavan i ponizan puk gdje kleči i moli se Bogu pred oltarom ili slikom Presvete Djevice, a katkada i na uglu ulice; dapače ih okrivljuju i zbog idolopoklonstva, kao da bi se oni klanjali drvu ili kamenu.

Kažu da oni, sa svoje strane, nimalo ne drže do tih vanjskih pobožnosti i da nisu toliko tupi da bi vjerovali u tolike priče i pričice koje se pronose o Presvetoj Djevici. Kad im tko prikaže divne pohvale kojima sveti Oci obasiplju Presvetu Djevicu, oni ili odgovore da su sveti Oci govorili pretjerano kao govornici, ili njihove riječi tumače naopako. - Treba se mnogo čuvati te vrsti lažnih pobožnjaka i svjetovnih oholica, jer nanose neizmjernu štetu pobožnosti prema Presvetoj Djevici i jer uspijevaju udaljiti od te pobožnosti narod, a sve pod izlikom da iz nje uklanjaju zloupotrebe.

Komentar: Montfort ustaje u obranu pučke pobožnosti protiv onih koji se ograničavaju samo na kritiziranje. Sigurno da Marijin kult proizlazi iz uloge koju je Ona imala u povijesti spasenja, a ne iz izvještaja o čudesima i ukazanjima. Iako je sv. Ljudevit bio otvoren takvim fenomenima, on sam, malo naprijed, u broju 97, oštro kritizira lakovjernost vezanu uz takve događaje i priče onih osoba koje se ne trude ozbiljno oko obraćenja. Izrazi Marijanske pobožnosti su se mijenjali kroz povijest "prema prilikama vremena i mjesta i prema čudi i značenju vjernika" (Lumen gentium 66). I danas treba donijeti zdrav sud o pučkoj pobožnosti ali ne zato da bi se ona razorila. Mi u njoj trebamo otkriti "skrivenu Božju prisutnost" (Ad gentes 9) i autentične vjernosti kao što su jednostavnost, dobrota, osjećaj za Boga, susret s Isusom, Marijom, svecima te u isto vrijeme pročitit je nevjerođostojnih elemenata te usmjeriti prema evanđeoskom zalaganju. Montfort kritizira one koji samo razaraju jednostavne izraze pobožnosti vjernika a ne vode ih u ljubavi prema pravoj pobožnosti. Svetac u isto vrijeme, u broju 97, oštro kritizira lakovjernost prisutnu u takvim pobožnostima gdje nedostaje ozbiljno nastojanje oko vlastitog obraćenja.

2. Bojažljivi štovatelji

94. Bojažljivi štovatelji su oni koji se boje da će osramotiti Sina časteći Majku; da ne bi uzvisujući Mariju ponizili Isusa. Oni ne mogu trpjeti da se Presvetoj Djevici daju predostojne hvale, koje su joj davali sveti Oci. Teškom mukom podnose da više svijeta kleči pred kojim Marijinim oltarom nego pred presvetim Sakramentom, kao da se te dvije pobožnosti ne daju spojiti i kao da oni koji se mole Presvetoj Djevici ne mole se i Isusu Kristu preko nje! Oni ne daju govoriti o njoj tako često, niti da joj se tko tako često obraća.

Evo nekoliko njihovih običnih krilatica: Čemu tolike krunice, tolike bratovštine i tolike izvanjske pobožnosti na čast Gospinu? Ima u tom puno neznanja! To će reći ruglu izvrgavati našu svetu vjeru. Radije nam govorite o Isusovim štovateljima (često spominju Isusa, ali - govorim u zgradama - na njegovo ime ne skidaju kape): treba se utjecati Isusu; on je jedini naš posrednik. Njega treba propovijedati: to je ozbiljna pobožnost. To što oni govore u neku je ruku i istinito. Ali kako te izreke primjenjuju na pravu pobožnost prema Presvetoj Djevici da je zapriječe, njihovo je govorenje stvar veoma pogibeljna, dapače je to lukava đavolska zamka, koja se sakriva za tobožnje veće dobro. Jer nikada bolje ne štujemo Isusa Krista nego kada koliko više možemo štujemo Presvetu Djevicu, jer nju častimo samo zato da savršenije častimo Isusa Krista i jer se njoj obraćamo kao putu koji nas vodi k našem cilju - koji je Isus Krist.

Komentar: Ova kategorija s pravom naglašava središnju ulogu Isus Krista ali krivo shvaćaju pravu pobožnost prema Majci Božjoj kao tome suprotnu. Montfort im daje najbolji odgovor u brojevima 61-68. Pobožnost prema Marija je put da se dođe lakše, brže i sigurnije do sjedinjenja s Isusom Kristom (brojevi 152-169).

95. Sveta Crkva s Duhom Svetim prije blagoslivlje Mariju, a zatim Isusa Krista: *Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus.* Smisao tih riječi nije kao da bi Presveta Djevica bila veća od svoga Sina ili njemu jednaka, jer to reći bilo bi nepodnosivo krivovjerje, nego to znači: da bismo savršenije blagoslivljali Isusa, trebamo prije blagoslivljati Mariju. Recimo, dakle, sa svim pravim Marijinim štovateljima, protiv njezinih bojažljivih štovatelja: *O Marijo, ti si blagoslovljena među ženama, i blagoslovljen je plod utrobe tvoje, Isus.*

Komentar: Slijede preostale lažne pobožnosti prema Mariji. Sve one imaju zajedničku karakteristiku da nemaju čistu i pravu nakanu. Na ovaj ili onaj način sve su izraz jednog manje ili više prikrivenog egoizma pod izlikom pobožnosti prema Mariji. Ne želi se ponizno služiti Bogu nego se želi, preko Marije, služiti Bogom za svoje nepročišćene nakane i materijalni dobitak.

3. Izvanjski štovatelji

96. Izvanjski su štovatelji osobe koje stavljaju svu svoju pobožnost prema Presvetoj Djevici u izvanjska djela. Jer nemaju unutarnjega duha, prija im samo vanjština pobožnosti. Oni će izmoliti silu krunica, ali na brzinu; slušat će mnogo svetih misa, ali bez pažnje; ići će u procesije, ali bez ikakve pobožnosti; ući će u sve bratovštine, ali neće popraviti svoga života, niti će se opirati svojim strastima niti će nasljedovati kreposti ove Presvete Djevice. Njima se u pobožnosti dopada samo njezina osjetna strana, a ne mili im se njezina zbiljnost. Zato ako ne osjećaju osjetne ugodnosti u svojim vježbama, misle da ne rade više ništa, pa se zbune te ih potpuno zapuštaju ili ih obavljaju kad im padne na pamet.

Svijet je pun takvih izvanjskih pobožnjaka. Oni su najstroži kritičari osoba odanih molitvi, osoba koje, dakako, ne preziru izvanjsku čednost, tu stalnu pratilicu prave pobožnosti, ali najviše nastoje oko unutarnjosti, jer nju smatraju bitnom.

Komentar: Svetac ukazuje na iluziju svih onih koji svode svoj odnos prema Mariji samo na izvanjske pobožnosti bez nutrine i bilo kakvog utjecaja te pobožnosti na njihov život. Treba prevladati dualizam kult – život i posvetit se Isusu u Mariji nasljedujući njihovu ljubav, samodarivanje, žrtvu, praštanje...

4. Preuzetni štovatelji

97. Preuzetni štovatelji jesu grješnici koji su se pustili svojim strastima, ili su to ljubitelji svijeta koji, pod lijepim imenom kršćanina i Gospinih štovatelja, skrivaju ili oholost, ili lakomost, ili nečistoću, ili pijanstvo, ili srdžbu, ili psovku, ili klevetanje, ili nepravdu, itd.; koji mirno spavaju u svojim zlim navikama, a da se ne trude mnogo oko svoga popravka, pod izlikom da su pobožni Djevici; koji umišljaju da će im Bog oprostiti, da neće umrijeti bez ispovijedi i da neće biti osuđeni, jer mole svoju krunicu, poste subotom, u bratovštini su sv. Ružarija ili Škapulara ili u Gospinim kongregacijama, jer nose haljinicu ili lančić Presvete Djevice, itd.

Kad im tko rekne da takva njihova pobožnost nije drugo do đavolska varka i pogibeljna preuzetnost kadra da ih upropasti, oni neće to da vjeruju. Oni odgovaraju da je Bog milosrdan; nije nas stvorio da nas osudi; nema čovjeka koji ne griješi; da oni neće umrijeti bez ispovijedi; dosta je na smrti lijepo reći: sagriješio sam; k tome da su pobožni prema Presvetoj Djevici; nose i škapular; mole svaki dan uzorno i bez taštine sedam Očenaša i sedam Zdravomarija na Gospinu čast; dapače, kadgod izmole i krunicu i Gospin časoslov, poste itd.

A za potvrdu onoga što govore i da se zaslijepe još i više, ponavljaju neke događaje, koje su čuli ili čitali u knjigama, bili istiniti ili lažni - nije važno. Prema tim događajima, neke su osobe voljele neke molitve na čast Presvete Djevice, ili su obavljale koju pobožnu vježbu, pa su, umrijeviši u smrtnome grijehu i bez ispovijedi, ili bile uskrišene da se ispovjedu, ili im je duša čudom ostala u tijelu sve dok se nisu ispovjebile, ili su na času smrti milosrdnim Gospinim zagovorom dobile od Boga savršeno pokajanje i oprostjenje svojih grijeha i tako se spasile. Zato se nadaju da će i oni na taj način dobiti istu milost.

98. Međutim, ništa u kršćanskom životu ne zaslužuje veću osudu od te đavolske preuzetnosti. Može li se reći da netko uistinu ljubi i časti Presvetu Djevicu, dok svojim grijesima ranjava, probada, razapinje na križ i pogrdjuje bez ikakva milosrđa Isusa Krista, njezina Sina? Da Marija smatra za se zakonom milosrdno spasavati tu vrst ljudi, to bi ona odabrala grijeh i pomagala bi razapinjanje i vrijeđanje svoga Sina; ali tko bi se usudio i pomisliti na to?

Komentar: Sv. Ljudevit strogo kritizira sve one koji pod izlikom pobožnosti Mariji žive mirno u svome grijehu. Oni zaboravljaju da je grijeh ne samo neko neodređeno moralno zlo nego uvrjeda Isusu Kristu koji je umro da bi ljude oslobodio od grijeha.

99. Ja kažem da je pobožnost prema Presvetoj Djevici najsvetija i najozbiljnija poslije pobožnosti prema našem Gospodinu u Presvetom Sakramentu, pa bi upotrebljavati je na taj način značilo počinuti grozno svetogrđe, najveće i najneoprostivije poslije svetogrđa nedostojne pričesti.

Priznajem da nije neophodno nužno, ako hoćemo biti pravi Gospini štovatelji, da smo tako sveti te ne upadnemo u nijedan grijeh, ako to i jest poželjno; ali - pazite dobro što kažem - treba nam barem: Prvo, imati tvrdnu odluku da ćemo izbjegavati bar svaki smrtni grijeh, koji vrijeđa Majku ništa manje nego Sina; drugo, nastojati ne počinjati nikakva grijeha; treće, upisati se u bratovštine, moliti krunicu, sveti ružarij ili druge molitve, postiti subotom, itd.

100. Ta su dobra djela izvanredno korisna za obraćenje i najokorjelijega grješnika; pa ako je moj čitatelj takav, sve da je jednom nogom nad ponorom, ja mu savjetujem da ih vrši, ali, dakako, s nakanom da po zagovoru Presvete Djevice dobije od Boga milost savršenog pokajanja i oprostjenja grijeha, i da svladava svoje zle navike, a nikako neka ih ne vrši zato da mirno ostane u stanju grijeha, uza svu grižnju svoje savjesti, protivno primjerima Isusa Krista i svetaca i usprkos načelima svetoga Evandjelja.

Komentar: U ova dva broja sam nam Monfort donosi minimum jednog života u vjeri i ljubavi: iskrena borba sa grijehom sa željom da izmijenimo svoj život. Ako osoba

uistinu ljubi Boga nastoji ga ne vrijeđati ili barem da se ozbiljno bori oko toga. U toj duhovnoj borbi za autentičan kršćanski život Marijin majčinski zagovor nam može puno pomoći. U broju 117 svetac nadopunja i precizira svoju misao o tome predmetu.

5. Nepostojani štovatelji

101. Nepostojani štovatelji su oni koji su pobožni Presvetoj Djevici na mahove i po ćudljivosti; sad su gorljivi, a sad mlaki; čas su spremni poduzeti sve na njezinu službu, a malo kasnije nisu više oni isti. Isprva će se dati na sve Gospine pobožnosti i upisati se u njezine bratovštine, a zatim već ne vrše pravila tih bratovština.

Mijenjaju se kao mjesec, pa ih s pravom Marija meće pod noge, zajedno s njime, jer su prevrtljivi i nedostojni ubrojiti se u sluge ove Djevice vjerne, u kojima su vjernost i postojanost kao urođene. Mjesto da se pretrpavaju tolikim molitvama i pobožnim vježbama, bolje bi im bilo odabrati ih manje pa ih vršiti s ljubavlju i vjerno, usprkos svijetu, đavlu i tijelu.

6. Licemjerni štovatelji

102. Ima i druga vrst lažnih Gospinih štovatelja. To su licemjerni štovatelji, koji skrivaju svoje grijeha i svoje zle navike pod plašt ove Djevice vjerne, da ih ljudi drže za ono što nisu.

7. Sebični štovatelji

103. Ima i sebičnih štovatelja, koji se utječu Presvetoj Djevici samo da dobiju koju parnicu, da izbjegnu kojoj pogibelji, da ozdrave od bolesti ili radi koje druge slične potrebe. Bez toga bi zaboravi i na nju. Jedni i drugi su lažni štovatelji, koji se nimalo ne sviđaju ni Bogu ni njegovoj svetoj Majci.

104. Dobro se, dakle, čuvajmo da ne bismo bili u broju štovatelja kritičara, koji ništa ne vjeruju i sve kritiziraju; bojažljivih štovatelja, koji se boje da im prevelika pobožnost prema Presvetoj Djevici ne bi smetala štovanju Isusa Krista; izvanjskih štovatelja, koji stavljaju svu svoju pobožnost u izvanjske vježbe; preuzetnih štovatelja, koji pod izlikom svoje lažne pobožnosti prema Gospi gnjiju u svojim grijesima; nepostojanih štovatelja, koji na laku ruku mijenjaju svoje pobožne vježbe ili ih sasvim napuštaju u vrijeme najmanje napasti; licemjernih štovatelja, koji se upisuju u Gospine bratovštine i nose Gospinu haljinicu, da ih ljudi smatraju dobrima; i napokon sebičnih štovatelja, koji se utječu Presvetoj Djevici samo da se oslobode tjelesnih zala ili postignu vremenita dobra.

Treće poglavlje: OZNAKE PRAVE POBOŽNOSTI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

105. Pošto smo razotkrili i osudili lažne pobožnosti prema Presvetoj Djevici, treba nam sada u malo riječi objasniti pravu, koja je: 1. unutarnja, 2. nježna, 3. sveta, 4. postojana, 5. nesebična.

Komentar: Nasuprot krivih stavova lažnih pobožnjaka, svetac nam donosi oznake prave pobožnosti prema Mariji koje su uvijek prisutne kada se živi jedan sinovski odnos prema Majci Mariji. Svih pet oznaka prave pobožnosti su izraz ljubavi i osobnog sinovskog predanja Majci Božjoj punog pouzdanja i nježnosti.

1. Unutarnja pobožnost

106. *Prije svega*, prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici unutarnja, to jest ona proizlazi iz duše i srca i potječe od cijene kojom cijenimo Presvetu Djevicu, od uzvišenoga poimanja njezine veličine i od naše ljubavi prema njoj.

2. Nježna pobožnost

107. *Drugo*, ona je nježna, to jest puna je pouzdanja u Presvetu Djevicu, kao što je dijete puno pouzdanja u svoju dobru majku. Takva nas pobožnost navodi utjecati se njoj u svim našim potrebama, tjelesnim i duševnim, s velikom jednostavnošću, uzdanjem i nježnošću; njoj se obraćati za pomoć kao svojoj dobroj Majci u svako doba, na svakom mjestu i u svemu, u našim sumnjama, da nam ih riješi; u našim stranputicama, da nas privede na pravi put; u našim napastima, da nas podupre; u našim slabocama, da nas ojača; u našim posrtajima, da nas pridigne; u našem malodušju, da nas ohrabri; u našim skrupulama, da nas od njih oslobodi; u našim križevima, mukama i protivnostima našega života, da nas utješi. Jednom riječju, u svim svojim tjelesnim i duševnim nevoljama duša se redovito utječe Mariji, bez ikakva straha da će dosađivati ovoj dobroj Majci i da će to biti žao Isusu.

3. Sveta pobožnost

108. *Treće*. Prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici sveta, to jest navodi dušu da bježi od grijeha i da nasljeđuje Njezine kreposti, osobito njezinu duboku poniznost, njezinu živu vjeru, njezin slijepi posluš³⁵, njezinu neprestanu molitvu, njezino posvemašnje mrtvljenje, njezinu božansku čistoću, njezinu žarku ljubav, njezinu junačku strpljivost, njezinu anđeosku blagost i njezinu uzvišenu mudrost. To je deset poglavitih kreposti Presvete Djevice.

Komentar: Montfort prvi put nabraja Marijine kreposti u br.34. Na ovih deset se poziva u broju 144, a u br. 260. posebno su istaknute tri Marijine kreposti. Montfort, kao rijetko koji drugi svetac, ponire u dubine Marijine duše te kontemplira njenu uzvišenu ljepotu i njene kreposti koje su trajna duhovna raspoloženja duše i ukazuje na stil života kojim živi osoba. Sv.Ljudevit drži da je takva spoznaja Marije jedan veliki dar Duha Svetoga. "Marija je vjerna zaručnica Duha Svetoga i zapečaćeni studenac kamo može ući samo on...niti je dopušteno ikomu stvoru, ne znam kako on bio čist, unići tamo bez velike povlastice"(br. 5).

4. Postojana pobožnost

109. *Četvrto*. Prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici postojana. Ona utvrđuje dušu u dobru, navodi je da lako ne izostavlja svoje pobožne vježbe, daje joj odvažnost opirati se navikama i načelima svijeta, dosađivanjima i strastima tjelesnim i đavolskim napastima.

Zato osoba pravo pobožna Majci Božjoj nije nimalo prevrtljiva, turobna, skrupulozna ili bojažljiva. Neću reći da katkad ne posrne i ne izgubi osjetnu pobožnost. Ali padne li, ona se podigne pružajući ruku svojoj dobroj Majci. Ako li ne nalazi osjetne ugodnosti u pobožnosti, zato se ne uznemiruje, jer pravednik i vjerni Marijin štovatelj živi o Isusovoj i Marijinoj vjeri, a ne o tjelesnim osjećajima.

³⁵ Pod slijepom poslušnošću ne smijemo podrazumijevati stav osobe koja ne traži, ne razmišlja i ne sudi u životu. Kod navještenja Marija pita anđela, razgovara i pravi primjedbe: "Kako će to biti kad ja muža ne poznajem"(Lk 1,34). Radi se o odgovornoj poslušnosti koja kada spozna Božiju volju potpuno se predaje i prepušta Bogu da on vodi osobu svojim putevima.

5. Nesebična pobožnost

110. *Peto.* Napokon je prava pobožnost prema Presvetoj Djevici nesebična, to jest ona nadahnjuje pobožnu dušu da nimalo ne traži sebe nego samo Boga u njegovoj Presvetoj Majci. Pravi Marijin štovatelj ne služi ovoj uzvišenoj Kraljici iz pohlepe za dobitkom i koristi, niti radi svoga dobra ni vremenitoga ni vječnoga, ni tjelesnoga ni duhovnoga, nego samo zato jer ona zaslužuje da se služi njoj i samo Bogu u njoj. Ne ljubi Mariju zato jer mu dijeli milosti ili jer se nada od nje dobru, nego jer je dostojna ljubavi. Stoga je ljubi i služi joj jednako vjerno u svojoj dosadi i suši, kao i u svojoj osjetnoj slasti i gorljivosti. Ljubi je jednako na Kalvariji kao i na svadbi u Kani.

Oh, ugodan li je i mio očima Božjim i njegove Presvete Majke takav Marijin štovatelj, koji nimalo ne gleda sebe u njezinoj službi. Ali, i rijedak li je danas! Upravo zato da ne bude tako rijedak, uzeo sam pero u ruke da stavim na papir ono što sam s uspjehom učio javno i privatno u svojim misijama kroz dugo godina³⁶.

111. Već sam dosta rekao o Presvetoj Djevici razvijajući svoju osnovnu misao, a ta je: oblikovati pravoga Marijina štovatelja i pravoga Isusova učenika. Dakako, o tome imam još više reći, a znam da ću neizmjereno više toga propustiti iz neznanja, nesposobnosti i nedostatka vremena.

Komentar: Ljudevit nam sad otkriva svoju svetačku dušu i veliku ljubav prema Mariji skupa s nadom, nakanama, problemima, poteškoćama i predviđanjima koja naslućuje da će imati i on i ovaj spis, a sve to zbog širenja prave pobožnosti prema Majci Božjoj.

112. Oh, kako bi moj trud bio dobro upotrijebljen, kad bi ovaj mali spis upao u ruke koje plemenite duše, koja je rođena od Boga i od Marije, a ne od krvi niti od volje muževlje (usp.Iv 1,13) pa toj duši otkrio i nadahnuo, po milosti Duha Svetoga, izvrsnost i cijenu prave i ozbiljne pobožnosti prema Presvetoj Djevici, koju evo želim izložiti!

Kad bih znao da bi moja grešna krv mogla poslužiti da prožmu srca ove istine koje pišem na čast svoje drage Majke i vrhovne Gospodarice, kojoj sam najzadnji sin i rob, svojom bih se krvlju služio mjesto crnilom da napišem ova slova, u nadi da ću naći dobrih duša koje će vjernim vršenjem pobožnosti, što je naučavam, nadoknaditi mojoj dragoj Majci i Gospodarici gubitke koje sam joj ja nanio svojom nezahvalnošću i nevjernošću.

6. Proročko predviđanje o sudbini ovog spisa

113. Osjećam više nego ikada prije, nešto što me hrabri da vjerujem i da se nadam svemu što sam duboko utisnuo u srce i što već toliko godina molim u Boga, naime: da će Presveta Djevica prije ili kasnije imati više nego ikada sinova, sluga i ljubeznih sužnjeva, i da će tim sredstvom Isus, moj dragi Gospodar, zavladati u srcima kao nikada do sada.

114. Vidim unaprijed puno razjarenih zvijeri gdje bijesno nasreću da svojim đavolskim zubima rastrgaju ovaj mali spis i onoga kojim se Duh Sveti poslužio da ga napiše, ili da taj spis barem obavije tamom i šutnjom jednog kovčega, da ne bi bio objelodanjen. Ta će zvjerad, dapače, napadati i progoniti sve one koji ga budu čitali i provodili u djelo. Ali ništa zato! Toliko bolje! Ovaj pogled ulijeva mi srčanost i nadu u sretan uspjeh, a taj je: nadolazak velike čete hrabrih i vjernih Isusovih i Marijinih vojnika, obojega spola, koji će udariti na svijet, na

³⁶ Od svećeničkog ređenja pa do svoje smrti (1701-1716) Montfort je držao pučke misije diljem Francuske. Ovdje nam govori da je već dugi niz godina propovijedao. Po tome se može naslutiti da je on pisao Raspravu pod kraj svoga života, vjerojantno u jesen 1712. u samotištu sv. Egidija u gradu La Rochelle na sjeveru Francuske.

đavla i na pokvarenu narav u pogibeljna vremena koja se približuju više nego ikada. “*Tko čita, neka razumije! Tko može shvatiti, neka shvati!*” (Mt 24,15; 19,12).

Komentar: Ove riječi sv. Ljudevita su uistinu proročke. On je po Duhu Svetome predvidio budućnost svoga spisa. Rukopis Rasprave nije bio odmah objavljen. Prvi dio je zauvijek izgubljen, dok je preostali dio rukopisa za vrijeme francuske revolucije, u strahu pred progonima bio skriven u jednom kovčegu, zatim je više od sto godina bio zaboravljen. Tek 1842. spis je bio pronađen i sljedeće godine objavljen.

Četvrto poglavlje: POGLAVITE VJEŽBE PRAVE POBOŽNOSTI PREMA MARIJI

1. Opće vježbe pobožnosti prema Mariji

115. Ima više unutarnjih vježbi prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici. Evo ukratko glavnih: 1. Štovati je kao dostojnu Majku Božju štovanjem hiperdulije, to jest cijeniti je i štovati više nego sve druge svece, budući da je Presveta Djevica remek-djelo milosti i prva za Isusom, pravim Bogom i pravim čovjekom. 2. Razmišljati njezine kreposti, njezine povlastice i djela. 3. Promatrati njezine veličine. 4. Iskazivati joj djela ljubavi, hvale i zahvale. 5. Srdačno je zazivati. 6. Prikazivati joj se i s njom se sjedinjavati. 7. Obavljati svoja djela s nakanom da joj ugodimo. 8. Počimati, prosljeđivati i dovršavati sva svoja djela po njoj, u njoj, s njom i za nju, da ih tako obavljamo po Isusu, u Isusu, s Isusom i za Isusa, koji je naš konačni cilj. Ovu ćemo zadnju vježbu pobliže protumačiti.

116. Prava pobožnost prema Presvetoj Djevici ima također više izvanjskih vježbi, od kojih su glavne: 1. Upisati se i unići u njezine bratovštine i kongregacije. 2. Unići u redovničke ustanove kojima je svrha Marijino štovanje. 3. Širiti njezinu slavu. 4. Dijeliti na njezinu čast milostinju, postiti postove i obavljati duhovna i tjelesna mrtvljenja. 5. Nositi njezine znakove, kao sv. ružarij ili krunicu, škapular ili lančić. 6. Moliti pomno, pobožno i čedno ili sveti ružarij, koji se sastoji od petnaest desetica zdravomarija, na čast petnaest glavnih Isusovih otajstava, ili krunicu od pet desetica, to jest treći dio ružarija, ili na čast pet radosnih otajstava, koja su: Navještenje, Pohođenje, Isusovo rođenje, Marijino očišćenje i Nalazak Isusa u hramu; ili na čast pet žalosnih otajstava, koja su: Isusova smrtna borba u Getsemanskom vrtu, Bičevanje, Krunjenje trnjem, Put na Kalvariju s križem na leđima i Razapinjanje; ili na čast pet slavnih otajstava, koja su: Isusovo uskrsnuće, Uzašašće, Silazak Duha Svetoga ili Pedesetnica, Uznesenje Marije Djevice na nebo dušom i tijelom i njezino-Krunjenje od triju osoba. Presvetoga Trojstva. Može se moliti i krunica od šest ili sedam desetica, na čast godina koje je, kako se drži, Marija proživjela ovdje na zemlji; ili mala krunica Presvete Djevice, koja se sastoji od tri očenaša i dvanaest zdravomarija, na čast njezine krune od dvanaest zvijezda ili povlastica; ili Gospin časoslov, tako općenito primljen i moljen u Crkvi; ili mali Gospin psaltir, koji je sastavio sv. Bonaventura na njezinu čast, a koji nas napunja slatkim i pobožnim osjećajima da je nemoguće moliti ga a ne ganuti se; ili 14 očenaša i zdravomarija na čast 14 Gospinih radosti; ili koje druge molitve, himne i crkvene pjesme, kao Zdravo Kraljice, Slavna Majko Spasitelja, Rajska kruno, rajska slavo ili Kraljice neba raduj se prema različitosti godišnjih doba; ili Zdravo Zvijezdo mora, O slavna Gospodo, itd., ili Veliča ili druge pobožne molitve kojih su knjige pune. 7. Pjevati na njezinu čast duhovne pjesme i promicati to pjevanje. 8. Određeni broj puta pokleknuti na njezinu čast ili joj se pokloniti, govoreći, na primjer, svako jutro 60 ili 100 puta: Zdravo Marijo, Djevice vjerna, da po njezinu zagovoru ostanemo vjerni onoga dana Božjim nadahnućima; i uvečer: Zdravo Marijo, Majko milosrđa, da od Boga preko nje dobijemo oprostjenje grijeha koje smo počinili onoga dana. 9. Brinuti se za njezine bratovštine, kititi njezine oltare, kruniti i resiti

njezine slike. 10. Nositi njezine slike u ophodima i promicati to nošenje, a i na sebi nositi jednu kao jako oružje protiv opakoga duha. 11. Dati naslikati njezine slike ili urezati njezino ime, pa ih stavljati u crkve, ili u kuće, ili na vrata i na ulaze gradova, crkvi i kuća. 12. Posvetiti se njoj posebnim i svečanim načinom.

Komentar: Ima puno dobrih i hvale vrijednih pobožnosti i pobožnih vježba, bilo vanjskih bilo nutarnjih, prema Mariji. Montfort nam donosi jedan popis tih pobožnosti iz svoga vremena. Ipak ima jedna pobožnost Mariji koja je savršenija od svih ostalih koju on naučava: savršena posveta samog sebe Isusu Kristu u Mariji ili sveto ropstvo ljubavi.

117. Postoje i druge pobožne vježbe prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici, koje je Duh Sveti nadahnio pobožnim dušama, a koje nam uvelike pomažu posvetiti se; obilno se mogu naći u knjizi: *“Raj otvoren Svetoljubi”*, koju je napisao časní Otac Paul Barry, isusovac. Tu je on sakupio velik broj pobožnosti, što su ih sveci obavljali na čast Presvete Djevice, koje divno pomažu dušama posvetiti se, samo ako ih obavljaju kako treba.

A treba ih obavljati: 1. S dobrom i pravom nakanom ugoditi samo Bogu, sjediniti se s Isusom kao svojim konačnim ciljem i koristiti bližnjemu; 2. Pomno, bez hotimičnih rastresenosti; 3. Pobožno, bez žurbe i nemara; 4. Čedno i u stavu ozbiljnu i uzornu.

2. Savršena vježba pobožnosti prema Mariji i rast u njoj do svetosti

118. Nakon svega toga ipak, evo, svečano izjavljujem: neka sam pročitao skoro sve knjige³⁷ koje raspravljaju o pobožnosti prema Presvetoj Djevici, i neka sam se razgovarao s najsvetijim i najmudrijim osobama ovih zadnjih vremena, uza sve to nisam mogao upoznati ni naučiti pobožnu vježbu prema Majci, Božjoj sličnu ovoj o kojoj ću govoriti, a koja bi od duše zahtijevala više žrtava za Boga, koja bi je više ispraznila od same sebe i od njezina sebeljublja, koja bi je vjernije sačuvala u milosti i milost u njoj, koja bi je savršenije i lakše sjedinila s Isusom³⁸ i koja bi, napokon, bila slavija za Boga, posvetnija za dušu i korisnija bližnjemu.

119. Budući da je bit ove pobožnosti izgrađivati unutarnjost, neće je svatko jednako razumjeti. Neki će se ustaviti na njezinoj vanjštini i neće ići dalje: tih će biti najveći broj. Neki će, i to malo njih, unići u njezinu unutarnjost, ali će se popeti samo na prvu njezinu stepenicu. A tko će se popeti na drugu stepenicu? Tko će doprijeti do treće? Napokon, tko će na toj trećoj stepenici stajati stalno? Samo onaj komu Duh Isusov otkrije tu tajnu. Na tu će visinu sam Duh Sveti voditi dušu jako vjernu, da napreduje od kreposti do kreposti, od milosti do milosti, od svjetla do svjetla, da jednom dospije do svoga preobraženja u Isusu i do punine njegove dobi na zemlji i do njegove slave na nebu.

Komentar: Od ovoga broja svetac počinje izlaganje posebne pobožnosti koju on naučava svima koji čitaju Raspravu. Montfort drži da mu je Duh Božji otkrio jednu tajnu svetosti, jednu školu duhovnosti. On to sam i izričito kaže u uvodu svoga spisa “Marijina tajna” :”Evo jedne tajne, o predodređena dušo, koju mi je Svevišnji objavio i koju nisam mogao naći ni u jednoj knjizi, niti staroj niti novoj. Ja ti je povjeravam u ime Duha Svetoga”. Ne radi se o apstraktnoj nauci nego o iskustvu življenja u milosti koje se shvaća u mjeri u kojoj se živi. Puno duhovnih velikana i svetaca koji su poslije njega slijedili taj put dali su mu za pravo. U dodatku ovog

³⁷ Montfort misli knjige svoga vremena koje govore o Mariji i koje je on kao bibliotekar sjemeništa sv. Sulpicija imao pri ruci u tom zavodu.

³⁸ “Jer sav spasonosan utjecaj Blažene Djevice Marije na ljude ne nastaje iz neke nužde, nego iz Božije dobrohotnosti...a nikako ne prijeći neposredno sjedinjenje vjernika s Kristom, nego ga olakšava” (Lumen Gentium 60).

izdanja donosimo svjedočanstva samo nekih od njih. To je duhovni put, jedno uspinjanje stepenicu po stepenicu do mističnog preobraženja duše u Isusa Krista, novog čovjeka, i trajnog prebivališta u Bogu. Montfort se ne upušta u opisivanje tih stupnjeva preobraženja duše u Boga. On izlaže nauku prave pobožnosti i ove škole duhovnosti a prepušta samome Duhu Svetomu da vodi dušu po mjeri vjernosti. I drugi duhovni učitelji koristili su slične izraze za napredak u duhovnom životu kao što su put, uspon, povratak, prijelaz, preobraženje i slično.

TREĆI DIO: SAVRŠENA POSVETA ISUSU KRISTU

Prvo poglavlje: BITNI SADRŽAJ POSVETE

120. Sva naša savršenost stoji u ovome: upriličiti se Isusu Kristu, s njim se sjediniti i njemu se posvetiti. Zato je, bez sumnje, najsavršenija od svih pobožnosti ona koja nas najsavršenije Isusu upriličuje, s njim nas sjedinjuje i njemu posvećuje. A pošto je Marija od svih stvorova najviše upriličena Isusu, dosljedno i pobožnost prema blaženoj Djevici, svetoj Majci našega Gospodina, više od ijedne druge pobožnosti posvećuje i upriličuje dušu Isusu, pa što je neka duša više posvećena Mariji, to će biti više posvećena i Isusu Kristu.

Eto zato savršeno posvećenje Isusu nije ništa drugo nego savršeno i potpuno posvećenje sama sebe Presvetoj Djevici; a baš tu pobožnost ja naučavam; ili, drugim riječima, ta je posveta savršena obnova zavjeta i obećanja učinjenih na krštenju.

Komentar: U rukopisu na ovom mjestu imamo prvi naslov kojega je stavio autor: Savršena posveta Isusu Kristu. Time svetac naglašava kristocentričnost posvete i daje kriterij za razlučiti među pobožnostima” Zato je, bez sumnje, najsavršenija od svih pobožnosti ona koja nas najsavršenije Isusu upriličuje, s njim nas sjedinjuje i njemu posvećuje”. Montfort je imao veliku i originalnu intuiciju da poveže pobožnost i posvetu Mariji s krštenjem, dokazujući taj odnos. Na ovaj način on ukazuje na put svetosti, obnove krsnih zavjeta po Mariji, koji je prikladan svim kršćanima. Posveta koju Montfort uči je put obnove i sazrijevanja krsnog posvećenja po Mariji. Uistinu i danas možemo naći kršćane svih staleža koji žive posvetu počevši od svetoga Oca Pape Ivana Pavla II. koji je prema vlastitom kazivanju uzeo i svoje papinsko geslo “Totus tuus – Sav tvoj” iz Rasprave. Crkva će tek na Drugom Vatikanskom Koncilu na izričit način i bez razlikovanja pojasniti opći poziv na svetost. “ Gospodin Isus, božanski Učitelj i uzor svake savršenosti, svima je i pojedinim svojim učenicima kojega god položaja propovijedao svetost života...Svima je dakle jasno da su svi vjernici, bilo kojega staleža i stepena, pozvani na potpuni kršćanski život i na savršenu ljubav”(Lumen Gentium br.40).

1. Savršena i potpuna posveta samoga sebe Presvetoj Djevici

121. Ova, dakle, pobožnost sastoji se u tome da se potpuno predamo Presvetoj Djevici, da tako budemo po njoj potpuno Isusovi. Imamo njoj pokloniti: 1.Svoje tijelo sa svim njegovim osjetilima i udovima; 2. Svoju dušu sa svim njezinim moćima; 3. Sva izvanjska dobra, tako zvana dobra sreće, sadašnja i buduća; 4. Svoja unutarnja i duhovna dobra, a ta su naše zasluge, kreposti i naša dobra djela, prošla, sadašnja i buduća; u jednu riječ, sve što imamo u redu naravi i u redu milosti, i što bismo mogli u buduću imati u redu naravi, milosti i slave, i to bez ikakva ograničenja, ne izuzevši ni jedne banice, ni dlake, ni najmanjega dobra djela, i to za svu vječnost. Pače, ne smijemo tražiti nikakve druge nagrade za taj naš dar i službu, niti joj se nadati, do jedine časti što pripadamo Isusu po Mariji i u Mariji, sve kad ova

ljubezna Gospodarica ne bi bila, kao što jest vazda, najvelikodušnija i najzahvalnija od svih stvorova.

Komentar: Sv.Ljudevit, nabrajajući sve ono što posvećujemo, želi naglasiti potpunost predanja Isusu Kristu u Mariji. Danas bismo rekli sve ono što imamo i što jesmo. Mi po posveti stavljamo cijelo naše biće u svim svojim dimenzijama na raspolaganje i službu Bogu. Nemojmo zaboraviti da svetac preporuča predati Mariji majci milosti, cijeli naš duhovni put sazrijevanja u vjeri i sve milosti koje dobvamo od Boga.

122. Ovdje treba napomenuti da u dobrim djelima koja činimo imaju dvije stvari: naknada i zasluga, to jest naknadna ili isprosna vrijednost i zaslužna vrijednost. Naknadna ili isprosna vrijednost nekoga dobrog djela jest sami dobri čin, ukoliko njime zadovoljavamo kazni za grijeha ili postizemo koju novu milost; a zaslužna vrijednost, ili zasluga, jest dobri čin ukoliko zaslužuje milost i vječnu slavu.

Mi, eto, ovom posvetom poklanjamo Presvetoj Djevici svu naknadnu ili isprosnu i zaslužnu vrijednost svojih dobrih djela; drugim riječima: dajemo joj naknade i zasluge svih svojih dobrih djela. Dajemo joj svoje zasluge, svoje milosti i svoje krjeposti, ne da ih podijeli drugima (jer su naše zasluge, milosti i kreposti, pravo govoreći, neotuđive; jedini je Isus Krist, postavši našom jamčevinom kod Oca, mogao nama podijeliti svoje zasluge), nego da nam ih ona sačuva, umnoži i uljepša, kako ćemo to poslije rastumačiti; no svoje joj naknade dajemo da ih udijeli komu joj je drago i na veću slavu Božju.

Komentar: "Svetac u ovom broju izgleda na prvi mah, da govori o dvije vrijednosti dobrih djela. Stvarno i on uči, kao i svi bogoslovci, da su tri vrijednosti naših dobrih djela: naknadna, isprosna i zaslužna. Vrijednost naknada jest sami dobri čin, u koliko njim zadovoljavamo kazni za grijeha; vrijednost isprosna jest sam dobri čin, ukoliko njime postizemo koju novu milost, a vrijednost zaslužna ili zasluga jest dobri čin, ukoliko njime zaslužujemo milost i vječnu slavu. Mi Presvetoj Djevici predajemo sve tri vrijednosti s tom razlikom, što se naknadne i isprosne vrijednosti možemo odreći i stvarno je predajemo Mariji, da raspolaže njome po volji na veću slavu Božju, dok se zasluga (zaslužne vrijednosti) ne možemo odreći, nego ih predajemo njoj, da nam ih čuva i umnaža". Donosimo ovdje komentar prevodioca Rasprave na hrvatski iz 1944. godine koji nam se čini jako prikladnim. Ponovno se naglašava duh posvete Mariji koji je duh najvećeg siromaštva jer se lišava svega pa i onoga što je duhovnim osobama najdraže, duhovna dobra. Posveta je put veće ljubavi, većeg predanja, većeg osobnog osiromašenja pa i većih plodova i milosti.

123. Iz toga slijedi: 1.Ovom pobožnošću dajemo Isusu na najsavršeniji način, naime preko Marijinih ruku, sve što mu možemo dati, i to mnogo više nego po drugim pobožnostima, u kojima mu dajemo ili dio svoga vremena, ili dio svojih dobrih djela, ili dio svojih naknada i mrtvljenja. Ovom smo pak pobožnošću dali i posvetili sve, pa i samo pravo da raspolažemo svojim nutarnjim dobrima i naknadama što ih od dana do dana zadobivamo dobrim djelima; takva što ne čini se ni u jednom od redova. Redovnici daju Bogu dobra sreće zavjetom siromaštva, tjelesna dobra zavjetom čistoće, svoju volju zavjetom poslušna, a katkada i tjelesnu slobodu zavjetom klauzure; ali ne daju Bogu slobodu ili svoje naravno pravo raspolaganja vrijednošću svojih dobrih djela, niti se lišavaju, ukoliko je to moguće, onoga što kršćanin ima najskuplje i najdragocjenije, to jest vlastitih zasluga i vlastitih naknada.

Komentar: Po zajedništvu svetih, sva duhovna dobra nisu individualistička nego su za dobro Crkve. I sama molitva uvijek ima sveopću vrijednost, jer mora biti usklađena s Božjom voljom koji hoće da se svi ljudi spase (1Tim 2,4). Naravno da to ne priječi da molimo za sebe i svoje potrebe ili potrebe drugih osoba. Sam Montfort (br.124) ne isključuje mogućnost i potrebu molitve za druge ali isto tako poziva da podložimo

naše nakane Mariji koja savršeno poznaje Božju volju i bolje zna proslaviti Boga u njegovim milostima i djelima.

124. 2. Osoba koja se tako dragovoljno posvetila i žrtvovala Isusu po Mariji ne može više raspolagati vrijednošću nijednoga svoga dobrog djela. Sve što dobra trpi, misli, govori i čini pripada Mariju, da time raspolaže po volji svoga Sina i na njegovu veću slavu.

Naravski da ta ovisnost ništa ne smeta staleškim obvezama, koje netko ima sada ili će ih imati ubuduće: na primjer, obvezama nekog svećenika koji, po službi ili inače, mora namijeniti za određenu osobu naknadnu ili isprosnu vrijednost svete mise; jer svoj dar Mariji prikazujemo samo prema Božjim odredbama i prema svojim staleškim dužnostima.

125. Posvećujući se Presvetoj Djevici mi se, ujedno, posvećujemo i Isusu Kristu: Presvetoj Djevici kao savršenu sredstvu koje je Isus odabrao da se sjedini s nama i nas sjedini sa sobom; a našem Gospodinu kao svome konačnom cilju, kojemu dugujemo sve što jesmo, jer je on naš Otkupitelj i naš Bog.

Komentar: Posveta, kao zadnji cilj ima Božansku osobu Isusa Krista. S naše stane ona znači potpuno predanje cijeloga bića, sa svim što jesmo, posjedujemo u materijalnom i duhovnom smislu. Nekada se na duhovnom putu može javiti navezanost na duhovna dobra i baš ta neprimjetna navezanost priječi rast u čistoj ljubavi prema Isusu Kristu. Posveta koju uči sv.Ljudevit je svjestan slobodan, čin ljubavi po kojem se vjernik potpuno predaje i svojevoljno osiromašuje pred Bogom u Mariji i po Mariji. To je potpuna i trajna spremnost vršenja volje Božje. Na potpuno predanje Mariji iz ljubavi, kako nas Montfort uči, Marija sa svoje strane odgovara većom ljubavlju uvodeći osobu koja joj se posvećuje u svoj jedinstven i nedostižan odnos s Presvetim Trojstvom bdijući i majčinski se brineći za duhovni put spasenja osobe koja joj se predaje. Zato Montfort, pošto je govorio o potpunom predanju, te u čemu se ono sastoji, još jedanput podsjeća čitatelja da nas Marija vodi k Isusu. Posvećujemo se Mariji, sa sinovskim povjerenjem, kao savršenom sredstvu sjedinjenja s Bogom, a Isusu Kristu kao svome konačnom cilju.

2. Savršena obnova krsnih zavjeta

126. I već sam rekao da ovu pobožnost možemo dobro nazvati savršenom obnovom krsnih zavjeta

ili obećanja. Zbilja je svaki kršćanin prije krštenja bio sužanj Sotone, kojemu je pripadao, ali se na svome krštenju, na svoja usta ili preko kuma ili kume, svečano odrekao Sotone, njegovih raskošja i njegovih djela, te je uzeo Isusa za svoga Gospodara i vrhovnog Gospodina, da bude ovisan o njemu kao sužanj ljubavi. A upravo to činimo u ovoj našoj pobožnosti: odričemo se đavla, svijeta, grijeha i samih sebe (kako je to izrečeno u obrascu posvete i potpuno se dajemo preko Marijinih ruku.

Dapače činimo i nešto više, jer na krštenju govorimo redovito na tuđa usta, naime kuma i kume, i dajemo se Isusu samo preko skrbnika; dok se u ovoj pobožnosti dajemo sami po sebi, od svoje volje i s potpunim razumijevanjem onoga što radimo. - Na svetom krštenju ne darivamo se Isusu preko Marijinih ruku, bar ne izričito, niti mu dajemo vrijednost svojih dobrih djela; stoga iza krštenja ostajemo potpuno slobodni namijeniti tu vrijednost komu hoćemo, ili je zadržati za se. U ovoj se pobožnosti, naprotiv, izričito dajemo Isusu preko Marijinih ruku, te mu posvećujemo vrijednost svih djela.

127. Ljudi se zavjetuju na svetom krštenju - veli Sv. Toma - da se odriču đavla i njegova raskošja. Taj je zavjet najviši i najneophodniji, o kome kaže sv. Augustin: *Krštenje je naš najveći zavjet, kojim se zavjetujemo da ćemo ostati u Kristu*³⁹ I To isto tvrde crkveni

³⁹ Sv. Augustin, *Pismo 149*, PL 33,637.

pravnicima: *Poglavit je zavjet onaj koji zavjetujemo na krštenju.*⁴⁰ Međutim, tko vrši taj veliki zavjet? Tko vjerno drži obećanja svetoga krštenja? Ne iznevjeruju li se gotovo svi kršćani obećanju što su ga zadali Isusu na svome krštenju? A odakle može doći ovaj opći nered, ako ne odatle što živimo smetnuvši s pameti obećanja i obveze svetoga krštenja i što gotovo nitko ne potvrđuje sam po sebi savezni ugovor koji smo nekoć sklopili s Bogom preko kuma ili kume?

Komentar: Po jednoj dubokoj intuiciji, Montfort, vidi posvetu Isusu Kristu u Mariji usko povezanu s krštenjem. Po krštenju ulazimo u dioništvo života Isusa Krista, postajemo sinovi Očevi po Sinu u Duhu Svetome te postajemo članovi Crkve. To je temeljna i bitna posveta kršćanina. Po krštenju nam je darovano posvećenje i novi život u Bogu. Na taj Božji dar je potrebno odgovoriti i slobodno ga prihvatiti da bi rastao po mjeri dara Božje milosti i naše vjerne suradnje. Duboko uvjeren u potrebu osobne obnove krsnih zavjeta Montfort je u svim svojim pučkim misijama na kraju tražio da svatko ponaosob potpiše savez obnove krsnih zavjeta. On sam je pripravljaio listiće i formulare za to. Marija, koja je uvijek ostala vjerna Bogu, onima koji se njoj posvećuju, svojom majčinskom ljubavlju pomaže na putu njihove vjernosti Bogu. Kako nas i papa uči: "Kako bismo mogli živjeti naše krštenje a da ne kontempliramo Mariju, blagoslovljenu među svim ženama, koja je do te mjere prihvatila dar Božji? Krist nam je nju dao za Majku. Dao je nju za Majku cijeloj Crkvi. Ona nam pokazuje život. Još više ona nas zagovara. Svaki katolik njoj spontano povjerava svoje molitve i njoj se posvećuje da bi se bolje posvetio Bogu" (Ivan Pavao II. 1-6-1980).

128. Da je to živa istina, izjavio je sabor u Sens-u, što ga je sazvao Ljudevit Pobožni da ukloni velike neredne koji su se bili pojavili među kršćanima. Taj je sabor zaključio da je glavni uzrok tolike pokvarenosti u životu dolazio odatle što su ljudi živjeli zaboravivši ili ne poznavajući obveze svetoga krštenja, te je smatrao najzgodnijim sredstvom, kojim bi se moglo suzbiti tako veliko zlo: navoditi kršćane na obnovu krsnih zavjeta i obećanja.

129. Katekizam Tridentinskog sabora, vjerni tumač toga svetoga Sabora, potiče župnike neka čine isto i neka privikavaju svoje vjernike da se spominju i da vjeruju da su o Isusu ovisni i posvećeni mu kao sužnjevi svome Otkupitelju i Gospodaru. Evo što kaže Katekizam: *Župnik neka pouči vjernike da je sasvim pravedno da se vječno predamo i posvetimo svome Otkupitelju i Gospodaru ne drukčije nego kao robovi*⁴¹.

130. Ako nam, dakle, kažu Sabori, Oci i samo iskustvo, da je najbolje sredstvo, kojim će se neredi popraviti kod kršćana, prizivati im u pamet krsne obveze i navoditi ih na obnovu zavjeta učinjenih na krštenju, nije li onda razložno da to bez oklijevanja uradimo na savršen način u ovoj pobožnosti i posveti našem Gospodinu preko njegove svete Majke? Naglašavam: na savršen način, jer da se posvetimo Isusu, služimo se najsavršenijim sredstvom, a to je Presveta Djevica.

Komentar: Da se vremena mijenjaju a bit problema ostaje ista potvrđuju nam i slijedeći citati iz učiteljstva dvaju papa našeg vremena: "Činjenici da smo primili sveto krštenje treba ponovno dati svu važnost" (Papa Pavao VI. 6.8.1964). "Ne postoji nego samo jedan problem, taj naše vjernosti savezu sa vječnom Mudročću, koji je izvor istinske kulture, to jest ljudskog napretka, i onaj vjernosti našem krštenju u ime Oca, Sina i Duha Svetoga" (Papa Ivan Pavao II. 1.6.1980).

⁴⁰ Calvinus, *Lexicon juridicum*, Ženeva 1553, st. 956.

⁴¹ Katekizam Tridentinskog sabora I, 3.

3. Odgovor ne neke prigovore

131. Ne može se prigovoriti da je ova pobožnost nova ili bez važnosti. Nije nova, jer Sabori, sveti Oci, mnogi pisci, stari i novi, govore o ovoj posveti našem Gospodinu ili o obnovi zavjeta svetoga krštenja kao o nečemu što se davno vršilo, te tu posvetu savjetuju svim kršćanima. Nije ova pobožnost bez važnosti, jer najglavniji izvor svih nereda, a po tome i vječnoga osuđenja kršćana, je zaboravljanje ove svete vježbe i nehaj prema njoj.

Komentar: Montfortu je stalo do toga da naglasi vjernost Tradiciji Crkve. Obnova krsnih zavjeta i pobožnost Mariji koju on naučava je duboko ukorijenjena u Tradiciji, a on sam ne želi reći nešto novo po svaku cijenu. Da bi to dokazao i ukazao na sigurnost posvete koju naučava, u brojevima 159-163 on navodi imena svetaca i duhovnih velikana koji su živjeli tu pobožnost tokom stoljeća.

132. Tko god bi mogao reći da nam ova pobožnost veže ruke, pa ne možemo pomoći dušama svojih roditelja, prijatelja i dobročinitelja, budući da smo njome darovali Gospodinu, preko ruku Presvete Djevice, vrijednost svih svojih dobrih djela, molitava, mrtvljenja i milostinja. Na to odgovaram.

Prvo. Nevjerojatno je da će naši prijatelji, roditelji ili dobročinitelji trpjeti štetu stoga što smo se mi predali i posvetili neograničeno službi svoga Gospodina i njegove svete Majke. Takva što pretpostaviti značilo bi vrijeđati moći dobrotu Isusa i Marije, koji će lijepo znati pomoći našim roditeljima, prijateljima i dobročiniteljima od našega maloga dohotka ili drugim putovima.

Drugo. Ova nam vježba ne smeta moliti se za druge, bilo za pokojne bilo za žive, iako namjena naših dobrih djela zavisi o volji Presvete Djevice; naprotiv, to će nam biti poticaj da molimo s većim pouzdanjem, kao što bi bogata osoba, koja bi darovala svoja dobra mogućem vladaru da ga bolje počasti, molila zatim toga vladara s većim pouzdanjem da udijeli milost prijatelju koji bi joj se preporučio za to. Dapače bi tom vladaru moralo biti drago što mu se pruža prilika da može iskazati svoje priznanje onoj osobi koja se ogolila da njega obuče, i koja se osiromašila da njega počasti. To isto treba reći o našem Gospodinu i Presvetoj Djevici: oni neće pustiti da ih itko ikada pobijedi u velikodušju.

133. Tko god će možda reći: ako dadem Presvetoj Djevici svu vrijednost svojih dobrih djela, da ih namjenjuje kome hoće, onda ću ja morati možda dugo trpjeti u čistilištu. Ovaj prigovor, koji dolazi iz sebeljublja i nepoznavanja velikodušnosti Boga i njegove Presvete Majke, pada sam od sebe. Gorljiva i plemenita duša, koja se zauzima za Božje interese više nego za svoje, koja daje Bogu sve što ima, bez ikakve iznimke, tako da ne može više, non plus ultra, koja gori od želje za slavom i kraljevstvom Isusa Krista preko njegove Presvete Majke, i koja se sva žrtvuje da to postigne; zar će, velim, ta plemenita i velikodušna duša biti na drugome svijetu više kažnjena zato što je bila velikodušnija i nesebičnija od drugih? Baš naprotiv! Naš će se Gospodin i njegova Presveta Majka pokazati prema toj duši najvelikodušniji i na ovome i na onome svijetu, u redu naravi, milosti i slave, kako ćemo to vidjeti poslije.

Drugo poglavlje: POTICAJI NA OVU POBOŽNOST

134. Sad ćemo vidjeti, što u kraće možemo, poticaje koji nam preporučuju ovu pobožnost, divne učinke koje proizvodi u vjernim dušama, te njezine vježbe.

1. Ova nas pobožnost sasvim posvećuje Božjoj službi

135. Prvi je poticaj na nju: izvrsnost ove naše posvete Isustu Kristu preko Marijinih ruku. Ako ne postoji uzvišenija služba na zemlji od službe Bogu; ako je najmanji Božji sluga

bogatiji, moćniji i plemenitiji od svih zemaljskih kraljeva i careva koji ne služe Bogu, koliko li je onda bogatstvo, moć i dostojanstvo vjernoga i savršenoga Božjega sluge koji se posveti njegovoj službi potpuno, bez ograničenja, što može bolje! Eto, takav je vjerni i ljubazni Isusov sužanj u Mariji, koji se je sav predao službi ovoga Kralja kraljeva preko ruku njegove svete Majke, i koji nije ništa pridržao za se: sve zemaljsko zlato ni sve nebeske ljepote ne mogu ga platiti.

Komentar: Ovih osam razloga koje, sv.Ljudevit navodi da bi uvjerio čitatelja da se posveti Isusu Kristu po Mariji, su u isto vrijeme i jedno produbljenje kršćanskog duhovnog života. Služiti Bogu je prvi razlog i poticaj. Svet je onaj koji u vjeri iz ljubavi živi za Bog, ima Boga za cilj svoga života, sluša poticaje Duha Svetoga i u svemu vrši volju Božiju te se tako preobražava u Isusa Krista te svjedoči tu ljubav u Crkvi i svijetu. Drugi vatikanski koncil je tu istinu vjere izrazio pojmom kraljevske službe (Lumen gentium 36). Nemojmo zaboraviti da smo svi od Boga pozvani na svetost.

136. Druge kongregacije, udruge, bratovštine, ustanovljene na čast našega Gospodina i njegove svete Majke, koje čine velikoga dobra u kršćanstvu, ne nalažu pokloniti sve neograničeno; one propisuju svojim članovima samo neke vježbe i čine, da udovolje preuzetim obavezama, a izvan toga ostavljaju im slobodna sva ostala djela i sve ostalo vrijeme njihova života.

A ovom pobožnošću mi dajemo Isusu i Mariji sve svoje misli, riječi, djela i patnje i sve vrijeme svoga života bez ikakve iznimke. Zato, bilo da bdijemo ili spavamo, bilo da pijemo ili jedemo, bilo da činimo djela najvažnija ili najneznatnija, uvijek možemo po istini reći da je sve što radimo Isusovo i Marijino - makar mi i ne mislili na to - zbog našega poklona samih sebe Isusu i Mariji, ukoliko ga nismo izrijekom opozvali. Koje li utjehe!

137. Osim toga, kako sam već spomenuo, nema zgodnije vježbe od ove da se lakše oslobodimo od onoga nekoga duha sebeljublja koji se neopazice uvlači u naša najbolja djela; i naš dobri Isus daje nam tu veliku milost duhovnog siromaštva kao nagradu za naše junačko i nesebično djelo, kojim smo mu ustupili svu vrijednost svojih dobrih djela preko ruku njegove svete Majke. Ako on daje stotruko, pače i na ovome svijetu, onima koji iz ljubavi prema njemu ostave izvanjska, vremenska i propadljiva dobra, koliku li će stotrukost dati onomu koji mu žrtvuje i sama svoja unutarnja i duhovna dobra!

138. Naš veliki prijatelj Isus dao se je nama neograničeno, tijelom i dušom, s krepostima, milostima i zaslugama. *Svega me je zadobio dajući se sav za me* ⁴² – kaže sv. Bernard; ne veže li nas, onda, dužnost pravde i zahvalnosti da i mi dademo njemu sve što mu možemo dati? On je prvi bio velikodušan prema nama; budimo i mi prema njemu, i vidjet ćemo da će on biti s nama još velikodušniji za života, na našoj smrti i preko sve vječnosti. “S velikodušnim bit će velikodušan.”

2. U ovoj pobožnosti nasljeđujemo primjer Isusa i vježbamo se u poniznost

139. Drugi poticaj pokazuje nam da je pravedno u sebi i korisno kršćaninu da se ovom vježbom sav posveti Presvetoj Djevici, da tako bude savršenije posvećen Isusu Kristu. Ovom dobrom Učitelju nije bilo zazorno zatvoriti se u krilo Presvete Djevice kao kakav utamničeni i sužanj ljubavi, i biti joj pokoran i podložan kroz trideset godina. Ovdje čovjeku, opet kažem, zastaje pamet kad se ozbiljno zamisli u to ponašanje utjelovljene Mudrosti, koja se je mogla izravno dati ljudima, ali nije htjela nego preko Presvete Djevice; koja nije htjela doći na svijet

⁴² Sv. Bernard, *De quad.* PL 183, st. 598.

u dobi gotova čovjeka, neovisna o drugome, nego kao siromašno i malo djetesce, zavisno o brizi i njezi svoje Presvete Majke.

Ova beskrajna Mudrost, goreći od neizmjerne želje za slavom Boga, svoga Oca, i za spasom ljudi, nije našla zato savršenijega i zgodnijega sredstva negoli se u svemu podložiti Presvetoj Djevici, i to ne samo prvih osam, deset ili petnaest godina svoga života, kao ostala djeca, već za trideset godina; i dala je veću slavu Bogu, svome Ocu, za sve to vrijeme svoje podložnosti Presvetoj Djevici i ovisnosti o njoj, negoli bi je bila dala da je tih trideset godina provela tvoreći čudesa, propovijedajući po svoj zemlji, obraćajući sve ljude; inače bi ona to bila učinila. Oh! Oh! Lijepo li slavimo Boga, kad se po Isusovu primjeru podlažemo Mariji! Kad imamo pred očima tako jasan i svakome poznat primjer, zar ćemo biti tako ljudi pa vjerovati da se može naći savršenije i zgodnije sredstvo slave Božje nego je podlagati se Mariji nasljedujući u tome njezina Sina?

Komentar: Nasljedovati Isusa Krista je obveza svakog kršćanina. Isus je učitelj i on hoće da budemo njegovi učenici. Trebamo gledati njega kao svoj jedini primjer. Isus nam je dakle dao primjer i u tome da je htio, u slobodi i po svom izboru, da skupa s Marijom ostvari Božji plan spasenja i da tako proslavi Boga.

140. Kao dokaz naše ovisnosti o Presvetoj Djevici, već sam prije iznio primjere što nam ih u tom pogledu daju Otac, Sin i Duh Sveti. Prizovimo u pamet što sam tada rekao. Otac nije dao, niti daje svoga Sina drukčije nego po Mariji, niti dobiva djece nego po njoj, niti podjeljuje svojih milosti nego preko nje. Bog Sin nije oblikovan za sve ljude uopće nego preko nje, niti se oblikuje niti se rađa u srcima vjernika nego preko nje u zajednici s Duhom Svetim, niti nam dijeli svojih milosti i kreposti nego po njoj.

Duh Sveti nije oblikovao Isusa Krista nego po njoj, niti oblikuje udove svoga otajstvenoga tijela nego po njoj, i ne daje svojih darova ni svojih milosti nego preko nje. Poslije tolikih i tako velikih primjera samoga Presvetoga Trojstva zar ćemo moći, bez skrajnje zaslijepljenosti, biti bez Marije i ne posvetiti se njoj i ne ovisiti o njoj idući k Bogu i žrtvujući se njemu?

141. Evo nekoliko izreka svetih Otaca, koje ovdje donosim za potvrdu svojih riječi: *Marija ima dva sina, Boga-Čovjeka i običnog čovjeka; prvomu je Marija tjelesna majka, drugomu duhovna* (sv. Bonaventura i Origen). *Bog je htio da sve imamo po Mariji; ako dakle imamo koju nadu, koju milost, koji spasonosan dar, znajmo da nam to dolazi iz njezinih ruku* (Sv. Bernard). *Sve darove, kreposti i milosti samoga Duha Svetoga dijeli Marija svojim rukama komu hoće, kada hoće, kako hoće i koliko hoće* (sveti Bernardin). *Jer si bio nedostojan da se tebi dade, dano je Mariji, da po njoj primiš što god imaš* (sveti Bernard)⁴³.

142. Videći Bog - kako veli sv. Bernard - da smo nedostojni primiti njegove milosti neposredno iz njegove ruke, on ih daje Mariji, da po njoj imamo sve što nam on hoće dati. Osim toga on smatra svojom slavom primiti preko Marijinih ruku zahvalnost, čast i ljubav što mu dugujemo zbog njegovih dobročinstava. Za što je sasvim pravedno da nasljedujemo to Božje ponašanje, da bi se milost vratila - kako veli isti sv. Bernard - svomu tvorcu istim vodovodom kojim je i došla.

A upravo to mi i radimo našom pobožnošću: mi darivamo i posvećujemo Presvetoj Djevici sve svoje biće i sve što imamo, da preko nje naš Gospodin primi slavu i zahvalnost koju mu dugujemo. Priznajemo se nedostojni i nesposobni približiti se po sebi njegovu neizmjernom Veličanstvu: stoga se služimo zagovorom Presvete Djevice.

143. K tome, ova nas pobožnost vježba u velikoj poniznosti, koju Bog ljubi nad ostale kreposti. Duša koja se uzvisuje ponizuje Boga; koja se ponizuje slavi Boga. Bog se protivi

⁴³ Navodimo samo citate patrologia gdje se mogu usporediti ovi teksti. PG 12, st. 1548; PL 183, st. 100, 441, 448.

oholima, i daje milost poniznima. Ako se poniziš, smatrajući se nedostojnim stupiti preda nj i približiti se k njemu, on sam silazi i snizuje se da dođe k tebi, da se naslađuje u tebi i da te uzdigne, makar ti i ne tražio. Ali, nasuprot, ako se Bogu približuješ smiono, bez posrednika, Bog bježi i ne možeš ga dostignuti. Oh, koliko on ljubi poniznost srca!

A upravo nas na takvu poniznost obvezuje naša pobožna vježba, jer nas uči da se svom Gospodinu ne približujemo nikada sami po sebi, ma koliko on bio blag i milosrdan, nego da se vazda služimo zagovorom Presvete Djevice, bilo da hoćemo stupiti preda nj, ili s njim razgovarati, bilo da mu se približimo ili da mu štogod prikažemo, da se s njim sjedinimo i da se njemu posvetimo.

3. U ovoj pobožnosti Marija se dariva svome robu ljubavi te čisti, uljepšava i prikazuje naša djela svome Sinu

144. Treći poticaj. Presveta Djevica, ta slatka i milosrdna Majka, nikad ne dopušta da je nadvisimo u ljubavi i plemenitosti. Zato, kad vidi da joj se netko sasvim predaje, da je časti i služi joj lišavajući se svega najdražega da nju time počasti, tada se i ona njemu dariva potpuno i na neizreciv način. Ona ga uranja u bezdan svojih milosti; resi ga svojim zaslugama; drži ga svojom moći; rasvjetljuje ga svojim svjetlom; raspaljuje ga svojom ljubavi, dariva mu svoje kreposti: svoju poniznost, svoju vjeru, svoju čistoću itd.; postaje njegovim jamstvom, njegovom nadopunom i svim njegovim miljem kod Isusa.

Napokon, kao što je ta posvećena osoba potpuno Marijina, i Marija je sasvim njezina; tako da se može ponoviti o tome Marijinom sužnju i djetetu ono što je sveti Ivan Evanđelista rekao o sebi, naime da je uzeo Presvetu Djevicu kao sve svoje bogatstvo: *Uze je učenik k sebi!* (usp.Iv 19,27).

Komentar: Marijina prisutnost u našem duhovnom životu donosi obilje blagodati i dobra. Ona nam pomaže, štiti nas i prikazuje Bogu na jedan posebiji i dostojanstveniji način. Marija je Majka Crkve, dakle svih kršćana. Posveta Isusu po Mariji, svjesno učinjena, stavlja osobu u povlaštenu položaj jer postaje svjesna te Marijine majčinske uloge koju osoba potpuno prihvaća, s kojom surađuje i na koju računa. Montfort se s pravom poziva na scenu Marije pod križem iz Evanđelje svetog Ivana. Suvremeni egzegetski studii ukazuju na to da Isus ostavlja svoju Majku ljubljenu učniku da je prihvati kao dar uz sve druge darove, Euharistije, riječi, vjere i Duha koje je On ostavio Crkvi.

145. To Marijinu sužnju ljubavi proizvodi u duši, ako je vjeran, veliko nepouzdanje u se, prezir sebe i mržnju na se, a neizmjereno pouzdanje u Presvetu Djevicu, njegovu dobru gospodaricu, i savršenu predanost njoj. Tad se ne oslanja više, kao prije, na svoja raspoloženja, nakane, zasluge, kreposti i dobra djela. Budući da je to sve savršeno žrtvovao Isusu preko ove dobre Majke, on odsad ima samo jedno blago, a to blago, u kojem su sva njegova dobra i koje ne drži više kod sebe, jest Marija.

Tada se može približiti svome Gospodinu bez ikakva ropskoga straha i skrupula, i tada mu se moli veoma pouzdano; tad ga obuzimaju osjećaji kakve je imao pobožni i učeni opat Rupert koji, smjerajući na Jakovljevu pobjedu nad anđelom (usp. Pos 32,24), upravlja Presvetoj Djevici ove lijepe riječi: *O Marijo, Kraljice moja i neokaljana Majko Boga-Čovjeka, Isusa Krista, želim se boriti s tim Čovjekom, to jest s božanskom Riječi, oboružan ne mojim nego tvojim zaslugama.* Oh, moćni li smo i jaki kod Isusa kad smo oboružani zaslugama i zagovorom dostojne Majke Božje, koja je, kako kaže sveti Augustin⁴⁴, ljubavlju pobijedila Svemogućega!

⁴⁴ Usprediti citate tekstva Ruperta i sv. Augustina u PL 168, st. 837 i PL 39, st. 2130-1.

146. Budući da u ovoj pobožnoj vježbi darivamo svom Gospodinu preko ruku njegove Presvete Majke sva svoja dobra djela, to ih ova dobra Gospodarica čisti, uljepšava i čini prijatnima svome Sinu. Ona čisti naša dobra djela od svake mrlje sebeljublja i svakoga nezamjetljivoga prijanjanja uza stvorove, koje se neosjetljivo uvlači i u najbolja djela. Čim ona dođu u njezine prečiste i plodne ruke, odmah te iste ruke, koje se nisu nikada okaljale i bile besposlene i koje čiste sve čega se dotaknu, odmah - velim - one dignu s našega dara, koji joj donesemo, svaki kvar i nesavršenost.

147. Ona uljepšava naša dobra djela reseći ih svojim zaslugama i krepostima. To je kao kad bi koji seljak, htijući zadobiti kraljevo prijateljstvo i naklonost, pošao kraljici pa joj poklonio jabuku, koja je sav njegov prihod, da je ona prikaže kralju. Kraljica bi tada, primivši siromašni seljakov dar, stavila tu jabuku na velik i lijep zlatan tanjur te bi je prikazala kralju u seljakovo ime. Na taj bi način jabuka, premda je u sebi nedostojna da se daruje kralju, ipak postala dar dostojan njegova Veličanstva s obzirom na zlatni tanjur na kojemu stoji i na osobu koja ju prikazuje.

148. Marija prikazuje naša dobra djela Isusu Kristu, budući da ništa ne zadržava za sebe od onoga što joj darujemo, jer sebe ne smatra vrhovnim ciljem dara, nego sve vjerno predaje Isusu. Stoga, ako što njoj darivamo, to nužno darivamo Isusu; ako nju hvalimo i slavimo, ona odmah hvali i slavi Isusa; još i sada, kad je hvalimo i blagoslivljamo, odmah pjeva, kao i nekoć kad ju je blagoslovila Elizabeta: *Veliča duša moja Gospodina* (Lk 1,46).

149. Marija čini prijatnima Isusu ova dobra djela, ne znam koliko bio malen i kukavan dar za Sveca nad svecima i Kralja nad kraljevima. Kad što prikazujemo Isusu sami po sebi i oslonjeni na svoju sposobnost i pripravu, on pregleda dar i često ga vraća zbog sebeljubnih mrlja kojima je zamrljan, kao što je nekoć odbacio židovske žrtve, prepune njihove svojevolute (usp. Iz 1,11-17; Mt 15,8).

No kad mu se što prikazuje preko čistih i djevičanskih ruku njegove Miljenice, tada nalazimo njegovu slabu stranu, ako mi je dopušteno tako reći. Tada on ne promatra toliko dar, koji mu prinosimo, koliko svoju dobru Majku koja ga prikazuje; niti toliko gleda odakle je dar, koliko na onu po kojoj dolazi.

Tako, eto, Marija, koju njezin Sin nikada ne odbija nego je vazda lijepo prima, čini prijatnim njegovu Veličanstvu sve što mu ona prikazuje, bilo to maleno ili veliko; dosta je da mu ga ona prinese i Isus ga veli prima rado. Zato je sveti Bernard dao veliki savjet svima koje je vodio putem savršenstva: "Kada misliš što god prinijeti Bogu, nastoj to prikazati preko prečistih i predostojnih Marijinih ruku, ako ne želiš biti odbijen" (sveti Bernard, Knjiga o Vodovodu)⁴⁵.

150. Ne navodi li malene i sama narav da traže posrednika kod velikih kako smo već vidjeli? A zašto nas ne bi navodila milost da se isto tako vladamo prema Bogu, koji je neizmerno veći od nas i pred kojim smo manji od atoma, kad, s druge strane, imamo odvjetnicu tako moćnu da nigdje nije odbijena, tako domišljatu da pozna sve tajne kojima će zadobiti Srce Božje, tako dobru i ljubeznu da ne odbija nikoga, ne znam koliko on bio bijedan i zao. Jasnu sliku istine koju sam izrekao donijet ću naprijed, u povijesti Jakova i Rebeke.

4. Ovom pobožnošću prinosimo Bogu najveću slavu

151. Četvrti poticaj. Ova je pobožnost, ako je vjerno vršimo, izvrsno sredstvo da vrijednost svojih djela uložimo na najveću slavu Božju. Skoro nitko ne radi s tom plemenitom nakanom, iako smo obvezani na to, ili jer ne znamo u čemu je ova najveća slava Božja, ili jer nam nije stalo do nje. Ali Presveta Djevica, kojoj ustupamo vrijednost i zasluge svojih dobrih djela, poznaje sasvim savršeno u čemu je najveća Božja slava, i radi sve s tom svrhom. Stoga

⁴⁵ Sv. Bernard PL 183, br.18, 448.

savršeni sluga ove dobre Gospodarice, koji se njoj sav posvetio spomenutom posvetom, može slobodno reći da je vrijednost svih njegovih djela, misli i riječi uložena na najveću slavu Božju, osim ako je izričito opozvao svoj poklon. Može li se onda zamisliti veća utjeha od te za dušu koja ljubi Boga čistom i nesebičnom ljubavlju i koja cijeni Božju slavu i njegove interese više od svojih?

Komentar: Slava Božja je krajnji cilj kršćanskog života, svetosti, stvaranja i cijele povijesti. Posvetimo se potpuno Mariji i Isusu, ne zaustavimo se na sporednim stvarima i ciljevima, koje trebamo postići vršeći svoje staleške dužnosti, nego ih činimo i ostvarujemo s jasnom svijesću da u svemu služimo Bogu sa zadnjim ciljem proslave Boga i Slave Božje.

5. Ova nas pobožnost dovodi do sjedinjenja s našim Gospodinom

152. Peti poticaj. Ova je pobožnost lagan, kratak, savršen i siguran put da dođemo do sjedinjenja s našim Gospodinom, u čemu je bit kršćanske savršenosti.

5.1. Laki put

Ovo je lagan put; probio ga je Isus dolazeći k nama, i na njem nas nikakva zapreka ne priječi doći k njemu. Dakako, možemo i drugim putovima doći do božanskog sjedinjenja, ali to će biti s mnogo većim križevima i čudnim smrtima i uz mnogo više teškoća, koje ćemo teže svladati. Trebat će nam proći kroz tamne noći, čudne borbe i smrtne muke; trebat će nam ići kroz vrletna brda, preoštro trnje i strašne pustinje.

A Marijinim putem idemo ugodnije. Istina, i na tom se putu imamo upustiti u žestoke borbe i svladavati velike teškoće, ali ova dobra Majka i Gospodarica približuje se svojim vjernim štovateljima i uz njih stoji da ih rasvijetli u njihovim tminama, da im riješi njihove sumnje, da ih ohrabri u njihovom strahu, da ih podupre u njihovim borbama i poteškoćama, tako da ovaj djevičanski put, na kojemu nalazimo Isusa, prema svakom je drugom putu sav ružičast i meden. Bilo je nekoliko svetaca, samo u malom broju, kao sv. Efreim, sv. Ivan Damaščanski, sv. Bernard, sv. Bernardin, sv. Bonaventura, sv. Franjo Saleški itd., koji su ovim ugodnim putem došli k Isusu, jer im ga je Duh Sveti, vjerni Zaručnik Presvete Djevice, bio pokazao posebnom milošću. A ostali sveci, koji su mnogo brojniji, nisu išli ovim putem, ili su išli sasvim malo, premda su svi bili pobožni Presvetoj Djevici. Zato su prošli kroz žešće i pogibeljnije kušnje.

Komentar: Sjedinjenje s Isusom Kristom je cilj duhovnoga života. Po krštenju već sudjelujemo u Isusovom životu, ali mi se trebamo, u cjelokupnom životnom iskustvu, suobličiti s Isusom, postepeno preobražavajući naše biće i našu duhovnu formu sve dok ne mogemo reći sa svetim Pavlom "nisam više ja nego Krist živi u meni". Sveti Ljudevit je sam iskusio, a i drugi koji su poslije njega slijedili duhovnost posvete, da je po Mariji put preobraženja u Isusa lakši, brži, sigurniji i savršeniji. To nipošto ne znači odsutnost križeva jer nositi svoj križ i ići za Isusom je jedan od uvjeta koje je Isus sam postavio svojim učenicima.

153. Zašto onda, reći će mi gdje koji vjerni sluga Marijin, zašto onda vjerni sluge ove dobre Majke imaju toliko prilika trpjeti, i to više nego oni koji joj nisu jednako pobožni? Ta svatko im se protivi, progone ih, kleveću, ne podnose ih; ili su sami u unutaršnjim tminama i u pustinjama gdje ne pada ni najsitnija kaplja nebeske rose. Ako ova pobožnost Presvetoj Djevici olakšava put kojim ćemo naći Isusa, zašto su oni najviše prezreni?

154. Na to odgovaram. Jest, sasvim je istinito da najvjernije sluge Presvete Djevice, jer su najveći njezini miljenici, dobivaju od nje najviše milosti i nebeske darove, a to su križevi; ali tvrdim i to, da upravo Marijine sluge nose te križeve s većom lakoćom, zaslugom i slavom.

Što bi nekoga drugoga zaustavilo tisuću puta ili ga oborilo na zemlju, to njih ne zaustavlja niti jedanput, nego im pomaže ići naprijed, jer ova dobra Majka, prepuna milosti i pomazanja Duha Svetoga, sama usiječe njihove križeve te ih osladi u sladoru svoje majčinske slasti i u pomazanju čiste ljubavi. Stoga oni te križeve gutaju veselo kao kakve oslađene orahe, ma ne znam koliko bili pregorki po sebi.

Držim i ovo: koja osoba hoće da biti pobožna i živjeti pobožno u Isusu Kristu, te dosljedno trpjeti progonstvo i nositi svoj križ svakoga dana, ona neće nikada moći nositi velikih križeva, ili ih neće moći nositi veselo i do konca, ako nije nježno pobožna Presvetoj Djevici, koja zaslađuje svaki križ; kao što nitko ne može jesti zelenih oraha nego na veliku silu, koja opet neće dugo potrajati, ako se ti orasi ne zaslade.

Komentar: Svetac nam govori o svome iskustvu i o mističnim doživljaju. “ Ipak draga sestro blagoslivljaj Boga za mene, jer sam radostan i zadovoljan posred svih mojih patnja...no osim ove unutarnje radosti, imamo još jednu veliku korist kad podnosimo križeve. Želio bih da proživljavaš ono što ja proživljavam. Nikada nisam postigao toliko obraćenja koliko nakon najoštrijih i najnepravednijih zabrana”(sv. Ljudevit,Pismo broj 26). Iz navedenog se vidi da je to jedno mistično iskustvo predanja u volju Božju i sudjelovanja u tajni ljubavi Isusova Križa koju Marija čini u dušama koje joj se posvećuju. Marija je prva s ljubavlju sudjelovala u tajni Kalvarije, i u plodovima otkupljenja, te svojom majčinskom ljubavlju može učiniti podnošljivije, i na otajstven način plodnije naše patnje sjedinjujući ih s Kristovim Križem. To je duhovnost potpunog predanja koje postaje plodno po ljubavi i koje je još sveti Pavao izrekao: “A i svi koji hoće pobožno živjeti u Kristu Isusu bit će progonjeni” (2Tim 3,12) i “Dječice moja koju ponovo u bolovima rađam dok se Krist ne oblikuje u vama”(Gal 4,19).

5.2. Kratki put

155. Ova je pobožnost Presvetoj Djevici kratak put da nađemo Isusa, bilo stoga što na njemu ne možemo zalutati, bilo što njime, kako netom spomenuh, idemo s većim veseljem i lakoćom, pa dosljedno i s većom spremnošću.

Više na njemu napredujemo kroz malo vremena naše podložnosti Presvetoj Djevici i ovisnosti o njoj, nego kroz godine i godine svoje volje i oslona na se; jer čovjek poslušan i podložan božanskoj Mariji *slavit će sjajne pobjede* (Izr 21,28) nad svim svojim neprijateljima. Ti će zbilja gledati da mu zapriječe put, ili da ga vrate natrag, ili da ga sruše; ali s Marijinom potporom i pomoći i pod njezinim vodstvom ne samo on neće pasti, uzmaknuti, pa ni zaustavljati se, nego će divovskim koracima stupati naprijed k Isusu onim istim putem o kojemu je pisano da je Isus njime k nama došao divovskim koracima i u malo vremena (usp.Ps 19,6).

Komentar: U malo vremena učiniti velike napretke u duhovnom životu. To je otajstveni učinak posvete Mariji. I sve to a da i osoba sama ne zna sa sigurnošću kako se to događa. Ta tajna duhovnoga života se sastoji u potpunom predanju i u poniznosti. To je iskustvo mistika; predati se , prepustiti se i dati Bogu prostor u našoj duši. Uz svu suradnju na koju smo uvijek pozvani treba ući u jedan “pasivni” stav predanja, prihvaćanja i nestavljanja prepreka Božjem djelovanju u duši. To predanje je duhovno i djevičansko, u poslušnosti, podložnosti, poniznosti i čistoj vjeri, a sve skupa u potpunoj slobodi i ljubavi prema Bogu, zbog Boga samoga.

156. Što misliš zbog kojeg je razloga Isus Krist tako malo živio na zemlji i zašto je gotovo sav svoj život proživio u podložnosti i pokornosti svojoj Majci? Ah! U malo vremena dugo je živio, (usp. Mud 4,13) duže od Adama čiju je štetu došao popraviti, premda je Adam živio više od devet stotina godina.

Isus je živio dugo jer je ovdje živio sasvim podložan svojoj Presvetoj Majci i, s njom sasvim ujedinjen, iz posluha svome nebeskome Ocu; jer 1. Tko časti svoju majku, sabire

blago, kako kaže Duh Sveti, (usp. Sir 3,4) to jest: tko časti Mariju, svoju Majku, toliko da joj je pokoran i podložan u svemu, brzo će se izvanredno obogatiti, jer tom svojom tajnom, kao neke vrsti kamenom mudraca, svakoga dana gomila sebi više blaga; 2. - Jer, prema duhovnom tumačenju ovih riječi Svetoga pisma: Moja je starost u milosrđu majčina krila, to jest u krilu Marijinu, koje je okružilo savršena Muža (usp. Jer 31,22) i koje je obuhvatilo onoga koga čitav svemir ne može obuhvatiti - upravo u tom Marijinom krilu, rekoh, mladići postaju starci znanjem, svetošću, iskustvom i mudrošću, i tu se u malo godina dostiže puna dob Isusa Krista (usp. Ef 4,13).

5.3. Savršen put

157. Ova je vježba pobožnosti prema Presvetoj Djevici savršen put kojim dolazimo Isusu Kristu i s njime se sjedinjujemo, jer je božanska Marija najsavršenije i najsvetije od svih stvorenja; pa i Isus, koji je došao k nama na savršen način, nijednim drugim nego tim je putem išao na svom velikom i divnom putovanju. Previsoki, Neobuhvatljivi, N pristupačni, Onaj koji Jest, htio je doći k nama, sićušnim zemaljskim crvićima koji smo ništa. Kako se to dogodilo?

Previsoki spusti se sve do nas savršeno i božanski preko ponizne Marije, a da nije ništa izgubio od svoga božanstva i svetosti; pa tako preko Marije treba da se i najneznatniji penju savršeno i na božanski način k Previsokom bez ikakva straha. Neobuhvatljivi je pustio da ga obuhvati i obujmi malena Marija, a da nije ništa izgubio od svoje neizmjernosti; jednako i mi trebamo dopustiti da nas malena Marija obuhvati i vodi savršeno i neograničeno. N pristupačni pristupi k našoj ljudskoj naravi preko Marije i s tom se naravi usko sjedini, na savršen način, kao osoba, a da nije ništa izgubio od svoga božanskog Veličanstva; tako isto i mi imamo pristupiti k Bogu preko Marije i savršeno se tijesno sjediniti s njegovim Veličanstvom, bez bojazni da će nas odbiti.

Napokon je Onaj koji Jest htio doći k onome što nije i učiniti da ono što nije postane Bog ili Onaj koji Jest; i to je učinio predajući se na savršen način i podlažući se potpuno poniznoj Djevici Mariji, a da tim nije prestao biti u vremenu Onaj koji Jest od sve vječnosti; na taj način i mi, koji smo puko ništavilo, možemo po Mariji postati slični Bogu, po milosti i slavi, bez straha od ikakve prevare, samo joj se treba predati tako savršeno i potpuno da ne budemo ništa u sebi nego sve u njoj, bez bojazni da ćemo pogriješiti.

Komentar: Marijin put je savršen, to jest bolji je od svih drugih, jer je ona bila izabrana od Boga za jedinstveno poslanje i obdarena puninom Božje milosti da bi ga ispunila. Sa svoje strane Marija je u Duhu Svetom uvijek vjerno odgovorila na čisti Božji dar te tako učinila uistinu neponovljiv, jedinstven i savršen svoj duhovni put pred Bogom. I mi smo pozvani da nasljedujemo Isusa Krista i da ostanemo vjerni do smrti. Na tom putu nitko nas ne može bolje voditi od Marije.

158. Sve da mi netko zacrta novi put kojim se može doći k Isusu, pa da je taj put popločan svim zaslugama blaženika, osvijetljen i uljepšan svim sjajem i ljepotom anđela, pa da se svi anđeli i sveci nađu na njemu, da vode, brane i pomažu one koji budu htjeli stupati tim putem, zaista, otvoreno i po istini kažem da mi je od takva puta, ma koliko on bio savršen, draži neokaljani put Marijin: "Sterem sebi put besprijekoran"(usp. Ps 18,33), stazu ili put bez ikakve ljage i mrlje, bez istočnoga i osobnoga grijeha, bez tmina i sjena; pa ako moj ljubezni Isus dođe u svojoj slavi drugi put na zemlju (kako i hoće) da kraljuje na njoj, on na tom putovanju neće izabrati druge staze nego božansku Mariju po kojoj je došao tako sigurno i savršeno prvi put. Razlika između prvoga i posljednjeg dolaska bit će u tome, što je prvi put bio tajan i skriven, a drugi će put biti sjajan i slavan, ali će ipak oba biti savršena, jer će oba biti Marijina. Jao! Evo tajne koju ljudi ne razumiju: Neka ovdje zamukne svaki jezik.

5.4. Siguran put

159. Ova je pobožnost prema Presvetoj Djevici siguran put kojim dolazimo k Isusu i postižemo savršenost sjedinjujući se s njim:

1. Jer ova vježba, koju naučavam, nije nova; ona je toliko stara da joj se ne može točno označiti početak, kako to tvrdi gosp. Boudon⁴⁶, koji je nedavno umro na glasu svetosti, u knjizi što ju je napisao o ovoj pobožnosti. Ipak je stalno da joj se tragovi nalaze u Crkvi više od sedam stotina godina. Sveti Odilon, opet iz Cluny-a, koji je živio oko 1040. godine, bio je jedan od prvih koji su javno obavljali ovu pobožnost u Francuskoj, kako se spominje u njegovom životu.

Kardinal Petar Damjani donosi da je, godine 1076. njegov brat Marin postao robom Presvete Djevice, u prisutnosti svoga upravitelja, na vrlo pobudan način: bio je stavio sebi oko vrata užu, izbičevao se i položio na oltar svotu novaca u znak svoje potpune predaje i posvete Presvetoj Djevici. To je i dalje radio, dokle god je živio, tako vjerno da je zaslužio da ga na času smrti pohodi i utješi njegova dobra Gospodarica i da mu ona sama na svoja usta obeća raj kao nagradu za njegovu službu. Cezarij Boland spominje nekoga slavnoga viteza, Vautira od Birbaka, prvoga rođaka louvainskih vojvoda, koji se je oko 1300. godine posvetio Presvetoj Djevici u svojstvu sužnja. Ovu je pobožnost posebno obavljalo više pojedinaca sve do sedamnaestog stoljeća, a tada je postala javnom.

Komentar: Da je duhovnost koju naučava sv. Ljudevit siguran put, to dokazuje i činjenica da su u povijesti Crkve razni sveci i drugi duhovni velikani slijedili posvetu. Na ovaj način Montfort pokazuje duboko poštivanje crkvene Tradicije i veliki osjećaj za Crkvu, narod Božji koji vođen Duhom Božjim hodi kroz povijest.

160. Otac Šimun de Roias iz Reda Presvetog Trojstva ili Otkupa sužanja, propovijednik na dvoru Filipa III. raširio je ovu pobožnost po svoj Španjolskoj i Njemačkoj. On je postigao od Grgura XV. na poticaj Filipa III, velike povlastice za one koji je obavljaju.

Otac de Los Rios, reda sv. Augustina, promicao je riječju i perom ovu pobožnost po istim zemljama u zajednici s Ocem de Roias, svojim prisnim prijateljem. Napisao je veliku knjigu pod naslovom: Hierarchia Marijana, u kojoj jednako pobožno i učeno raspravlja o starini, izvrsnosti i ozbiljnosti ove pobožnosti. Oci Teatinci prošloga su je stoljeća uveli u Italiju, Siciliju i Savoju.

161. Otac Stanislav Phalacius, Družbe Isusove, divno je proširio ovu pobožnost po Poljskoj. Otac de Los Rios u netom spomenutoj knjizi donosi imena knezova i kneginja, vojvoda i kardinala raznih kraljevstava, koji su prigrlili ovu pobožnost. Ocu Korneliju a Lapide, koji je uživao velik ugled i zbog svoje pobožnosti i zbog dubokog znanja, bilo je povjerilo više biskupa i bogoslovaca da ispita ovu pobožnost, a on je poslije zreloga ispita obasu pohvalama dostojnim njegove bogoljubnosti. Poslije je to učinilo i više drugih slavnih osoba ugledajući se u nj.

Oci Isusovci, vazda revni u službi Presvete Djevice, prikazaše u ime kölnskih kongreganista vojvodi Ferdinandu Bavarskom, koji je tada bio nadbiskup u Kölnu, kratku raspravu o svetom sužanjstvu, a on tu knjižicu odobri i dopusti njezino tiskanje, potičući sve župnike i redovnike svoje biskupije da promiču što više mogu ovu tako ozbiljnu pobožnost.

⁴⁶ H.M.Boudon, arhiđakon u Evraux-u. Knjiga o kojoj Montfort govori ima naziv: *Sam Bog ili sveto ropstvo divnoj Majci Božjoj*, Pariz 1667. Nećemo navoditi bilješke za citate ostalih imena i knjiga na koje se poziva svetac u sljedećih 6 brojeva. Oni koje to zanima mogu ih naći na hrvatskom jeziku u bilješkama izdanja Rasprave u *Sabrana Djela*. Želimo samo naglasiti da se pobožnost posvete ili svetog ropstva ljubavi javlja u Crkvi u VII. stoljeću. Među velikanima svakako treba spomenuti sv. Sofronija Jeruzalemskog (+ 638.), sv. Germana Carigradskog (+733.), sv. Ivana Damaščanskog (+ 749.), Papu Ivana VII (+ 707) a na poseban način sv. Ildefonsa Toledskog koji o tome i piše u PL 96, 195-106.

162. Kardinal de Bérulle, koji je u blagoj uspomeni po svoj Francuskoj, bio je ondje jedan od najrevnijih promicatelja ove pobožnosti, uza sve klevete i progonstva kritičara i slobodnjaka. Ti su ga optuživali da širi novost i praznovjerje, te napisaoše protiv njega i objelodaniše klevetni spis, i tisućama su mu spletača oni, ili radije đavao, ometali širenje ove pobožnosti po Francuskoj.

No ovaj veliki i sveti čovjek strpljivo je prešao preko njihovih kleveta, a njihove prigovore, što su ih donijeli u svojoj knjižici, uspješno je pobio u posebnom malom spisu, gdje im dokazuje da se ova pobožnost temelji na primjeru Isusa Krista, na našim obvezama prema njemu i na zavjetima koje smo učinili na svetom krštenju. Osobito ovim zadnjim dokazom zatvorio je usta svojim protivnicima, pokazujući im da ova posveta Presvetoj Djevici i Isusu preko njezinih ruku nije ništa drugo nego savršena obnova krsnih zavjeta i obećanja. Još dosta lijepaog napisao je o ovoj pobožnoj vježbi, kako se čita u njegovim djelima.

163. U Boudonovoj knjizi mogu se čitati imena raznih papa koji su odobrili ovu pobožnost; tu se spominju bogoslovci koji su je ocijenili; progonstva koja je doživjela i pobijedila, i na tisuće osoba koje su je prigrlile. Nijedan je papa nije osudio; to se uostalom ne bi moglo ni učiniti, a da se ne uzdrmaju sami temelji kršćanstva. Nepobitno je, dakle, da ova pobožnost nije nova. A ako nije općenita, to je stoga što je jako uzvišena, pa je svatko ne zna cijeniti ni vršiti.

164. 2. Ova pobožnost je sigurno sredstvo koje nas dovodi k Isusu, jer je svojstvo Presvete Djevice da nas stalno vodi k Isusu, kao što je Isusovo svojstvo da nas stalno vodi k Vječnome Ocu. Duhovne osobe ne smiju krivo misliti da bi im Marija mogla biti zapreka da dođu do sjedinjenja s Bogom. Zar bi bilo moguće da duši bude zaprekom da nađe veliku milost sjedinjenja s Bogom baš Marija, koja je našla milost pred Bogom za sav svijet uopće i za svakoga posebno? Može li se zamisliti da bi duši priječila savršeno sjedinjenje s Bogom ona koja je bila puna i prepuna milosti i tako s Bogom sjedinjena i u nj preobražena, da mu se je trebalo utjeloviti u njoj?

Istina, pogled na druge stvorove, ma koliko bili sveti, mogao bi nam možda katkad i usporiti naše sjedinjenje s Bogom, ali Marija nikako, kao što sam već kazao i neumorno ću uvijek ponavljati. A ako tako malo duša dosiže puninu dobi Isusove, tome je razlog što Mariju, koja je jednako i sada kao i uvijek Majka Božja i plodna Zaručnica Duha Svetoga, nismo dovoljno oblikovali u svome srcu. Tko želi imati plod potpuno zreo i potpuno gotov, treba imati i stablo koje nosi taj plod. Tako, tko želi imati plod života, Isusa Krista, treba imati i stablo života, Mariju. Tko želi imati u sebi djelovanje Duha Svetoga, treba imati njegovu vjernu i nerastavljivu Zaručnicu, božansku Mariju, koja ga čini plodnim i rodnim, kako sam spomenuo na drugom mjestu.

Komentar: Marija nas sigurno vodi k Isusu. To je uvjerenje koje svetac više puta ponavlja. Na ovaj način on bi htio da čitatelj nadvlada strah i skrupul koji se često javlja kad se osoba odluči na posvetu. Instinktivni strah da ćemo se, potpuno predajući Mariji, udaljiti od Isusa. Marija je potpuno izgubljena u Bogu i potpuno preobražena u Isusa te na nijedan način ne priječi naše predanje i suobličenje Isus, naprotiv kako to uči svetac, čini ga lakšim, bržim i savršenijim. Baš ovo je svjedočanstvo pape Ivana Pavla II. koje možete naći na zadnjoj stranici.

165. Zato, što budeš više gledao Mariju u svojim molitvama, promatranjima, djelima i patnjama, ako i ne pogledom jasnim i zornim, a ono barem pogledom općim i nezapažljivim, to ćeš savršeniše, vjeruj mi, naći Isusa koji je uvijek s Marijom velik, silan, djelotvoran i neshvatljiv, i to više negoli je u samom nebu ili ikojemu drugom stvoru svemira. Zaista, božanska Marija, koja se sasvim izgubila u Bogu, nije ma ni najmanja zapreka savršenima da postignu sjedinjenje s Bogom. Naprotiv, niti je ikada bilo niti će biti kojeg stvora koji bi nas u

tom velikom poslu pomagao uspješnije od nje, bilo što će nam u tu svrhu dati svoje milosti, te će nas jedino preko nje potpuno osvojiti misao na Boga, kako veli neki svetac: *Nitko se ne ispunja mislju na Boga osim po tebi*⁴⁷, bilo što će nas svojom brigom očuvati od obmana varke i opakog duha.

Komentar: Čini nam se da najbolje možemo komentirati ovaj odlomak citirajući Drugi vatikanski koncil: "Crkva pobožno misleći o njoj (Mariji) i promatrajući je u svjetlu Riječi, koja je postala čovjekom, s poštovanjem dublje prodiro u veliki misterij utjelovljenja i sve više postaje slična svome Zaručniku" (Lumen gentium 65).

166. Gdje je Marija, tu nema opakog duha. Najočitiiji je znak da nas vodi dobri duh, ako smo mnogo pobožni Mariji, ako na nju često mislimo i često o njoj govorimo. To je misao jednog sveca⁴⁸, koji nadodaje da je često sjećanje i zazivanje Marije siguran znak da nam duša nije umrla po grijehu, kao što je disanje stalan znak da tijelo nije mrtvo.

167. Jedino je Marija satrla sva krivovjerja, kako veli Crkva i s njom Duh Sveti koji je vodi: "Sama si satrla sva krivovjerja na svemu svijetu⁴⁹." Stoga se nikada neće dogoditi da vjerni Marijin štovatelj, upadne u herezu ili zabludu, bar ne očitu, ma koliko protiv toga mnijenja sumnjali kritičari. Da, moći će i on, iako teže nego drugi, pogriješiti nesvjesno, zamijeniti istinu s laži, uzeti opakoga duha za dobroga, ali će prije ili kasnije upoznati svoju pogrešku ili svoju nesvjesnu zabludu, pa kad je upozna, nipošto neće više tvrdokorno ustrajati ni braniti ono što je prije nesvjesno držao istinitim.

168. Tko god, dakle, želi napredovati na putu savršenstva bez ikakva straha i varke, kojima su lako podložne osobe odane molitvi, i naći Isusa sigurno i savršeno, neka se prihvati dragovoljno, "velikodušno i spremna duha", ove Marijine pobožnosti, koju možda do sada nije poznao, i neka udari ovim izvrsnim putem, koji je za nj nov, a što mu ga evo pokazujem kao još uzvišeniji put (usp. 1 Kor 12,31). Taj je put označio Isus Krist, utjelovljena Mudrost, jedini naš Poglavica, pa mi, Kristovi udovi, idući njegovim stopama ne možemo zalutati.

Taj je put lak, jer ga napunja punina milosti i pomazanja Duha Svetoga; na njemu nema umora niti uzmicanja s njega. Taj je put kratak, koji nas učas dovodi k Isusu Kristu. Taj je put savršen: na njemu nema nimalo blata, nimalo prašine, ni najmanjeg kala grijeha. Napokon, taj je put siguran. On nas direktno i sigurno dovodi k Isusu i u život vječni, bez skretanja desno ili lijevo. Krenimo, dakle, tom stazom i idimo njome dan i noć, sve do punine dobi Isusa Krista.

6. Ova nam pobožnost daje veliku unutarnju slobodu

169. Šesti poticaj. Ova pobožnost da je osobama, koje je vjerno vrše, veliku unutarnju slobodu, slobodu Božjih sinova (usp. Rim 8,21). Zbilja, pošto po ovoj pobožnosti postajemo Isusovi sužnji, posvema se njemu posvećujući u tome svojstvu, ovaj naš dobri Gospodar hoće nas nagraditi za ovo naše svojevoljno ljubazno sužanjstvo, pa nam najprije oduzime iz duše skrupule i ropski strah, što dušu mogu samo dovesti u tjeskobe, zaplesti i smesti; zatim nam širi srce svetim pouzdanjem u Boga, jer nam daje da u njemu gledamo Oca; i napokon nam užije u srcu nježnu i sinovsku ljubav.

Komentar: Iskustvo ljubavi Božjeg očinstva kao plod posvete je karakteristična crta duhovnog puta kojim nas svetac vodi. Na taj način mi doživimo, da ono povjerenje koje smo u posveti iskazali Mariji ona prikazuje Ocu, te nas vodi do sinovskog odnosa s Bogom. Velika nutarnja sloboda, o kojoj nam govori Montfort kada se posvetimo

⁴⁷ Sv. German Carigradski, *Govor o usnuću Bogorodice*, PG 98,350.

⁴⁸ Sv. German Carigradski, *Govor o pojasi svete Bogorodice*, PG 98,350.

⁴⁹ Nereformirani časoslov, Zajednička slavlja B.D. Marije, antifona 7 III. noćurna.

Isusu Kristu po Mariji, izgleda suprotna pojmu ropstva o kojemu nam je svetac govorio u brojevima 67-78. U stvari potpuno predanje u ruke Isusove i Marijine donosi osobi najveću unutarnju slobodu, vedrinu i mir te oslobađa dušu od strahova i zabrinutosti koje se redovito javljaju i na duhovnom putu. Tako da je sveto ropstvo ljubavi u isto vrijeme najveća duhovna sloboda. Montfort nam naviješta ono što će dublje izraziti u br.215.

170. Neću se zaustavljati da ovu istinu dokazujem razlozima. Ograničit ću se samo na to da iznesem jednu povijesnu crticu koju sam čitao u životu časne majke Janje od Isusa, redovnice dominikanke, koja je živjela u samostanu Langeac, u pokrajini Auvergne, i tu umrla na glasu svetosti godine 1634. Kad je ona jednom, još u sedmoj godini života trpjela strašne duševne muke, čula je glas koji je rekao: ako se želiš osloboditi svih ovih muka i zaštititi protiv svih svojih neprijatelja, čim prije se učini ropkinjom Isusa i njegove Presvete Majke. Netom se vrati kući, sasvim se u svojstvu ropkinje predade Isusu i njegovoj Presvetoj Majci, premda nikad prije nije ni znala kakva je to pobožnost; i našavši gvozden lančić, opasa ga sebi oko bokova, te ga je nosila do smrti.

Čim je to učinila, prestadoše joj sve muke i skrupuli, i osjeti velik mir i veselje u srcu. To ju je navelo da pouči u toj pobožnosti više drugih pobožnih osoba, koje su u njoj veoma napredovale. Među ostalim bio je i don Oliver, utemeljitelj Sjemeništa Sv. Sulpicija, i više drugih svećenika i crkvenih ljudi istog Sjemeništa ... Jednoga dana prikaže joj se Presveta Djevica i stavi joj oko vrata zlatan lanac, da joj pokaže svoju radost što je postala ropkinjom njezina Sina i njezinom; a sveta Cecilija, koja je pratila Presvetu Djevicu, nadoda ove riječi: “Blago vjernim sužnjima nebeske Kraljice, jer će uživati pravu slobodu. U tvom sužanjstvu živjeti, to je sloboda!”

7. Ova pobožnost donosi našem bližnjem velike koristi

171. Sedmi poticaj. Još nas jedan poticaj sili da prigrlimo tu pobožnost. Taj je, što ona donosi našem bližnjemu velika dobra. Zaista, ovom vježbom iskazujemo svome bližnjemu ljubav na uzvišen način: mi mu darivamo, preko Marijinih ruku, što god imamo najdražega, to jest naknadnu i isprosnu vrijednost svih svojih dobrih djela, ne izuzimajući ni najmanje dobre misli, ni najmanje patnje, te pristajemo da Presveta Djevica sve zadovoljštine, što smo ih stekli ili ćemo ih steći do smrti, upotrebi po svojoj volji ili za obraćanje grješnika ili za oslobođenje duša iz čistilišta.

Ne znači li to savršeno ljubiti bližnjega? Nije li to biti pravi Isusov učenik koji se poznaje po ljubavi (usp.Iv 13,35)? Nije li to sredstvo kojim obraćamo grješnike, bez straha od ispraznosti, i kojim oslobađamo duše čistilišta, ne radeći skoro ništa preko onoga što smo dužni po svom staležu?

Komentar: Posveta Mariji vodi do služenja. Evanđeoska zapovijed ljubavi prema bližnjemu je nezaobilazna u svakoj autentičnoj duhovnosti. I sveti Ljudevit nas na to podsjeća. Naša svetost uvijek se odnosi i na našu braću i sestre te doprinosi njihovom spasenju i čini ovaj svijet boljim. To je tajna zajedništva svetih. Po posveti mi darujemo svom bližnjem najljepši dar, svoju molitvu, a da toga možda nismo ni svjesni.

172. Da shvatimo uzvišenost ovoga poticaj, trebalo bi nam shvatiti koliko je to dobro obratiti grešnika ili osloboditi dušu iz čistilišta: dobro je to neizmjereno, veće negoli stvoriti nebo i zemlju, jer na taj način dovodimo dušu u posjed Boga. Kada bismo ovom vježbom oslobodili kroza sav život i samo jednu dušu iz čistilišta ili obratili i samo jednoga grešnika, zar već i to ne bi bio dovoljan poticaj svakomu, koji iskreno ljubi bližnjega, da je prigrliti? Ali treba još primijetiti da se svim našim dobrim djelima, kada prođu kroz Marijine ruke, povećava čistoća, a dosljedno i zasluga te naknadna i isprosna vrijednost; zato ona postaju

mного uspješnija da pomognu čistilišne duše i da obrate grešnike, negoli bi bila kad ne bi prošla preko djevičanskih i darežljivih Marijinih ruku.

Ono malo što darivamo preko Presvete Djevice, bez vlastite volje i iz najnesebičnije ljubavi, to zaista ima silnu snagu da ublaži Božju srdžbu i postigne nam Božje milosrđe. I tko je bio revan u ovoj službi, možda će na smrti vidjeti da je tim sredstvom izbavio više duša iz čistilišta i obratio više grješnika, iako je vršio samo obične poslove svoga staleža. Kojeg li veselja za nj na sudu! Koje li slave u vječnosti!

8. Ova je pobožnost divno sredstvo ustrajnosti

173. Osmi poticaj. Napokon ima još jedan poticaj na ovu pobožnost prema Presvetoj Djevici: ona nam je divno sredstvo da ustrajemo u kreposti i ostanemo vjerni. Jer zbilja, zašto većinom grješnička obraćenja nisu trajna? Zašto se tako lako ponovno pada u grijeh?

Zašto većina pravednika, mjesto da napreduju iz kreposti u krepost i stječu nove milosti, gube često i ono malo kreposti i milosti, što su ih imali? Kazao sam prije da je ta nesreća stoga što se čovjek, iako je tako pokvaren, tako slab i tako nepostojan, ipak uzda u sebe, oslanja se na svoje sile i smatra se kadrim sačuvati blago svojih milosti, svojih kreposti i zasluga. A u ovoj pobožnosti povjeravamo Presvetoj Djevici, Djevici vjernoj, sve što imamo i postavljamo je za opću blagajnicu svih naših dobara i naravnih i milosnih. Njezinoj se vjernosti povjeravamo, na njezinu se moć oslanjamo, na njezino se milosrđe i ljubav upiremo, da ona sačuva i poveća naše kreposti i zasluge, usprkos đavlu, svijetu i tijelu, koji se naprežu da nam ih odnesu.

Kažimo joj kao dobro dijete svojoj majci i vjeran sluga svojoj Gospodarici: “*Čuvaj povjereno blago!*” (1Tim 6,20). Moja dobra Majko i Gospodarice, priznajem da sam do sada primio tvojim zagovorom od Boga više milosti negoli sam ih zaslužio, i moje me kobno iskustvo uči da ja nosim to blago u posudi odveć krhkoj te da sam jako slab i jako bijedan, pa ga neću moći sačuvati u sebi, jer sam *nejak i prezren* (Ps 119, 141); zato primi, molim, na pohranu sve što posjedujem, i sve mi to sačuvaj svojom vjernošću i svojom moću. Što ti čuvaš, ništa neću izgubiti; ako me ti držiš, neću pasti; ako me ti štitiš, bit ću zaklonjen od svojih neprijatelja”.

Komentar: Problem ustrajnost u dobru je jako naglašen kod većine svetaca. Na putu vjere ne koristi jedno prolazno oduševljenje i trenutno obraćenje, ako poslije ne slijedi kontinuitet i ustrajnost na tom putu. Najbolji se plodovi u duhovnom životu dobivaju po ustrajnosti, dan za danom i godina za godinom. Sjeme koje padne na zemlju mora umrijeti, polagano i neprimjetno rasti te u vrijeme zrelosti donijeti plod. Marija, koja je uvijek ostala vjerna i ustrajna, pomaže osobama koje se njoj posvete da dobiju tu milost od Boga te da vjerno ustraju dok ne donesu plod.

174. Isto veli sv. Bernard izričitim izrazima, kad nam preporučuje ovu pobožnost: “Ako te ona drži, ne padaš; štiti li te, nemaš straha; vodi li te, ne osjećaš umora; je li ti naklona, sretno stižeš k cilju.⁵⁰” Sv. Bonaventura, čini se, kaže istu stvar, ali još izrazitije: “Presveta Djevica, kaže on, ne samo da se zadržava u punom zboru svetih, nego ona također uzdrži i čuva svete u njihovoj punini, da se ta punina ne umanji; ona priječi da se njihove kreposti rasprije, da im zasluge ne propadnu, da im se milosti ne izgube: da im đavli ne naškode; napokon, ona zadržava našega Gospodina da ne kazni grješnike”.⁵¹

175. Presveta Djevica je Djevica vjerna koja, svojom vjernošću Bogu, popravlja štete što ih je prouzrokovala nevjerna Eva svojom nevjernošću. Ona postiže vjernost Bogu i ustrajnost u dobru svima koji se nje drže. Stoga neki svetac⁵² uspoređuje Gospu s jakim

⁵⁰ Sv. Bernard, *Homelija*, PL 183,71a.

⁵¹ *Speculum BMV*, 7.6.; Danas se ovo djelo Konradu Saksoncu.

⁵² Sv. Ivan Damaščanski, *Homilija o uskrsnuću*, PG 96,719.

sidrom, koje njezine štovatelje drži i priječi im da ne bi doživjeli brodolom na uzburkanom moru ovoga svijeta, gdje toliko osoba propada upravo stoga što se nisu privezale uz ovo jako sidro: “Mi privezujemo” - veli taj svetac – “svoje duše uz nadu u te, kao, uz čvrsto sidro.”

Svi sveci koji su se spasili, držali su se Marije što su mogli više, da uzmognu ustrajati u kreposti, a na to su poticali i druge. Blago, dakle, kršćanima, tisuću puta blago koji je se sada drže vjerno i potpuno, kao jakoga sidra. Sav ršum ovoga svijeta neće ih potopiti niti im upropastiti njihovo nebesko blago. Blago svima koji uđu u tu pravu Noevu korablju! Neće im naškoditi potopne vode grijeha, koje utapaju toliko svijeta, jer: “*Tko sa mnom radi, taj ne griješi*”, (Sir 24,22) veli Marija s Božanskom Mudročću. Blago nevjernoj djeci nesretne Eve, ako se drže Majke i Djevice vjerne, koja “ostaje vjerna, jer ne može sebe zanijekati”(usp.2Tim 2,13) i koja uvijek ljubi one koji nju ljube. Ljubi ih ne samo čuvstvenom nego i stvarnom i uspješnom ljubavlju, te im velikim obiljem milosti priječi da bi nazadovali u kreposti ili pali na putu gubeći milost njezina Sina.

176. Ova dobra Majka prima uvijek, iz čiste ljubavi, sve što joj predajemo na pohranu; i kada što jednom primi kao blagajnica, ona je po pravdi dužna da nam to čuva prema ugovoru pohrane, sasvim onako kao kad bih ja nekome povjerio na pohranu tisuću talira taj bi bio dužan da mi ih čuva, pa ako bi se njegovim nemarom izgubilo mojih tisuću talira, on bi s potpunim pravom bio odgovoran zato. Ali ne, nikada vjerna Marija neće pustiti da se njezinim nemarom izgubi što joj se povjeri; nebo će i zemlja prije proći nego će ona biti nemarna i nevjerna prema onima koji joj se povjere.

177. Bijedna djeco Marijina! Vaša je slaboća skrajna, vaša je nepostojanost velika, vaše je dno sasvim pokvareno. Treba priznati, i vi proistječete iz iste pokvarene gomile Adamovih i Evinih sinova. Ali ne klonite zato duhom, nego se utješite i radujte se: Evo vas učim tajnu, tajnu koju ne poznaje skoro nijedan kršćanin, pa ni oni najpobožniji.

Ne ostavljajte svoga zlata ni svoga srebra u svojim kovčezima, koje je opaki duh veli razvrgnuo te vas okrao, jer su odveć maleni i odveć stari, pa se ne bi moglo u njima sačuvati tako veliko i dragocjeno blago. Ne lijevajte čiste i bistre vode s izvora u svoje posude sasvim pokvarene i zaražene grijehom. Ako u njima i nema više grijeha još je tu njegov zadah; voda će njime zaudarati. Ne točite svoga dobrog vina u svoje stare bačve, koje je veli napunjalo slabo vino; to bi vam ga pokvarilo, a lako da vam i isteče.

Komentar: Slabost i krhkost su opće ljudsko iskustvo. Sami po sebi ne možemo biti jaki.”Ako naime čovjek pogleda u svoje srce, nalazi da je sklon na zlo i uronjen u tolike jade koji ne mogu potjecati od njegova dobrog Stvoritelja. Ne htijući često priznati Boga kao svoje počelo, čovjek je poremetio i dužno usmjerenje prema svom posljednjem cilju i ujedno sav sklad sa samim sobom s drugim ljudima i svim stvorenjima”.(Gaudim et spes: broj 13-Drugi vatikanski koncil). Da bismo ispravno shvatili duhovni nauk sv. Ljudevita koja se odnosi na ljudsku slabosti bijedu vidi komentare brojeva 87-89 i pogotovu 213. U ovom broju naglašavamo jedan prijelaz jako zanimljiv. Poslije opisa ljudske bijede svetac poziva “Marijinu djecu” na radost i utjehu jer on uči tajnu koju ne poza skoro nijedan kršćanin pa ni najpobožniji. U duhovnom životu spoznaja vlastite bijede redovito stvara poteškoće, probleme koji vodi do nutarnjih bjegova i velikih poteškoća. Montfort govori upravo suprotno, radujete se. U broju 213 će nam kazati pod kojim uvjetima.

178. Premda ne razumijete, o predodređene duše, govorit ću još otvorenije. Nemojte zlato svoje ljubavi, srebro svoje čistoće, vodu nebeskih milosti, vino svojih zasluga i kreposti povjeravati prošupljenoj vreći, starom i razlupanom kovčegu, oštećenoj i pokvarenoj posudi, kakvi i jeste; inače će vas orobiti lupeži, to jest đavli koji traže i vrebaju, dan i noć, zgodan čas da to učine: inače ćete rđavim zadahom svoga sebeljublja, samodostatnosti i svoje volje pokvariti sve što vam Bog udijeli najčistijega.

Stavite radije i sakrijte u Marijino krilo i Marijino srce sve svoje blago, sve svoje milosti i kreposti: ona je “posuda duhovna, posuda poštovana, posuda uzorne pobožnosti”. Otkad se je Bog sam zatvorio u ovu posudu sa svim svojim savršenstvima, ona je postala sasvim duhovna i duhovni stan najduhovnijih duša; postala je posuda poštovana i časnog prijestolja najviših vječnih poglavica; uzorna posuda pobožnosti i najslavnije boravište utjehe, milosti i kreposti; postala, ne napokon, bogata kao kuća zlatna, jaka kao toranj Davidov i čista kao toranj bjelokosni.

179. Oh, sretna li onoga koji je sve predao Mariji, i koji se Mariji u svemu i sasvim povjeri i u njoj se izgubi! On je sav Marijin, a Marija je sva njegova. On može slobodno reći s Davidom: Ova je postala za me (usp.Ps 119,56), to jest Marija je stvorena za me. Ili s ljubljenim učenikom: *Uzeh je k sebi* (Iv 19,27), to jest: primih je za sve svoje dobro. Ili s Isusom: Sve moje pripada tebi, sve tvoje pripada meni (usp.Iv 17,10).

180. Ako koji kritičar, koji ovo pročita, umisli da ja ovdje od pretjerane pobožnosti pregonim, on me - jao! - ne razumije, ili jer je tjelesan čovjek pa mu ne pričaju duhovne stvari, ili jer je čovjek svjetovan koji ne može primiti Duha Svetoga, ili jer je ohol prosuđivač koji osuđuje ili prezire sve što ne razumije. Ali mene razumiju duše koje se nisu rodile ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego od Boga (usp.Iv 1,13) i Marije, i ovo im se sviđa; a za njih i pišem sve ovo.

Komentar: Samo osobe koje su duhovne mogu kušati duhovne stvari. Mudrost svijeta to ne može razumjeti. Montfort govori jednostavnima dušama i govori o svome iskustvu(vidi br.13). Svetac bi htio voditi do iskustva Božje Mudrosti sve one koji se otvaraju i koji se s pouzdanjem predaju u Marijine ruke. To je put mistike i iskustva nepristupačan uobičajnim kritičkim duhovima a tako jednostavan i otvoren za malene. To je put duhovnosti evanđeoskih siromaha. “U ono vrijeme reče Isus: Slavim te Oče gospodaru neba i zemlje jer si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima”(Mt 11,25).

181. Međutim, nastavljajući svoj prekinuti govor, kažem i jednima i drugima da je božanska Marija najplemenitija i najdarežljivija od svih pukih stvorova pa ne pušta nikome da je nadvlada u ljubavi i darežljivosti. Ona za jaje, veli neki svetac, vola daje; to jest za onu malenkost koju joj darujemo daje nam mnogo od onoga što je primila od Boga. Stoga, ako se koja duša daruje njoj bez ograničenja, i Marija se njoj dariva neograničeno. Samo, naše pouzdanje u Mariju ne smije biti preuzetno, nego treba da sa svoje strane nastojimo steći kreposti i ukrotiti svoje strasti.

Komentar: Montfort ovim riječima opominje da posvetu ne shvatimo samo kao jednu pasivno predanje. Marija ne uzima naše mjesto nego nam pomaže da se založimo u našem obraćenju i da usvajamo evanđeoske vrijednosti.

182. Neka, dakle, vjerne sluge Presvete Djevice slobodno reknu sa svetim Ivanom Damašćanskim: Uzdajući se u te, Bogorodice, spasit ću se; pod tvojom obranom njega se neću bojati; s tvojom ću pomoći potući svoje neprijatelje i natjerati ih u bijeg: jer pobožnost prema tebi je spasonosno oružje što ga Bog daje onima koje hoće da spasi” (Ivan Damašćanski, Govor o Navještenju).

Treće poglavlje: BIBLIJSKA SLIKA OVE SAVRŠENE POBOŽNOSTI: REBEKA I JAKOV

183. Duh Sveti nam donosi u Svetom pismu divnu sliku svih istina koje sam iznio s obzirom na Presvetu Djevicu i njezinu djecu i slugu, u povijesti Jakova, koji je dobio

blagoslov od svoga oca Izaka vještijim nastojanjem svoje majke Rebeke. Najprije da ispriopovjedim tu povijest, a zatim ću nadodati njezino tumačenje.

Komentar: Montfort se služi biblijskom prisposodobom o Rebeki i Jakovu, kao metaforom, da bi pokazao kakav treba biti odnos Marije i osobe koja se njoj posvećuje. To je jedan pristup Bibliji koji ima svoje korijene još u srednjem vijeku, a kod samog Montforta su naglašene tipične postavke "francuske škole duhovnosti". Radi se o stilskom i alegoričnom čitanju Svetog Pisma s oznakama otajstvene predstave, scena, pričom i ulogama punih duhovnih poruka za život čitatelja. Naravno da bi bilo anakronično očekivati i tražiti ovdje onakav pristup Bibliji kakvog mi danas poznajemo.

1. Biblijski prikaz Rebeke i Jakova

184. Kadno Ezav prodade Jakovu svoje pravo prvorodstva, Rebeka, majka te dvojice braće, osigura Jakovu tu povlasticu više godina poslije toga događaja, jer je nježno ljubila Jakova. Ona to izvede svetim lukavstvom, prepunim otajstava (usp. Post 27). Izak se je već osjećao prestar. Htijući, prije nego umre, blagosloviti svoje sinove, pozove svoga sina Ezava, kojega je mnogo volio, i naredi mu da ode uloviti što god za jelo, pa, će ga onda blagosloviti. Rebeka brzo obavijesti Jakova o čemu se radi i zapovjedi mu da donese iz stada dva jareta. Kad ih on donese majci, ona zgotovi od njih Izaku jelo onako kako je najvolio. Zatim obuče Jakova u Ezavovo odijelo, koje je ona čuvala, a ruke mu i vrat obavije jaretinom, da ga slijepi otac može uzeti, bar zbog dlaka na rukama, za brata mu Ezava, ako i čuje glas Jakovljevi. Zbilja se Izak začudi kad ču glas koji mu se činio Jakovljevi, pa naredi da se primakne bliže. A kad opipa dlaku jaretine, kojom su bile omotane Jakovljeve ruke, reče da je glas, zaista, glas Jakovljevi, ali ruke su Ezavove. A kad je pojeo jelo i, ljubeći Jakova, osjetio miris njegova namirisanog odijela, blagoslovi ga, zaželi mu rosu s neba i plodnost zemlje, i postavi ga gospodarom sve njegove braće, pa završi blagoslov ovim riječima: "Proklet bio tko god tebe kleo, a svaki blagoslov nad onim koji bude tebe blagoslivljao!"

Istom Izak završi te riječi, uniđe Ezav i iznese preda nj ulovljenu divljač da je pojede, a zatim da ga blagoslovi. Začudi se sveti patrijarh čudom velikim, kad spozna što se dogodilo. Ali ne opozva što je bio učinio, nego to i potvrdi, jer je odveć jasno vidio prst Božji u tom događaju. Kad Ezav zajauka, kako zapaža Sveto pismo, glasno okrivi brata zbog prijekare i zapita oca da li je u njega, zar, samo jedan blagoslov. Ezav je u tome pogledu, kako zapažaju sveti Oci, slika onih ljudi, koji sa svom lakoćom znadu složiti Boga i svijet i hoće u isti mah uživati i nebeske i zemaljske slasti. Izaka ganu Ezavov jauk, pa ga napokon blagoslovi, ali blagoslovom zemaljskim i podlažući ga njegovu bratu. Zato Ezav začu tako žestoku mržnju protiv Jakova da je jedva čekao kad će mu otac umrijeti, da ubije brata. I Jakov ne bi bio mogao izmaknuti smrti, da ga njegova draga majka Rebeka nije spasila svojom okretnošću i savjetima koje mu je davala, a on ih primao.

2. Ezav slika odbačenika

185. Prije negoli protumačim ovu tako lijepu povijest, treba, napomenuti da je Jakov, prema svim svetim Ocima i tumačima Svetog pisma, slika Isusa Krista i predodređenika, a Ezav, naprotiv, osuđenika.

Dosta nam je promatrati djela i ponašanje jednoga i drugoga, da stvorimo takav sud o njima. 1. Ezav, stariji brat, bio je tjelesno jak i snažan i velik vještak u gađanju lukom i spretan uloviti mnogo divljači. 2. Nikada ga nije bilo kod kuće nego je, oslanjajući se na svoju snagu i vještinu, radio samo vani. 3. Nije se puno, brinuo da ugodu svojoj majci Rebeki, niti je išta nastojao oko toga. 4. Toliko je bio proždrljiv i tako pohlepan za jelom, da je prodao prvenstvo

za zdjelu leće. 5. Bio je, kao Kain, pun zavisti na svoga brata Jakova i progonio ga je do istrijebljenja.

Komentar: Montfort uspoređuje figure Ezava i Jakova koji su simboli i predstavljaju dva duhovna stava u odnosu prema Mariji: lažni i pravi štovatelji Majke Božje. To je draga tema našem svecu. Ono što je on već izložio u brojevima 90-114, to nam sada prikazuje u figurama Ezava i Jakova. Da bi se bolje shvatio ovaj dio Rasprave upućujemo na gore navedene brojeve i njihove komentare. Ezavovo ponašanje nije samo simbol onih grješnika koji nemaju vjeru nego i onih koji drže da na duhovnom putu ne trebaju Marijinu pomoć i vodstvo. Rast i sazrijevanje u duhovnom životu jest prijelaz od lažnih na pravu pobožnost prema Majci Božjoj. To je duhovni put sazrijevanja, jer nitko, doli sveci već došli do zrelosti, ne žive samo pravu pobožnost bez borbe s lažnom. Svatko od nas može biti Ezav, osoba egoizma, oholosti i samodostatnosti, pozvan da postane Jakov, vjerni Božji i Marijin sin i učenik da bi se tako progresivno suobličio Isusu Kristu.

186. Eto tako se i odbačenici uvijek ponašaju. 1. Oni se uzdaju u svoju snagu i svoju vještinu u vremenitim poslovima. Vrlo su jaki, vrlo sposobni i vrlo prosvijetljeni u zemaljskim stvarima, dok su u nebeskim veliki slabići i neznalice: “U zemaljskima su junaci, a u nebeskima kukavice⁵³.”

187. 2. Zato ne stoje nimalo ili ostaju sasvim malo u svojoj kući, to jest u svojoj unutarjosti, jer je Bog svojim primjerom odredio svakom čovjeku taj unutarjni i pravi stan: Bog, naime, stvarno, uvijek stanuje u samome sebi. Odbačenicima nije nimalo draga samoća, ni duhovnost ni unutarnja pobožnost; dapače smatraju malim glavama, bolećivim pobožnjacima i divljacima one koji su unutarjni i povučeni od svijeta i koji rade više unutra nego izvana.

188. 3. Odbačenicima nije nimalo stalo do pobožnosti prema Presvetoj Djevici, Majci predodređenika. Zbilja, ne mrze je izravno; katkada se o njoj pohvalno izraze, kažu da je ljube; dapače obave i gdjejoju pobožnost na njezinu čast; ali, inače, ne mogu podnositi da je tko nježno ljubi, jer nemaju prema njoj Jakovljeve nježnosti. Zato vazda imaju nešto prigovoriti pobožnim vježbama što ih dobra Marijina djeca i sužnjevi vjerno obavljaju da zadobiju njezinu ljubav jer oni tu pobožnost ne smatraju nužnom za svoje spasenje. Drže da im je dosta ako Presvetu Djevicu izravno ne mrze ili ne preziru otvoreno pobožnosti prema njoj. Umišljaju da su zadobili naklonost Presvete Djevice i da su njezini sluge ako izgovore i promumljaju gdjejoju molitvu na njezinu čast, bez ikakve nježnosti prema njoj i bez nastojanja oko svoga popravka.

189. 4. Odbačenici prodaju svoje prvenstvo, to jest nebeske slasti, za zdjelu leće - za zemaljske slasti. Smiju se, piju, jedu, zabavljaju se, igraju, plešu itd., a nimalo ih ne tare briga, kao ni Ezava, da postanu dostojni blagoslova nebeskog Oca. Ukratko, ni na što ne misle nego na zemlju, govore i rade sam o zemlji i njezinim nasladama, i to im je sav posao. Dakle, za časak naslade, za tašti dim časti, za komad tvrde žute ili bijele zemlje prodaju krsnu milost svoje odijelo nevinosti i svoj nebeski dio.

190. Napokon, odbačenici mrze i vazda progone, otvoreno ili potajno, predodređenike; ne mogu ih trpjeti, preziru ih, prosuđuju ih i izruguju, ruže ih i krađu, varaju, osiromašuju, gone ih i satiru u prah; dok njima ide sve za rukom, imaju sve što zažele, lijepo se provode, bogate se i žive po miloj volji.

⁵³ Sv. Grgur Veliki, *Moralum*, 32.c.22, n.46.

3. Jakov slika predodređenika

191. 1. Jakov, mlađi brat, bio je slabunjav, blag i miran, redovito je ostajao kod kuće, da zadobije naklonost svoje majke Rebeke koju je nježno ljubio. Ako bi izišao van, nije to činio po svojoj volji, niti što bi se uzdao u svoju sposobnost, nego da poslušna svoju majku.

Komentar: U figuri Jakova Montfort nam predstavlja svoj ideal svetog kršćanina. To je osoba koja otvorene duše sluša Boga, u svemu zavisi od Boga i Marija, ponizno se podlaže Isusu u Mariji puna sinovskog pouzdanja, odana molitvi i kontemplaciji te brižna u služenju bližnjega.

192. 2. Svoju je majku ljubio i častio: zato je i bio toliko kod kuće uz nju; nikada nije bio zadovoljniji nego kad bi je vidio. Čuvao se je svega što bi joj moglo biti neugodno, a radio bi sve što je držao da joj je drago. Zato ga je Rebeka ljubila sve više.

193. 3. Bio je u svemu podložan svojoj dragoj majci. Pokoravao joj se sasvim i u svemu, spremno bez otezanja, ljubezno bez tužakanja. Na najmanji mig njezine volje mali bi Jakov poletio i učinio posao. Bez prigovora bi vjerovao sve što bi mu ona rekla. Na primjer, kad mu je rekla da potraži dva jareta i da joj ih donese da spremi jelo njegovu ocu Izaku, on joj nije odgovorio da je dosta jedno jare da se priredi obrok jednoj osobi, nego je bez promišljanja učinio sve što mu je rekla.

194. 4. Imao je veliko pouzdanje u svoju dragu majku. Budući da se nije oslanjao na svoju okretnost, nego jedino na njezinu brigu i zaštitu, tražio je od nje pomoć u svakoj potrebi i s njom se je savjetovao u svakoj sumnji. Na primjer, kad ju je pitao da, možda, ne bi dobio od svoga oca prokletstvo mjesto blagoslova; i kad mu je na to odgovorila da ona uzimlje na se to prokletstvo, on joj odmah povjerova i pouzda se u nju.

195. 5. Napokon, nasljedovao je, prema svojim silama, kreposti koje je vidio na svojoj majci. Ponajglavniji razlog što se je toliko držao kuće bio je, čini se, da nasljeđuje svoju dragu majku, koja je bila vrlo kreposna, i da se kloni od zla društva koje kvari ćudoređe. Tako je postao dostojan dobiti dvostruki blagoslov od svoga dragog oca.

4. Ponašanje posvećenih prema Mariji

196. Takvo je vazda ponašanje i predodređenika. 1. Oni su vazda u kući sa svojom Majkom, to jest oni ljube samoću, provode unutarnji život, nastoje oko molitve, i to sve po primjeru svoje Majke, Presvete Djevice, i u njezinu društvu, kojoj je sav sjaj u unutarnjosti i koja je preko svega svoga života toliko ljubila samoću i molitvu. Istina, oni se katkada pokazuju i vani u svijetu, ali samo iz posluha volji Božjoj i svoje drage Majke i da izvrše svoje staleške dužnosti. Ma ne znam kolikim se prividnim sjajem sjalo što vani rade, ipak još mnogo više cijene što čine u samima sebi, u svojoj unutarnjosti, u društvu Presvete Djevice, jer tu se bave velikim poslom svoje savršenosti, prema kojemu su svi drugi poslovi dječja igra. Pa dok koji put njihova braća i sestre rade vanjska djela s velikim marom, spretnošću i uspjehom i dobivaju pohvale i odobravanja od svijeta, to oni ipak znaju, prosvijetljeni Duhom Svetim, da je mnogo veća slava, sreća i slast živjeti skromnim životom u samoći s Isusom Kristom, svojim uzorom, u potpunoj i savršenoj podložnosti svojoj Majci, negoli je slava, sreća i čast činiti sama čudesa naravi i milosti u svijetu, poput kakvih Ezavovih odbačenika. "Slava i bogatstvo je u njezinoj kući" (Ps 111,3): slava za Boga, a bogatstvo za ljude nalaze se u Marijinoj kući.

Gospodine Isuse, ugodni li su tvoji stanovi! Vrabac je našao sebi kuću da se tu smjesti, a grlica gnijezdo da tu stavi svoje ptiće. (usp. Ps 84,4) Oh, sretna li čovjeka, koji boravi u Marijinu domu, u kojem si se ti prvi nastanio! U toj kući predodređenici dobivaju svoju

pomoć od tebe, i tu oni začinju uspone i stupnjeve svih kreposti u svome srcu, da se uzdignu do savršenosti u ovoj suznoj dolini. “*Kako su mili stanovi tvoji*” (Ps 84,2)

197. 2. Predodređenici nježno ljube i istinski časte Presvetu Djevicu kao svoju dobru Majku i Gospodaricu. Ljube je ne samo jezikom, nego uistinu, časte je ne samo izvanjskim načinom, nego u dubini svoga srca; poput Jakova izbjegavaju sve što joj može biti mrsko, a vrše gorljivo sve čime misle da mogu zadobiti njezinu dobrohotnost.

Donose joj i darivaju ne svoje jaradi, kao Jakov Rebeki, nego ono što su ta dva jareta označivala, naime svoje tijelo i svoju dušu sa svime što im pripada, s ovih razloga: 1. da ih primi kao svoje vlasništvo; 2. da ih ubije, to jest da učini da umru grijehu i samima sebi i da ih odere i liši njihove kože - njihova sebeljublja, tako da se mogu dopasti Isusu, njezinu Sinu, koji traži za prijatelje i sluge samo one koji su umrli samima sebi; 3. da ih pripremi prema ukusu nebeskoga Oca, to jest na njegovu veću slavu, koju on poznaje bolje od ijednoga stvora; 4. napokon, da to tijelo i ta duša, njezinom brigom i zauzimanjem dobro oprani od svake ljage, potpuno mrtvi, sasvim očišćeni i lijepo ugotovljeni, postanu ugodno jelo, dostojno ustiju i blagoslova Oca nebeskoga. Zar tako neće učiniti predodređene, koje će rado prihvatiti i vršiti savršenu posvetu Isusu preko Marijinih ruku, koju posvetu evo ja naučavam, da tako posvjedoče Isusu i Mariji svoju djelotvornu i junačku ljubav?

Zbilja, odbačenici govore da ljube Isusa, da ljube i štuju Mariju ali ne dotle da bi za njih pregorjeli sve svoje biće i žrtvovali za njih svoje tijelo s njegovim osjetilima i svoju dušu s njezinim strastima, kako to predodređenici rade.

Komentar: Montfort nam ovdje ponovo donosi učinke Marijine prisutnosti u duhovnom životu vjernika. Posveta Isusu Kristu po Mariji je najbolji odgovor na djelatnu Božju ljubav.

198. 3. Predodređenici su podložni i pokorni Presvetoj Djevici kao svojoj dobroj Majci, po primjeru Isusa Krista koji je, od trideset i tri godine što ih je proživio na zemlji, trideset ih lijepo upotrebio da slavi Boga, svoga Oca, u savršenoj i potpunoj podložnosti svojoj svetoj Majci.

Oni joj se pokoravaju slijedeći točno njezine savjete, kao nekoć mali Jakov savjete Rebeke, kad mu je rekla: “Sine moj, poslušaj moje savjete”; ili kao što su sluge na svadbi u Kani poslušali kad im je Presveta Djevica napomenula: “Što god vam reče, učinite.” Jakov se pokorio majci, i zato je dobio blagoslov kao nekim čudom, jer ga ne bi bio dobio naravnim putem. Sluge u Kani, slijedeći savjet Presvete Djevice, bili su počašćeni prvim Isusovim čudom, kada je on na molbu svoje presvete Majke pretvorio vodu u vino. Na isti način svi koji do konca svijeta budu primili blagoslov Oca nebeskoga i budu čašćeni Božjim čudesima, primit će ove milosti jedino uslijed svoje savršene poslušnosti Mariji; dok nasuprot Ezavi, ne htijući živjeti podložni njoj, gube svoje blagoslov.

199. 4. Predodređenici imaju veliko pouzdanje u dobrotu i moć Presvete Djevice, svoje dobre Majke; neprestano pitaju njezinu pomoć; gledaju na nju kao na svoju zvijezdu sjevernjaču, da prispiju u sigurnu luku; otkrivaju joj svoje muke i potrebe sasvim otvoreno; utječu se njezinu neizmjernu milosrđu i blagosti, da njezinim zagovorom dobiju oprostjenje grijeha ili da uživaju njezine majčinske slasti u svim svojim mukama i jadima. Dapače se bacaju i sakrivaju u njezino majčinsko i djevičansko krilo, i u njemu se gube na divan način, da se tu raspale čistom ljubavlju, da se tu očiste od svake i najmanje ljage i da tu sasvim nađu Isusa, koji tu stanuje kao na svom najslavnijem prijestolju. Oh, kakva sreća! “Nemoj mislit” - veli opat Gueric - “da je veća sreća boraviti u krilu Abrahamovu nego u krilu Marijinu, jer je ovdje sam Gospodin postavio sebi prijestolje.”

Odbačeni, naprotiv, postavljaju sve svoje pouzdanje u sebe; s razmetnim sinom jedu svinjsku hranu; poput žabe zapuhače hrane se samo zemljom i, kao svjetski ljudi, ljube samo vidljive i izvanjske stvari, pa stoga ni ne znaju kako je slatko Marijino majčino naručje; niti

osjećaju onaj ugodan osjećaj što ga imaju predodređenici oslanjajući se na Presvetu Djevicu kao na svoju dobru Majku i ufajući se u nju. Oni bijedno ljube svoju glad za izvanjskim stvarima, kako veli sveti Grgur⁵⁴, jer neće da kušaju slast koja je lijepo spremljena u njima samima i u Isusu i Mariji.

200. 5. Napokon, predodređenici idu putem Presvete Djevice, svoje dobre Majke, to jest oni je nasljeđuju. I upravo su stoga istinski sretni u svojoj pobožnosti i imaju neprevarljiv znak svoga predodređenja, kako ih u tome uvjerava ova ljubezna i sveta Majka: *Blago onima koji čuvaju putove moje* (Iz 8,32); to jest blago onima koji se, s pomoću Božje milosti, vježbaju u mojim krepostima i hodaju stopama moga života. Sretni su na ovome svijetu za svoga života zbog obilja milosti i slasti koje im dijelim od moje punine, i to puno obilnije nego onima koji se ne povode za mnom tako vjerno. Sretni su na svojoj smrti, koja im je blaga i mirna, i kojoj prisustvujem i ja redovito, da ih sama povedem u vječno veselje. Sretni su, napokon, u svojoj vječnosti, jer se nikada nije izgubio nijedan od mojih vjernih slugu koji je nasljedovao moje kreposti u svom životu.

Odbačenici su, naprotiv, nesretni za svoga života, na svojoj smrti i u vječnosti, jer se nimalo ne ugledaju na Mariju u njezinim krepostima, nego im je dosta ako se gdjekad upišu u njezine bratovštine, ako izmole koju molitvu na njezinu čast ili ako obave kakvu drugu izvanjsku pobožnu vježbu.

O Presveta Djevice, moja dobra Majko, sretni li su, i opet kažem s najvećim zanosom srca, sretni li su koji se ne daju zavarati od lažne pobožnosti prema tebi, nego vjerno hodaju tvojim stopama, slijede tvoje savjete i pokoravaju se tvojim odredbama. A nesretni li su i prokleti koji, zloupotrebjavajući tvoju pobožnost, ne vrše zapovijedi tvoga Sina: *Prokleti koji odstupaju od zapovijedi tvojih* (Ps 119,21).

5. Marijina majčinska briga prema svojim vjernim sužnjevima ljubavi

201. Sad, evo, iznosim ljubezne usluge koje Presveta Djevicu, ta najbolja od svih majki, čini svojim vjernim slugama koji su se njoj predali na spomenuti način i po uzoru Jakovljevu.

5.1. Ona ih ljubi

Ona ih ljubi. *Ja ljubim one koji ljube mene* (Iz 8,17): 1. jer je prava njihova Majka, a majka uvijek ljubi svoje dijete, plod svoje utrobe; 2. ljubi ih, zatim, iz zahvalnosti, jer i oni nju ljube istinski kao svoju dobru Majku; 3. ljubi ih jer ih ljubi i Bog kao predodređenike: *Jakova sam ljubio, a Ezava nisam ljubio* (Rim 9,13); 4. ljubi ih, napokon, jer su joj se posvetili i jer su njezin dio i njezina baština: *Nastani se u Jakovu i uđi u baštinu Izraelu!* (Sir 24,8).

Komentar: U kršćanstvu ljubav mora prevladati nad svim drugim krepostima i mora ih prožimati. Ljubav je odgovor na Ljubav Božju koja onda potpuno obuzima onoga koji joj povjeruje. Nešto se slično događa i u posveti. Naša ljubav prema Mariji je odgovor na Božji dar, jer Marija je dio svete baštine naše vjere. Na iskazanu ljubav Marija odgovara s većom majčinskom ljubavlju. Ona je brižna Majka koja ljubi, brani i štiti one koji joj se posvete. Vjerni učenik i sin Marijin dragovoljno ulazi u njenu "školu" gdje je ona učiteljica, primjer, voditeljica, potpora i majka. Kao u školi, važna je ustrajnost i postojanost da bi se postepeno napredovalo u preobraženju a da osoba toga skoro nije ni svjesna.

202. Ljubi ih nježno i nježnije nego sve majke zajedno. Kad bi bilo moguće staviti svu naravnu ljubav svih majki svijeta prema njihovoj djeci u srce jedne majke prema njezinu

⁵⁴ Sv.Grgur,*Homilija*, PL 76,1266.

jedincu, doista bi ta majka silno ljubila to dijete. Međutim, živa je istina da Marija još nježnije ljubi svoju djecu nego bi ona majka ljubila svoga sina.

Ona ljubi svoju djecu ne samo osjećajno, nego djelotvorno. Njezina je ljubav prema njima djelatna i djelotvorna kao Rebekina prema Jakovu, i još više. Ova dobra Majka, kojoj je Rebeka bila samo slika, evo što radi da svojoj djeci pribavi blagoslov nebeskoga Oca:

203. 1. Ona, poput Rebeke, vreba zgodnu priliku da im čini dobro, da ih učini velikima i bogatima. Budući da ona vidi u Bogu sva dobra i sva zla, sreće i nesreće, blagoslove i prokletstva Božja, to već daleko prije udešava sve stvari tako da svoje sluge izbavi od svake vrste zla, a obasiplje ih dobrima svake ruke.

Zato, ako netko ima dobiti kakvu dobru sreću od Boga, vjerno izvršujući povjerenu mu uzvišenu zadaću, sigurno će Marija pribaviti tu sreću kojemu od svoje odane djece i slugu, i pribavit će im milost da joj vjerno odgovore. "Ona se brine za naše poslove" - veli jedan svetac.

204. 2. Marija ih lijepo savjetuje, kao Rebeka Jakova: *Sine moj, poslušaj moje savjete* (Pos 27,8). Uz ostale savjete, ona ih nadahnjuje da joj donesu naime svoje tijelo i svoju dušu, pa da joj ih posvete kako bi mogla od njih pripremiti hranu Bogu ugodnu, te da vrše sve što je naučavao Isus, riječima i primjerima. Ako im ona sama ne daje tih savjeta, ona to čini po anđelima, koji smatraju svojom najvećom čašću i ugodnošću poslušati je kad im dade naredbu da siđu na zemlju i pomognu njezinim vjernim slugama.

205. 3. Kad im njezini ljubitelji donesu i posvete svoje tijelo i svoju dušu sa svim tjelesnim i duševnim dobrima, bez ikakva izuzetka, što onda radi ova dobra Majka? Isto ono što je nekoć

Rebeka učinila s dvoje jaradi, koje joj je Jakov bio donio: 3.1. Ona ih ubije, to jest oduzme im život staroga Adama: 3.2. Zatim ih odere i oguli s njih njihovu kožu, to jest njihovu narav, naravne sklonosti, njihovo sebeljublje, svojevolutnosti i svako prijanjanje za stvorenja; 3.3. Onda ih očisti od njihovih ljaga, mrlja i grijeha; 3.4. Napokon ih pripremi po Božjem ukusu, to jest na njegovu veću slavu. A budući da samo ona savršeno poznaje taj Božji ukus - tu veću Božju slavu, to onda jedino ona može bez pogreške udesiti i pripremiti naše tijelo i našu dušu prema tome neizmjereno savršenom ukusu - na tu neizmjereno tajnovitu slavu.

Komentar: Svetac do detalja istražuje biblijsku sliku dvaju jarata. On time opisuje etape duhovnoga puta: umiranje sebeljublju i egoizmu, čišćenje i oslobađanje od zli sklonosti i život u skladu s Božjom voljom na veću slavu Božju.

206. 4. Ova dobra Majka, kad je primila savršeni dar kojim joj poklonismo same sebe, svoje vlastite zasluge i zadovoljštine u posveti, o kojoj sam već govorio svlači s nas naše staro odijelo i krasno nas zaodijeva te nas čini dostojnima da se prikazemo svome nebeskome Ocu. 4.1. Najprije nas, dakle, oblači u čisto, novo, dragocjeno i namirisano odijelo starijega brata Ezava, koje označuje zasluge Isusa Krista, njezina Sina, koje ona drži kod sebe, to jest u svojoj vlasti, i njima raspolaze kao opća i vječna blagajnica i djelateljica zasluga i kreposti svoga Sina Isusa. Zbilja ih ona daje i dijeli kome hoće, kada hoće i koliko hoće, kao što smo to prije vidjeli.

Zatim pokriva vrat i ruke svojih slugu kožicom ubijene i oderane jaradi; to znači, ona ih resi zaslugama i vrijednošću njihovih vlastitih djela. Zaista, ona ubija i usmrćuje sve što je u njima nečisto i nesavršeno; ali ne ništi i nimalo ne dira ono dobro što ga je milost u njima izvela; dapače čuva i povećava to dobro, da im bude kao nakit i snaga vratu i rukama, a to znači: ona im daje snagu da mogu nositi jaram Gospodnji, koji se nosi na vratu, i izvoditi velika djela na slavu Božju i na spas svoje bijedne braće. 4.3. Napokon, ona tom njihovom odijelu i nakitima dodaje nov miomiris, novu milost dajući im svoje vlastito odijelo: svoje

zasluge i svoje kreposti koje im je ostavila u oporuci, kako to kaže neka sveta redovnica⁵⁵ iz prošloga stoljeća, umrla na glasu svetosti, a to je doznala po objavljenju. Stoga su svi Marijini ukućani, njezini vjerni sluge i robovi obučeni u dva odijela: u odijelo njezina Sina i u njezino vlastito - *sva njezina čeljad ima po dvije haljine* (Izr 31,21). Zato im se ne treba bojati studeni sa strane Isusa Krista, ako se on i bijeli kao snijeg, dok tu studen neće moći podnijeti odbačenici, jer su bez odijela, to jest lišeni su zasluga Kristovih i Presvete Djevice.

Komentar: Sv.Ljudevit sada opisuje pozitivan put obogaćenja duše i duhovne darove koje duša dobiva na putu posvete. To je priopćenje Marijinog duha i njenih kreposti. U Duhu Svetome i zajedništvu s Marijom (br 34-36) dolazi do preobraženja u Isusa Krista i naš se život suobličuje Isusovom životu. Osoba tako ukrašena Marijinim krepostima je blagoslovljena od Boga u cijelom svom životu.

207. 5. Napokon, ona svojim zaslugama pribavlja blagoslov Oca nebeskoga svojim slugama, premda nemaju naravnoga prava na to, pošto su mlađa braća i posinovljena djeca. U ovom sasvim novom, predragocjenom i lijepo namirisanom odijelu oni se bez straha približuju postelji na kojoj počiva njihov nebeski Otac i donose mu svoje tijelo i dušu, koji su im lijepo pripremljeni i uređeni.

A njihov Otac čuje i razabire njihov glas, glas bijednih grješnika; dotiče im se ruku obavijenih kožicama; osjeća miomiris njihova odijela; uzimlje veselo što mu je spremila Marija, njihova Majka, i prepoznajući u njima zasluge i miomiris svoga Sina i njegove Presvete Majke, daje im tri dobra: 5.1. Daje im svoj dvostruki blagoslov: *blagoslov nebeske rose* (Post 27,28), to jest božansku milost, koja je sjeme vječne slave – *on koji nas blagoslovi svakim nebeskim blagoslovom u Kristu-* (Ef 1,3) i blagoslov rodne zemlje, to jest daje im ovaj dobri Otac svagdanji kruh i dovoljno obilje dobara ovoga svijeta; 5.2. Čini ih gospodarima njihove ostale braće, to jest odbačenika. To njihovo prvenstvo se doista, ne očituje vazda na ovome svijetu, koji u tren prolazi, a često su na njemu gospodari odbačenici prema riječima Svetog pisma: *Bezbošci će se hvastati; drsko govoriti. Vidjeh objesna zlotvora gdje se ko cedar krošnjat širi* (Ps 93,3;36,35). Ali svakako je prvenstvo Marijinih slugu stvarno, te će se pokazati očito na drugome svijetu u svoj vječnosti, kad će pravednici, riječima Duha Svetoga, *suditi pucima i vladati narodima* (Mudr 3,8); 5.3. Napokon, Božjem Veličanstvu nije dosta što blagoslivlja Marijine sluge i njihova dobra, nego blagoslivlja i sve one koji će njih blagoslivljati, a proklinje sve koji bi njih proklinjali i progonili.

5.2. Ona ih uzdržava tjelesno i duševno

208. Drugu ljubeznu uslugu Marija iskazuje svojim vjernim slugama, a ta je: uzdržava ih tjelesno i duševno. Daje im dva odjela, kako smo upravo vidjeli, iznosi pred njih najbiranije jelo s Božjeg stola, hrani ih kruhom života što ga je zgotovila sama; mila moja djeco - veli im u ime Mudrosti *nasitite se plodovima mojim* (Sir 24,19), to jest Isusom, koji je plod života što sam ga rodila za vas. *Hodite, jedite od mojega kruha i pijte vina koje sam pomiješala* (Izr 9,5). *Jedite, prijatelji, pijte i opijte se, mili moji!* (Pj 5,1). To jest, dođite i jedite moga kruha, a taj je Isus Krist, i pijte vino njegove ljubavi, koje sam vam razblažila mlijekom svoje majčinske nježnosti.

A budući da je blagajnica i djeliteljica darova i milosti Višnjega određuje im dobar, dapače najbolji, dio kojim hrani i uzdržava svoju djecu i sluge. Zato su oni okrijepljeni Kruhom života, opojeni vinom koje rađa djevice. Zato ih ona nosi na svoje dojke. Zato im je tako lako nositi Isusov jaram, da mu gotovo i ne osjećaju težine, pored ulja pobožnosti *kojim ga ona omeškava* (Iz 10,27).

⁵⁵ Marija Agredska, *Mistični grad Božji*, dio III, 8.18.

Komentar: Izabrali Mariju i dopustiti da nas ona vodi kroz život je čin evanđeoske mudrosti, životne hrabrosti i izazov današnjem vremenu tolikih učitelja, gurua, vođa, prosvijetljenih karizmatika raznih nadahnuća, filozofija, religija, sistema i nazora koji daju laka obećanja i rješenja svih problema. Svetac nas želi voditi Mariji da nas Ona vodi uskim evanđeoskim putem. U ovom dijelu Rasprave Montfort koristi različite pojmove kao: vodi, održava, upravlja, brani, zagovara da bi nam dočarao svu veličinu Marijine djelatne majčinske nježnosti, ljubavi i skrbi.

5.3. Vodi ih i upravlja

209. Treće dobročinstvo koje Presveta Djevica dijeli svojim vjernim slugama jest ovo: ona ih vodi i njima upravlja po volji svoga Sina. Rebeka je vodila svoga maloga Jakova i katkada mu davala lijepih savjeta, bilo da mu zadobije blagoslov njegovog oca, bilo da ga sačuva od mržnje i progonstva njegovog brata Ezava.

Jednako Marija, ta Zvijezda mora, vodi sve svoje vjerne sluge u sigurnu luku. Ona im pokazuje putove vječnoga života; udaljuje ih od pogibeljnih koraka; vodi ih za ruku stazama pravde; pridržava ih kad su gotovo pali; podiže ih kad padnu; kori ih kao ljubezna majka, kad što pogriješe; dapače ih kadšto ljubezno kazni. Pa zar može zalutati s puta vječnosti Marijino dijete, pokorno njoj kao svojoj ljubeznoj Majci hraniteljici i prosvijetljenoj upraviteljici! Idući za njom - veli sv. Bernardo – nećeš zaći s puta. Nemojte se bojati da će zao duh zavarati Marijino dijete, pa da će ono pasti u očitu herezu. Gdje Marija vodi, tu nećeš naći ni opaka duha s njegovim varkama, ni heretika s njegovim spletkama. Drži li te ona, nećeš pasti.

5.4. Brani ih i štiti

210. Četvrta ljubav koju Presveta Djevica iskazuje svojoj djeci i vjernim slugama sastoji se u tome da ih brani i štiti protiv njihovih neprijatelja. Rebeka je svojim marom i okretnošću spasila Jakova od svih pogibelji u kojima se našao, a osobito od smrti, koju bi mu bio po svoj prilici zadao brat Ezav, jer ga je mrzio i zavidio mu kao Kain svome bratu Abelu. Tako Marija, dobra Majka predodređenika, skriva ih pod krila svoje zaštite, kao kvočka svoje piliće; govori s njima; snizuje se do njih; sažaljuje ih radi njihovih slaboća; okružuje ih, da ih obrani od kopca i jastreba, i prati ih *kao vojska spremna na boj* (Pj 6,3). Kad čovjeka okružuje sto tisuća dobro uređene vojske, zar se on može bojati svojih neprijatelja? A još manje se ima bojati vjeran Marijin sluga okružen njezinom zaštitom i njezinom vladarskom moći. Ova dobra Majka i moćna nebeska Vladarica prije bi poslala bezbrojne čete anđela u pomoć svome sluzi, nego bi se ikad moglo reći da je njezina vjerna slugu, koji se njoj povjerio, ipak svladala zloća, broj i snaga njegovih neprijatelja.

5.5. Zagovara ih

211. Napokon, peto i najveće dobročinstvo ljubezna Majka pribavlja svojim vjernim štovateljima: ona ih zagovara kod svoga Sina, ublažuje ga svojim molitvama, sjedinjuje ih s njime najužim vezom i u tome ih jedinstvu čuva. Rebeka je privela Jakova k ležaju njegovog oca, a dobri ga se starac dotaknu, zagrli ga, pače ga poljubi veselo, jer je bio zadovoljan i sit od lijepo spremljena mu jela, koje je bio iznio preda nj; zatim, osjetivši s velikim užitkom ugodan miomiris njegovog odijela, kliknu: *Gle miris sina moga kao miris puna polja koje je Bog blagoslovio!*(Post 27,27).

To puno polje, čiji je miris toliko ugodio očevu srcu, označuje miris Marijinih kreposti i zasluga. Ona je polje puno milosti, gdje je Bog Otac zasijao pšenično zrno odabranika - svoga jedinoga Sina. Oh, kako svako Marijino dijete, kad miriše njezinim miomirisom, lijepo

prima Isus Krist, Otac budućeg vijeka! Oh, kako se ono brzo i savršeno sjedinjuje s Isusom! O tome smo malo opširnije govorili malo prije.

212. Osim toga, kad je Marija obasula milostima svoje sinove i vjerne sužnjeve, kad im je pribavila blagoslov nebeskoga Oca i sjedinjenje s Isusom Kristom, tad ih zadržava u Isusu, a Isusa u njima; čuva ih i neprestano bdije nad njima, da ne bi izgubili Božju milost i upali u zasjede svojih neprijatelja: Ona zadržava svete u njihovoj punini, i daje im ustrajnost do konca, kako smo vidjeli. Eto to je tumačenje ove velike i stare slike predodređenja i odbačenja, koja je toliko nepoznata, a tako puna otajstava.

Četvrto poglavlje: DIVNI UČINCI ŠTO IH PROIZVODI OVA POBOŽNOST U DUŠI KOJA JOJ JE VJERNA

1. Mudrosna spoznaja i prezir samoga sebe

213. Dragi moj brate, budeš li vjeran nutarnjim i izvanjskim vježbama ove pobožnosti, koje ću ti malo kasnije pokazati, budi uvjeren da ćeš najprije, svjetlom koje će ti dati Duh Sveti po Mariji, predragoj svojoj Zaručnici, upoznati svoje opako dno, svoju pokvarenost i svoju nesposobnost za ikakvo dobro, i pod uplivom toga spoznanja sam ćeš se prezirati i s grozom ćeš pomišljati na se. Smatrat ćeš se pužem koji sve mrlja svojom slinom, ili žabom krastačom koja sve truje svojim otrovom, ili opakom zmijom koja samo radi o prijevari. Napokon će te ponizna Majka učiniti dionikom svoje duboke poniznosti, iz koje ćeš prezirati sebe, nećeš prezirati nikoga i drago će ti biti što si prezren.

Komentar: Da bi se dobro shvatio ovaj duhovni nauk treba ga osvijetliti brojevima 78,87-89 i 177. Preporučamo i komentare koji se odnose na te brojeve. Pazimo na prijelaze koje nam donosi svetac. "Budeš li vjeran..." Duhovni plodovi zriju samo u vjernosti i u vremenskim periodima koje Bog hoće. "Svjetlom koje će ti dati Duh Sveti po Mariji..". U ozračju dvostruke ljubavi Duha Svetoga i Marijine događa se čudesna mudrosna spoznaja vlastite bijede i tamne strane vlastite duše. Redovito ta izranjenost duše postaje izvor poteškoća, problema, nervoza, bijega, nezadovoljstva ili samo opravdavanja koje ne rješavaju bit problema. Tek u vjernosti Bogu i ozračju Duha Ljubavi s Marijom osoba otvara sve dubine svoga bića ljubavi i doživljava da je dokraja ljubljena. Takova spoznaja vlastite bijede je temelj duboke svetačke poniznosti. Zbog toga svetac kada u broju 177 govori o istoj stvari poziva na utjehu i radost. Poniznost je prihvaćanje istine o dostojanstvu ali i o bijedi ljudske osobe, a istina u ljubavi oslobađa. Iz navedenog se vidi da se ne radi ni o kakvoj mazohističkoj introspekciji psihološke naravi niti, ni tehnicima, ni o vlastitom naporu jer je to dar vjernosti Bogu. To je jedno mistično iskustvo koje opisuju i drugi sveci. Sveti Ivan od Križa poslije duhovne noći osjeta donosi: "Prva i glavna korist koju duša ima od ove suhe i tamne noći jest ovo: spoznaja sebe i svoje bijede" (Taman noć, prvi dio XII .2.). Naravno da takva spoznaja sobom nosi sve druge plodove mira, slobode i pouzdanja koje Montfort naprijed opisuje, te oslobađa od straha.

2. Dioništvo u Marijinoj vjeri

214. Zatim će te Djevica učiniti dionikom svoje vjere, koja je na zemlji bila veća od vjere svih patrijarha, proroka, apostola i svih svetih. Ona sada, kad kraljuje u nebu, nema više ove vjere, jer jasno vidi sve stvari u Bogu, svjetlom slave; ali ipak, uz privolu Previšnjega, ona tu vjeru nije izgubila ulazeći u slavu, nego ju je sačuvala, da je udijeli u vojujućoj Crkvi svojim najvjernijim slugama i službenicama.

Dakle, što više zadobiješ naklonost ove uzvišene Vladarice i vjerne Djevice, to ćeš više imati čiste vjere u svemu svome vladanju: čiste vjere, koja će te učiniti nehajnim za sve osjetno i izvanredno; žive vjere i prožete ljubavlju, po kojoj ćeš sva djela obavljati jedino iz poticaja najčistije ljubavi; vjere stalne i nepokolebljive kao hridina, koja će ti dati snage da ostaneš stalan i postojan posred oluja i muka; vjere djelotvorne i pronicave, koja će ti kao neki otajstveni otvarač otvoriti ulaz u sva Isusova otajstva, u posljednje stvari čovječje i u samo Božje Srce; vjere odvažne, iz koje ćeš bez kolebanja poduzeti i izvršiti velika djela za Boga i spas duša; napokon vjere koja će ti biti gorućom zubljom, tvojim božanskim životom, tvojim sakrivenim blagom božanske Mudrosti, i tvojim svemoćnim oružjem kojim ćeš se poslužiti da prosvijetliš one koji su u tami i u smrtnoj sjeni; da raspališ mlake i one kojima treba žeženoga zlata ljubavi; da dadeš život onima koji su umrli u grijehu; da takneš i preneš svojim blagim i moćnim riječima mramorna srca i libanske cedre; i napokon da odoliš đavlu i svim neprijateljima spasenja.

Komentar: Živjeti od vjere znači svetost. Vjera živa prožeta ljubavlju vodi nas djelovanju iz ljubavi. Elizabeta nazva Mariju blaženom jer je povjerovala (Lk 1,45). Marija, žena vjere, je potpuno preobražena od Duha Svetoga. Ona je prva kršćanka jer je vjerom prihvatila Krista u srce prije negoli u krilo. Cijeli Marijin život je bio u znaku vjere. Usprkos kušnji, poteškoća i Križa."Tako je i Blažena Djevica napredovala na putu vjere i vjerno je sačuvala svoje sjedinjenje sa Sinom sve do Križa"(Lumen gentium 58). Ona je za nas primjer, poticaj i majčinski nas uvodi u svoju nutrinu te tako nadahnjuje naše ponašanje. Na taj način postajemo sposobni razumjeti njenog Sina, ulazimo u otajstva Isusa Krista i dolazimo do samoga Božjega srca. Montfort ovdje pripisuje Mariji krepost vjere i u slavi. Ne radi se o vjeri u strogom smislu pojma jer u viđenju Boga vjera prestaje(1Kor 13,8-13), nego o tome da Duh Sveti želi da Marija priopćuje kršćanima svoj primjer vjere (vidi br.34) koja je tako duboko oblikovala Marijin život. Ukazujemo i na važnost pridjeva kojima svetac opisuje Marijinu vjeru. Svi oni su uzeti iz evanđeoskih tekstova.

3. Milost čiste ljubavi

215. Onda će ti Majka lijepe ljubavi oduzeti iz srca svaki skrupul i svaki ropski strah. Ona će ti otvoriti i raširiti srce, da možeš trčati putem zapovijedi njezina Sina sa svetom slobodom Božje djece, i da ti se raspali onom čistom ljubavlju čije bogatstvo ona čuva; tako da tvoje ponašanje neće više biti prožeto strahom pred Bogom, koji je ljubav, kao do sada, nego čistom ljubavlju.

Ti ćeš ga gledati kao dobrog Oca, kojemu ćeš neprestano nastojati ugoditi i s kojim ćeš pouzdano općiti kao dijete sa svojim dobrim Ocem. Ako bi ga, po nesreći, i uvrijedio, odmah ćeš se stoga poniziti i ponizno zamoliti oprostjenje, jednostavno ćeš mu pružiti ruku pa ćeš se podići bez uzrujavanja i nemira, i nastaviti ćeš svoj put k njemu bez malodušnosti.

Komentar: Ljubav širi ljudsko srce. Ovdje se radi se o vjeri koja je odrasla do kršćanske zrelosti. To znači biti sin Božji u Sinu i osjećati se tako, ali ne sin Boga kojega se bojimo i koji s visoka samo kažnjava ljude, nego Boga Oca kojega možemo zvati s Isusom Abba-Oče-Tata. Kako nas uči sv.Ljudevit, radi se o učinku posvete ako se vjerno živi u svakodnevnom životu a ne o samouvjeravanju ili nekoj tehnici meditacije. Pazimo, kako kaže Montfort, opet Marija vodi taj put sazrijevanja. To je plod Duha Svetoga (br.36), tako da pred Ocem čiste ljubavi i naš stav pred njim nije više strah nego čista ljubav i potpuno povjerenje.

4. Veliko pouzdanje u Boga i Mariju

216. Još će te Presveta Djevica ispuniti velikim pouzdanjem u Boga i u nju: 1. Jer nećeš više pristupati k Isusu sam po sebi, nego uvijek preko ove dobre Majke; 2. Jer, kad si joj dao sve svoje zasluge, milosti i zadovoljštine da njima raspolaže po svojoj volji, ona će ti udijeliti svoje kreposti i uresit će te svojim zaslugama, te ćeš moći pouzdano reći Bogu: *Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj* (Lk 1,38) ; 3. Jer, budući da si joj se predao potpuno, dušom i tijelom, ona, koja je velikodušna s velikodušnima, dapače velikodušnija od njih, za uzvrat će se tebi darovati na način čudesan, ali istinit, pa ćeš joj moći slobodno reći: Tvoj sam, Presveta Djevice, spasi me!(usp.Ps 119,94). Ili ćeš reći, kako sam već spomenuo, s milim učenikom: Primih te k sebi - uzeo sam te, sveta Majko, za sve svoje dobro. Moći ćeš kazati i sa svetim Bonaventurom: “Moja draga Gospodarice i Spasiteljice, radit ću s pouzdanjem i neću se bojati, jer ti si moja jakost i hvala u Gospodinu” ... Ili opet s istim: “Sav sam tvoj i sve moje tvoje je, o slavna i nad sve stvorove blagoslovljena Djevice; evo postaviti ću te kao pečat na svoje srce, jer je tvoja ljubav jaka kao smrt”⁵⁶. I Bogu ćeš moći reći s prorokom: *Ne gordi se srce moje, niti se oči uznose. Ne idem za stvarima velikim, niti za čudima što su iznad mene. Ako nisam mislio ponizno, nego sam se uzdigao, neka mi se odvрати kao djetetu odbivenu od majke njegove* (usp.Ps 131,1-2). Kao da kaže: Gospodine, niti mi srce niti oči imaju kakva razloga da se uznose i ohole, niti da traže stvari velike i čudesne; uza sve to nisam još dovoljno ponizan, ali sam podigao i osokolio svoju dušu pouzdanjem. Ja sam kao dijete odbijeno od zemaljskih naslada i naslonjeno na prsi svoje majke; i upravo sam na tim prsima obasut dobrim. 4. Još i s ovoga razloga povećat će se tvoje pouzdanje u Mariju: pošto si kod nje položio sve što imaš dobra, da ga razdijeli ili da ti sačuva, to ćeš se manje pouzdavati u sebe, a mnogo više u nju, tu svoju riznicu. Oh, velika li pouzdanja i utjehe duši koja može reći da Božja riznica, u koju je Bog stavio sve svoje dragocjenosti, jest također i njegova riznica. “Ona je - veli jedan svetac – Božja riznica”⁵⁷.

Komentar: Duhovnost posvete je duhovnost povjerenja i predanja. Povjerenje u Mariju. To je misao na koju se često vraća sv.Ljudevit. Marija nas vodi k Bogu. Ti si se potpuno predao Mariji, predao si cijeloga sebe njoj, prepusti se potpuno da je uistinu osjetiš kao Majku, i ona će te voditi da uistinu osjetiš Boga kao Oca.

5. Udjeljivanje duše i duha Marijina

217. Udijelit će ti se duša Presvete Djevice da slaviš Boga; njezin će duh ući na mjesto tvojeg, da se raduje u Bogu, svomu spasenju. Samo trebaš biti vjeran vježbama ove pobožnosti. Neka u svakome bude Marijina duša, da tu slavi Boga; neka Marijin duh bude u svakome, da se tu raduje u Bogu⁵⁸ (Sv. Ambrozije). Ah, kada će prispjeti sretno vrijeme, veli jedan suvremeni svetac, koji je bio sav zanesen za Marijom, ah! kad će prispjeti to sretno vrijeme, u koje će božanska Marija biti proglašena gospodaricom i vladaricom srdaca, da ih sasvim podloži pod vlast svoga velikoga i jedinoga Isusa? Kada će duše udisati Mariju, kao što tjelesa udišu zrak?

Tada će se događati čudesne stvari u ovim krajevima dolje, gdje će Duh Sveti naći svoju dragu Zaručnicu na neki način ponovno živu u dušama, pa će nada u te duše saći u obilju i napunit će ih svojim darovima, a osobito darom svoje Mudrosti, da izvodi čudesa milosti. O moj dragi brate, kad će doći to sretno vrijeme i taj, Marijin vijek, kad će mnoge odabrane duše, koje će Marija pribaviti od Svevišnjega, uroniti dragovoljno u bezdan njezine unutarnjosti i postati njezine žive slike i prilike, da ljube i slave Isusa Krista? To će vrijeme

⁵⁶ Sv.Bonaventura, *Veliki psaltir*, t.14.221b.

⁵⁷ Raymundus Joradnus, kod Poire, *Kruna moći*, st.422.

⁵⁸ Sv.Ambrozije, *Izlaganje o Lukii*, II,26. PL 15,1642.

doći tek onda kad se bude poznala i obavljala pobožnost koju naučavam. Da dođe kraljevstvo tvoje, Gospodine, neka dođe kraljevstvo Marijino!

Komentar: Sv.Ljudevit poručuje da Marija samu sebe daruje osobi koja se posveti i tako može imati u sebi njen duh. Radi se o mističnom sjedinjenju, duhovnom iskustvu zajedništva dviju osoba te o preobraženju u Duhu Božjem. Svetac koristi simbolički način govorenja da bi izrazio ovu istinu i ovu tajnu duhovnog života, udisati Mariju, uroniti se u bezdan njezine unutarosti, biti njen živući otisak. Autor će koristiti slične izraze kada bude objašnjavao značenje "živjeti u Mariji" (261). Da bi shvatili kako se događa to sjedinjenje s Marijom upućujemo i na komentar br 29.

6. Preobraženje duše u Mariju, a po njoj u Isusa

218. Ako Mariju, to stablo života, dobro uzgajamo u svojoj duši vjerno vršeći vježbe ove pobožnosti, ona će donijeti svoj plod u svoje vrijeme, a taj plod jest sam Isus Krist. Vidim da mnoge pobožne osobe traže Isusa, jedne jednim putem i jednom vježbom, druge drugom; a često puta, pošto su se obnoć mnogo trudile, mogu reći: *Svu noć smo se trudili, a nismo ništa uhvatili* (Lk 5,5). I slobodno im se može odvratiti: Radili ste mnogo, a postigli malo (usp.Hag 1,6). Isus Krist je još preslab u vama. Ali tko hoda neokaljanim Marijinim putem i vrši ovu divnu vježbu, koju naučavam, taj radi samo obdan, radi na svetu mjestu i radi malo. U Mariji nema noći, jer u njoj nije nikad bilo grijeha, pače ni najmanje sjene grijeha. Marija je sveto mjesto, dapače svetište nad svetištima, gdje se oblikuju i odlijevaju sveti.

219. Pazite, molim lijepo. Ja velim da se sveti oblikuju prema Mariji. Velika je razlika: izraditi lik u reljefu udarcima čekića i dljeteta, ili izraditi taj lik lijevanjem u formi. Vajari i kipari s velikim trudom izrađuju likove na prvi način, i treba im puno vremena; dok radeći na drugi način trude se malo i upotrijebe sasvim malo vremena. Sv. Augustin naziva Presvetu Djevicu Božjom formom: "Dostojna si da te nazovem Božjom formom"⁵⁹, formom za lijevanje, kadrom proizvesti i izrađivati bogolike ljude. Tko je bačen u tu božansku formu, taj je brzo oblikovan i izrađen u Isusu Kristu, a Krist u njemu. S malim troškom i u kratko vrijeme on postaje sličan Bogu, jer je ubačen u istu formu, u kojoj je dobio ljudski lik i Sin Božji.

220. Čini mi se da s pravom mogu one duhovne vođe i pobožne osobe, koje hoće da oblikuju u sebi ili u drugima Isusa Krista drugim pobožnostima, a ne ovom, mogu usporediti s kiparima koji, uzdajući se u svoju sposobnost, vještinu i umijeće, udaraju bezbroj puta čekićem ili dljetom u tvrd kamen ili u komad neotesana drveta, da izrade lik Isusa Krista. Taj im lik kadšto ne iziđe naravan, bilo što ne poznaju osobe Isusa Krista, niti ga mogu poznati, bilo što im se omakne koji neoprezan udarac koji im pokvari djelo.

Dok, nasuprot, oni koji prigrlje ovu tajnu milosti, koju im prikazujem, s pravom mogu biti uspoređeni s taliocima i lijevačima koji, našavši lijepu uzor-formu, Mariju, u kojoj je Krist bio oblikovan naravno i na božanski način, bacaju se u Mariju i u njoj se gube, da izađu odatle kao vjeran otisak Isusa Krista.

Komentar: Krajnji cilj posvete Isusu Kristu po Mariji je svetost, to jest biti preobraženi na sliku Isusa Krista. Da bi to izrazio sv.Ljudevit koristi usporedbu iz kiparstva, pravljenje kipa klesanjem i odljevom u otisku. Marija je jedina, računajući i svece, koja je savršeni otisak Isusa Krista. Put svetosti jest put preobraženja u Isusa Krista po Duhu Svetome, to jest put oblikovanja Isusa u duši. Na tom putu Marija je najbolja forma i otisak da bi dobili savršenu živuću sliku Isus Krista. Treba nam se predati Mariji da Ona i Duh Sveti (br 21; 43-44) oblikuju Isusa u nama. To sobom

⁵⁹ Sv.Augustin, *Sermo 208*, br.5,PL 39.

nosi jedno mrtvljenje i umiranje samom sebi izraženo u broju 221. Drugi put, po sv. Ljudevitu puno je teži, i simbolički je izražen klesanjem. Neke duhovne vođe i učitelji svjesno ili nesvjesno se oslanjaju na sebe, uzdaju se u sebe u svoje sposobnosti i talente u vođenju duša; prema sv. Ljudevitu, bolji je put većeg predanja koji ostavlja prostor Mariji i Duhu Svetome u duši (br.34-36).

221. O, lijepo li i istinite poredbe! Ali tko će je razumjeti? Želim, dragi moj brate, da ti budeš taj. Ali, spomeni se da se u uzor-formu baca samo ono što je rastaljeno i tekuće: to jest, treba da smrviš i rastališ u sebi staroga Adama, da postaneš novi u Mariji.

7. Najveća slava Božja

222. Ako ovu vježbu obavljaš sasvim vjerno, njom ćeš dati veću slavu Isusu Kristu za mjesec dana negoli ikojom drugom, pa bila i teža, za više godina. Evo tome razloga: 1. Čineći dobra djela po Mariji, kako uči ova vježba, napuštaš svoje nakane i svoje djelatnosti, ne znam koliko bile dobre i tebi poznate, da se tako reći izgubiš u onima Presvete Djevice, ma bile ti i nepoznate; i na taj način ulaziš u dioništvo njezinih uzvišenih nakana. Te su bile tako čiste, da je ona dala veću slavu Bogu najmanjim svojim činom, na primjer predući preslicu, ili jednim ubodom igle, nego sveti Lovro svojim okrutnim mučeništvom na svojoj rešetci, pače više nego svi sveci sa svojim najjunačkim djelima. Zato je Marija tokom svoga umrloga života stekla tako neizrecivo obilje milosti i zasluga, da bi lakše bilo izbrojiti zvijezde na nebu, kaplje vode u moru, i zrna pijeska na obali morskoj negoli njezine zasluge i milosti, a Bogu je dala veću slavu, negoli su mu je dali ili će je ikada dati svi anđeli i sveti. O Marijo, čudo veliko! Ti ne možeš a da ne proizvodiš čudesa milosti u dušama koje hoće, zbilja, da se izgube u tebi!

Komentar: Krajnji cilj ljudskog života, cijele povijesti i svega stvorenja jest Slava Božja i proslava Boga, koja za čovjeka i čovječanstvo u isto vrijeme znači punina smisla i života. Marija nas pomaže na tom put i vodi k svome Sinu Isusu Kristu da po Njemu, u Duhu Svetome idemo Ocu. "Bog sam" to je geslo i moto koje najčešće nalazimo u životu i spisima sv. Ljudevita. Sve nam dolazi od Boga Oca koji je na nebesima "koji ne može uzmanjkati"(Pismo br.2). On je Providnost i Milosrđe. Njegovi putovi su često tajanstveni i nama nerazumljivi. Marija je prešla njima bolje od ikog drugog ljudskog stvorenja, i poznaje ih više i bolje nego bilo tko drugi, pa tako može voditi život i upravljati djela onih koji se njoj predaju na veću slavu Božju. Od Boga sve dolazi i sve se treba vrati Bogu. "Slava Isusu u Mariji! Slava Mariji u Isusu! Slava samo Bogu!"(br.265). Tako sv. Ljudevit završava Raspravu, to je zadnji horizont posvete.

223. 2. Budući da duša, koja vjerno vrši ovu pobožnost, ništa ne drži do svojih vlastitih osnova i djela, nego se oslanja radije na ono što Marija rasporedi, da se približi k Isusu, pače da s njim razgovara. Na taj način vrši djelo poniznosti mnogo bolje od onih duša koje rade po sebi te se oslanjaju na svoje sposobnosti i u njima se, i neopazice, naslađuju; dosljedno, ta duša daje veću slavu Bogu, kojega savršeno slave samo maleni i ponizna srca.

224. 3. Budući da je Presvetoj Djevici, zbog njezine velike ljubavi, drago primiti u svoje djevičanske ruke dar naših djela, to im ona daje neizmjernu ljepotu i sjaj te ih sama prikazuje Isusu Kristu. A jasno je da njega na taj način slavimo više nego da bismo mu ih pokazali mi svojim grešnim rukama.

225. 4. Napokon, ti nikada ne misliš na Mariju, a da Marija mjesto tebe ne misli na Boga; niti ti ikada hvališ i častiš Mariju, a da Marija zajedno s tobom ne hvali i ne časti Boga.

Kod Marije se sve odnosi na Boga⁶⁰, i ja ću je s potpunim pravom nazvati “Božjim odnosom” jer se u svemu odnosi na Boga; ona je Božja jeka, koja kazuje i odjekuje samo: Bog. Ako ti kažeš: Marija, ona odgovara: Bog. Sveta Elizabeta pohvali Mariju i nazva je blaženom što je uzvjerovala; a Marija, vjerni Božji odjek, zapjeva: *Veliča duša moja Gospodina* (Lk 1,45). Što je učinila u toj prigodi, to radi i svaki dan: kad je hvalimo, ljubimo, častimo ili darivamo; Boga hvalimo, Boga častimo, Boga ljubimo, Bogu dar nosimo po Mariji i u Mariji.

Peto poglavlje: POSEBNE VJEŽBE OVE POBOŽNOSTI

1. Izvanjske vježbe

226. Premda je ova pobožnost po svojoj biti u nutrini duše, ipak ona ima i više izvanjskih pobožnih vježbi, koje ne valja propuštati, držeći se one Svetoga pisma: *Ovo je trebalo činiti, a ono ne propustiti* (Mt 23,23). To stoga, što dobro obavljene izvanjske vježbe pomažu unutarnje; što čovjeku, koji se vazda vlada po sjetilima, prizivlju u pamet što je uradio i što ima uraditi; što su prikladne da djeluju na korist bližnjega, koji ih vidi, a za to nisu zgodne one samo unutarnje.

Neka se, dakle, nijedan svjetovan čovjek ni kritičar ne upliće ovamo govoreći da je prava pobožnost u srcu; da treba izbjegavati sve što je izvanjsko, jer da u tome može biti taštine; da treba skrivati svoju pobožnost itd. Ja im odgovaram sa svojim Učiteljem: Neka ljudi vide vaša dobra djela, da slave vašega Oca koji je na nebesima. Dakako, ne smijemo, kako veli sv. Grgur⁶¹, obavljati svoja djela i izvanjske pobožnosti zato da ugodimo ljudima i da nas oni pohvale, jer to bi bila ispraznost; nego ih vršimo katkada pred ljudima s namjerom da ugodimo Bogu i da tim svojim primjerom navedemo i druge da slave Boga, bez ikakve brige hoće li nas tko stoga prezirati ili hvaliti. Iznijet ću ukratko samo nekoliko izvanjskih vježbi. Tako ih nazivljem ne zato što bi se vršile bez unutarnje pobožnosti, nego jer su zbilja dijelom izvanjske, pa ih po tome lučimo od onih čisto unutarnjih.

Komentar: Montfort se ne odriče izvanjskih vježbi i znakova ove pobožnosti, dobro znajući da onda kao i danas mogu biti krivo shvaćene. On je bio pučki misionar. Iz svoga iskustva je vidio važnost i učinkovitost vanjskih znakova te poticaj koji simboli mogu dati u buđenju duhovnog živote i u ustrajnost. Procesije, pjesme, kipovi, barjaci, krunica ... bile su to redovite prakse kada je on vodio pučke misije. Montfort sam je skladao 20 tisuća redaka duhovnih pučkih pjesama u tu svrhu. Vanjski znakovi nisu sami sebi cilj nego su u službi nutrine.

1.1. Priprema za obavljanje posvete

227. Prva vježba. Koji žele prigrliti ovu posebnu pobožnost, koja još nije podignuta na bratovštinu iako bi to bilo poželjno, upotrebit će barem dvanaest dana da se isprazne od svjetovnog duha, toliko protivna duhu Kristovu, kako sam već rekao u prvom dijelu ove Priprave na Kraljevstvo Isusa Krista. Zatim će upotrijebiti tri tjedna, da se napune Isusa Krista preko Presvete Djevice. A evo mogu se držati ovoga reda:

Komentar: Montfort je proročki vidio sudbinu svoga maloga spisa(vidi br.114). Prvi dio ovoga spisa na koji on ovdje aludira riječima”...kako sam to već rekao u prvom dijelu ove Priprave na Kraljevstvo Isusa Krista” je zauvijek izgubljen. Od 1889. postoji i bratovština “Marija Kraljica srdaca”. Nju su osnovali misionari monfortanci u gradu Otavi, u Kanadi. Ona se brzo raširila po cijelom svijetu. Od 1910. godine

⁶⁰ Ovim riječima koje, kao jedna formula izražavaju otajstvo Marijine osobe, papa Pavao VI. se koristio u završnoj riječi trećeg zasjedanja Drugog vatikanskog koncila 21.11.1964 godine.

⁶¹ Sv.Grgur Veliki, *Homilija*, PL 76,1115.

središte bratovštine je u Rimu. Hrvatski misionari monfortanci rade na otvaranju jednog centra te bratovštine i u Hrvatskoj. Više o tome donosimo u pastoralnom dodatku ovoga izdanja Rasprave.

228. Za prvom tjednu u svim svojim molitvama i pobožnim djelima molit će za spoznanje samih sebe i savršeno pokajanje za svoje grijehе; i sve će činiti u duhu poniznosti. U tu svrhu moći će, ako budu htjeli, razmišljati ono što sam rekao o našem opakome dnu, i za prvih šest dana ovog tjedna neće drukčije sebe promatrati nego kao pužеve, gusjenice, žabe krastače, svinje, zmije i jarčeve, ili će imati na umu ove tri izreke sv. Bernarda: “Promisli što si bio, truo zametak; što si sada, posuda blata; što ćeš biti, hrana crvi”⁶². Molit će se Gospodinu Isusu Kristu i njegovom Duhu Svetom: Gospodine, da progledam; ili: O da bih upoznao sebe; ili: Dođi, Duše Presveti. I molit će svakog dana litanije Duhu Svetome s molitvom koja slijedi, kako su naznačene u prvom dijelu ovoga spisa. Utjecat će se Presvetoj Djevici i molit će je ovu veliku milost spoznanja samih sebe, koja ima biti temeljem svih ostalih. U tu će svrhu izmoliti svakoga dana: Zdravo, Zvijezdo mora, i njezine litanije.

229. U drugom tjednu u svim svojim molitvama i dnevnim djelima nastojat će upoznati Presvetu Djevicu, i za će spoznanje moliti Duha Svetoga. Moći će čitati i razmišljati što smo o tom rekli i molit će kao prvog tjedna litanije Duhu Svetome i Zdravo Zvijezdo mora, i uz to jedan ružarij svakoga dana, ili barem jednu krunicu, na tu nakanu.

230. Treći će tjedan upotrijebiti za upoznavanje Isusa Krista. Moći će čitati i razmišljati što smo rekli o tome i izreći molitvu svetog Augustina, koja je postavljena pri početku ovoga drugog dijela. S istim će svecem moći reći i ponoviti stotinu i stotinu puta dnevno: Gospodine, da upoznam tebe; ili: Gospodine, da progledam, da vidim tko si ti. I izmolit će kao i prijašnjih tjedana litanije Duhu Svetomu i Zdravo Zvijezdo mora, nadodavši svakoga dana litanije Imena Isusova.

231. Na svršetku tih triju tjedana ispovjedit će se i pričestiti s nakanom da se predaju Isusu Kristu preko Marijinih ruku u svojstvu sužnja ljubavi. A poslije pričesti, koju će nastojati primiti po uputi što je donosim kasnije izmolit će obrazac svoje posvete, koji će također naći ovdje malo naprijed. Ako taj obrazac nije tiskan, neka ga prepisu ili neka im ga netko drugi prepíše, i u koji dan obave posvetu, neka ga toga istoga dana potpišu svojim imenom.

Komentar: Priprema na posvetu koju nam svetac predlaže ima elemente priprave za obnovu krsnih zavjeta. Montfort nam je već rekao: “Ovu pobožnost možemo sasvim dobro nazvati obnovom krsnih zavjeta”(br.126). U obrascu posvete koju donosi sv. Ljudevit u svom djelu Ljubav vječne Mudrosti izričito se obnavljaju krsni zavjeti. A na sam dan posvete svetac preporuča ispovijed i pričest. To sve ukazuje na vezu između posvete i liturgije u zamisli sv.Ljudevita. Vrijeme priprave je put povezan s obraćenjem i oslobađanjem duše od duha svijeta u prvom redu, te s mudrosnom spoznajmo samih sebe u prvom tjednu, poznavanjem Marije u razmatranju i molitvi u drugom tjednu i na kraju dubljim upoznavanjem Isusa Krista. Više o tom putu pripreme na posvetu donosimo u pastoralnom dodatku na kraju ovoga izdanja Rasprave.

232. Bit će dobro ako toga dana plate kakav danak Isusu i njegovoj Presvetoj Majci, bilo za pokoru

svoje prošle nevjernosti zavjetima krštenja, bilo da time posvjedoče svoju zavisnost o vlasti Isusa i Marije. A taj će danak biti prema pobožnosti i mogućnosti svakog pojedinoga, kao na primjer post, koje mrtvljenje, koja milostinja ili svijeća. I kad ne bi donijeli na poklon ništa drugo nego pribadaču, ali samo draga srca, to je dosta Isusu, koji gleda samo dobru volju.**233.**

⁶² Sv.Bernard, *Pobožna razmatranja o spoznaji ljudske sudbine*, 3.8. PL 184,490.

Barem svake godine, isti dan, obnovit će istu posvetu, vršeći iste pobožne vježbe za tri tjedna. Pače, moći će svakoga mjeseca i svakoga dana obnoviti sve što su učinili, s ovo malo riječi: Tvoj sam sav, i sve moje pripada tebi, moj ljubezni Isuse, po Mariji, tvojoj Presvetoj Majci.

Komentar: Sveti otac papa Ivan Pavao II kao svoje papinsko geslo je uzeo "Totus Tuus – Sav tvoj". To su prve riječi ove Montfortove posvetne molitve na latinskome jeziku. Čujmo što nam kaže sam papa o tome: "Totus Tuus. Ova formula nema samo pobožnu karakteristiku, nije jedan jednostavni izraz pobožnosti: ona je nešto više... Zahvaljujući sv.Ljudevitu Montfortskom shvatio sam da je pobožnost Mariji Majci Božjoj kristocentrična, duboko ukorijenjena u Otajstvo Presvetog Trojstva i u otajstva Utjelovljena i Otkupljenja." (Prijeći prag nade – Ivan Pavao II. s V.Messori, st.229).

1.2. Moljenje male Gospine krunice

234. Druga vježba. - Molit će svakoga dana preko svega života Malu Gospinu krunicu, ali ne smatrajući se obvezatnima na nju. Ona se sastoji od tri Očenaša i dvanaest Zdravomarija na čast dvanaest Gospinih povlastica i veličina. Ova je vježba jako stara, a temelj joj je u Svetom pismu. Sveti Ivan vidio je ženu s krunom od dvanaest zvijezda, obučenu u sunce i s mjesecom pod nogama (usp.Ot 12,1). Ta je žena, prema tumačima, Presveta Djevica.

234. Na više se načina može lijepo izmoliti ova Mala krunica, i bilo bi odveć dugo iznositi ih sve ovdje; sam će Duh Sveti poučiti u njima one koji budu najvjerniji ovoj pobožnoj vježbi. Ipak evo najjednostavnijeg načina. Najprije reci: Dostoj se da te hvalim, Presveta Djevice; daj mi jakosti protiv neprijatelja tvojih, zatim izmoli Vjerovanje, pa tri puta po jedan Očenaš, četiri Zdravomarije i jedan Slavaocu. Na koncu se reče: Pod tvoju se obranu ...

Komentar: Za sve one koji žele molit ovu lijepu Gospinu molitvu donosimo njen prijevod na hrvatski jezik u dodatku ovog izdanja. Krunicu možete nabaviti kod izdavača.

1.3. Nošenje lančića

236. Treća vježba - Koji se tako učine sužnjima Isusa u Mariji, učinit će stvar veoma pohvalnu, vrlo častnu i vrlo korisnu, ako budu nosili, kao oznaku svoga ljubeznoga sužanjstva, gvozdeni lančić upravo u tu svrhu blagoslovljen posebnim blagoslovom, koji se nalazi ovdje, malo naprijed.

Istina, ovi izvanjski znakovi nisu bitni, pa čovjek može biti sasvim dobro bez njih, premda je prigrlio ovu pobožnost. Ipak ne mogu ne pohvaliti puno one koji su stresli sramotne lance đavolskog ropstva, kojima ih je bio okovao istočni grijeh, a možda i osobni grijesi, pa su dobrovoljno prešli u slavno sužanjstvo Isusa Krista te se ponose sa svetim Pavlom da su u lancima za Isusa, lancima doista gvozdenim i nimalo sjajnim, ali tisuću puta slavnijim negoli su zlatne carske ogrlice.

Komentar: Praksa nošenja lančića kao znaka posvete, bila je u prošlosti kritizirana zbog pretjerivanja koja su se događala a i zbog toga što je podsjećala na sužanjstvo. Sam svetac se pohvalno izražava o toj praksi ali ne drži da je ona bitna i neophodna. Važan je duh posvete a ne znak. Pogotovu je nevažno gdje se nosi taj znak. Montfort sam je nosio jedan mali lančić oko nožnog gležnja. Svaki znak je vezan za kulturu i svoje vrijeme. Danas se obično nose lančići oko vrata. Za one koji danas hoće prihvatiti jedan lančić ili drugi znak posvete mogu više o tome naći u pastoralnom dodatku ovog izdanja Rasprave.

237. Nekada nije bilo ništa sramotnije od križa; danas, naprotiv, u kršćanstvu nema ništa slavnije od tog drveta. Isto možemo kazati o sužanjским lancima: ništa nečasnije nije bilo u stara vremena, a ni danas nema u pogana; ali kod kršćana nema ništa dičnije od ovih Isusovih lanaca, jer nas određuju i čuvaju od sramotnih veza grijeha i od đavla, i jer nam donose slobodu i vežu nas uz Isusa i Mariju, ne pod moranje i prisilno kao kakve robijaše, nego od dragosti i ljubavi kao sinove. *Užima za ljude privlačio sam ih, lancima ljubavi* (Hoš 11,4)– veli Bog na usta jednog proroka - koji su, dosljedno, *jaki kao smrt* (Pj 8,6), pa u neku ruku i jači kod onih koji budu vjerno nosili do smrti ove slavne znakove. Jer neka će im smrt i uništiti tijelo pretvarajući ga u trulež, ali neće uništiti njihovih sužanjских lanaca koji, jer su od gvožđa, neće lako istrunuti, a možda će na dan uskrsnuća, na velikom zadnjem sudu, ovi lanci koji će im još vezivati kosti, doprinijeti njihovoj proslavi i pretvoriti im se u lance svjetla i slave. Blago, dakle, tisuću puta blago slavnim Isusovim sužnjima u Mariji, koji svoje lance budu nosili sve do groba!

238. Ovi lančići nose se iz ovih razloga: Prvo, da napominju kršćaninu zavjete i obaveze njegova krštenja, savršenu njihovu obnovu koju je učinio u ovoj pobožnosti, i tvrdi dužnost koja ga veže da im ostane vjeran. Budući da se čovjek često vlada više prema osjetilima nego prema živoj vjeri, lako zaboravlja svoje obaveze prema Bogu, ako mu ih koji izvanjski predmet ne prizivlje u pamet. Zato ovi lančići sasvim dobro služe kršćaninu da mu napominju veze grijeha i sužanjstva đavlu, od kojih ga je oslobodilo sveto krštenje, i njegovu zavisnost o Isusu Kristu, koju je obećao na svetom krštenju i koju je potvrdio obnovom krsnih zavjeta. A zašto tako malo kršćana misli na svoje svete krsne zavjete te živi raspušteno poput pogana, kao da ništa nisu obećali Bogu, jedan od razloga jest što nemaju na sebi nikakva izvanjskoga znaka koji bi im ih prizivao u pamet.

239. Drugi je razlog, da pokažemo da se ne stidimo sužanjstva i službe Isusa Krista i da se odričemo kobnog ropstva svijetu, grijehu i đavlu. Treći je razlog da se osiguramo i sačuvamo od lanaca grijeha i đavla. Jer, ili nam je nositi lance opačina, ili lance ljubavi i spasenja: Lanci grijeha; lanci ljubavi.

240. Oh, dragi moj brate, rastrgajmo lance grijeha i grješnika, svijeta i svjetovnih ljudi, đavla i njegovih šegрта, i zbacimo daleko od sebe njihov zlokobni jaram: *Skršimo okove njihove i jaram njihov zbacimo.* (Ps 2,3) Stavi svoje noge - da se izrazim sa Duhom Svetim– u slavne okove Isusa Krista, Utjelovljene Mudrosti, i vrat svoj u njezin jaram. *Podmetnimo svoja leđa pod njezin teret i neka nam ne smetaju njezine uzde* (Sir 6,24). Zapaziti ćeš da Duh Sveti, prije nego će reći te riječi, pripravlja na njih dušu, da ne bi počem zabacila njegov važni savjet. Evo njegovih riječi: *Poslušaj, sine, primi moj naputak i ne odbaci savjeta mog* (Sir6,23).

241. Stoga će ti sigurno biti drago, predragi moj prijatelju, da ti i ja zajedno s Duhom Svetim dadem isti savjet: Njezini okovi bit će moćna zaštita. Kao što Isus na križu treba da sve privuče k sebi ili ljubavlju ili silom, tako će privući odbačenike lancima njihovih grijeha, da ih kao uznike i neprijatelje priveže za svoju vječnu srdžbu i svoju osvetnicu pravdu, ali predodređenike će privući, osobito u ova zadnja vremena, lancima ljubavi: *Sve ću privući k sebi* (Iv 12,32); *privući ću ih lancima ljubavi* (Hoš 11,4).

242. Ovi robovi ljubavi Isusa Krista, ovi Isusovi sužnji, *sužnji Krista Isusa* (Ef 3,1), mogu nositi svoje lance ili o vratu, ili na mišicama, ili oko pasa, ili na nogama. Otac Vicencije Caraffa, sedmi general Družbe Isusove, koji je 1643. umro na glasu svetosti, nosio je kao znak svoga sužanjstva gvozden kolut na nogama i govorio je da mu je jako žao što ne može javno vući svoje lance.

Prije spomenuta Majka Janja od Isusa nosila je oko pasa gvozden lanac. Neke druge su ga nosile o vratu, da čine pokoru za biserne ogrlice što su ih nosile u svijetu; drugi opet nosili su ga na mišicama, da se za svoga ručnoga rada spominju da su Isusovi sužnji.

1.4. Osobita pobožnost prema Otajstvu Utjelovljenja

243. Četvrta vježba: Osobita pobožnost prema otajstvu Utjelovljenja. Ti Isusovi i Marijini sužnji imat će osobitu pobožnost prema velikom otajstvu Utjelovljenja Riječi, koje se svetkuje 25. ožujka, a koje je otajstvo u osobitoj vezi s ovom pobožnošću. Zaista, Duh Sveti je nadahnuo vjernicima ovu pobožnost sa slijedećih razloga: 1. Da častimo i nasljedujemo neizrecivu zavisnost, kojom je Sin Božji htio zavisiti o Mariji na slavu Boga, svojega Oca, i na naše spasenje. Ta se zavisnost pokazuje osobito u spomenutom otajstvu, u kojemu je Isus Krist zarobljenik i sužanj u djevičanskom krilu božanske Marije, gdje on zavisi o njoj u svemu; 2. Da zahvalimo Bogu na neusporedivim milostima, koje je udijelio Mariji, a osobito što ju je izabrao za svoju predostojnu Majku, a taj je izbor učinjen u ovom otajstvu. To su dvije glavne svrhe našega sužanjstva Isusa u Mariji.

Komentar: Montfort u svojim djelima ima jedno duboko i originalno razmišljanje o tajni Utjelovljenja. To je otajstvo koje Crkva u Duhu Svetome neće nikada prestati istraživati te tako može svijetliti uvijek novim svjetlom i nadahnjivati nove načina izražaja vjere i u našem vremenu. Utjelovljenje je središnje otajstvo montfortanske duhovnosti.

244. Pazite, molim da ja redovito kažem: sužanj Isusov u Mariji, sužanjstvo Isusu Kristu u Mariji. Doista bi se moglo reći, kako ih je više i reklo do sada: sužanj Marijin, sužanjstvo presvetoj Djevici. Ali ipak držim da je bolje nazvati se sužnjem Isusovim u Mariji, kako je to jednom crkvenom službeniku savjetovao Tronson⁶³, vrhovni upravitelj Sjemeništa Sv. Sulpicija, poznat po svojoj rijetkoj razboritosti i velikoj pobožnosti, kad ga je ovaj pitao za savjet o toj stvari. Evo tomu razloga:

245. 1. Živimo u ponosnu vijeku, u kojemu ima velik broj nadutih mudraca, koji imaju vazda nešto prigovoriti najtemeljitim i najsolidnijim pobožnim vježbama. Da im, dakle, ne dam prigode nepotrebnih kritika, mislim da je bolje reći “sužanjstvo Isusu Kristu u Mariji” i nazvati se radije “sužanj Isusov” nego li “sužanj Marijin”. U tom slučaju nazivamo ovu pobožnost radije prema njezinoj konačnoj svrsi, a to je Isus Krist, nego prema putu i sredstvu po kojima stižemo k toj svrsi, to jest prema Mariji; premda možemo sasvim dobro i mirno upotrebljavati i jedan i drugi naziv, kako i ja radim.

Tako, na primjer, tko ide iz Orleansa u Tours preko grada Amboise, može sasvim pravo reći da ide u Amboise i da ide u Tours; da je putnik za Amboise i da je putnik za Tours, dok mu je jedini Tours konačna svrha i cilj njegova putovanja.

246. 2. Budući da je glavno otajstvo, koje slavimo u ovoj pobožnosti, otajstvo Utjelovljenja, u kojemu ne možemo vidjeti Isusa nego u Mariji, utjelovljena u njezinu krilu, to je onda zgodniji naziv “sužanjstvo Isusu u Mariji” - Isusu, naime, koji stanuje i vlada u Mariji, kako to lijepo izražava ona krasna molitva tolikih znamenitih ljudi: “O Isuse, koji živiš u Mariji, dođi i živi u nama duhom tvoje svetosti⁶⁴, itd.”

247. 3. Ovaj način govora puno bolje pokazuje usko jedinstvo između Isusa i Marije. Oni su tako usko ujedinjeni, da je jedno sasvim u drugome: Isus sav u Mariji, a Marija sva u Isusu; ili radije, Marije više nema, nego je samo Isus u njoj, pa bi se lakše moglo rastaviti

⁶³ Louis Tronson (1622.-1700.) treći upravitelj sjemeništa sv. Sulpicija gdje se Montfort pripremao za svećeništvo. Crkveni službenik o kojemu je riječ je sam sv. Ljudevit.

⁶⁴ Za sve one koji žele moliti ovu molitvu donosimo njen cijeli tekst: “O Isuse koji živiš u Mariji, dođi i živi u meni duhom tvoje svetosti, puninom svoje snage, savršenstvom svojih putova, istinitošću svojih kreposti, zajedništvom svojih božanskih tajna, vladaj u meni nad svim moćnim neprijateljima, nad svijetom, đavlom i tijelom, silom svoga duha na slavu svoga nebeskog Oca.” Ovu je molitvu prvi objavio Olier 1655. On tvrdi da potječe od Condrena.

svjetlo od sunca negoli Marija od Isusa. Zato možemo nazvati našega Gospodina “Isus Marijin”, a Presvetu Djevicu “Marija Isusova”.

248. Vrijeme mi ne dopušta ovdje duže tumačiti odlike i veličine otajstva Isusova življenja i vladanja u Mariji, to jest otajstva Utjelovljenja. Zato ću se zadovoljiti da kažem, sa dvije tri riječi, da je ovo prvo, najskrivenije, najuzvišenije i najmanje poznato Isusovo otajstvo; da je Isus u ovom otajstvu izvršio izbor svih odabranika, u dogovoru s Marijom – boraveći u njezinu djevičanskom krilu, koje sveci stoga nazvaše dvoranom Božjih tajna⁶⁵; da je on u ovom otajstvu izveo sva slijedeća otajstva svoga života tim što se je primio da ih izvrši. Ulazeći u svijet Krist govori: *Evo dolazim vršiti tvoju volju* (Heb 10,7); da ovo otajstvo, dosljedno tome, sadrži u jezgri sva otajstva i uključuje volju i milost svih otajstava, napokon da je ovo otajstvo prijestolje milosrđa za nas, jer pošto se Isusu možemo približiti jedino po Mariji, to ga bez njezina posredovanja ne možemo ni vidjeti ni s njim govoriti. Isus, koji vazda uslišava svoju Majku, s toga prijestolja vazda dijeli milosti i pokazuje svoje milosrđe bijednim grešnicima. *Pristupimo, dakle, s pouzdanjem k prijestolju milosti!* (Heb 4,16).

Otajstvo Utjelovljenja je također prijestolje Kristove darežljivosti prema Mariji, jer je ovaj novi Adam za svog boravka u ovom pravom zemaljskom rajtu tu skrovito učinio tolika čudesa, da ih ne shvaćaju ni anđeli ni ljudi. Zato sveci nazivaju Mariju Božjom veličanstvenošću⁶⁶, kao da je Bog veličanstven jedino u Mariji. *Samo je ondje Gospodin veličanstven* (Iz 33,21). Kristovo utjelovljenje je također prijestolje slave nebeskome Ocu. Isus Krist je, naime, u Mariji savršeno ublažio svog Oca, rasrđena na ljude; u njoj mu je savršeno povratio slavu, koju mu je bio oteo grijeh; u njoj je, žrtvom svoje volje i samoga sebe, dao svom Ocu više slave nego bi mu je ikad bile dale sve žrtve Staroga zakona; u njoj je, napokon, dao nebeskom Ocu neizmjernu slavu, kakve još nikad ne bijaše primio od ljudi.

1.5. Velika pobožnost prema Zdravomariji i krunici

249. Peta vježba: Zdravomarija i krunica⁶⁷. Marijini sluge veoma će pobožno moliti Zdravomariju ili Anđeoski pozdrav, kojemu malo kršćana, pa i prosvijetljenih, poznaje cijenu, vrijednost, izvrsnost i potrebu. Trebalo je da se Presveta Djevica prikaže više puta velikim i veoma prosvijetljenim svecima, da im pokaže vrijednost ove molitve, kao na primjer sv. Dominiku, sv. Ivanu Kapistranu i blaženom Alanu de la Roche.

Oni su sastavili čitave knjige o čudesima i uspješnosti ove molitve u obraćanju duša; svečano su izjavljivali i javno propovijedali, kako je spas svijeta počeo po Zdravomariji, da je tako i spas svakoga pojedinca povezan s tom molitvom; da je upravo ova molitva donijela suhoj i neplodnoj zemlji plod života, pa da će ta ista molitva, pobožno moljena, nužno činiti da nikne u našim dušama riječ Božja i donese plod života, a taj je Isus Krist; da je Zdravomarija nebeska rosa koja natapa zemlju, to jest našu dušu, i daje joj da donese svoj rod u svoje vrijeme; a duša koju ne natapa ta nebeska rosa, ova molitva, ne nosi ploda nego samo kupinu i trnje i blizu je da bude prokleta.

Komentar: Sveti misionar je tokom cijelog svog života, osobito kako su prolazile godine misionarskog rada i stjecanjem većeg iskustva, preporučivao moljenje svete krunice. Za Montforta sveta krunica je jedna od najvećih tajni za ustrajati na putu svetosti. U tu svrhu on je napisao i jedno djelo “Čudesna tajna svete krunice za obratiti se i spasiti se” koje je po prvi puta prevedeno i na hrvatski i uskoro će biti

⁶⁵ Sv. Ambrozije, *O ustanovi djevičanstva i o vječnom djevičanstvu B.D. Marije*. 7.50.PL 16,33.

⁶⁶ Sv. Bernardin Sijenski, *Govor XII na svetkovinu Uznesenja B.D. Marije*, a.1.c.2.

⁶⁷ Nadahnjući se na dijelu dominikanca A. Thomasa Montfort je napisao cijelu jednu knjigu na ovu temu, *Čudesna tajna svete krunice za obratiti se i spasiti se*.

tiskano u ovom nizu. Sveta krunica je jednostavna molitva, prikladna za kršćanski puk, po svom sadržaju bogata evanđeoskim tekstovima i otajstvima, a u isto vrijeme može biti duboka kontemplativna molitva. Pri moljenju svete krunice jasno dolazi do izražaja središnje mjesto Isusa Krista u našoj vjeri, dok je uloga Marije u službi te meditacije Kristovih otajstava. Moleći krunicu mi s Marijom mi meditiramo o životu Isusa Krista.

250. Evo što je Presveta Djevica otkrila bl. Alanu de la Roche, kako je zabilježeno u njegovoj knjizi “O dostojanstvu ružarija”, i kako to donosi za njim Cartagena: “Znaj, sinko, i javi svakome da je vjerojatan znak da je netko blizu vječne osude, ako osjeća odvratnost, mlakost i nemar prema Anđeoskom pozdravu, koji je popravio štetu svega svijeta”. Eto sasvim utješnih, a ujedno i sasvim strašnih riječi! Čovjek bi im jedva vjerovao, da nam za njihovu istinitost ne jamči ovaj sveti čovjek, a još prije njega sv. Dominik, a zatim više velikih osoba i iskustvo od više vjekova.

Jer vazda se je zapažalo da mrze i preziru Zdravomariju i krunicu svi koji nose znak odbačenja, kao što su svi heretici, bezbožnici, oholice i svjetovni ljudi. Heretici uče i mole još Očenaš, ali ne Zdravomariju niti krunicu. Oni se na te molitve kostriješe; voljeli bi nositi uza se zmiju negoli krunicu. I oholice, taman bili katolici, pošto imaju iste sklonosti kao i otac Lucifer, preziru Zdravomariju ili su ravnodušni prema njoj, a krunicu smatraju pobožnošću za ženice, koja je dobra jedino za neznalice i nepismene.

Nasuprot, vidjelo se je iz iskustva da ljube, vole i mole s uživanjem Zdravomariju svi koji inače imaju velikih znakova predodređenja, i koliko su sjedinjeniji s Bogom, toliko im je draža ova molitva. A to je upravo i nadodala Presveta Djevica bl. Alanu poslije već spomenutih riječi.

251. Ja ne znam kako to biva i zašto, ali je, međutim, ovo istina: da doznam da li je netko Božji, ja boljega sredstva nemam negoli ispitati da li mu je drago moliti Zdravomariju i krunicu. Velim: “da li mu je drago”, jer se može dogoditi da se netko nađe u nemogućnosti, naravnoj ili dapače vrhunaravnoj⁶⁸, moliti je, ali mu je ipak vazda draga i rado je preporučuje drugima.

252. O predodređene duše, sužnji Isusovi u Mariji, znajte da je Zdravomarija najljepša od svih molitava poslije Očenaša. To je najsavršeniji pozdrav kojim možete pozdraviti Presvetu Djevicu, jer je to pozdrav koji joj je Svevišnji poslao po arhanđelu da zadobije njezino Srce; a taj pozdrav, pun tajnog čara, tako se je silno dojmio Marijina Srca da je dala svoj pristanak Utjelovljenju Riječi, kod sve svoje duboke poniznosti. Tim ćete pozdravom i vi, izgovarate li ga kako treba, sigurno pridobiti Marijino Srce.

253. Molimo li Zdravomariju dobro, to jest pomno, pobožno i čedno, ona je, kako kažu sveci, neprijatelj đavlu kojega nagoni u bijeg, malj koji ga obara; ona je posvećenje duša, veselje anđela, milopoj predodređenika, pjesan Novoga zavjeta, Marijino uživanje i slava Presvetog Trojstva.

Zdravomarija je nebeska rosa koja dušu čini plodnom; ona je čist i nježan poljubac, što ga dajemo Presvetoj Djevici; rumena ruža koju prikazujemo Mariji; dragocjen biser što joj ga poklanjamo; čaša ambrozije i božanskog nektara kojim je nudamo. Sve su to poredbe svetaca.

254. Zato vas vruće molim, iz ljubavi koju imam prema vama u Isusu i Mariji, da vam ne bude dosta Mala krunica Presvete Djevice, nego da molite i treći dio ružarija, a također, imate li vremena, i čitav ružarij svakoga dana, pa ćete na času smrti blagoslivljati dan i sat kad ste mi povjerovali; i poslije sijanja s blagoslovom Isusa i Marije požet ćete vječne blagoslove u nebu: *Tko obilato sije, obilato će i žeti* (2Kor 9,6).

⁶⁸ Da napredak u milosti može zadavati poteškoće u molitvi vidi kod sv. Ivana od Križa, *Tamna noć*, II,8,1i I,8,3.

1.6. Moljenje Marijinog hvalospjeva “Veliča”

255. Šesta vježba: Marijina pjesma *Veliča*⁶⁹. Marijini sluge, da zahvale Bogu na milostima koje je udijelio Presvetoj Djevici, molit će često “Veliča”, ugledajući se na bl. Mariju d'Oignies i na više drugih svetaca.

To je jedina molitva i jedino djelo koje je sastavila Presveta Djevica, ili radije koje je Isus učinio u njoj, jer je on govorio na njezina usta. To je najveća pohvalna žrtva koju je Bog primio u Zakonu milosti. To je, s jedne strane, najponizniji i najzahvalniji, a s druge strane najdivniji i najuzvišeniji od svih himana: u njemu ima otajstava tako velikih i tajnih, da ih svih ne znaju ni anđeli.

Gerson, vrlo pobožan i vrlo mudar naučitelj, pošto je utrošio velik dio svoga života sastavljajući veoma učene i pobožne rasprave o najtežim predmetima, sa strahom se je prihvatio na koncu života da protumači “Veliča” i da tako okruni sva svoja djela. On nam iznosi mnogo divnih stvari o tom krasnom i pobožnom himnu u knjizi in-folio koju je sastavio o njemu. Među ostalim kaže da ga je sama Presveta Djevica molila često, a osobito poslije svete pričesti kao zahvalu. I učeni Benzonij protumačio je “Veliča” i donio više čudesa, što ih je proizvela moć ove molitve, te kaže da se đavli tresu i bježe kad čuju ove riječi iz “Veliča”: ... *rasprši one koji su oholi u misli srca svojega* (Lk 1,51).

1.7. Preziranje svijeta

256. Sedma vježba: Preziranje svijeta. Vjerne sluge Marijine treba da jako preziru, mrze i izbjegavaju pokvareni svijet i služe se u tu svrhu vježbama preziranja svijeta, koje smo naveli u prvom dijelu.

Komentar: Montfort govori o prvom dijelu Rasprave koji je izgubljen. Distancirati se od svijeta, izbjegavati duh svijeta i grijeh mora biti usklađeno s prisutnošću među ljudima i naviještanjem spasenja u Isusu Kristu.

2. Nutarnje vježbe ove pobožnosti

257. Dakako, netom opisane izvanjske vježbe pobožnosti ne valja propuštati iz nemara ili prezira, nego ih vršiti, koliko to komu dopušta njegov stalež i položaj. No osim njih ima i drugih, nutarnjih pobožnih vježbi, koje imaju veliku snagu posvetiti one koje Duh Sveti zove na visoku savršenost. Te se vježbe sastoje u tome, da se izrazim u četiri riječi, da sva svoja djela činimo PO MARIJI, S MARIJOM, U MARIJI i ZA MARIJU, da ih tako savršenije činimo PO ISUSU, S ISUSOM, U ISUSU i ZA ISUSA.

Komentar: Ono što sv. Ljudevit zove unutarne vježbe posvete Isusu Kristu po Mariji u stvari su duhovni stavovi i raspoloženja koje treba njegovati onaj koji prihvati ovu posebnu duhovnost. Po nutarnjoj spremnosti, stvarnoj sposobnosti i u mjeri u kojoj posvećena osoba uistinu živi ove nutarnje vježbe mjeri se duhovni put pojedine osobe i stupnji napretka na ovom putu svetosti. Sam svetac je to predvidio u broji 119. Nažalost ne nedostaju nikada oni koji se zaustave na sporednim stvarima koje Montfort naučava a ne ulaze u duh posvete. S ovom četverostrukom formulom svetac ne želi komplicirati duhovni život nego navesti osobu koja se posvetila da u svom životu uvijek ima Mariju pred očima. To su pobožne vježbe koje imaju za cilj uskladiti svoj život s Marijinim životom te doći do izvjesnog sjedinjena s Njom da bi se dublje u ljubavi živio odnos s Isusom Kristom i ljudima.

⁶⁹ Lk 1,51. Veliča je danas postala jedna pjesma-program kršćanskog oslobođenja. Ona poziva kršćane da se ne predaju pred nepravdama i tlačenjima nego da se založe za ostvarenje Božjeg plana spasenja za sve siromahe i ugnjetavane.

2.1. Sve raditi po Mariji

258. Trebamo raditi svoja djela PO MARIJI, to jest trebamo se pokoravati u svemu Presvetoj Djevici i vladati se, također u svemu, po njezinu duhu koji je Duh Sveti Božji. *Koje vodi duh Božji, oni su sinovi Božji* (Rim 8,14); koje vodi duh Marijin, oni su Marijini sinovi i, prema tome, sinovi Božji, kako smo to dokazali. Zato između tolikih štovatelja Presvete Djevice samo su oni pravi i vjerni njezini štovatelji, koje vodi njezin duh.

Spomenuo sam da je duh Marijin Božji duh, jer nju nikada nije vodio njezin duh, nego vazda Božji duh, koji je tako zavladao njome da je postao njezinim vlastitim duhom. Zato kaže sveti Ambrozije: "Neka u svakome bude Marijina duša, da tu slavi Boga; neka Marijin duh bude u svakome, da se tu raduje u Bogu". Sretne li duše kad je sasvim zaposjedne i njome upravlja duh Marijin, po primjeru nekog dobrog brata Družbe Isusove, imenom Rodriguez⁷⁰, koji je umro na glasu svetosti, jer je taj duh blag i jak, revan i razborit, ponizan i srčan, čist i plodan.

259. Hoće li duša da je vodi ovaj Marijin duh, treba: 1. Da se odreče svoga vlastitog svjetla i volje prije svakog svoga djela, na primjer prije nego, ćemo se pomoliti, reći ili slušati svetu misu, pričestiti se i tako dalje ... ; jer bi tmine našega vlastitoga duha i zloća naše vlastite volje i djelovanja, kad bismo se povodili za njima, bile zapreka svetom Marijinu duhu, ma koliko nam se činile dobre.

2. Treba se predati Marijinu duhu, da nas pokreće i vodi, kako se njoj sviđi. Treba se staviti i pustiti u njezine djevičanske ruke, kao što je oruđe u rukama radnika, ili kao lutnja u rukama izvrsna svirača. Treba se izgubiti u Mariji i njoj se prepustiti poput kamena što ga bacimo u more. To možemo učiniti jednostavno i u tren, jednostavnim duhovnim pogledom, kratkim činom volje, ili riječju, na primjer govoreći: Ja se odričem sebe i darujem se tebi, mila moja Majko! Pa sve i da ne osjećamo nikakve slasti u ovom činu ujedinjenja, on je ipak istinit, kao što bi netko jednako istinito pripao sotoni kad bi, Bože sačuvaj, jednako iskreno rekao: "Ja se predajem sotoni", makar on i ne osjetio u sebi na te riječi nikakve osjetne promjene.

3. Treba od vremena do vremena, za naših djela i poslije njih, obnoviti isti čin darivanja samih sebe i ujedinjenja. Što budemo to češće radili, to ćemo se prije posvetiti i brže doći do ujedinjenja s Isusom Kristom, koje vazda dolazi nužno iza našega ujedinjenja s Marijom, jer je duh Marijin duh Isusov.

Komentar: Formula po Mariji znači sredstvo. To je izraz koji susrećemo puno puta u Raspravi počevši od prvog broja. Riječ "po" ne znači pasivno sredstvo nego radije posredništvo. Duh Sveti u Mariji kod utjelovljenja sjedinjuje Božju i ljudsku narav Isusa Krista. Ona je "ambijent Božji", puna milosti. Uđimo u to prebivalište Božje i bit ćemo u zajedništvu s Bogom. To je prvi korak koji svaki istinski učenik Isusa Krista treba učiniti u poslušnosti njegovoj riječi "Evo ti Majke" (Iv 19,27). Mi trebamo prihvatiti Isusov dar te dati Mariji mjesta i prostora u našem duhovnom životu. To znači ići Bogu računajući s Njom na tom duhovnom putu rasta u vjeri.

2.2. Sve raditi s Marijom

260. Drugo: SVE RADITI S MARIJOM, to jest trebamo u svim našim djelima gledati na Mariju kao na savršeni uzor svake kreposti i svetosti, što ga je Duh Sveti naumice proizveo u netaknutom stvoru, da se ugledamo na nj prema svojim slabim silama⁷¹. Valja nam, dakle,

⁷⁰ Sv. Alfonse Rodriguez (1531.-1617.), proglašen svetim od Lava XIII. 1888. godine. To nije autor knjige *Vježbaj se u kršćanskoj savršenosti* (1616.), nego njegov suvremenik i imenjак.

⁷¹ "Tolika je naša slabost da nas veličina (Kristova) takvog primjera lako obezhrabri; Bog je zato htio providjeti jedan drugi primjer koji, iako je najbliži Kristu koliko je to moguće ljudskoj naravi, je ipak sukladniji našoj slabosti. Ovaj primjer je Majka Božija". (Papa Pio X, *Enc. Ad diem illum*, 2.2. 1904).

pri svakom činu promatrati kako ga je vršila Marija, ili kako bi ga učinila, da je na našem mjestu.

S tom svrhom trebamo proučavati i promišljati velike kreposti što ih je ona vršila tokom svoga života, a osobito: 1. Njezinu živu vjeru, kojom je povjerovala bez kolebanja andeoskoj riječi; ona je vjerovala vjerno postojano sve do podno križa na Kalvariji; 2. Njezinu duboku poniznost, iza koje se je skrivala, šutjela, u svemu se podlagala i odabirala najzadnje mjesto; 3. Njezinu potpunu božansku čistoću, kojoj nikada pod nebom nije bilo ravne niti će ikada biti, i uopće sve ostale njezine kreposti. Spomenimo se, drugi put to kažem, da je Marija velika i jedina Božja uzor-forma, vrijedna da proizvede žive slike Božje, s malim troškom i u malo vremena; pa koja duša ovu formu nađe i u njoj se izgubi, ona se sasvim brzo promijeni u Isusa Krista, kojega ova forma prirodno prikazuje.

Komentar: Formula s Marijom pokazuje zajedništvo. Znači uzeti Mariji kao primjer i uzor u svakoj životnoj situaciji, naučiti od nje kako živjeti vjeru i živjeti od vjere. To znači u zajedništvu s Marijom pitati sebe kako bi se Ona ponašala da je na našem mjestu. Naravno da se ne radi o tome da mi ponovimo Marijine osobne izbore, jer svaka je osoba jedinstvena i neponovljiva u povijesti spasenja, nego da imamo njen duh poniznosti, vjere, povjerenja, spremnosti, služenja ...kada mi moramo odlučivati u našem životu..

2.3. Sve raditi u Mariji

261. Treća vježba. Trebamo sva svoja djela raditi U MARIJI. Da dobro shvatimo ovu vježbu, trebamo znati: 1. Da je Presveta Djevica pravi raj zemaljski novoga Adama, i da joj je stari raj zemaljski bio samo slika. U ovom, dakle, raju zemaljskom postoje bogatstva, ljepote, rijetkosti i neizrecive slasti, što ih je tu ostavio novi Adam, Isus Krist. U tom je raju on uživao za devet mjeseci, činio čudesa i prosipao svoje bogatstvo božanskom darežljivošću. Ovo presveto mjesto sastoji se jedino od djevičanske i neoskvrnjene zemlje, od koje je bez ikakve mrlje i ljage stvoren i othranjen novi Adam, djelovanjem Duha Svetoga koji tu prebiva. U ovom je zemaljskom raju uistinu stablo života koje je donijelo Isusa Krista, plod života, i stablo znanja dobra i zla, koje je dalo svjetlo svijetu. Ima na ovome divnome mjestu stabala zasađenih Božjom rukom i natapanih njegovim božanskim pomazanjem, koja su nosila i vazda nose plodove božanskog ukusa. Ima tu lijeha okićenih krasnim raznim cvijećem kreposti, koje širi miomiris, te njime mirišu i sami anđeli. Ima na tom mjestu zelenih livada, nade neosvojenih tvrđava jakosti, čarobnih zgrada pouzdanja, itd.

Jedini nam Duh Sveti može otkriti istinu koja se skriva u ovim slikama tvarnih predmeta. Na ovome je mjestu čist, neokužen zrak čistoće; bijeli, bez noći, dan svetoga čovječanstva; sjajno, bez sjena, sunce Božanstva; neprestano užarena peć ljubavi, u koju netom se ubaci gvožđe, sve se ono usije i pretvori u zlato; tamo je i rijeka poniznosti, koja ključa iz zemlje i, dijeleći se na četiri rukavca, natapa čitavo ono čarobno mjesto. Ta četiri rukavca označuju četiri stožerne kreposti.

Komentar: Formula u Mariji pokazuje prebivanje i jedinstvo. Ova formula se može najmanje opisati. Sam svetac se koristi slikama i simbolima. Cijeli ovaj broj je duhovni komentar Post 2,8-10. Radi se, o "marijanskoj mistici", o mističnom iskustvu, o jednom općenju duha s Marijom toliko dubokom da se skoro više ne razlikuje duh onoga koji se posveti od Njenog duha. Sv.Ljudevit daje nam razumjeti da naše sjedinjenje s Marijom nije samo prisutnost jednog uzora u našem životu, nego je to nutarnje jedinstvo, svojstvo žarke ljubavi koje dinamički a ne ontološki, prenosi biće koje ljubi u ljubljeno biće. Samo iskustvo nam može pomoći da to shvatimo. Montfort nas uvjerava da je moguće doći do tih otajstvenih dubina koja su dar Duha Svetoga

onima koji su ustrajni na Marijinom putu. Sveci i duhovni velikani koji su slijedili Montfortov savjet potvrđuju da on ima pravo. Neka od tih iskustava donosimo u pastoralnom dodatku ovog izdanja Rasprave. Da bi se jasnije shvatilo to sjedinjenje s Marijom ukazujemo i na komentar broja 29.

262. 2. Duh Sveti, na usta svetih Otaca, još naziva Presvetu Djevicu: 1. Istočna vrata, na koja Veliki svećenik Isus Krist ulazi u svijet i izlazi iz njega, jer zbilja preko nje je on ušao u svijet prvi put, a preko nje će u nj doći i drugi put; 2. Svetište Božanstva, odmaralište Presvetoga Trojstva, Božje prijestolje, Božji grad, Božji oltar, Božji hram, Božji svijet. Svi ti razni nazivi i pohvale sasvim su istiniti s obzirom na razna čudesa i milosti, što ih je Svevišnji učinio u Mariji.

Kolikoga li bogatstva! Kolike li slave! Kolikog li uživanja! Kolike li sreće moći unići u taj vrt-Mariju i stanovati gdje je Svevišnji postavio prijestolje svoje najveće slave!

263. Ali, teško li je nama grešnicima imati dopuštenje i sposobnosti i svjetla da možemo unići u mjesto tako uzvišeno i sveto koje čuva, ne više Kerub, kao stari raj zemaljski, nego sam Duh Sveti, koji se je učinio njegovim neomeđenim gospodarom i govorio o njoj: *Ti si vrt zatvoren, sestro moja, nevjesto, vrt zatvoren, zdenac zapečaćen* (Pj 4,12). Marija je zatvoren vrt! Marija je zapečaćen studenac! Bijedna djeca Adama i Eve, izgnana iz raja zemaljskoga, ne mogu unići ni u ovaj raj nego po osobitoj milosti Duha Svetoga koju moraju zaslužiti.

264. No ako smo svojom vjernošću postigli ovu milost, trebamo rado prebivati u lijepoj Marijinoj unutarnjosti, tu mirno počivati, tu pouzdano tražiti oslon, tu se sigurno skrivati i tu se neograničeno izgubiti, da bi se u djevičanskom Marijinu krilu duša: 1. Hranila mlijekom njezine milosti i njezina majčinskog milosrđa; 2. Oslobodila od svih svojih smetnja, bojazni i skrupula; 3. Bila sigurna od svih svojih neprijatelja: đavla, svijeta i grijeha, koji tamo nisu nigda imali pristupa, radi čega Marija izjavljuje: *Tko u meni radi, taj ne griješi* (Sir 24,22), to jest: koji ostaje duhom u Presvetoj Djevici, neće počinuti znatnijega grijeha; 4. Da bi se tu oblikovala u Isusa, a Isus u njoj, jer je djevičansko Marijino krilo, po riječima Otaca, dvorana Božjih tajna gdje su bili oblikovani Krist i svi odabranici: *Ovaj i onaj u meni je rođen* (Ps 86,5).

Komentar: Evo jako lijepog opisa onoga što se nalazi na kraju dugog puta posvete: život u Kristu! To je radost, odmor, mir, milost i milosrđe, nutarnja sloboda i sigurnost od zla. Radi se o vrhuncima kontemplacije, mistike i svetosti. Taj put sazrijevanja nije lišen sudjelovanja u tajni Križa Isusova kako nas uči svetac u brojevima 153-154.

2.4. Sve raditi za Mariju

265. Četvrta vježba. Napokon trebmo sva svoja djela raditi ZA MARIJU. Doista je pravedno, kad smo se potpuno predali njoj na službu, da radimo sve za nju kao dvorjanici, sluge i sužnjevi; ne kao da bi nju uzeli za posljednju svrhu svoje službe, jer je to samo Isus Krist. Ali svakako ona nam treba biti naš bliži cilj, naša otajstvena okolina i naše lako sredstvo da dođemo k Isusu Kristu.

Zato, poput dobrih slugu i robova, ne smijemo se podati besposlici, nego trebamo, potpomognuti njezinom zaštitom, poduzimati i činiti velike stvari za ovu uzvišenu Vladaricu. Trebamo ustati na obranu njezinih povlastica, kad ih tko osporava. Trebamo braniti njezinu slavu, kad je netko napada. Trebamo privesti sav svijet, ako je moguće, u njezinu službu i na ovu krasnu i ozbiljnu pobožnost. Trebamo govoriti i vikati protiv onih koji zloupotrebjavaju pobožnost prema njoj, vrijeđajući njezina Sina, i ujedno trebamo nastojati promicati ovu pravu pobožnost. A kao nagradu za ove naše male usluge ne smijemo tražiti od nje ništa, nego nam

budiedosta čast što pripadamo tako. Ljubeznoj Vladarici, i sreća što smo po njoj sjedinjeni s Isusom, njezinim Sinom, nerazrješivom vezom u vremenu i u vječnosti.

SLAVA ISUSU U MARIJI! SLAVA MARIJI U ISUSU! SLAVA SAMOMU BOGU!

Komentar: Formula za Mariju pokazuje cilj. To je apostolska i misionarska dimenzija monfortanske duhovnosti. Ono što živimo, kušamo i iskusimo u vjeri to trebamo drugima svjedočiti. Učiniti sve da drugi upoznaju Marijinu tajnu na putu posvete Isusu Kristu, da bi Ona učinila i u njima ono što čini s onima koji joj se posvećuju. Tko posjeduje Mudrost "ima divnu sposobnost da tu istinu preda drugima" (iz svečeva djela "Ljubav vječne Mudrosti" br. 95). Cijeli život sv. Ljudevita je bio aktivan prožet naviještanjem Evanđelja. Njegova apostolska duhovnost dolazi do izražaja naročito u "Gorućoj molitvi" i u "Izvornim pravilima" koje je napisao za svoje misionare. Na kraju možemo primijetiti zadnji horizont života, spisa i djela sv. Ljudevita. On u svemu traži "Slavu Božju".

Zaključak: NAČIN KAKO ĆEMO OBAVLJATI OVU POBOŽNOST KOD SVETE PRICHESTI

1. Prije pričesti

266. Ponizi se duboko pred Bogom. 2. Odreci se svoga sasvim pokvarenoga dna i svoje pripreme, makar se ne znam koliko pričinjala dobra tvome sebeljublju. 3. Obnovi svoju posvetu govoreći: Sav sam tvoj, moja draga Gospodarice, i sve je moje tvoje. Zamoli ovu dobru Majku da ti pozajmi svoje Srce, da u nj primiš njezina Sina s njezinom pripravom.

Prikaži joj da bi trpjela slava njezina Sina, kad bi on bio primljen u tvoje tako prljavo i tako nestalno srce, koje bi Isusu okrnjilo slavu ili ga izgubilo. Ali ako se ona hoće nastaniti kod tebe, da sama primi svoga Sina, to joj je slobodno zbog vlasti koju ima nad srcima, a njezin će Sin na taj način sasvim lijepo biti primljen od nje bez ljage i bez pogibelji da bude uvrijeđen ili izgubljen: *Bog je posred nje, poljuljat se neće* (Ps 45,6).

Reci joj pouzdano da je sve ono dobra što si joj darovao mali doprinos njezinoj časti, ali da joj svetom Pričešću želiš darovati onaj isti dar koji joj je nekoć darovao vječni Otac, i da će biti više počašćena tim darom, nego da joj daruješ sva dobra svijeta. Reci joj, napokon, da Isus, koji je ljubi neizmjerljivo, želi opet s ugodnošću otpočiniti u njoj, premda će se to zbiti u tvojoj duši, prljavijoj i siromašnjoj od staje, u koju mu nije bilo teško doći, jer je u njoj bila ona - Marija. Zamoli je da ti daruje svoje Srce ovim nježnim riječima: Uzimam te za sve blago svoje. O Marijo, daj mi Srce svoje!

2. Za vrijeme pričesti

267. Stupajući da primiš Isusa Krista, poslije Očenaša, reci mu tri puta: Gospodine, nisam dostojan ... Govoreći prvi put, pomisli na vječnog Oca, pa mu reci da nisi dostojan primiti njegova jedinog Sina zbog tvojih opakih misli i tvojih nezahvalnosti prema tako dobrome Ocu, ali eto Marije, njegove službenice: Evo službenica Gospodnja, koja to čini mjesto tebe i nadahnjuje ti najveće pouzdanje i nadu kod njegova božanskog Veličanstva: Jer si me posebnim načinom utvrdio u nadi.

268. Reci zatim Sinu: Gospodine nisam dostojan... da nisi dostojan primiti Ga radi tvojih nekorisnih i opakih riječi i tvoje nevjernosti u njegovoj službi, ali ga ipak moli da ti bude milostiv, jer ćeš ga uvesti u kuću njegove rođene Majke i tvoje Majke, i nećeš mu dati otići dok se ne nastani kod nje. *Uhvatih ga i neću ga pustiti, dok ga ne uvedem u kuću Majke svoje, u ložnicu roditeljke svoje* (Pj 3,4). Zamoli ga da ustane i da pođe k svom počivalištu i u svoj sveti šator. (usp. Ps 131,8)

Reci mu da se nimalo ne uzdaš u svoje zasluge, u svoju snagu i u svoje priprave, kao Ezav, nego u zasluge, snagu i priprave Marije, svoje drage Majke, kao mali Jakov u brigu Rebekinu, i da se ipak usuđuješ približiti njegovoj svetosti, premda si grešnik i pravi Ezav, jer su tvoja snaga i nakit zasluge i kreposti njegove presvete Majke.

269. Reci i Duhu Svetomu: Gospodine, nisam dostojan... da nisi dostojan primiti remek-djelo njegove ljubavi zbog mlakosti i opakosti tvojih djela i tvoga protivljenja njegovim nadahnućima, ali da je Marija, njegova vjerna Zaručnica, sve tvoje uzdanje, pa reci sa sv. Bernardom: Ona je moja najveća sigurnost, ona je sav razlog moga ufanja.

Možeš mu se također pomoliti da opet siđe u Mariju, svoju nerazdruživu Zaručnicu, jer je njezino krilo jednako čisto i njezino Srce jednako užeženo kao što je i nekoć bilo; i da bez njegova dolaska u tvoju dušu ni Isus ni Marija neće biti oblikovani ni dostojno nastanjeni u tvojoj duši.

3. Poslije svete pričesti

270. Poslije svete Pričesti, sabravši se u se i zatvorivši oči, uvedi Isusa u Srce Marijino. Daj Ga njegovoj Majci, koja će ga primiti ljubezno, smjestiti časno, klanjati mu se duboko, ljubiti ga savršeno, zagrliti ga nježno i iskazati mu u duhu i istini mnoge počasti, koje su nama nepoznate zbog naše guste tame.

271. Ili se drži sasvim ponizna srca u prisutnost Isusa nastanjena u Mariji; ili se vladaj kao rob na vratima kraljevskog dvora, gdje je Kralj u razgovoru s Kraljicom; pa dok se oni razgovaraju i dok ne trebaju tebe, ti pođi duhom u nebo i svuda po zemlji i zamoli sve stvorove da zahvaljuju i časte i ljube Isusa i Mariju mjesto tebe: *Dođite, poklonimo se...* (Ps 94,6).

272. Ili također moli sam Isusa, u zajednici s Marijom, za dolazak njegova kraljevstva na zemlji preko njegove svete Majke, ili ga moli božansku mudrost, ili ljubav Božju, ili oprostjenje grijeha, ili koju drugu milost, no vazda preko Marije i u Mariji. Gledajući na se poprijeko, reci: Ne obaziri se, Gospodine, na moje grijeha, nego neka tvoje oči gledaju na Marijinu pravdu, to jest neka oči tvoje vide u meni samo Marijine kreposti i zasluge. A spominjući se svojih grijeha nadodaj: Neprijatelj čovjek to učini, a taj moj najljući neprijatelj, koji je počinio ove grijeha, jesam upravo ja. Možeš također reći: *Od čovjeka opaka i himbena izbavi me* (Ps 43,1), ili još: Ti treba da rasteš, a ja da se umanjujem (usp.Iv 3,30). Moj Isuse, ti treba da rasteš u mojoj duši, a ja da se umanjujem; Marijo, ti treba da rasteš u meni, a ja da budem manji nego sam bio. Ili reci ovo: *Rastite i množite se* (Post.1,28). Isuse i Marijo, rastite u meni i množite se vani u drugima.

273. Bezbroj je drugih misli, koje nam Duh Sveti donosi na pamet, pa će ih donijeti i tebi, ako budeš dobro sabran, umrtvljen i vjeran ovoj velikoj i uzvišenoj pobožnosti, u kojoj sam te, evo, poučio. Ali spomeni se da će Isus biti to više proslavljen što više pustiš Mariju da ona radi u tvojoj Pričesti, a da ćeš to više pustiti Mariji da radi za Isusa, a Isusu da radi u Mariji, što se dublje poniziš i budeš ih slušao u miru i šutnji, ne mučeći se da gledaš, kušaš i osjećaš. Jer pravednik živi o vjeri svagdje, a osobito u svetoj Pričesti, koja je čin vjere: *Pravednik moj živi od vjere* (Heb 10,38).

Komentar: Sv.Ljudevit nam ovdje donosi nauk kako se može živjeti duhovnost posvete u sudjelovanju na euharistiji i na poseban način kod svete pričesti. Marija nas uči da dublje zaživimo i to središnje otajstvo kršćanskog života. Ne radi se o tome da mi doslovno izmolimo cijelu ovu pripravu nego da uđemo u duh koji nam svetac poručuje. Montfort bi htio da stvaramo u duši duhovni stav sjedinjenja s Marijom, slikom Crkve koja u vjeri prihvaća Isusa. Sam Montfort u tome ostavlja slobodu Duhu Svetome koji ostvaruje sjedinjenje s Isusom.

PASTORALNI DODATAK

1. VJEŽBE PRIPRAVE I POSVETA ISUSU KRISTU PO MARIJI

U brojevima 227-234 Montfort ocrtava put pripreve koji preporuča onima koji se žele posvetiti Isusu Kristu po Mariji i prihvatiti pobožnost posvete koji on naučava. Da bismo svim onima koji to žele i koji su od nas to tražili, olakšali taj put ovdje donosimo poticaje za razmatranja tokom pripreve. Prije svega napominjemo da posveta koju naučava sv.Ljudevit nije jedna lijepa i pobožna praksa, molitva koju treba izrecitirati nego duhovnost, zahtijevan put svetosti, zahtijevan životni program suobičenja Isusu Kristu u Mariji i po Mariji. Osoba koja se posvećuje ulazi u sinovski odnos s Marijom koja je sama više od bilo kojega stvora suobličena Isusu Kristu te kao Majka vodi one koji joj se predaju. Posvećenik vođen od Marije treba u srcu oblikovati trajna evanđeoska raspoloženja, Marijine kreposti te slijediti njene majčinske upute na koje nas uz svoju suradnju s Duhom Svetim potiče. Te se upute odnose na svijet naših želja, volje, čina, izbora, vjernosti ili nevjernosti. Sv.Ljudevit ne želi da duša sama improvizira nego preporučuje jednu ozbiljnu i brižnu pripravu. Sam Montfort to jednostavno i snažno kaže:

“Budući da je bit ove pobožnosti izgrađivati unutarnjost, zato je neće svatko jednako razumjeti. Neki će se zaustaviti na njezinoj vanjštini i neće ići dalje: tih će biti najveći broj. Neki će, i to malo njih, unići u njezinu unutarnjost, ali će se popeti samo na prvu njezinu stepenicu. A tko će se popeti na drugu stepenicu? Tko će doprijeti do treće? Napokon, tko će na toj trećoj stepenici stajati stalno? Samo onaj komu Duh Isusov otkrije tu tajnu. Na tu će visinu sam Duh Sveti voditi dušu jako vjernu, da napreduje od kreposti do kreposti, od milosti do milosti, od svjetla do svjetla, da jednom dospije do svoga preobraženja u Isusu i do punine njegove dobi na zemlji i do njegove slave na nebu”(Rasprava br.119).

“Nije dosta jedanput se predati Mariji u svojstvu roba; nije dosta to ponavljati čak ni svaki mjesec, ni svakog tjedna: takva bi pobožnost bila suviše kratkotrajna i ne bi mogla uzdići dušu do one savršenosti do koje je može uzdići. Nije naročito teško upisati se u neku bratovštinu ili prigrliti ovu pobožnost te izmoliti dnevno koju usmenu molitvu kako to ona propisuje; ali je veoma teško ući u duh ove pobožnosti, koji se sastoji u tome da učini dušu ovisnom u nutrini i ropkinjom Presvete Djevice i Isusa po njoj. Naišao sam na mnogo osoba koje su se na izvanjski način veoma gorljivo dale na ovo sveto ropstvo, ali jako rijetko na one koje su ga imale i još rjeđe na takve koje su u njemu ustrajale”(Marijina tajna br.44).

Vidimo da svetac jako inzistira na vjernosti i nutarnjem duhu posvete, pa tako i svi oni koji prigrlje posvetu moraju se u poniznosti preispitivati kako i koliko je uistinu žive jer u protivnom daju jedno krivo svjedočanstvo koje mnoge udaljava od Marije. Da bi se slijedio put pripreve za posvetu koji predlažemo potrebno je poznavati dva glavna dijela sv.Ljudevita: Raspravu i Ljubav vječne Mudrosti.

1.1. “Upotrijebit će barem dvanaest dana da se isprazne od svjetovnoga duha, toliko protivna duhu Kristovu”(Rasprava br.227)

(Tijekom ovih dana Montfort predlaže moliti na tu nakanu O dođi Stvorče Duše Sveti i Litanije Duhu Svetome)

Svijet koji je stvoren od Boga je dobar. On čudesno svjedoči o Božjoj svetosti, veličini i savršenstvu. Trebamo otkrili ljepotu Božjega svijeta, stvaranja, usmjerenost ljudske duše na Boga, poziva i poslanja koje trebamo ostvariti u povijesti. Kršćani trebaju biti u svijetu a ne od svijeta. Duh svijeta o kojem svetac govori je plod grijeha. Mi preporučamo da prve meditacije budu u pozitivnom duhu koji vrednuje i ljubi stvoreni svijet i život kao Božji dar i poziv na koji treba odgovoriti. Tek u tom ozračju se može shvatiti dramatičnost grijeha, zla, požuda i duh svijeta koji se protivi duhu Kristovu. Prvi dio pripreve završiti ćemo meditacijama o

sredstvima kojima se oslobađamo od duha svijeta i zadobivamo božju mudrost po nauku sv.Ljudevita. Za svaku temu ćemo donijeti citate tekstova koje možemo meditirati taj dan. Ne moramo ih sve imati na raspolaganju. Možemo uzeti samo jedan ili dva teksta koja su nam dostupna. Za svaku temu citirat ćemo po jedan tekst iz Svetoga Pisma, iz crkvenih dokumenata i iz djela sv.Ljudevita Montfortskog.

1. *Stvaranje i spasenje.* Bog je stvorio čovjeka na svoju sliku i priliku jer je htio u svojoj ljubavi da mi postojimo. On ljubi čovjeka posebnom ljubavlju te sam djeluje u povijesti da ga spasi. Tekstovi: Psalam 136; Lumen gentium-Svjetlo naroda broj 2; Ljubav vječne Mudrosti 35-38.
2. *Susret između Boga i čovjeka.* Bog nas je prvi ljubio jer nas je stvorio. On želi naše prijateljstvo. U Isusu Kristu je došao je da nas susretne i spasi. On nam je objavio koliko čovjek vrijedi u Božjim očima, objavio nam je naše dostojanstvo djece božje. Tekstovi koje preporučujemo za meditaciju: Evanđelje po Ivanu 1,1-18; Gaudium et spes – Radost i nada brojevi 12; 14-18; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 64-72.
3. *Čovjek postavljen za gospodara nad svim zemaljskim stvorenjima.* Bog je povjerio čovjeku stvoreni svijet da upravlja nad svim zemaljskim stvorenjima i da služeći se njima dade slavu Bogu. Tekstovi za razmatranje: Psalam 8; Gaudium et spes – Radost i nada broj 12; ; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 31-34.
4. *Istočni grijeh-čovjek se udaljava od Boga.* Čovjek je stvoren i utemeljen od Boga u pravednosti, no pod utjecajem Zloga već na počecima povijesti je zloupotrijebio svoju slobodu dižući se protiv Boga i želio je postići svoj konačni cilj i svoju sreću izvan Boga. Tekstovi: Post 3,1-24; Gaudium et spes – Radost i nada broj 13; Ljubav vječne Mudrosti 39-40;
5. *Zlo i patnja u svijetu.* Kao posljedica grijeha i neposluha Bogu svijet pada pod utjecaj đavla te trpi mnoge neuravnoteženosti. Zlo, požuda, patnja i sama smrt su plodovi tog stanja svijeta. To su bolna iskustva svakog čovjeka. Tekstovi: Post 4 1-16; Lumen gentium-Svjetlo naroda broj 16; Ljubav vječne Mudrosti 199.
6. *Grijeh u srcu čovjeka.* Grijeh je gubljenje osobnog dostojanstva djece Božje. Slobodno udaljavanje od Boga, gaženje savjesti i prekid ljubavi prema bližnjemu. Grijeh uvijek razdjeljuje Boga od čovjeka, čovjeka od čovjeka i čovjeka u sebi samome. Čovjek se ne može sam po sebi osloboditi grijeha nego treba božju pomoć. Tekstovi: Pos 11, 1-9 ili Rim 5, 12-21; Gaudium et spes – Radost i nada brojevi 25, 58; Ljubav vječne Mudrosti broj 41.
7. *Lažna mudrost ovoga svijeta ranjenog grijehom.* Osim vjerodostojne ljudske mudrosti u ovom svijetu ranjenom grijehom i zlom postoji lažna mudrost napasti i požuda. Ona je nadahnuta od “oca laži” protivnika Božjega i neprijatelja ljudi. Ta mudrost iako se nameće kao dobra i poželjna ne vodi čovjeka do sreće i uspješnog života nego ga zatvara u ispraznosti zaslijepljenja, egoizma, oholosti, laži posjedovanja...Tom lažnom mudročću je zaražen svaki čovjek te mora u poniznosti i ljubavi prihvatiti Boga i proći svoj put životnog čišćenja. Tekstovi: Ps 38 ili Mt 5 i 6 poglavlje; Gaudium et spes – Radost i nada broj 10; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 74-79.
8. *“Nemojte ljubiti ni svijeta ni onoga što je u svijetu! Ako tko ljubi svijet u njemu nema ljubavi Očeve jer ništa od onoga što je u svijetu – POŽUDA TIJELA, požuda očiju, oholost života- ne dolazi od Oca nego od svijeta” (1 Iv 2, 15-16).* Sv.Ivan evanđelista je na jasan način prikazao taj duh svijeta protiv kojega se moramo boriti. Slijedeća tri dana ćemo razmatrati o trima požudama u kojim se očituje ta mudrost svijeta. Požuda tijela nije samo neuredna težnja sjetila niti seksualni instinkt koji kad su uredni u Bogu postaju plemeniti, posvećeni i mjesto našeg posvećenja. Požuda tijela se ne ograničava samo na

nečudoredan život na polju naše seksualnosti nego se na sve neuredne užitke, udobnosti, pohote... To je stil života gdje prevladava egoizam pod prilikom užitka koji je sam sebi cilj. Tekstovi: Mt 5,27-33 i Ps 119, 1-16; Gaudium et spes – Radost i nada brojevi 10 i 51 i Deklaracija o kršćanskom odgoju drugog vatikanskog koncila br 1; Ljubav vječne Mudrosti br.81.

9. *“Nemojte ljubiti ni svijeta ni onoga što je u svijetu! Ako tko ljubi svijet u njemu nema ljubavi Očeve jer ništa od onoga što je u svijetu – požuda tijela, POŽUDA OČIJU, oholost života- ne dolazi od Oca nego od svijeta”.*(1 Iv 2 15-16) Požuda očiju se odnosi na posjedovanje, radi se škrtosti i navezanosti duše na materijalna dobra. To je stil života u kojem je važno samo ono što se može iskoristiti. Oči ostaju vezane na zemaljska dobra te ne vide ni Boga ni božji nadnaravni svijet ni brata čovjeka u potrebi kome bi trebalo pomoći. Život, vrijeme, energije, druge osobe...sve je podređene toj požudi gdje materijalna dobra stvaraju sigurnost koja je po Isusovom nauku lažna sigurnost. Tekstovi: Lk 12, 13-32; Gaudium et spes – Radost i nada brojevi 26 i 27; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 79 i 80;
10. *“Nemojte ljubiti ni svijeta ni onoga što je u svijetu! Ako tko ljubi svijet u njemu nema ljubavi Očeve jer ništa od onoga što je u svijetu – požuda tijela, požuda očiju, OHOLOST ŽIVOTA- ne dolazi od Oca nego od svijeta”*(1 Iv 2 15-16). Oholost života se ne odnosi samo na ispraznost i umišljenost neurednog sebezljublja nego i na duhovno stanje potpune samodostatnosti. Oholost je traženje vlastite veličine i uzvišenosti pred ljudima i pred Bogom a da osoba uistinu ne raste kršćanskim vrijednostima i krepostima. Ona je protivna poniznosti koja je iskrena sklonost osobe prema onom što je malo i što služi drugim ljudima za njihov rast. Oholost ne želi služiti nego pripisuje sebi dar, te čini sve da taj dar iskoristi za svoju umišljenu veličinu pred drugima. Biblija više puta aludira na potajne grijeha koji imaju korijen u duhovnoj oholosti i redovito su im izložene osobe odane molitvi pa ih je još teže prepoznati (usp Ps19,13-14; Mt 7,22) ”A tko tebi daje prednost pred drugima? Što li imaš što nisi primio? Ako si, dakle primio što se uznosiš kao da nisi primio?”(1 Kor 4, 7-8) Tekstovi: Lk 18,9-15; Gaudium et spes – Radost i nada brojevi 33-35; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 82-83.
11. *Sredstva kojima se oslobađamo od duha svijeta i postizemo Božansku Mudrost: neprestana molitva.* Montfort u svom djelu Ljubav vječne Mudrosti u brojevima 181-222 navodi četiri sredstva kojima se postiže Božanska Mudrost. To su: žarka želja, neprestana molitva, sveopće mrtvljenje i nježna pobožnost. U dva preostala dana prvog dijela pripreme razmišljati ćemo o neprestanoj molitvi i sveopćem mrtvljenju. Preostale dvije teme ćemo razmatrati u slijedećim tjednima. Molitva je znak i izraz našeg kulta Bogu. To je razgovor i drugovanje s Isusom Kristom koji nas u Duhu vodi k Ocu. Svatko u molitvi donosi pred Boga cijeli svoj život. Ispitaj samoga sebe. Što tražiš od Boga u molitvi? Kako moliš? S kojim nutarnjim raspoloženjem? Da li moliš da te Bog očisti i sačuva od duha svijeta, ne samo u ozračju naše pripreme za posvetu nego tijekom cijelog svog života Sv.Ljudevit govori o neprestanoj molitvi. Ne radi se o tome da provedemo svo vrijeme u molitvi, što je materijalno nemoguće, nego da cijeli život i sve što radimo bude prožeto molitvom. Tekstovi: Lk 11, 1-13; Katekizam katoličke Crkve brojevi 2559-2567; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 184-193.
12. *Sredstva kojima se oslobađamo od duha svijeta i postizemo Božansku Mudrost: sveopće mrtvljenje.* Mrtvljenje je borba protiv svega što je izvor grijeha u životu. Kršćansko mrtvljenje ne znači svjesni ili nesvjesni prezir svijeta ili tijela. Nije to nikakav bijeg pred sobom, obvezama našeg života ili poviješću nego nužna borba protiv egoizma, grijeha, mudro i razborito postavljanje u životnim situacijama gdje je naglašena napast protiv

kršćanskih vrijednost i kreposti. Tekstovi; Mt 5, 1-31; Katekizam Katoličke Crkve broj 2015; ; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 194-202.

1.2.” Kroz prvi tjedan u svim svojim molitvama i pobožnim djelima molit će za spoznanje samih sebe i savršeno pokajanje za svoje grijeh; i sve će činiti u duhu poniznosti.”(Rasprava br.288)

(Tijekom ovog tjedna Montfort predlaže moliti slijedeće molitve na tu nakanu: O dođi Stvorče Duše Sveti, Litanije Duhu Svetom, Zdravo Zvijezdo mora i Lauretanske litanije.)

Kao i većina drugih duhovnih učitelja sv.Ljudevit želi da osoba vođena Duhom Svetim dublje upozna samu sebe. Svoju veličinu i svoju bijedu. Bez spoznaje samoga sebe u Bogu osoba ne može rasti i napredovati na duhovnom putu. Sv. Ljudevit koristi izraze i simbole svojega vremena koji se danas ne upotrebljavaju. Ne trebamo se zaustaviti na tim slikama nego nastojati shvatiti put kojim nas svetac vodi. To je duhovno iskustvo spoznaje samoga sebe i svoje bijede pred Bogom, u ozračju Božje ljubavi koja oslobađa. To ne znači negirati ili samoopravdavati vlastitu tamnu stranu svoje duše nego prihvatiti Božju ljubav koja silazi do dna naše ranjene duše i radovati se tome. Tokom ovih vježbi možemo pasti u dvije krajnosti, obje nepoželjne. Prva, da ne spoznamo ili ne želimo spoznati same sebe i svoju bijedu. U tom slučaju možemo imati puno problema i poteškoća na duhovnom putu a da ne znamo zašto i otkuda nam dolaze. Sve ono što je osvjetljeno u duši lakše se prikazuje Bogu i milost može bez zapreka djelovati. Druga pogreška, spoznaja tamne strane svoje duše ali ne u Duhu Svetome, ne u Božjem ozračju ljubavi te osoba koja se spoznaje takvom zbog nepovjerenja u ljubav pada u psihološka stanja potištenosti, nezadovoljstva, depresije. To nije put kojim bi nas htio voditi sv.Ljudevit. Kao najbolju ilustraciju toga citiramo broj 177 iz Rasprave s našim komentaram. Plod ove mudrosne spoznaje samoga sebe pred Bogom do koje bi nas htio voditi sv.Ljudevit je poniznost puna povjerenja u Boga.

1. *Žarka želja, sredstvo za postizanje Božje Mudrosti.* Počet ćemo razmatranja ovoga tjedna s trećim sredstvom da zadobijemo Mudrost. Mi smo u tjednu spoznaje samih sebe. Jedan od načina da upoznamo sami sebe je taj da upoznamo svijet svojih želja. Što ja želim u životu? Koje su moje najdublje želje? Što žarko želim i zašto? Koji su trajni stavovi moje duše? Svaki čovjek je sam sebi misterij i tajna. Drugi vatikanski koncil uči da misterij čovjeka postaje jasan jedino u misteriju Isusa Krista. Tekstovi: Ps 139; Lk 22,15; Gaudium et spes – Radost i nada broj 22; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 181-183.
2. *Veličina i slabost čovjeka.* Čovjek u sebi u isto vrijeme nosi velike mogućnosti dobra, ljubavi, plemenitosti, služenja i velike mogućnosti bijede, zla, grijeha, mržnje... Da bismo duhovno sazrijevali moramo to sebi mudrosno posvjestiti te dublje upoznati svoju osobu sa svim vrijednostima i talentima i sa svim krivim nagnućima. S Božjom pomoći moramo odbacivati zlo i pristajati uz dobro. Tekstovi: Rim 1, 1-32; Katekizam Katoličke Crkve brojevi 1700-1709; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 35-38,64 i 39.
3. *Spoznaja samoga sebe u vlastitom djelovanju.* Nutrina je izvor svake osobnosti. Mi možemo spoznati same sebe u djelovanju i po djelovanju. Temeljna životna opredjeljenja iz kojih proizlaze naši odnosi s drugima i stvarni izbori, koji samo ako su u ljubavi, obogaćuju naše biće. Tako se ostvaruje temeljna potreba ljudske osobe za smislom života, da osoba bude vrjednovana, da se osjeća vrijednom te da vrednuje druge ljude. Ova duhovna stvarnost nalazi na protivljenja te se osoba može suočiti s poteškoćama i besmisлом. Nemojmo zaboraviti da svatko sam gradi ili ne gradi svoj vjerodostojan život. Tekstovi: Mt 25, 31-46; Gaudium et spes – Radost i nada, brojevi 34-35; Rasprava i komentari ovih brojeva 87-89.

4. *Živjeti pred Bogom vlastitu bijedu.* Mi smo pozvani da na duhovnom putu pred Bogom živimo cijelim našim bićem. Uza sve ono lijepo i dobro što život sobom nosi to podrazumijeva i priznanje i suočenje s tamnom stranom svoje duše, borba s požudom i sa sklonostima na zlo. Drugi vatikanski koncil ovako opisuje to duhovno stanje:” Tako je čovjek u samome sebi podijeljen. Zbog toga sav život ljudi, pojedinaca i skupina, pruža sliku borbe, između dobra i zla...čovjek otkriva da je nesposoban da sam od sebe uspješno suzbija nasrtaje zla, tako da se svatko osjeća kao okovan u verigama...u svjetlu objave nalaze svoj konačni razlog i uzvišeni poziv i duboka bijeda što je ljudi doživljavaju”(Gaudium et spes br.13). Montfort kao veliki učitelj duhovnog života želi nas naučiti kako živjeti i to stanje duše pred Bogom. Upućujemo i na razmišljanje iz uvodnog dijela ovog tjedna pripreme na posvetu. Tekstovi: Iv 8,1-12; Katekizam Katoličke Crkve brojevi 407-409; Rasprava i komentari ovih brojeva 78-80, 177 i 213.
5. *Tražiti savršeno pokajanje za svoje grijeh.* Čovjek ima bolno iskustvo vlastitih pogriješaka i grijeha. Dobro je razmišljati i o vlastitim grijesima, ne da se na njih vraćamo iz straha nego da nastojimo izbjeći buduće padove te da ne sudimo druge ljude. Trebamo sebi posvijestiti da grijehom vrijeđamo Boga, blišnjega i narušavamo dostojanstvo vlastite osobe. Montfort sugerira da molimo za savršeno pokajanje za svoje grijeh. To je pokajanje iz ljubavi, kada osoba spozna da je pogazila i povrijedila ljubav božju koja joj je toliko puta došla u susret i bila odbijena. Savršeno pokajanje je najbolji poticaj za dušu da spozna dubinu i bijedu grijeha, veliko Božje milosrđe i ljubav te da tako bježi od svakog grijeha koji ranjava ljubav. Tekstovi: Lk 23, 32-43; ; Katekizam Katoličke Crkve brojevi 1846-1870; Rasprava i komentari ovih brojeva: 85, 108 i 175.
6. *Spoznati samoga sebe u kušnjama.* Protivljenja i kušnje su sastavni dio duhovnog puta. Svaka osoba tijekom svog životnog puta prođe kroz bolne kušnje. U kušnji spoznajemo sebe, zato pazimo kako živimo te trenutke. Kako prevladavamo kušnje i ponovo dolazimo do vedrine i radosti u životu? Što nas priječi da budemo vjerni? Kreposti koje nam nedostaju trebamo tražiti od Boga. Montfort uči da se trebamo utjecati Presvetoj Djevici u svim našim potrebama materijalnim i duhovnim, te osobito moliti za kreposti. Tekstovi: Jk 1,2-27; ; Katekizam katoličke Crkve brojevi 396-401; Rasprava broj 107.
7. *Spoznaja samog sebe u duhu poniznosti.* Svetac nas potiče da ovaj tjedan spoznaje samoga sebe bude prožet duhom poniznosti. Poniznost je iskrena sklonost osobe prema onom što je malo i što služi drugim ljudima za njihov rast. Kršćanska poniznost znači sudjelovati u poniznosti Isusa Krista. To znači ne tražiti vlastitu veličinu i uzvišenost, ne pripisivati sebi darove i talente koje smo primili nego služiti u životu na dobro sa svim što smo dobili od Boga. Prava poniznost se ne protivi poštovanju dostojanstva i dobrom glasu na koji ima pravo svaka ljudska osoba. U biti poniznost u svakom dobru vidi Boga kao temelj i činioca dobra a svoju osobu kao onu koja u tom služi Bogu te se zbog toga raduje. Ponizna osoba je spremna prihvatiti samu sebe u svim dimenzijama bića, u veličini i u bijedi. Ona u njima vidi i traži Boga koji je izvor svakog dobra i koji je beskrajno milosrdan. Naprotiv, osoba zaražena ohološću pripisuje sebi veličinu, dobro, darove i zasluge a nije sposobna podnijeti spoznaju i kritiku svojih ograničenosti i bijeda jer one bolno narušavaju uzvišenu sliku koju gaji o sebi. Tekstovi: Lk 14,7-11; Katekizam Katoličke Crkve brojevi 2559,2628 i 2631; Rasprava brojevi 53 i 143.

1.3.”Kroz drugi tjedan u svim svojim molitvama i dnevnim djelima, nastojat će upoznati Presvetu Djevicu, i to će spoznanje moliti od Duha Svetoga.” (Rasprava 229.

(Tijekom ovog tjedna Montfort predlaže moliti slijedeće molitve na tu nakanu: O dođi Stvorče Duše Sveti, Litanije Duhu Svetome, Zdravo Zvijezdo mora i Lauretanske litanije i uz to jedan ružarij svakoga dana ili barem jednu krunicu).

“Kod Marije se sve odnosi na Boga, i ja ću je s potpunim pravom nazvati “Božjim odnosom” jer se u svemu odnosi na Boga”(Rasprava 225). Razmišljajući o Mariji ulazimo u srce monfortanske duhovnosti. Montfort kao u jednom zanosu kontemplira tajnu Marije, Majke Božje te uviđa njenu majčinsku i kraljevsku službu u zajednici vjernika. Svetac bi nam htio voditi putem nasljedovanja Marije do potpune posvete i suobličenja Isusu Kristu po Duhu Svetom u Mariji koju on naziva sveto ropstvo ljubavi. Montfort jako naglašava dimenziju odnosa kada govori o Mariji. Marija nije cilj, nije samostatna stvarnost duhovnog života koja zadržava vjernike na svojoj osobi. Ona je uvijek i u svemu samo ponizna službenica Gospodnja koji je Bog izabrao da ostvari svoja velika djela Utjelovljenja svoga Sina te rođenja i oblikovanja udova njegovog mističnog tijela, Crkve.

1. *Marija, najveće sredstvo i najčudesnija tajna kako da postignemo i sačuvamo božansku Mudrost.* Po nauku sv.Ljudevita nježna i istinska pobožnost prema svetoj Djevici je najveće sredstvo sjedinjenja s Isusom Kristom, vječnoj i utjelovljenoj Mudrosti, te očuvanja od ponovnog pada u grijeh i gubljenja milosti. Montfort jasno naglašava kristocentričnost kršćanskog života, ali isto tako snažno naglašava Marijinu službu u misteriju Krista i Crkve. Tekstovi: Mt 1,18- 2,12; Lumen gentium-Svjetlo naroda broj 52; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 203-222.
2. *2Marija u naumu Božjeg spasenja: Majka Isusa Krista, Bogorodica.* Marija je ponizna djeвица iz Nazareta koju je Bog izabrao da učini velika djela u povijesti. Nju je Presveto Trojstvo izabralo da ostvari čudesno otajstvo utjelovljenja Sina Božjega. Drugi vatikanski koncil ovako kaže: “Djeвица Marija koja je po anđelovu navještenju primila u srce i u tijelo Božju Riječ i svijetu donijela Život, priznaje se i časti kao prava Majka Boga i Spasitelja”(Lumen gentium 52). Naš odnos prema Mariji se temelji na ulozi koju je Presveto Trojstvo za nju predodredilo u naumu Božjeg spasenja. Tekstovi: Lk 1,26-38; Katekizam Katoličke Crkve broj 495; Rasprava brojevi 4-7; 14-18.
3. *Marija u dijelu spasenja Isusa Krista.* Ako prodemo cijelo evanđelje vidjet ćemo da je Marija od početka do kraja Isusovog života usko s njim sjedinjena. Marija je živjela u siromašnoj kući u Nazaretu gdje je po Duhu Svetome začela Sina Božjeg. Pohodi svoju rođakinju Elizabetu. Rodila ga je u Betlehemu. U Jeruzalemu stari prorok Šimun prorokuje da će njoj mač boli probosti dušu. Morala je bježati s njim u Egipat. Vraća se u Nazret gdje u skrovitosti živi s Isusom i sv.Josipom. Sva zabrinuta skupa sa sv.Josipom traži i nalazi dvanaestogodišnjeg Isusa u hramu među pismoznancima. Prisutna je kod prvog Isusovog čuda u Kani galilejskoj. Stoji pod Križem kada njen Sin umire za spas svijeta. Skupa s Apostolima moli za dolazak obećanog Duha Svetoga. Iz ovih evanđeoskih izvještaja vidi se da je život Marijin usko sjedinjen s bolnom i slavnom sudbinom svoga Sina koji je Spasitelj svijeta. Tekstovi: Iv 19,25-27; Lumen gentium-Svjetlo naroda brojevi 56-58; Rasprava brojevi 18-19,24, 139,164.
4. *Duh Sveti i Marija.* Sveti Ljudevit nas potiče da se molimo Duhu Svetom da bi upoznali Mariju. Montfort jako naglašava odnos Marije i Duha Svetoga. Ona je zaručnica Duha Svetoga koja je u njegovoj sili začela Sina Božjega. Tijekom cijelog svog života Marija je slušala nutarnje poticaje Duha Svetoga. Ona je bila vođena od Duha Svetoga te je po poslušnosti bila potpuno preobražena i suobličena Isusu Kristu. U zajedništvu s Duhom Svetim Ona nastavlja u Crkvi oblikovati djecu Božju. Tekstovi: Dj 1,12-14; Lumen gentium-Svjetlo naroda broj 59; Rasprava brojevi 21,25,34-36,43,164 i 258.
5. *Marija i Crkva.* Blažena Djeвица Marija je sudjelovala i surađivala u ostvarenju cijelog djela spasenja sve do Križa. Ona majčinski surađuje u rađanju i odgoju vjernika te nad njima bdije i prati ih na putu prema vječnosti. Tekstovi: Iv 2,1-12; Lumen gentium-Svjetlo naroda, brojevi 61-62; Rasprava, brojevi 22, 29-33 i 201-213.

6. *Marija u našem duhovnom životu.* Marija proslavljena dušom i tijelom već je došla do savršenosti i potpunog sjedinjenja s Bogom. Kršćani se moraju još truditi da rastu u svetosti, pobjeđuju grijeh te rastu u milosti u svemu tražeći i vršeći volju Božju. Na tom putu rasta u Bogu Marija je prisutna kao brižna Majka. Tekstovi: Lk 1,39-56; Lumen gentium-Svjetlo naroda, brojevi 64-65; Rasprava, brojevi 120,152 i 218-222.
7. *Sinovski odnos povjerenja u Mariju.* Isus s križa je darovao Mariju za Majku svome ljubljenu učenicu. Osoba koja se posvećuje Isusu Kristu po Mariji svjesno prihvaća tu majčinsku prisutnost u svom životu te nastoji gajiti sinovske osjećaje prema Isusovoj i svojoj Majci. Tekstovi: Iv 19,25-27; Lumen gentium-Svjetlo naroda brojevi 66-67; Rasprava, brojevi 84-85, 104-111,196-200.

1.4. "Treću će tjedan upotrijebiti za upoznavanje Isusa Krista." (Rasprava 230).

(Tijekom ovog tjedna Montfort predlaže moliti slijedeće molitve na tu nakanu: molitvu Isusu Kristu od sv. Augustina, više puta tijekom dana ponavljati kratke zazive "Gospodine Isuse da upoznam tebe. Gospodine Isuse da progledam", Litanije Duhu Svetome, Zdravo Zvijezdo mora i Litanije Imena Isusova).

1. *Vječna Mudrost, stvaranje svijeta i pad ljudi u grijeh.* Ako dublje čitamo djela sv. Ljudevita vidimo da on počinje razmatranja u jednoj predodžbi koja polazi od vječnosti. Bog po svojoj Riječi iz ljubavi stvara svijet i on sadrži u sebi tragove vječne Mudrosti. Čovjek zauzima posebno mjesto u stvaranju te je kao Božja slika i sugovornik povlašteni predmet Božje pažnje i ljubavi. Grijehom čovjek gubi svu ljepotu i unutarnji sjaj koje je imao. Tekstovi: Pos 2,4-3,1-14; Katekizam Katoličke Crkve brojevi 198,215 i 397-402; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 31-40.
2. *Isus Krist, Utjelovljena i vječna Mudrost Božja.* Isus Krist je Sin Božji poslan od Oca da otkupi i spasi čovjeka. Djelo Utjelovljenja vječne Mudrosti je izraz i dokaz velike Božje ljubavi prema čovjeku. Kontemplacija otajstva Utjelovljenja je bitna tema duhovnosti sv. Ljudevita. Tekstovi: Pos 3,15 i Lk 1,26-38; Katekizam Katoličke Crkve brojevi 456-463; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 41-46;104-109.
3. *Isus Krist je iz ljubavi prema nama podnio muku križa te bio proslavljen od Oca po uskrsnuću od mrtvih.* Spoznati tajnu Križa Isusa Krista znači shvatiti koliko je velika njegova ljubav prema nama. Sv. Ljudevit drži da razmatranje muke Isusove može više no bilo što drugo potaći našu ljubav prema Bogu i pokajanje za grijeh. Svetac isto tako naglašava da otajstvo poniženja vječne i utjelovljene Mudrosti u križu i smrti je usko povezano sa slavom uskrsnuća Isusa Krista. Tekstovi: Fil 2,5-11; Katekizam Katoličke Crkve brojevi 559-601;6328-645; Ljubav vječne Mudrosti brojevi 70-72,115-116, 167-180.
4. *Isus Krist je krajnji cilj duhovnoga puta.* Razlog sveg nastojanja u duhovnom životu je suobličenje s Isusom Kristom u Duhu Svetome. Po krštenju vjernici se rađaju na novi život u Isusu Kristu jer po krštenju se ulazi u zajedništvo smrti Kristove. Vjernik s Kristom biva suukopan i s njime biva suuskrišen. Kršćani cijeli život trebaju nastojati da zažive tu tajnu pripadnosti Isusu Kristu u Crkvi. Tekstovi: Rim 6,3-4; Katekizam Katoličke Crkve brojevi 1217-1229; Rasprava, brojevi 61,73.
5. *Posveta Isusu Kristu u Mariji ili sveto ropstvo ljubavi.* Po krštenju mi smo postali posinjena djeca božja, i udovi otajstvenoga Tijela Isusa Krista. Ta potpuna zavisnost i slobodno pristajanje uz Isusu daje nam snagu da "donesemo plod", to jest da duhovno rastemo do punine kršćanske zrelosti. Obnova krsnih zavjeta i potpuno predanje Isusu

Kristu u Mariji je bit posvete koju naučava sv.Ljudevit. Naravno da se ne radi samo o činu jedanput učinjenom nego o školi duhovnosti koja prožima svakodnevnicu i traje cijeli život. Iz ljubavi mi svjesno pristajemo na trajnu ovisnost o Isus Kristu u Mariji. Tekstovi: Iv 19,25-28; Lumen gentium-Svjetlo naroda, broj 67; Rasprava, brojevi 244, 120-135.

6. *Učinci koje u duši koja je vjerna proizvodi posveta.* Kao i svaka druga škola duhovnosti posveta Isus Kristu u Mariji ima dinamiku rasta. Rast u posveti zavisi od našeg predanja, ulaženja u duh posvete te vjernosti u svakodnevnom životu. Tekstovi: Mt 13,4-24; Katekizam katoličke Crkve broj 494; Rasprava, brojevi 213-225.
7. *Posebne unutarnje i vanjske vježbe ove pobožnosti. Kako živjeti posvetu kod svete pričesti.* Zadnji dan priprave na posvetu Isusu Kristu po Mariji donosimo citate samo nekih važnijih brojeva iz Rasprave koji nam objašnjavaju pobožne vježbe ove duhovnosti. Mi smo prešli put priprave za posvetu po napatku sv.Ljudevita. Tijekom priprave se ulazi u duh posvete koji poslije trebamo živjeti. Za današnja razmatranja možemo uzeti samo neke od izvanjski vježbi Rasprava, brojevi 243-255; Unutarnje vježbe 257-265 i objašnjenje kako živjeti pričest u duhu posvete 266-273.

Da bi se ušlo u duh posvete koju naučava sv.Ljudevit preporučamo često čitanje Rasprave. Naime ove vježbe priprave imaju za cilj uvođenje u duhovnost posvete. Da bi se dublje shvatila posveta trebamo nastojati živjeti ovu duhovnost i često se vraćati na njene izvore.

1.5. Na sam dan posvete

“Na svršetku tih triju tjedana ispovjedit će se i pričestiti s nakanom da se predaju Isusu Kristu preko Marijinih ruku u svojstvu sužnja ljubavi. A poslije pričesti, koju će nastojati primiti po uputi što je donosim kasnije izmolit će obrazac svoje posvete, koji će također naći ovdje malo naprijed. Ako taj obrazac nije tiskan, neka ga prepisu ili neka im ga netko drugi prepíše, i u koji dan obave posvetu, neka ga toga istoga dana potpišu svojim imenom. Bit će dobro ako toga dana plate kakav danak Isusu i njegovoj Presvetoj Majci, bilo za pokoru svoje prošle nevjernosti zavjetima krštenja, bilo da time posvjedoče svoju zavisnost o vlasti Isusa i Marije. A taj će danak biti prema pobožnosti i mogućnosti svakog pojedinoga, kao na primjer post, koje mrtvljenje, koja milostinja ili svijeća. I kad ne bi donijeli na poklon ništa drugo nego pribadaču, ali samo draga srca, to je dosta Isusu, koji gleda samo dobru volju” (Rasprava 231-232).

1.6. Svakodnevno i godišnje obnavljanje posvete

“Barem svake godine, istog dana, obnovit će istu posvetu, vršeći iste pobožne vježbe kroz tri tjedna. Pače, moći će svakoga mjeseca i svakoga dana obnoviti sve što su učinili, s ovo malo riječi: *Tvoj sam sav, i sve moje pripada tebi, moj ljubezni Isuse, po Mariji, tvojoj Presvetoj Majci*” (Rasprava233).

1.7. Molitva osobne posvete Isusu Kristu, utjelovljenoj Mudrosti po Marijinim rukama od sv.Ljudevita

“O vječna i utjelovljena Mudrosti! O preljubezni i poklona dostojni Isuse, pravi Bože i pravi čovječe, jedini Sine vječnoga Oca i Marije vazda Djevice! Duboko ti se klanjam u krilu i slavi tvog Oca u vječnosti i u djevičanskom krilu Marije, tvoje predostojne Majke, u vrijeme tvoga utjelovljenja. Zahvaljujem ti što si poništio sama sebe uzevši oblik roba, da me izbaviš

iz okrutnog vražjeg ropstva; hvalim te i slavim zato što si se htio u svemu, podložiti Mariji, svojoj svetoj Majci da me učiniš po njoj svojim vjernim robom.

Ali, jao! Nezahvalan i nevjerao kakav jesam, nisam čuvao zavjete i obećanja koja sam ti tako svečano zadao na svom krštenju; nisam ispunio svoje obveze; ne zaslužujem da se zovem ni tvojim djetetom ni tvojim robom; i, budući da u meni nema ništa što ne zaslužuje tvoj prezir i tvoju srdžbu, ne usudujem se sam približiti tvome svetom i uzvišenom Veličanstvu.

Radi toga se utječem zagovoru i milosrđu tvoje presvete Majke, koju si mi dao za posrednicu kod tebe; i njezinom se pomoću nadam isprositi od tebe pokajanje i oprostjenje svojih grijeha, postići i sačuvati Mudrost.

Pozdravljam te, dakle, o Marijo bezgriješna, živo svetohranište Božanstva, u koje se sakrila Vječna Mudrost i hoće da joj se tu klanjaju anđeli i ljudi! Pozdravljam te, o Kraljice neba i zemlje, čijoj je vlasti podložno - sve što je pod Bogom. Pozdravljam te, o sigurno utočište grješnika, čije milosrđe nikome nikada nije bilo uskraćeno; ispuni težnje moje za Božanskom Mudrošću, i primi u tu svrhu zavjete i darove koje ti prinosi moja nevrjednost.

Ja N. N., nevjerni grješnik, obnavljam i potvrđujem danas pred tobom i predajem u tvoje ruke zavjete svoga krštenja: odričem se zauvijek Sotone, njegova sjaja i njegovih djela, i potpuno se predajem Isusu Kristu, utjelovljenoj Mudrosti, da nosim za njim svoj križ sve dane svoga života, i da mu budem vjerniji nego što sam bio do sada, ja te, o Marijo, danas izabirem pred cijelim nebeskim dvorom za svoju Majku i Gospodaricu. Predajem ti i posvećujem, u svojstvu roba, svoje tijelo i svoju dušu, svoja izvanjska i unutarnja dobra, pa i samu vrijednost svojih dobrih djela, prošlih, sadašnjih i budućih, prepuštajući ti potpuno i neograničeno pravo da raspolazeš sa mnom i sa svim što mi pripada, bez izuzetaka, kako se tebi sviđa, na veću slavu Božju u vremenu i vječnosti.

Primi, o dobrotiva Djevice, ovaj mali dar moga ropstva na čast i u jedinstvu s podložnosti kojom se Vječna Mudrost htjela podložiti tvome majčinstvu; kao priznanje moći koju vi oboje imate nad tim crvićem i bijednim grešnikom, i u zahvalu za povlastice kojima vas je obdarilo Presveto Trojstvo. Svečano izjavljujem da ću od sada, kao tvoj pravi rob, tražiti samo tvoju čast i u svemu te slušati. O Majko divna! Predstavi me svome dragom Sinu kao svoga vječnog roba, te kao što me je po tebi otkupio da me po tebi i primi. O Majko milosrđa! pomози mi da zadobijem pravu Božju mudrost i radi toga me uvrsti u broj onih koje ti ljubiš, učiš, upravljaš, hraniš i braniš kao svoju djecu i svoje robove. Djevice vjerna, daj da budem u svakoj stvari tako savršen učenik, nasljedovatelj i rob utjelovljene Mudrosti, Isusa Krista, tvoga Sina, da dostignem tvojim zagovorom, po tvome primjeru do punine njegove dobi na zemlji i slave u nebu. Tako budi.”(Ova posvetna molitva je uzeta iz svečeva djela *Ljubav vječne Mudrosti* brojevi 223-227)

1.8. Rječnik monfortanske duhovnosti

Za sve one koji bi željeli produbiti monfortansku duhovnost donosimo samo kao informaciju, da je 1994. godine izišao *Rječnik monfortanske duhovnosti* sa preko 80 znanstvenih članaka koji obrađuju sve vidike monfortanske duhovnosti. Na tom rječniku su više godina radila 68 stručnjaka iz cijelog svijeta iz svih područja teologije i duhovnosti. Rječnik je dostupan na engleskom, francuskom, španjolskom i talijanskom jeziku.

2. MOLITVE KOJE SV.LJUDEVIT PREDLAŽE MOLITI ZA VRIJEME PRIPRAVE NA POSVETU

1. O dođi Stvorče, Duše Sveti

O dođi, Stvorče, Duše Svet,
Pohodi duše vjernika
Poteci višnjom milosti
U grudi što stvori ih!

Ti nazivaš se Tješitelj,
Blagodat Boga Svevišnjeg,
Studenac živi, ljubav, plam
I pomazanje duhovno.

Darova sedam razdaješ,
Ti prste desne Očeve,
Od vječnog Oca obećan,
Ti puniš usta besjedom.

Zapali svjetlo u srcu,
Zadahni dušu ljubavlju,
U nemoćima tjelesnim
Potkrepljuj nas bez prestanka!

Dušmana od nas otjeraj
I postojani mir nam daj,
Ispred nas idi vodi nas,
Da svakog zla se klonimo!

Daj Oca da upoznamo
I Krista Sina Njegova
I u Te, Duha njihova,
Da vjerujemo sveudilj!

Sva slava Ocu vječnomu
I uskrsnomu Sinu mu
Sa Tješiteljem Presvetim
Nek bude sad i u vjeke! Amen

2. Litanije Duhu Svetomu

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!
Oče nebeski, Bože,
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože,
Duše Sveti, Bože,
Sveto Trojstvo, jedan Bože,

.....Smiluj nam se!

Duše Sveti, koji izlaziš od Oca i Sina,
 Duše Sveti, po čijem su nadahnuću govorili proroci,
 Duše Sveti, koji svjedočiš za Isusa Krista,
 Duše Sveti, naš božanski Učitelju,
 Duše Sveti, po kojemu je Djevica Marija začela Sina Božjega,
 Duše Sveti, koji stanuješ u nama,
 Duše mudrosti i razuma,
 Duše savjeta i jakosti,
 Duše znanja i pobožnosti,
 Duše straha Božjega,
 Duše milosti i milosrđa,
 Duše jakosti, ustrajnosti i umjerenosti,
 Duše vjere, ufanja, ljubavi i mira,
 Duše poniznosti i čistoće,
 Duše dobrote i duhovne miline,
 Duše svih milosti,
 Duše Sveti, koji proničeš Božje tajne,
 Duše Sveti, koji nas pomažeš u molitvi,
 Duše Sveti, koji si u slici goluba sišao nad Isusa,
 Duše Sveti, po kome smo se duhovno preporodili,
 Duše Sveti, koji nam srca napunjaš božanskom ljubavlju,
 Duše Sveti, čijom milošću postajemo djeca Božja,
 Duše Sveti, koji si poput gorućih jezika sišao nad apostole,
 Milostiv budi, oprosti nam, Gospodine!
 Milostiv budi, usliši nas, Gospodine!
 Od svakoga zla,Oslobodi nas, Gospodine!
 Od svakoga grijeha,
 Od napasti i đavolskih zasjeda,
 Od preuzetnosti i zdvojnosti,
 Od poricanja objavljenih istina,
 Od grješne okorjelosti i bezbožnosti,
 Od svake ljage duše i tijela,
 Od duha bludnosti,
 Po tvome izlaženju od Oca i Sina,
 Po divnom djelovanju Tvoje milosti,
 Po bezgrešnom Začeću Djevice Marije,
 Po otajstvenom Začeću Isus Krista,
 Po Tvojem silasku nad Isusa u Jordanu,
 Po Tvojem silasku nad apostole,
 Na veliki dan suda Božjega,
 Mi grešniciTebe molimo, usliši nas!
 Da po Tebi sveto živimo,
 Da vazda budemo tvoj sveti hram,
 Da po tebi ne popuštamo grešnim željama,
 Da po tebi Bogu živimo,
 Da vazda čuvamo i širimo Kristov mir i ljubav,
 Da bježimo od zabluda i grijeha,
 Da se uvijek podlažemo Božjoj istini,
 Da obnoviš u nama pravednost i poštenje,
 Da nas obogatiš božanskom istinom i milošću,
 Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta, oprosti nam Gospodine!

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta, usliši nas Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta, smiluj nam se!
Pomolimo se! Bože koji si svjetlošću Duha Svetoga poučio srca vjernih, daj da u tom istom Duhu što je pravo mislimo i njegovoj se utjesi vazda radujemo! Amen! Molimo Te, Gospodine, da Tvoj božanski Duh po svom beskrajnom milosrđu očisti naša srca i od svih nas zala oslobodi! Po Kristu Gospodinu našem! Amen!

3. Zdravo Zvijezdo mora

Zdravo, Zvijezdo mora,
Majko Božja nježna,
Vazda djevičanska,
Dveri rajska zdravo!

Ti, što začu pozdrav
S usta Gabrijela,
Mirom nas ukrijepi,
Mjenjaj ime Evi!

S krivca lance skini,
Slijepu daj da vidi,
Tjeraj naše jade,
Sve isprosi dare!

Majkom se pokaži,
Molbe nam pokaži
Onom rad nas što je
Posto Dijete Tvoje.

Djevo osobita,
Smjerna ko nijedna
Grijehu Ti nas otmi.
Smjerne, čiste tvori!

Daj nam sveto živjet,
Sigurno putovat,
Uz Isuse vijekom
Radova se s Tobom!

Slava Bogu Ocu,
Višnjem Kristu dika
Ko i Duhu Svetom,
Isti poklon trima!

4. Lauretanske litanije

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!

Oče nebeski, Bože,
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože,
Duše Sveti, Bože,
Sveto Trojstvo, jedan Bože,
Sveta Marijo,
Sveta Bogorodice,
Sveta Djevo djevica,
Majko Kristova,
Majko Crkve
Majko Božje milosti,
Majko prebistra,
Majko prečista,
Majko neoskvrnjena,
Majko nepovrijeđena,
Majko ljubezna,
Majko divna,
Majko dobroga savjeta,
Majko Stvoriteljeva,
Majko Spasiteljeva,
Djevice premudra,
Djevice časna,
Djevice hvale dostojna,
Djevice moguća,
Djevice milostiva,
Djevice vjerna,
Ogledalo pravde,
Prijestolje mudrosti,
Uzroče naše radosti,
Posudo duhovna,
Posudo poštovana
Posudo uzorna pobožnosti,
Ružo otajstvena,
Tornju Davidov,
Tornju bjelokosni,
Kućo zlatna,
Škrinjo zavjetna,
Vrata nebeska,
Zvijezdo jutarnja,
Zdravlje bolesnih,
Utočište grješnika,
Utjeho žalosnih,
Pomoćnice kršćana,
Kraljice anđela,
Kraljice patrijarha,
Kraljice proroka,
Kraljice apostola,
Kraljice mučenika,
Kraljice ispovijedalaca,
Kraljice djevica,
Kraljice sviju svetih,
Kraljice bez grijeha istočnog začeta,

.....Smiluj nam se!

.....Moli za nas!

Kraljice na nebo uznesena,
Kraljice svete krunice,
Kraljice obitelji,
Kraljice mira,
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta, oprosti nam Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta, usliši nas Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta, smiluj nam se!
Moli za nas, sveta Bogorodice!
Da dostojni postanemo obećanja Kristovih!
Pomolimo se! Dopusti nama slugama svojim, molimo, Gospodine Bože, da se neprestano radujemo duševnom i tjelesnom zdravlju i da se slavnim zagovorom Blažene Marije, vazda Djevice, izbavimo od sadašnje žalosti i naučijemo vječne radosti! Po Kristu Gospodinu našem! Amen!

5. Molitvu Isusu Kristu od sv. Augutina

Ova molitva se nalazi u broju 67 Rasprave o pravoj pobožnosti.

6. Litanije presvetog imena Isusova

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Isuse, čuj nas!
Isuse, usliši nas!
Oče nebeski Bože,Smiluj nam se!
Sine, Otkupitelju svijeta Bože,
Duše Sveti, Bože,
Sveto Trojstvo, jedan Bože,
Isuse, Sine Boga živoga,
Isuse, sjajnosti Očeva,
Isuse, jasnoće svjetlosti vječne,
Isuse, kralju slave,
Isuse, sunce pravde,
Isuse, Sine Marije Djevice,
Isuse, ljubezni,
Isuse, divni,
Isuse, Bože jaki,
Isuse, Oče budućega vijeka,
Isuse, Anđele velikoga savjeta,
Isuse mogući,
Isuse strpljivi,
Isuse poslušni,
Isuse, krotka i ponizna srca,
Isuse, ljubitelju čistoće,
Isuse, ljubitelju naš,
Isuse, Bože mira,
Isuse, početniče života,
Isuse, ugledе kreposti,
Isuse, revnitelju duša,
Isuse, Bože naš,

Isuse, utočište naše,
Isuse, Oče ubogih,
Isuse, blago vjernika,
Isuse, dobri pastiru,
Isuse, svjetlosti istinita,
Isuse, mudrosti vječna,
Isuse, dobroto beskrajna,
Isuse, pute i živote naš,
Isuse, radosti anđela,
Isuse, kralju patrijarha,
Isuse, učitelju apostola,
Isuse, naučitelju evanđelista,
Isuse, jakosti mučenika,
Isuse, svjetlo priznavalaca,
Isuse, čistoću djevica,
Isuse, kruno sviju svetih.

Milostiv budi, oprosti nam Isuse!

Milostiv budi, usliši nas Isuse!

Od svakoga zla,

.....Oslobodi nas Isuse!

Od svakoga grijeha,

Od srdžbe svoje,

Od zasjeda vražijih,

Od duha bludnosti,

Od smrti vječne,

Od nemara za nadahnuća tvoja,

Po otajstvu svetoga utjelovljenja svoga,

Po rođenju svojem,

Po djetinjstvu svojem,

Po božanstvenom životu svojem,

Po naporima svojim,

Po smrtnoj borbi i mucu svojoj,

Po križu i zapuštenosti svojoj,

Po smrtnoj stisci svojoj,

Po smrti i pokopu svojem,

Po uskrsnuću svojem,

Po uzašašću svojem,

Po ustanovljenju presvetog Oltarskog Otajstva,

Po radostima svojim,

Po slavi svojoj,

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta, oprosti nam Isuse!

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta, usliši nas Isuse!

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta, smiluj nam se, Isuse!

Isuse, čuj nas!

Isuse, usliši nas!

Pomolimo se: Gospodine, ti si odredio da se na ime Isusovo prigne svako koljeno i svi ljudi u njemu nađu spasenje. Po njegovu obećanju znamo da ćeš nam dati što god zaištemo. Daj da već ovdje na zemlji osjetimo njegovo prijateljstvo i s njim se sjedinimo u vječnoj domovini. Koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog po sve vijeke vjekova. Amen.

3. MALA GOSPINA KRUNICA NA ČAST DVANEST POVLASTICA BLAŽENE DJEVICE MARIJE SV.LJUDEVITA MONTFORTSKOG

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.

Hvalimo te Djevice Marijo sjećajući se čudesnih djela koje je Gospodin u Tebi učinio. Primi ove moje molitve Presveta Djevice, daj mi snage protiv tvojih neprijatelja.

1. Kruna svetosti

Oče naš...

1. Blažena Ti, Marijo koja si u svome krilu nosila Gospodina i Stvoritelja svijeta! Ostajući Djevica svijetu si dala Stvoritelja. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*
2. Djevice Sveta i Bezgrješna, ne znam kako dostojno slaviti tvoju veličinu, jer u krilu si nosila Onoga koga nebesa ne mogu obuhvatiti. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*
3. O Marijo, sva si lijepa, nijedna mrlja grijeha ne zatamni Tvoj sjaj. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*
4. Marijo tvoje kreposti su brojnije od zvijezda nebeskih. *Raduj se Djevice Marijo, raduje se u vijeke. Zdravo Marijo...*

Slava Ocu...

2. Kruna moći

Oče naš...

1. Blažena si Ti, Marijo, Kraljice svijeta. Prati nas na putu prema vječnoj radosti. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*
2. Blažena si Ti, Blagajnice Gospodnjih milosti. Učini nas dionicima tvojih darova. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*
3. Blažena si Ti, Marijo, naša Posrednice. Pomozi nam da dublje susretnemo Boga. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*
4. Blažena Ti, Marijo, Pobjednice nad đavlima i herezama. Ti budi naša Predvodnica. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*

Slava Ocu...

3. Kruna dobrote

Oče naš...

1. Blažena Ti, Marijo, utočište grješnika. Zagovaraj nas kod Gospodina. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*
2. Blažena Ti, Majko sirotih. Nauči nas živjeti kao djeca Božja. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*
3. Blažena Ti, Marijo, Izvore radosti. Vodi nas vječnoj sreći. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*
4. Blažena Ti, Pomoćnice naša u životu i u smrti. Uzmi nas sa sobom u Kraljevstvo Božje. *Raduj se Djevice Marijo, raduj se u vijeke. Zdravo Marijo...*

Slava Ocu...

Pomolimo se: Pozdravljam Te, Marijo, Kćeri Boga Oca, Majko Isusa Krista, Zaručnice Duha Svetoga, uzvišeni Hrame Presvetoga Trojstva. Prepoznajemo te kao našu Sestru, milinu čovječanstva, Majku punu ljubavi, nositeljicu Krista, našeg života, znak nade i utjehe, savršena slika Crkve. Učini nas samo jednim srcem i jednom dušom s Tobom, da naviještamo koliko je velik Gospodin i prepoznajemo s radošću Njegovu prisutnost u svijetu. Tebi, odabranoj od Boga, za jedinstveno poslanje u povijesti spasenja, posvećujemo same sebe, naše djelovanje i naš život. Utisni svoj pečat u naše duše, da ostanemo uvijek vjerni Bogu. Izlij na nas Svoju ljubav Majke, prati nas na putu života. Utaži našu glad kruhom Riječi i Euharistije, daj da doživimo Tvoju majčinsku skrb prema nama. Ne dopusti da beskorisne i prolazne brige priječe naše traženje Boga. Po djelu Duha Svetoga i Tvojoj vjernoj suradnji neka živi i raste u nama Krist Tvoj Sin da ostvarimo spasonosni Očev plan. Amen.

4. MARIJANSKO MONFORTANSKA BRATOVŠTINA “MARIJA KRALJICA SRDACA”

4.1. Povijest bratovštine

Sam sv. Ljudevit u broju 227 Rasprave o pravoj pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji je izrazio želju za utemeljenjem jedne bratovštine koja bi njegovala duh posvete kako je on naučava. Prvi je osnovao bratovštinu te vrste mons. Duhamel u Otavi u Kanadi 1899. godine pod naslovom koji se nadahnjuje na Montfortu “Bratovština Marija Kraljica srdaca”. Naslov bratovštine izražava nježnu i sinovsku karakteristiku ljubavi prema Mariji koja se gaji u duhu posvete. Papa sv. Pij X. 1913. godine podiže bratovštinu u Nadbratovštinu. Godine 1956. potvrđeni su novi Statuti bratovštine. Bratovština je “vlastita Družbe misionara monfortanaca”, to jest nema autonomnu strukturu. Ona je vezana uz oce monfortance te od njih zavisi kao Treći red družbe Marijinih misionara monfortanaca. Post koncilska obnova se osjetila i u bratovštini te su tom duhu doneseni novi statuti. U vrijeme koncilske obnove, godine 1965. u svijetu je bilo 140 centara Bratovštine “Marija Kraljica Srdaca”. Generalna uprava bratovštine nalazi se na slijedećoj adresi: Viale Monfortani 65, 00135 Rim. Donosimo tekst zadnjih odobrenih statuta ove bratovštine.

4.2. Statuti marijansko monfortanske bratovštine “Marija Kraljica srdaca”

4.2.1. Narav i cilj

Bratovština “Marija Kraljica Srdaca” je udruga vjernika koji se posvećuju potpuno Isus Kristu po Marijinim rukama i tako žele živjeti svoje krsne zavjete, to jest usvajaju “potpuno praksu savršene pobožnosti” koju je naučavao sv. Ljudevit Marija - Grignon Montfortski, njihov duhovni vođa.

Bitno sjedinjena s “Družbom Marijinih misionara monfortanaca”, bratovština nema autonomnu pravnu strukturu; njeni članovi sudjeluju u poslanju koje oci monfortanci imaju u Crkvi.

4.2.2. Odnos s Družbom Marijinih misionara monfortanaca

a. Bratovština vlastita Marijinoj Družbi

Priznata kao javna i vlastita bratovština Marijine družbe Bratovština “Marija Kraljica Srdaca” je kao jedan produžetak Marijine Družbe: usvajajući njen duh, članovi bratovštine trude se da nastave njeno apostolsko djelo u njihovim životnim ambijentima, u skladu s njihovim pozivom i stanjem, s ciljem da raste Kraljevstvo Isusovo po Mariji.

b. Sjedište i centri

Sjedište bratovštine je u Generalnoj Kući Marijine Družbe u Rimu. Svaki narod, pokrajina ili neko posebno mjesto, monfortansko ili ne, ipak može imati svoj centar.

4.3. Uprava

4.3.1. Generalni Upravitelj

General družbe Marijinih misionara monfortanaca je generalni upravitelj Bratovštine. On ima ovlast da imenuje, za razne centre, jednoga upravitelja delegata nacionalnog, regionalnog ili lokalnog. Ako General imenuje jednog diacezanskog svećenika za upravitelja, morati će prije dobiti pristanak Ordinarija dotičnog svećenika; ako se radi o jednom redovniku koji nije monfortanac morati će tražiti pristanak Višeg Poglavara dotičnog redovnika. Generalni Upravitelj priopćuje redovito upraviteljima pojedinih centara, smjernice i upustva i bdije nad njihovom provedbom.

4.3.2. Uloga upravitelja centra

Sa svoje strane, upravitelji pojedinih centara brinuti će se da pomognu članovima udruge da trajno produbljuju i žive duhovnu metodu koju nam je ostavio Montfort da bi vjerno živjeli krsne zavjete: slijediti Krista, Vječnu i Utjelovljenu Mudrost za spasenje svijeta po potpunom predanju. Onoj po kojoj je, po svemogućnosti djela Duha Svetoga, htio doći k nama. Podsjećati će članove na obavezu da šire u svom okružju ovu školu života, da bi sve više raslo Isusovo Kraljevstvo po Mariji.

4.4. Članovi

4.4.1. Tko može ući u Bratovštinu?

Bratovština “Marija Kraljica Srdaca” je otvorena svim vjernicima, (laici, redovnici, klerici) koji žele živjeti duhovni i apostolski put koji predlaže sv.Ljudevit-Marija de Montfort.

4.4.2. Obveze

Posveta sobom nosi obvezu za sve članove bratovštine “Marija Kraljica Srdaca”, u skladu s njihovim pozivom, obvezu da žive monfortansku duhovnost, kako je izložena u Družbi Marijinoj. Trebaju, dakle nastojati živjeti posvetu u cijelom svom životu i poslanju. Članovi bratovštine vjerno obnavljaju posvetu svakoga dana. Isto tako trudi će se, po njihovim mogućnostima i životnim prilikama, surađivati u apostolatu Družbe Marijine, slijedeći upute Generalnog Upravitelja. Na kraju truditi će se živjeti u duhovnom zajedništvu sa svim članovima Bratovštine sudjelujući na raznim sastancima i susretima koji će biti predlagani.

4.4.3. Učlanjenje

Oni koji, poslije prikladne pripreme, učine posvetu Isusu Kristu, Vječnoj i Utjelovljenoj Mudrosti, po Marijinim rukama, po nauku Montforta, mogu se učlaniti u Bratovštinu. Upis se obavlja na motivirani zahtjev, s upisom u registar Bratovštine.

4.4.4. Prava

Zbog njihove “vitalne povezanosti” s Družbom Marijinom, članovi imaju pravo na formaciju i animaciju, za koju su odgovorni Generalni Upravitelj i drugi delegati; koje će im omogućiti da žive i napreduju u potpunoj posveti Isus Kristu po Marijinim rukama koja nužno vodi i do apostolata.

4.5. Razmjena duhovnih dobara

S upisom u Bratovštinu, članovi ulaze u duhovno zajedništvo sa cijelom monfortanskom obitelji. S posebnom radošću slave liturgijske blagdane koji su znak i ispunjenje ovoga zajedništva: svetkovinu Navještenja Gospodnjega, 25. ožujka; koja je glavni blagdan Bratovštine; Božić, 25. prosinca; Bezgrešno Začeće, 8. prosinca; Spomendan sv. Ljudevita-Marije Montfortskog, 28. travnja se slavi na poseban način kod svih članova. Članovi Bratovštine sudjeluju u svim duhovnim dobrima kojima monfortansku obitelj obasiplje Marija “ koja se dariva potpuno i na neizreciv način” (PP 144) onome koji se njoj potpuno daruje.

4.6. Napomena o oprostima koji su dodijeljeni Bratovštini.

Kao i većina vjerničkih društava, bratovština “Marija Kraljica Srdaca” je od Svete Stolice obdarena posebnim duhovnim dobrima, oprostima.

4.6.1. O oprostima općenito

“Oprost je otpuštenje pred Bogom vremenite kazne za grijehе kojih je krivica već izbrisana; to otpuštenje vjernik, pravo raspoložen dobiva i uz određene uvjete, dobiva posredovanjem Crkve koja, kao poslužiteljica otkupljenja, svojom vlašću dijeli i primjenjuje blago zasluga Krista i svetaca. Oprost je djelomičan i potpun, već prema tome da li od vremenite kazne za grijehе oslobađa djelomično ili potpuno. Oprost se mogu primijeniti živima ili mrtvima. Da bi se shvatili ovaj nauk i praksa Crkve, treba imati u vidu da grijeh ima dvostruku posljedicu. Teški grijeh nas lišava zajedništva s Bogom čineći nas time nesposobnima da postignemo vječni život; to se lišavanje zove vječna kazna za grijeh. ... Oproštenje grijeha i obnova zajedništva s Bogom donose oproštenje vječnih kazni za grijeh. Vremenite kazne za grijeh ipak ostaju. Strpljivo podnoseći i svakovrsna iskušenja, te kada dođe taj dan, sučeljavajući se vedro sa smrću, kršćanin treba da ove vremenite kazne za grijeh nastoji primiti kao milost; mara se truditi da djelima milosrđa i ljubavi, te molitvom i raznim pokorničkim činima potpuno odloži staroga čovjeka i obuče novoga čovjeka”
(Katekizam Katoličke Crkve 1472 i 1473)

Potpuni oprost: Uvjeti za potpuni oprost: Ispovijed, pričest i molitva na nakane svetoga Oca. (Dosta je moliti jedan *Oče naš*, *Zdravo Marijo* i *Slava Ocu*) Potpuni oprost se može primiti vršeći slijedeća djela i pobožnosti: Klanjanje pred tabernakulom ili izloženim Presvetim Oltarskim Sakramentom najmanje pola sata. Tko primi papinski blagoslov uživo ili preko radija ili televizije. Tko posjeti groblje od 1. do 8. XI. i pobožno moli za pokojne, može svaki dan namijeniti potpuni oprost za jednog pokojnika. Na Veliki Petak tko u svečanom bogoslužju sudjeluje u klanjanju Križu Kristovu. Tko moli krunicu u Crkvi, oratoriju, redovničkoj zajednici, obitelji, u nekoj pobožnoj udruzi (dovoljno je moliti pet otajstava). U krunici treba razmišljati o otajstvima koja molimo. Tko čita sveto pismo najmanje pola sata s dužnim poštovanjem prema Božjoj riječi. Tko obavi pobožnost Križnog puta.

Djelomični oprost: Daje se vjerniku koji obavlja svoje dužnosti ili podnoseći tegobe života, svoj duh uzdiže Bogu čineći pobožni zaziv.

4.6.2. Posebni oprosti koji su dodijeljeni Bratovštini “Marija Kraljica Srdaca”

Potpuni oprost: Ostaju važeća tri uvjeta za potpuni oprost ispovijed, pričest i molitva za svetoga oca Papu. Članovi bratovštine mogu zadobiti potpuni oprost u slijedeće dane: na dan upisa u bratovštinu, na Veliki četvrtak, na sam Božić, za Navještenje Gospodinovo, na Bezgrešno Začeće i svake prve subote u mjesecu.

Djelomične oproste članovi bratovštine mogu dobiti obnavljajući posvetnu molitvu, čineći staleške dužnosti uz pobožne zazive, prihvaćajući svoj križ svakoga dana.

4.7. Razmišljanja i napomene o duhu življenja u Bratovštini

S upisom u bratovštinu se ulazi u duhovno zajedništvo s cijelom monfortanskom obitelji. Ne radi se samo o jednom nadahnuću na djelima sv.Ljudevita u vlastitom duhovnom putu nego ulasku u družbu misionara monfortanaca kao član bratovštine. Kao posljedica toga članovi bratovštine se obavezuju da će živjeti monfortansku duhovnost onako kako se ona naučava i prenosi u družbi misionara monfortanaca te da će surađivati u poslanju te družbe. Centri bratovštine trebaju pomoći članovima da dublje shvate i žive monfortansku duhovnost. Uz duh molitve i posvete Družba Marijinih misionara monfortanaca je po želji sv.Ljudevita aktivna. Družba ljubomorno njeguje misionarski duh i članovi bratovštine trebaju u mjeri u kojima im to dopušta njihov stalež i mogućnosti surađivati u poslanju otaca monfortanaca. Na koji način? Iznad svega molitvom i žrtvom da duhovno potpomognu misionarski rad monfortanaca, pogotovu u određenim situacijama u nekim zemljama gdje su poteškoće i kušnje u naviještanju evanđelja jako velike. Centri bratovštine mogu članove periodično izvješćivati o misijskoj aktivnosti družbe. Drugi način na koji mogu djelovati jest taj da svjedoče životom i riječju duhovnost bratovštine te da potpomognu u širenju spisa sv.Ljudevita. Na kraju oni koji su u mogućnosti mogu i materijalno pomoći u ostvarenju misijskih djela družbe.

5. UTEMELJENJE BRATOVŠTINE U HRVATSKOJ I NAČINI UPISA

Duhovnost svetog Ljudevita je već odavno prisutna u Crkvi u Hrvata. Ona počinje s prvim prijevodom Rasprave na hrvatski jezik koji je učinio nadbiskup vrhbosanski dr.Josip Stadler 1894. Od tada su ponovljena različita izdanja Rasprave a prevedeni su i drugi spisi sv.Ljudevita. Mnoge osobe su se nadahnule na Montfortu. Svakako valja spomenuti blaženog kardinala Stepinca i slugu Božijega o. Antu Antića. Povijest same družbe misionara monfortanaca u Hrvatskoj počinje 1973. Prigodom proslave dvijetisućite obljetnice rođenja našega Gospodina Isusa Krista, družba Marijinih misionara montfortanaca je odlučila otvoriti centar bratovštine “Marija Kraljica srdaca” u Hrvatskoj. Centar bratovštine se nalazi u Zagrebu i vode ga oci montfortanci na adresi: Sveti Duh 164, 10000 Zagreb, tel.i fax. 01/3745004.

U bratovštinu se mogu upisati svi oni vjernici koji prođu jedan put priprave za posvetu Isusu Kristu po Mariji. Sve dodatne informacije možete dobiti na gore navedenoj adresi. Za sve one koji nisu u mogućnosti sudjelovati u predavanjima za pripravu posvete koja će se držati u samostanu misionara motfotanaca omogućit ćemo i jedan dopisni način priprave. To može biti i put priprave na posvetu koji donosimo u ovom izdanju Rasprave. Svima koji se upišu, ukoliko je to moguće, preporučamo da formiraju molitvene grupe članova bratovštine. Svi članovi bratovštine pri upisu dobit će pristupnicu sa statutima te znakom bratovštine.

6. LANČIĆ ZNAK PREDANJA I POSVETE ISUSU KRISTU PO MARIJI

Ljudi u komuniciranju koriste znakove i simbole koji im pomažu da jednostavnije i dublje shvate zbilju. Ti nas znakovi podsjećaju na nešto i našu osobnost ili odnos koji imamo prema određenoj osobi ili skupini. I u našem kršćanskom životu mi koristimo znakove. Sam Isus Krist je najveći dar i znak ljubavi Očeve. Osim liturgijskih znakova koje Crkva koristi kada slavi sakramente pobožna crkvena tradicija koristi i mnoge druge znakove te ih povezuje s određenim događajem, činom ili osobom. Jedan od tih znakova je i lančić, znak predanja i posvete Isusu Kristu po Mariji o kojem govori sv.Ljudevit Marija Grignon Montfortski. To može biti lančić od bilo kojega metala pa i onaj kojeg već nosimo uz uvjet da ga blagoslovimo i prihvatimo kao znak naše posvete Isusu Kristu po Mariji. Svrha tog lančića jest baš u tome da nas podsjeća na čin predanja koje smo učinili i na obvezu dosljednog svjedočenja kršćanskog života po posveti. Taj znak naše posvete može biti i narukvica ili prsten u obliku krunice koji je danas jako raširen jer bitna je duhovna stvarnost na koju nas podsjeća i koju označava znak a ne toliko materijalni aspekt znaka. Uz lančić preporučamo i nošenje neke marijanske medaljice. Lančić možemo nositi oko ruke ili vrata, a sam Montfort ga je nosio oko nožnog gležnja. Blagoslov lančića može obaviti samo svećenik. Možemo ga blagosloviti i u nekom svetištu skupa s ostalim pobožnim predmetima gdje redovito imamo te blagoslove.

6.1. Molitva za blagoslov lančića

Blagoslovljen da si Ti, Oče, izvore svakog blagoslova, koji se raduješ duhovnom rastu svoje djece. Iskaži nam milosrđe, blagoslovi ovaj lančić(znak) te nam udijeli milost da ga pobožno u vjeri nosimo. On nas potiče da se u Duhu Svetome predamo i suobličimo tvome Sinu Isusu Kristu po Mariji. Blagoslov Boga svemogućega Oca, Sina i Duha Svetoga sišao na vas i uvijek ostao s vama. Amen.

7. SVIBANJSKE ILI LISTOPADSKJE POBOŽNOSTI S RASPRAVOM

Raspravu možemo koristiti i tako da sami, u zajednici ili župi razmatramo i molimo tokom svibanjskih ili listopadskih pobožnosti. Možemo uzeti Raspravu i od početka do kraja mjeseca čitati po desetak brojeva ili po koju manju cjelinu. Na taj način ćemo za mjesec dana prijeći cijelu Raspravu. Drugi način obavljanja svibanjskih pobožnosti bi mogao biti jedno obavljane pripreve za posvetu Isusu Kristu po Mariji, kako to sugerira sv.Ljudevit zaustavljajući se više na ulozi Marije. U tu svrhu možemo koristiti sadržaj koji nam po temama donosi pojedine dijelove Rasprave. Mi smo u dodatku broj 1 dali prve upute za te vježbe. U ovom zadnjem slučaju trebalo bi osim Rasprave poznavati i Ljubav vječne Mudrosti.

8. SVJEDOČANSTVA DUHOVNIH VELIKANA O RASPRAVI U NJIHOVOM ŽIVOTU I UTJECAJ MONTFORTA NA MARIOLOGIJU 20 STOLJEĆA

Već više godina postoji pokret koji radi na proglašenju sv.Ljudevita Marije Grigniona Montfortskog naučiteljem Crkve. Više o tome se može naći u već spomenutom Rječniku monfortanske duhovnosti. Mi ovdje donosimo samo neka od svjedočanstva o utjecaju Montforta na Crkvu u ovim zadnjim vremenima.

8.1. Pape, kardinali i biskupi

Papa Ivan Pavao II. (svjedočanstvo pape možete pročitati na zadnjoj stranici ovog izdanja. Ovdje donosimo izvore citata. “*Andre Fosard dialoga con Giovanni Paolo II: Non abbiate paura!*” Rusconi 1983 i “*Prijeći prag nade*” Ivan Pavao II s Viktorijem Messorijem.

Papa Pavao VI: Govoreći o monfortanskoj duhovnosti kaže: “Živjeti i naviještati Isusa Krista, Vječnu Mudrost, pomoći drugima da upoznaju i uzljube Mariju koja ih sigurno vodi Kristu”. Pavao VI. je isto tako pozvao “da svi sinovi Crkve osobno obnove vlastitu posvetu Bezgrešnom srcu Marije Majke Crkve”.(*Signum magnum* 13. 5. 1967)

Papa Pio XII: Pio XII. je papa koji je 1947. proglasio tada bl.Ljudevita Montfortskog svetim. Tom prigodom je pozvao vjernike: “Da crpe iz riznice djela i iz života sv.Ljudevita bit njegove marijanske pobožnosti”.

Papa Pio XI: Prigodom jedne pastoralne posjeta u Rimu na pitanje da li poznaje Raspravu Pio XI. reče: “O, da poznajem je. To je bila moja pobožnost od mladosti”.(S:Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.25.)

Papa Benedikt XV: U jednom pismu upućenom družbi Marijinih misionara monfortanaca potiče oce monfortance da šire pobožnost Majci Božjoj: “Da biste ispunili ovo posebno poslanje jako je korisna mala knjiga velike karizme i vrijednosti o pravoj pobožnosti koju je napisao sam Montfort i ostavio vam u baštinu s ciljem da je brižno prenosite narodu.” (S:Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.105.)

Kardinal Franjo Kuharić: U popratnoj riječi izdanja Sabranih djela sv. Ljudevita iz 1980. godine piše: “Ispravno štovanje Majke Božje uvijek nas vodi Isusu Kristu, uvodi nas u neizrecivu ljubav Božju koja nam je otkrivena utjelovljenjem Sina Božjega...Sveci-teolozi zaslužuju posebno povjerenje. S tim povjerenjem čitajmo djela sv.Ljudevita Marije Grigniona Montfortskog”.

Kardinal Franjo Šeper: U uvodnoj riječi Marijine tajne iz izdanja sestara sv.Križa piše:”Duhovne spise sv.Ljudevita Marije karakterizira duboka teologija i žar pobožnosti. Marijanska pobožnost, kako je zamišlja i propagira sv.Ljudevit, zapravo je u svojoj biti dosljedan život u duhu krsnog zavjeta po osobnoj savršenoj posveti Isusu Kristu po Mariji....Svima koji budu ovu knjižicu čitali dajem svoj apostolski blagoslov”.

Kardinal Mercier: Misli pokojnog primasa Belgije sabrane iz više prigoda:”Netko bi se mogao čuditi kada vidi kako neke duše potaknute pobožnošću, izabiru Mariju kao Gospodaricu, posvećuju se njoj iz ljubavi na njenu slavu...posvećuju njoj same sebe te po nauku bl.Ljudevita Montfortskog postajući robovi Marijini...Nemojte misliti draga braćo u svećeništvu i vjerne duše, nemojte pasti u napast da mislite da je lakše i sigurnije ići Bogu po Isusu a da se ne utječemo Mariji. Treba poštivati Božji plan spasenja... Eccelenze i gospodo ja sam došao da vas zamolim za jednu uslugu: živite i širite pravu pobožnost Presvetoj Djevici po nauku bl.Montforta”.(S:Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.23-25.)

Kardinal W.O Connel: Pokojni Kardinal Sjedinjeni američkih država i nadbiskup Bostona: “Kao rektor američkog kolegija u Rimu učio sam bogoslove pravu pobožnosti sv. Ljudevita kao izvrsno sredstvo za postizanje ideala svećeničke svetosti”. (S:Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.29.)

Kardinal Wyszynski: Primas Poljske, 25. 09.1953 zatvoren od komunista. Kardinal nije mogao voditi Crkvu u Poljskoj dok su komunisti na sve načine nastojali progoniti i podijeliti biskupe, svećenike i narod. Kardinal je oslobođen na kraju staljinističkog doba ali je i dalja morao trpjeti teške kušnje. Uza sve to uspio je očuvati jedinstvo Poljske Crkve. Nekoliko godina prije svoje smrti govorio je o tom nevjerojatnom uspjehu.” To zahvaljujem

Gospri”. On, se je još kao svećenik, posvetio Mariji: “Već tri tjedna se spremam za posvetu po načinu koji naučava bl.Montfort. Posvećujem se kao rob Isusa Krista po Mariji mojoj najboljoj Majci. Smatram posebnom milošću vrijeme pripreme koje mi je Gospodin udijelio za posvetu”. Kardinal Wyszynski u zatvoru na dan Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo je ponovno posvetio samoga sebe i cijelu Poljsku Mariji. Kad je izišao na slobodu u Czestokowi kardinal je ponovo posvetio Poljsku Mariji koristeći formulu sv.Ljudevita i pojam ropstva ljubavi. (S.Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.81.)

Nadbiskup Frane Franić: U popratnoj riječi izdanja Sabranih djela sv.Ljudevita piše: “Sveti Grignon se ne koleba ljubav čovjekovu prema Bogu nazvati ne samo sinovskom, nego je naziva i ropskom, to jest – ta slobodna ljubav čovjeka prema Bogu može postati tako velika, da čovjek zapravo postane rob svoje najveće ljubavi, rob svoje ljubavi...Veselim se izdanju sabranih djela sv. Grigniona. Želim da čitanje i razmišljanje tih donese korist našem narodu, posebno našim mladima, koji su napastovani od krivih Bogova, krivih ljubavi i krivih sloboda.”

Nadbiskup Jospip Stadler: Sarajevski nadbiskup je prvi preveo na hrvatski jezik Raspravu od sv.Ljudevita. U uvodu nadbiskup kaže:” Čitaj često ove istine, pogotovu prigodom Marijinih blagdana, i nemoj misliti da će ti postati dosadne. Vjeruj mi, što je više budeš čitao postat će ti to draže. Nećeš lako ostaviti iz ruke ovu malu knjižicu...”(S.Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.31.)

Biskup Adriano Bernareggi: Biskup iz Bergama, Italija, 1942 godine, prilikom stogodišnjice pronalaska Rasprave:” Čitajmo i studirajmo Raspravu o pravoj pobožnosti. U njoj je sadržan uistinu uzvišen nauk za kršćanski život.” (S.Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.72.)

Biskup De Gilbergues iz Valence: “ Najveće radosti moga života zahvaljujem pobožnosti prema Presvetoj Djevici koju sam živio kao rob ljubavi po nauku koji donosi Montfort”.(S.Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.19.)

Biskup Lurda mons.Thesa : “Čini mi se da u djelima sv. Ljudevita M.Grigniona Montfortskog nalazimo najbolji komentar marijanskim tekstovima Drugog vatikanskog koncila”.

8.2. Svci, blaženici i duhovni velikani

Blaženi Alojzije Stepinac: “Budite Apostoli slave Marijine nasljeđujući (...) sv. Ljudevita Grigniona Montfortskog i bit ćete pobjednici u ovom boju koji nadilazi ljudske snage”. (H. Barbur-J.Batelja “*Luce lungo il sentiero della vita*” st.37 Zagreb 1998) “Ako se koji taj čovjek možda čudi, odakle slabom čovjeku Stepincu toliko pouzdanje, mogu Vam reći što i vi naslućujete u vašem pismu, da je to od povjerenja u Bogorodicu i Djevicu Mariju, čiji je lik tako čudesno isprepleten s čitavim mojim životom. To povjerenje želim Vama i svima”. (A.Benigar, *Alojzije Stepinac, hrvatski kardinal*, Zagreb 1993., st.298.)

Sv. Pio X, papa: Prigodom privatne audijencije otaca monfortnaca prvi se učlanio u monfortansku svećeničku bratovštinu “Marija kraljica srdaca” i tada je rekao : “Istina je da od davno poznajem Raspravu i bilo mi je jako stalo da je ponovno pročitam prije nego li napišem svoju encikliku o Majci Božjoj. Svim srcem preporučujemo Raspravu, divnu knjigu koju je napisao blaženi Montfort, i svim onima koji je budu čitali s velikom radošću dajemo naš apostolski blagoslov”. (S.Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.53.)

Sveti Ivan Bosco: Domenico Beretto, salezijanac i mariolog tvrdi: ”Don Bosco je posvuda jako širio Raspravu od sv.Ljudevita Montfortskog i sam ju je predstavio u četvrtom talijanskom izdanju”. (S.Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.43.)

Sveti Maksimilijan Kolbe: Poljski mučenik kojega je papa Ivan Pavao II. proglasio svetim. Iako Kolbe ima vlastitu Marijansku pobožnost, on se nadahnjuje na sv.Ljudevitu Montfortskom. Za vrijeme pripreme na svećeništvo u Rimu Kolbe je čitao sv.Ljudevita. Usporedno čitanje ovih dvaju velikih Marijinih apostola bi pokazalo koliko se Kolbe nadahnu na Monfortu. Između ostalog u formuli posvete Bezgešnoj Kolbe se izričito poziva na Montfortovu formulu posvete Mariji (S.Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.98.)

Blaženi Annibal Maria di Francia: Utemeljitelj družbi Rogazionista i Figlie del Divin Zelo je htio kao utemeljitelj 8.10. 1906. napraviti posvetu svetog ropstva ljubavi po Monfortovu nauku obadviju redovničkih zajednica.” O kolike smo radosti kušali u ovom mjesecu pripreme. Rasprava i Marijina tajna! Svi smo ostali duboko dirnuti. Te su stranice pune nebeske vatre...Među svim onima koji ljube Majku Božju on zauzima najuzvišenije mjesto.” (S.Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.58.)

Sluga Božji Ante Antić: Donosimo samo jedan prizor koji govori koliko je o.Antić ljubio Raspravu:” Bogoslovi šeću vrtom u grupama i razgovaraju. Molim te gledaj fra Antu–reče jedan svom kolegi. Vidim ga pa što? Onu knjigu koju drži u ruci. Vidim, ali to nije ništa novo. Tu knjigu stalno nosi sa sobom. To je Rasprava o pravoj pobožnosti prema Majci Božjoj od bl. Ljudevita Grigniona Montfortskog. Gotovo po cijeli dan tu knjigu drži u ruci. S njom ga vidiš i u crkvi, i u predavaonici, i na hodniku, i na stubama. Svuda i svagdje i u svako doba. I tako iz dana u dan. Mislim da zna svaki redak napamet. Sad razumijem odakle njegov žar kad govori o Gospi.” (A.Katalinić, *Dobri otac Antić*, st 40)

Frank Duff, utemeljitelj Marijine legije: “Upoznao sam Raspravu kad sam imao 29 godina. Od tada ta knjiga je postala jedan izvor svijetla; sjedinjujem se s onima koji blagoslivlju dan kad su uzeli tu knjigu u ruke. Otkrio sam jednu knjigu koja me uči pobožnosti koja me vodi u nebo. Montfort je uistinu učitelj Marijine legije. Tvrdim da treba čitati i živjeti Raspravu. To su dvije stvari koje moraju ići skupa.” (S.Epis, *Un grande piccolo libro*, Rim 1992, st.93-94,99.)

8.3. Montfort i mariologija 20 stoljeća

Prvi mariloški kongresi 20. stoljeća između ostalo su se bavili i naukom sv.Ljudevita Montfortskog. Tako u Frajburgu 1902; Rimu 1904; Zaragoza 1908; Salzburgu 1910, Treviri 1912;Barceloni 1916. Od tih studija početkom stoljeća preko Drugog vatikanskog koncila pa do zadnje marijanske enciklike pape Ivana Pavla II., Montfort je ostavio duboki trag u Crkvi dvadesetog stoljeća. Stefano De Fiores, profesor mariologije na papinskom sveučilištu Gregorijana u Rimu ovako piše :” Drugi vatikanski koncil nije izričito govorio o monfortanskoj posveti Isusu Kristu po Mariji, nego se ograničio preporučujući različite oblike pobožnosti prema Božjoj Majci koje je Crkva odobrila (LG 66). “ Govoreći o Raspravi i osmom poglavlju dogmatske konstitucije o Crkvi *Lumen gentium*, De Fiores nastavlja:” Konvergencija dvaju spisa je dosta velika: pozivanje na Božji plan spasenja (*Lumen gentium* 52,56,58-61; Rasprava 14-35), usko sjedinjenje između Isus i Marije (*Lumen gentium* 56-58; Rasprava 63,74,120,165,247), tvrdnja o jedinom Isusovom posredništvu (*Lumen entium* 60; Rasprava 61), Marijina Majčinska uloga i primjer (*Lumen Gentium* 61-65; Rasprava 29-36, 260), Marijanski kult kao promoviranje klanjanja Bogu (*Lumen Gentium* 66; Rasprava 164-168) i kao jedno sredstvo kršćanskog života (*Lumen Gentium* 67; Rasprava 49,67, 120)”. (S.De Fiores u predgovoru talijanskog izdanja Rasprave, Edizioni Paoline Rim,1985 st.13).

Ne možemo a da na kraju ne citiramo zadnju papinu encikliku o Mariji: “U tom smislu, među tolikim svjedocima i učiteljima takve duhovnosti rado podsjećam i na lik sv.Ljudevita Mariju Grignona de Montforta koji je kršćanima ponudio posvetu Kristu po Marijinim rukama kao uspješno sredstvo da kršćanin može vjerno zaživjeti svoje krsne

zavjete. Ističem sa zadovoljstvom kako i u našim danima ima dosta novih očitovanja ove duhovnosti i pobožnosti.” (Ivan Pavao II., *Redemptoris Mater - Otkupiteljeva Majka*, broj 48).

9. KIP SVETOG LJUDEVITA MONTFORTSKOG U BAZILICI SVETOG PETRA U RIMU

Nalazimo se u jubilarnoj godini. Mnogi naši vjernici će hodočastiti u Rim da bi na poseban način doživjeli obljetnicu proslave dvijetisućite godine rođenja našega Gospodina Isus Krista. Više osoba nas je potaklo da u ovom pastoralnom izdanju Rasprave kažemo par riječi i o kipu sv.Ljudevita koji se nalazi u bazilici sv.Petra Rimu. U ovom dodatku donosimo sliku tog kipa s nekoliko najbitnijih objašnjenja.

Slika kipa

Kip sv.Ljudevita Montfortskog u bazilici sv.Petra u Rimu budi sjećanja na veliko hodočašće koje je svetac 1706. godine učinio pješice prevalivši preko 2000 km, da bi susreo tadašnjeg papu Klementa IX. Od 8.12. 1948. godine kip svetog Ljudevita, kao utemeljitelja triju redovničkih družbi, se nalazi u bazilici sv.Petra. Kip se nalazi u središnjoj lađi bazilike, malo poslije kad se uđe u baziliku gledajući prema glavnom oltaru s lijeve strane primijete se u udubinama zida dva niza kipova svetaca. Kip sv.Ljudevita je drugi u gornjem nizu s lijeve strane i odijelo je rimskog kipara Galileja Parisinia. Biskup Lucona je tražio da u litanijama u čast sv.Ljudevita budu umetnute zazivi “gorljivi propovjednik Križa, apostol svete krunice i vjerni rob Marijin”. **Poruka kipa:** Umjetnik se potrudio da dočara sve glavne crte duhovne fizionomije sv.Ljudevita. Lice sveca dočarava njegovu predanost apostolatu, desna ruka je dignuta u zrak kao u jednu gestu zapovijedi pune napetosti dok je lijeva ruka lagano opuštena i na nju se naslanja križ. Kao u jednom nježnom zagrljaju svetac privlači križ k sebi. Taj gest nas poziva na čitanje tekstova sv.Ljudevita koje govore o križu Isusovu. Na poseban način evocira *Pismo prijateljima Križa*. Tijelo sveca je robusno, kao što je i bio u životu. Tijelo koje je slijedilo jaki duh Montforta, čiji je život bio pun dinamizma i napora s malo odmora. Umjetnik nije mogao zaboraviti sv. krunicu, bitni element monfortanske duhovnosti. Svetac nosi veliku krunicu koja mu pada s lijeve strane da bi podsjetio na put kojim je on došao do svetosti: po Mariji k Isusu jer krunica je razmišljanje o otajstvima Isusu Krista s Marijinim duhom. Vjerni rob Marijin; ta crta duhovnog lika sv.Ljudevita je izražena gestom desne noge kojom gazi đavla. Svetac je proročki govorio o toj borbi.(Vidi br.50-51 iz Rasprave). Figura đavla, pritisnuta nogom sveca na zemlju, koji u lijevoj ruci drži Raspravu i nastoji je rastrgati a desnom zaklanja lice da ga ne pogodi pogled sv.Ljudevita je jedno umjetničko dočaravanje proroštva iz Rasprave (br.114) o budućnosti tog spisa. Ljepota kipa je odraz nutarnje ljepote sv.Ljudevita koji se je potpuno predao Mariji da bi bio potpuno predan Isusu.

SADRŽAJ

Predgovor

Život sv. Ljudevita, glavni spisi, utemeljenje Družbe Marijinih Misionara monfortanaca i Kćeri Mudrosti

Misionari monfortanci u svijetu i Hrvatskoj danas

Savršena posveta Isus Kristu u Mariji ili sveto ropstvo ljubavi

SKRAĆENICE

RASPRAVA O PRAVOJ POBOŽNOSTI PREMA BLAŽENOJ DJEVICI MARIJI “PRIPRAVA NA KRALJEVSTVO ISUSA KRISTA”

Uvod: MARIJA U BOŽJEM PLANU SPASENJA I U ŽIVOTU CRKVE

1. Po svojoj poniznosti
2. Po odredbi Presvetog Trojstva
3. Zbog svoje posebne veličine
4. Marija još nije dovoljno poznata

PRVI DIO: MARIJA U POVIJESTI SPASENJA

Prvo poglavlje: BOG JE HTIO SVOJA NAJVEĆA DJELA ZAPOČETI I DOVRŠITI PO PRESVETOJ DJEVICI

1. Marija u otajstvu Utjelovljenja Isusa Krista
2. U otajstvima Otkupljenja

Drugo poglavlje: MARIJA U OTAJSTVU CRKVE I POSVEĆENJU DUŠA

1. Marijino poslanje u Božjem narodu
 - 1.1. Suradnica Božja
 - 1.2. Marijina majčinska funkcija
 - 1.3. Znak prave vjere
 - 1.4. Majka kršćana
 - 1.5. Suradnica Duha Svetoga
2. Posljedice
 - 2.1. Marija je kraljica srdaca
 - 2.2. Marija je nužna ljudima da postignu svoj konačni cilj
 - 2.3. Svima da se spase
 - 2.4. Marija je još potrebija onima koji su pozvani na posebnu savršenost

Treće poglavlje: POBOŽNOST PREMA MARIJI JE POTREBNA OSOBITO U POSLJEDNJA VREMENA

1. Marija i zadnja vremena
2. Marija i zadnja borba
3. Marija i apostoli zadnjih vremena

DRUGI DIO: ŠTOVANJE MARIJE U CRKVI

Prvo poglavlje: TEMELJNE TEOLOŠKE ISTINE O POBOŽNOSTI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

1. Isus Krist je zadnji cilj pobožnosti prema Presvetoj Djevici
2. Mi pripadamo Isusu i Mariji u svojstvu robova
3. Trebamo se isprazniti od svega zla koje je u nama i obući novoga čovjeka, Isusa Krista
4. Marija svojom majčinskom ulogom olakšava osobni susret s Kristom
5. Nosimo blago milosti u glinenim posudama

Drugo poglavlje: LAŽNE POBOŽNOSTI I LAŽNI ŠTOVATELJI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

1. Štovatelji kritičari
2. Bojažljivi štovatelji
3. Izvanjski štovatelji
4. Preuzetni štovatelji
5. Nepostojani štovatelji
6. Licemjerni štovatelji
7. Sebični štovatelji

Treće poglavlje: OZNAKE PRAVE POBOŽNOSTI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

1. Unutarnja pobožnost
2. Nježna pobožnost
3. Sveta pobožnost
4. Postojana pobožnost
5. Nesebična pobožnost
6. Proročko predviđanje o sudbini ovog spisa

Četvrto poglavlje: POGLAVITE VJEŽBE PRAVE POBOŽNOSTI PREMA MARIJI

1. Opće vježbe pobožnosti prema Mariji
2. Savršena vježba pobožnosti prema Mariji i rast u njoj do svetosti

TREĆI DIO: SAVRŠENA POSVETA ISUSU KRISTU

Prvo poglavlje: BITNI SADRŽAJ POSVETE

1. Savršena i potpuna posveta samoga sebe Presvetoj Djevici
2. Savršena obnova krsnih zavjeta
3. Odgovor na neke prigovore

Drugo poglavlje: POTICAJI NA OVU POBOŽNOST

1. Ova nas pobožnost sasvim posvećuje Božjoj službi
2. U ovoj pobožnosti nasljedujemo primjer Isusa i vježbamo se u poniznost
3. U ovoj pobožnosti Marija se dariva svome robu ljubavi te čisti, uljepšava i prikazuje naša djela svome Sinu
4. Ovom pobožnošću prinosimo Bogu najveću slavu

5. Ova nas pobožnost dovodi do sjedinjenja s našim Gospodinom
 - 5.1. Laki put
 - 5.2. Kratki put
 - 5.3. Savršeni put
 - 5.4. Siguran put
6. Ova nam pobožnost daje veliku unutarnju slobodu
7. Ova pobožnost donosi našem bližnjem velike koristi
8. Ova je pobožnost divno sredstvo ustrajnosti

Treće poglavlje: BIBLIJKA SLIKA OVE SAVRŠENE POBOŽNOSTI: REBEKA I JAKOV

1. Biblijski prikaz Rebeke i Jakova
2. Ezav slika odbačenika
3. Jakov slika predodređenika
4. Ponašanje posvećenih prema Mariji
5. Marijina majčinska briga prema svojim vjernim sužnjevima ljubavi
 - 5.1. Ona ih ljubi
 - 5.2. Ona ih uzdržava tjelesno i duševno
 - 5.3. Vodi ih i upravlja
 - 5.4. Brani ih i štiti
 - 5.5. Zagovara ih

Četvrto poglavlje: DIVNI UČINCI ŠTO IH PROIZVODI OVA POBOŽNOST U DUŠI KOJA JOJ JE VJERNA

1. Mudrosna spoznaja i prezir samoga sebe
2. Dioništvo u Marijinoj vjeri
3. Milost čiste ljubavi
4. Veliko pouzdanje u Boga i Mariju
5. Udjeljivanje duše i duha Marijina
6. Preobraženje duše u Mariju, a po njoj u Isusa
7. Najveća slava Božja

Peto poglavlje: POSEBNE VJEŽBE OVE POBOŽNOSTI

1. Izvanjske vježbe
 - 1.1. Priprema za obavljanje posvete
 - 1.2. Moljenje male Gospine krunice
 - 1.3. Nošenje lančića
 - 1.4. Osobita pobožnost prema Otajstvu Utjelovljenja
 - 1.5. Velika pobožnost prema Zdravomariji i krunici
 - 1.6. Moljenje Marijinog hvalospjeva "Veliča"
 - 1.7. Preziranje svijeta
2. Nutarnje vježbe ove pobožnosti
 - 2.1. Sve raditi po Mariji
 - 2.2. Sve raditi s Marijom
 - 2.3. Sve raditi u Mariji
 - 2.4. Sve raditi za Mariju

Zaključak: NAČIN KAKO ĆEMO OBAVLJATI OVU POBOŽNOST KOD SVETE PRICESTI

1. Prije pričesti
2. Za vrijeme pričesti
3. Poslije svete pričesti

PASTORALNI DODATAK

1. VJEŽBE PRIPRAVE I POSVETA ISUSU KRISTU PO MARIJI

- 1.1. "Upotrijebit će barem dvanaest dana da se isprazne od svjetovnoga duha, toliko protivna duhu Kristovu"(*Rasprava br.227*)
- 1.2. "Kroz prvi tjedan u svim svojim molitvama i pobožnim djelima molit će za spoznanje samih sebe i savršeno pokajanje za svoje grijeh; i sve će činiti u duhu poniznosti."(*Rasprava br.288*)
- 1.3. "Kroz drugi tjedan u svim svojim molitvama i dnevnim djelima nastojat će upoznati Presvetu Djevicu, i to će spoznanje moliti od Duha Svetoga."(*Rasprava 229*)
- 1.4. "Treći će tjedan upotrebiti za upoznavanje Isusa Krista." (*Rasprava 230*)
- 1.5. Na sam dan posvete
- 1.6. Svakodnevno i godišnje obnavljanje posvete
- 1.7. Molitva osobne posvete Isusu Kristu, utjelovljenoj Mudrosti po Marijinim rukama od sv.Ljudevita
- 1.8. Rječnik monfortanske duhovnosti

2. MOLITVE KOJE SV.LJUDEVIT PREDLAŽE MOLITI ZA VRIJEME PRIPRAVE NA POSVETU

- 2.1. O dođi Stvorče, Duše Svet
- 2.2. Litanije Duhu Svetomu
- 2.3. Zdravo Zvijezdo mora
- 2.4. Lauretanske litanije
- 2.5. Molitva Isusu Kristu od sv.Augutina
- 2.6. Litanije presvetog Imena Isusova

3. MALA GOSPINA KRUNICA NA ČAST DVANEST POVLASTICA BLAŽENE DJEVICE MARIJE SV.LJUDEVITA MONTFORTSKOG

4. MARIJANSKO MONFORTANSKA BRATOVŠTINA "MARIJA KRALJICA SRDACA"

- 4.1. Povijest bratovštine
- 4.2. Statuti marijansko monfortanske bratovštine "Marija Kraljica srdaca"
 - 4.2.1. Narav i cilj
 - 4.2.2. Odnos s Družbom Marijinih misionara monfortanaca
- 4.3. Uprava
 - 4.3.1. Generalni Upravitelj
 - 4.3.2. Uloga upravitelja centra
- 4.4. Članovi
 - 4.4.1. Tko može ući u Bratovštinu?

- 4.4.2. Obveze
- 4.4.3. Učlanjenje
- 4.4.4 Prava
- 4.5. Razmjena duhovnih dobara
- 4.6. Napomena o oprostima koji su dodijeljeni Bratovštini.
 - 4.6.1. O oprostima općenito
 - 4.6.2. Posebni oprosti koji su dodijeljeni Bratovštini “Marija Kraljica Srdaca”
- 4.7. Razmišljanja i napomene o duhu življenja u Bratovštini

5. UTEMELJENJE BRATOVŠTINE U HRVATSKOJ I NAČINI UPISA

6. LANČIĆ ZNAK PREDANJA I POSVETE ISUSU KRISTU PO MARIJI

- 6.1. Molitva za blagoslov lančića

7. SVIBANJSKE ILI LISTOPADSKE POBOŽNOSTI S RASPRAVOM

8. SVJEDOČANSTVA DUHOVNIH VELIKANA O RASPRAVI U NJIHOVOM ŽIVOTU I UTJECAJ MONTFORTA NA MARIOLOGIJU 20. STOLJEĆA

- 8.1. Pape, kardinali i biskupi
- 8.2. Sveci, blaženici i duhovni velikani
- 8.3. Montfort i mariologija 20. stoljeća

9. KIP SVETOG LJUDEVITA MONTFORTSKOG U BAZILICI SVETOG PETRA U RIMU

NIZ “MONTFORTSKA DUHOVNOST”

Djela sv. Ljudevita Marije Grigniona Montfortskog:

1. Marijina tajna ili sveto ropstvo ljubavi
2. Rasprava o pravoj pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji
3. Ljubav vječne Mudrosti
4. Čudesna tajna svete Krunice za obratiti se i spasiti se
5. Pismo prijateljima Križa
6. Goruća molitva

Spisi o duhovnosti i životu sv. Ljudevita:

1. Životopis
2. Meditacije o pripravi na posvetu Isusu Kristu po Mariji